

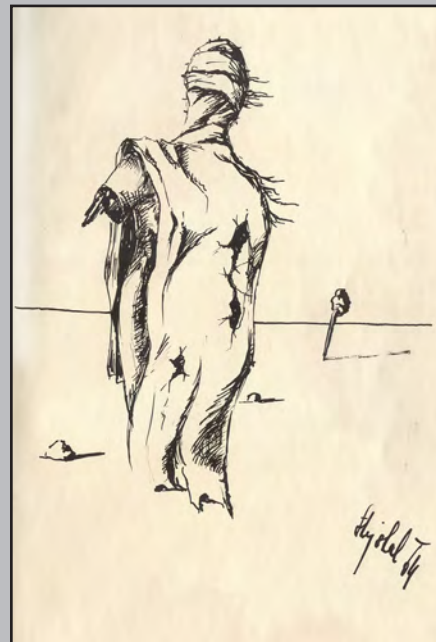
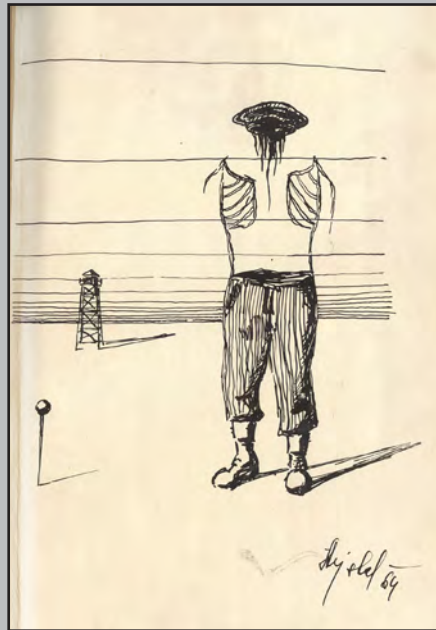
Kresby / Grafika / Koláže

(tvorba od 60. let 20. stol.)

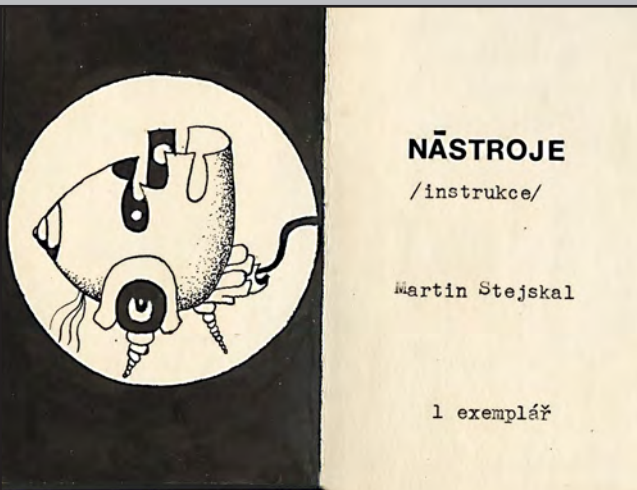
1968 *Tužka*, litografie

1964 Ilustrace ke knize Věry Linhartové
Mezipřůzkum nejbliž uplynulého

NĀSTROJE

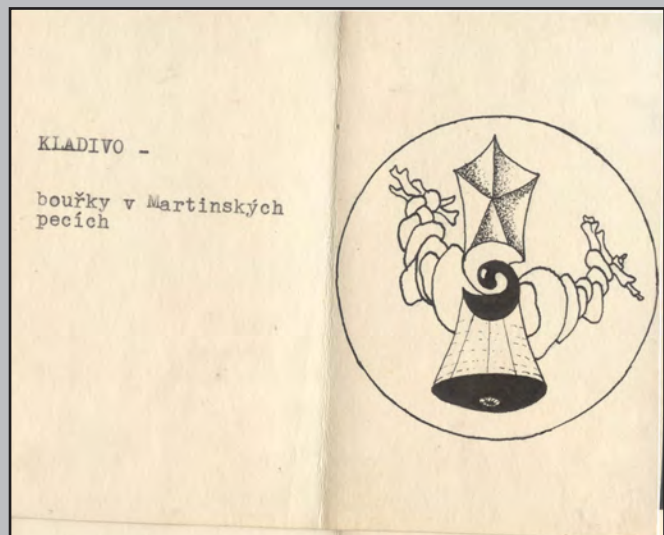
/instrukce/

Martin Stejskal

1 exemplář

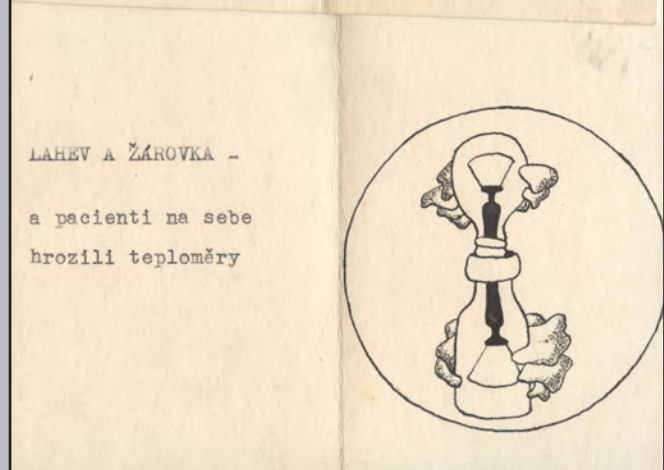
ŽEHLIČKA -

v herbáři jsem našel
místo květin samé
mouchy

KLADIVO -

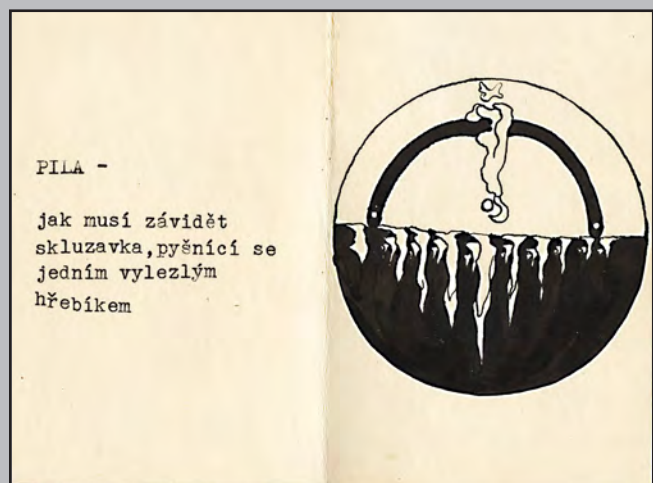
bouřky v Martinských
pecích

LAHEV A ŽÁROVKA -

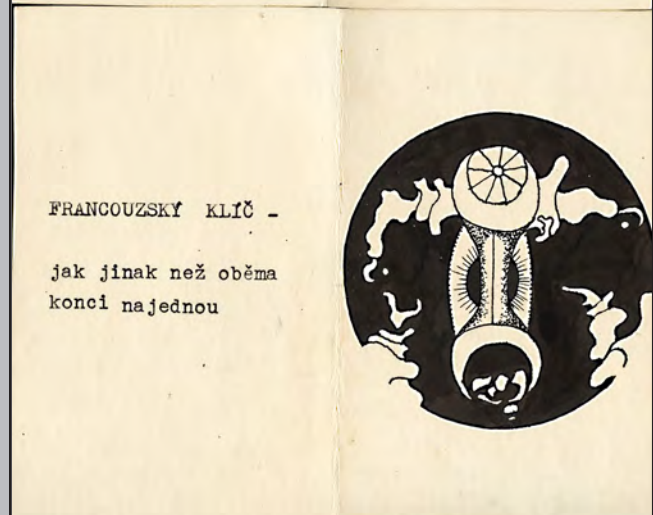
a pacienti na sebe
hrozili teploměry

1968 *Nástroje (Instrukce)*, samizdatový bibelot
6 stran cca A6, 1 exemplář

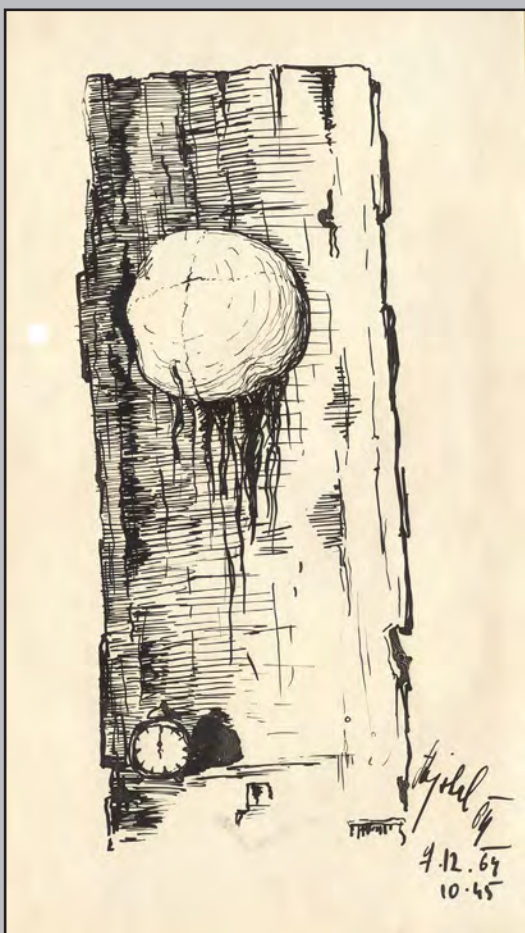
PILA -

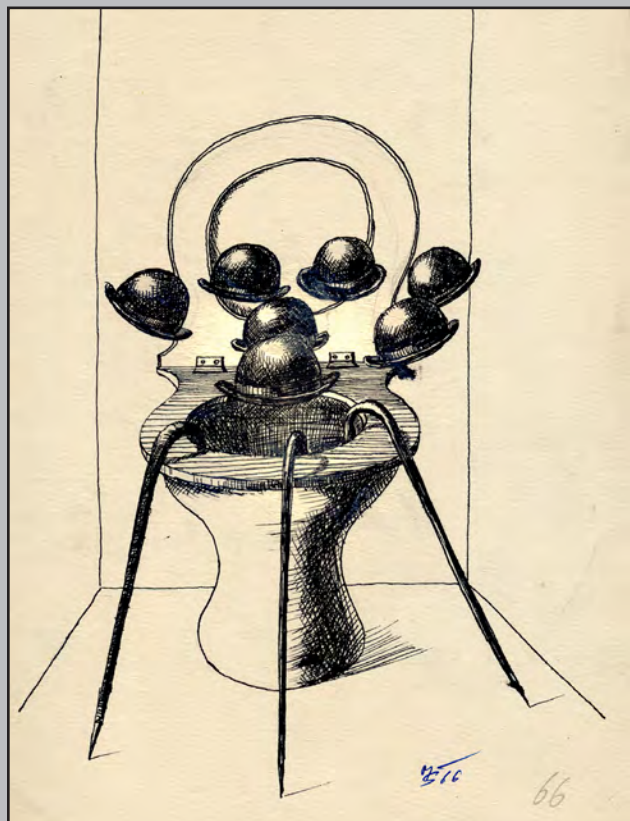
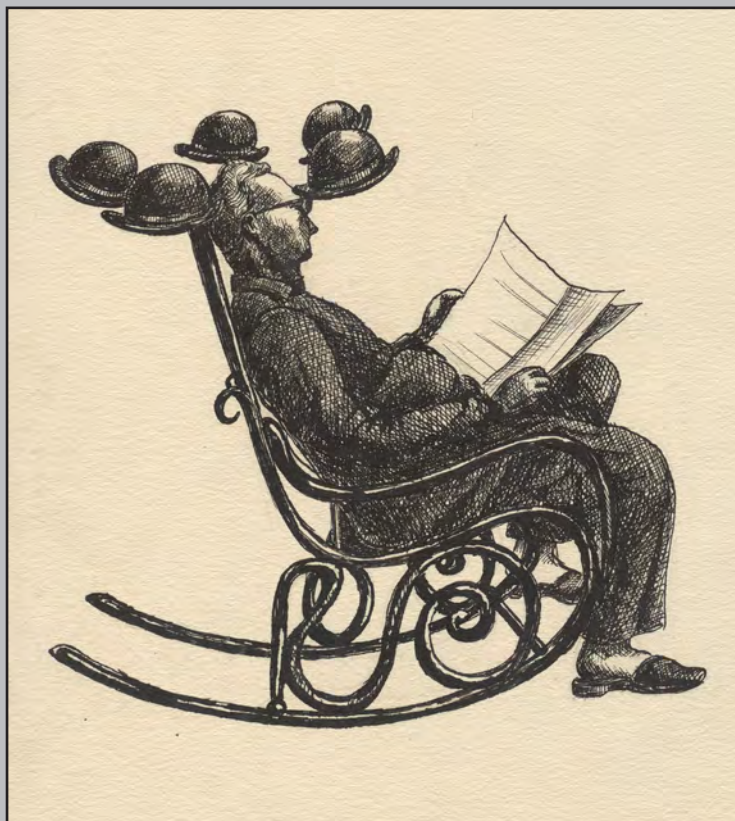
jak musí závidět
skluzavka, pyšníci se
jediným vylezlým
hřebíkem

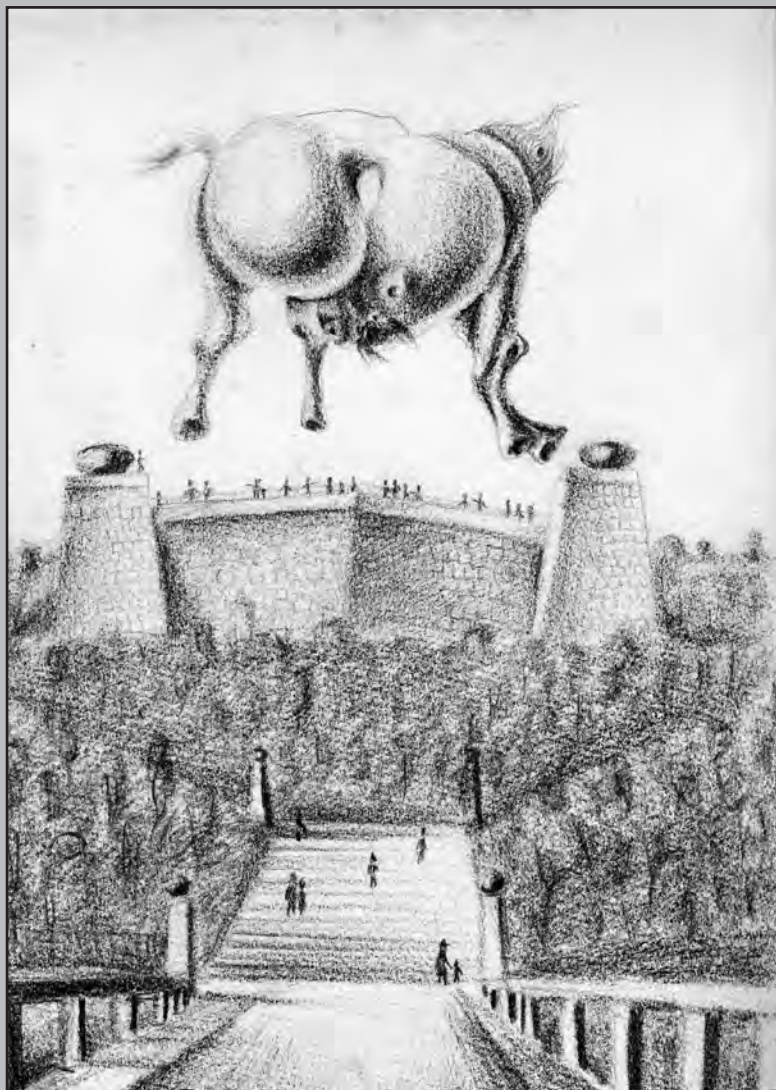
FRANCOUZSKÝ KLÍČ -

jak jinak než oběma
konci najednou

1966 Klobouky (anketa)

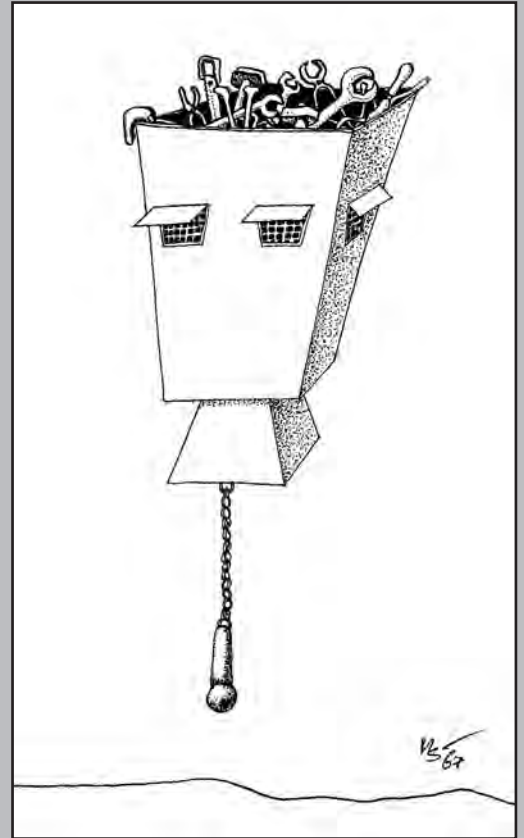

1967 Vercajk 01

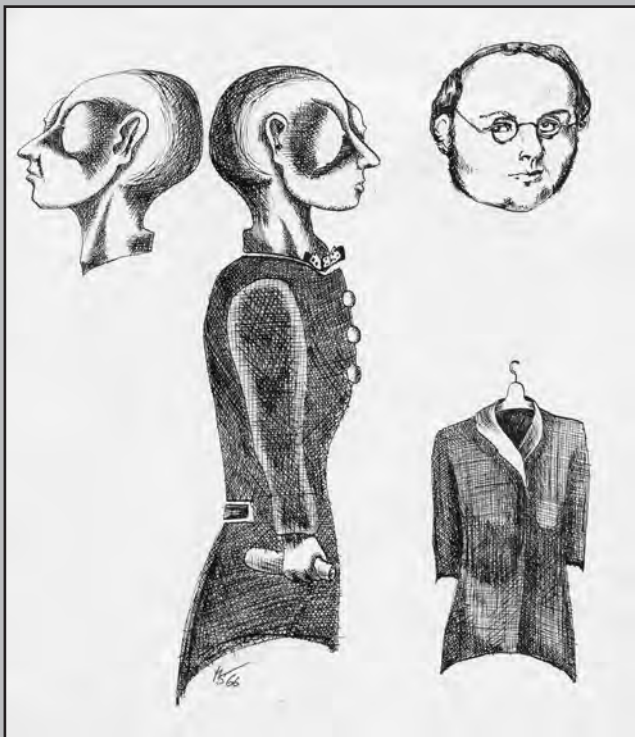
1966 Letenský prdch

1969 *Hrom do Police nad Metují*, koláž
(katalog výstavy Česká koláž 1969)

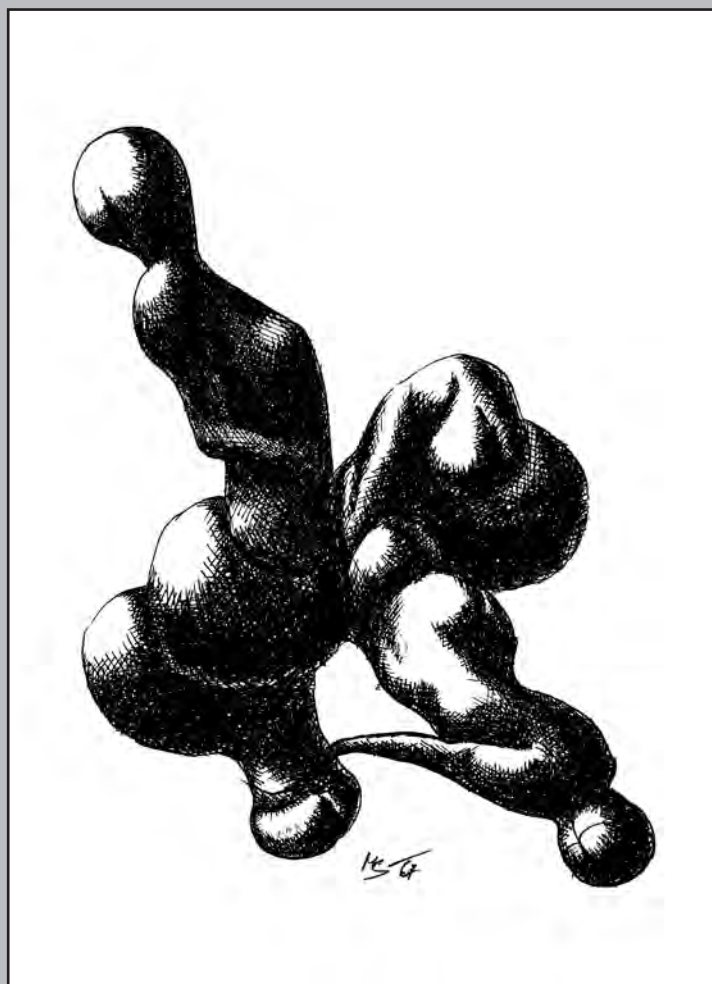
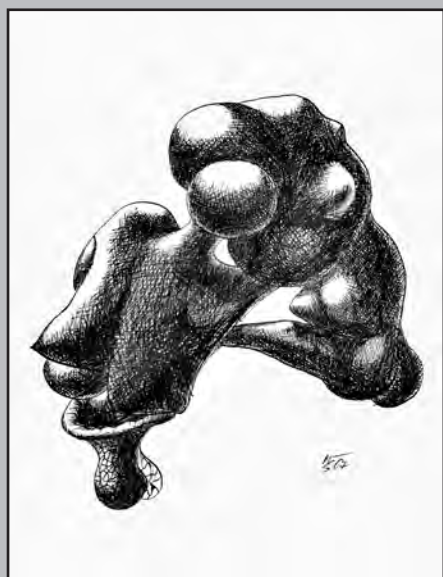
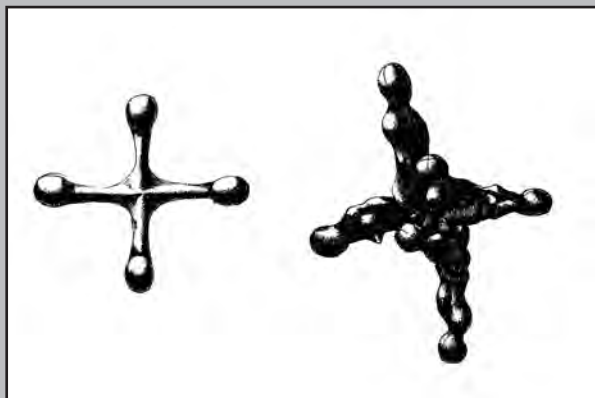
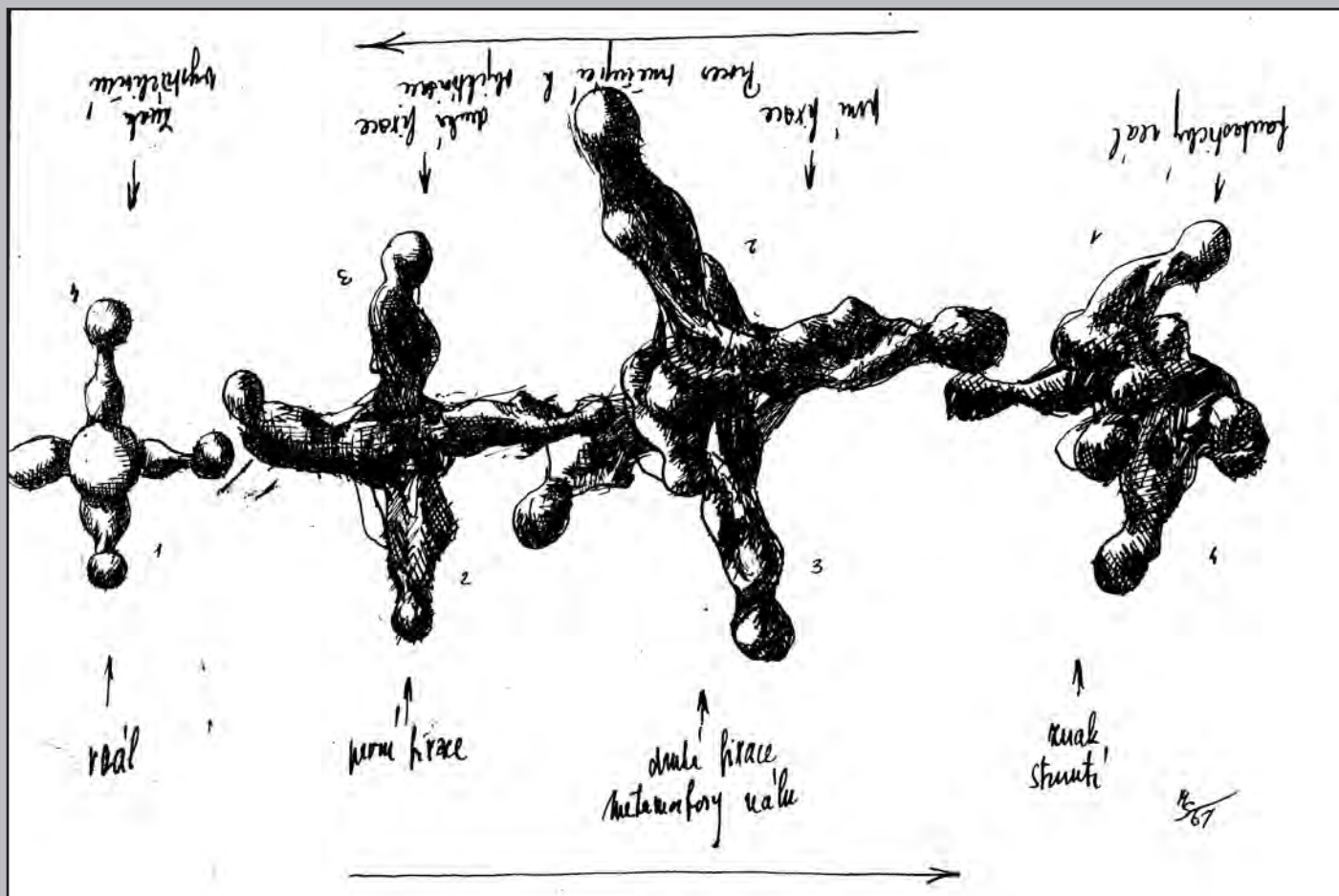
1967 *Vercajk 02*

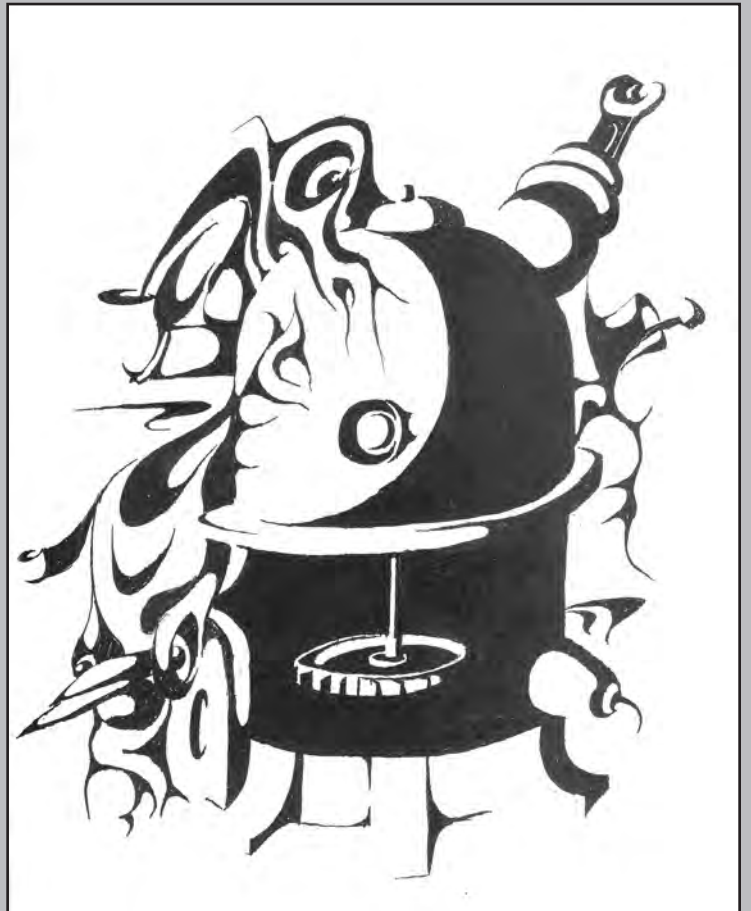
1966 *Karel Hynek*

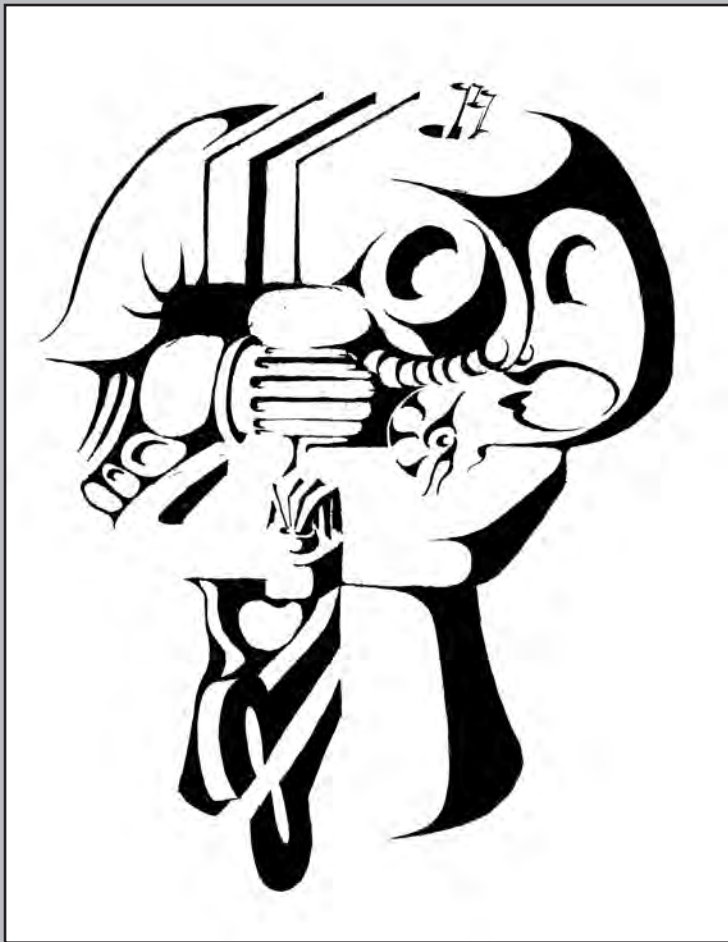

1971 *Amazonka*, barevné pastelky

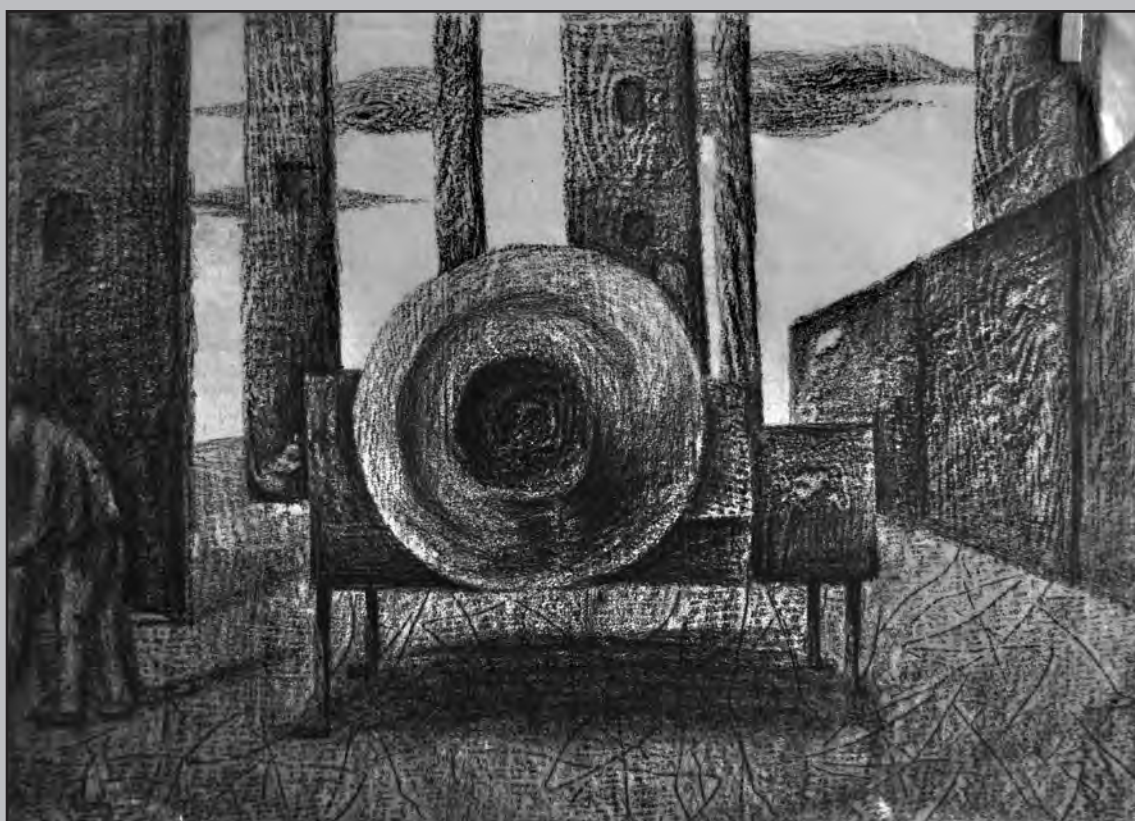

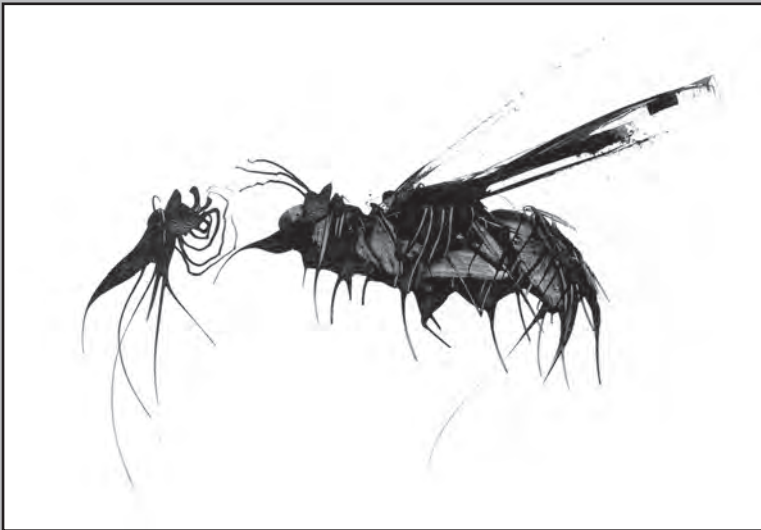
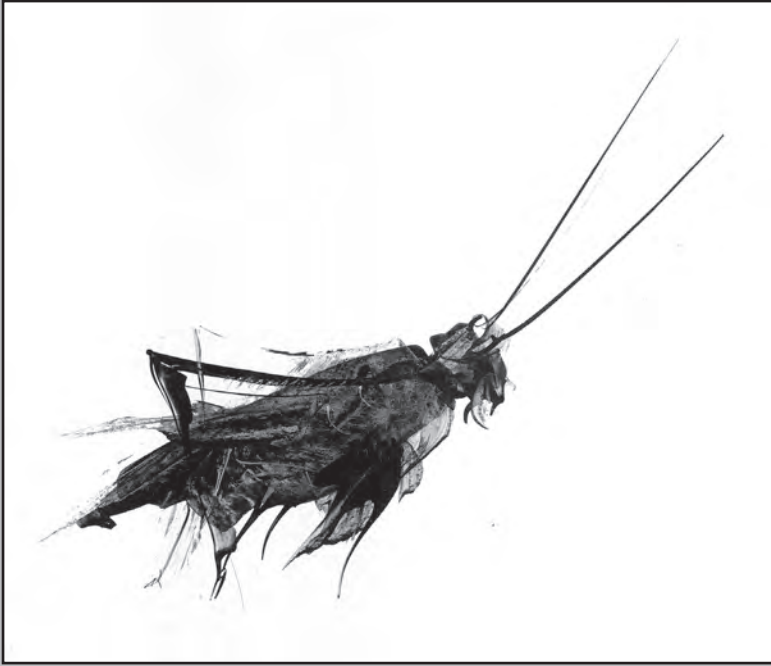

1968 Vercajk, pastel

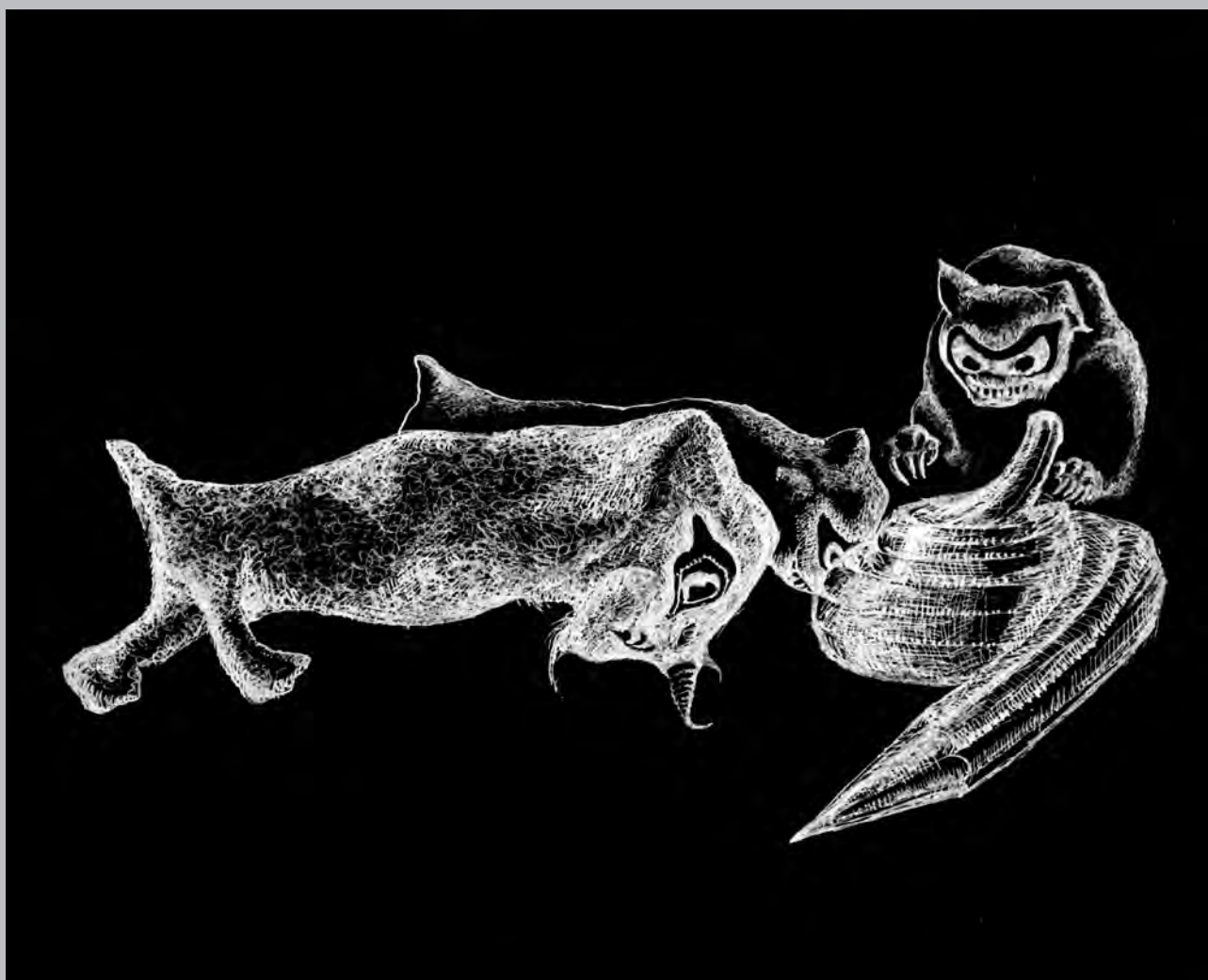
1968 Míchačka, frotáž

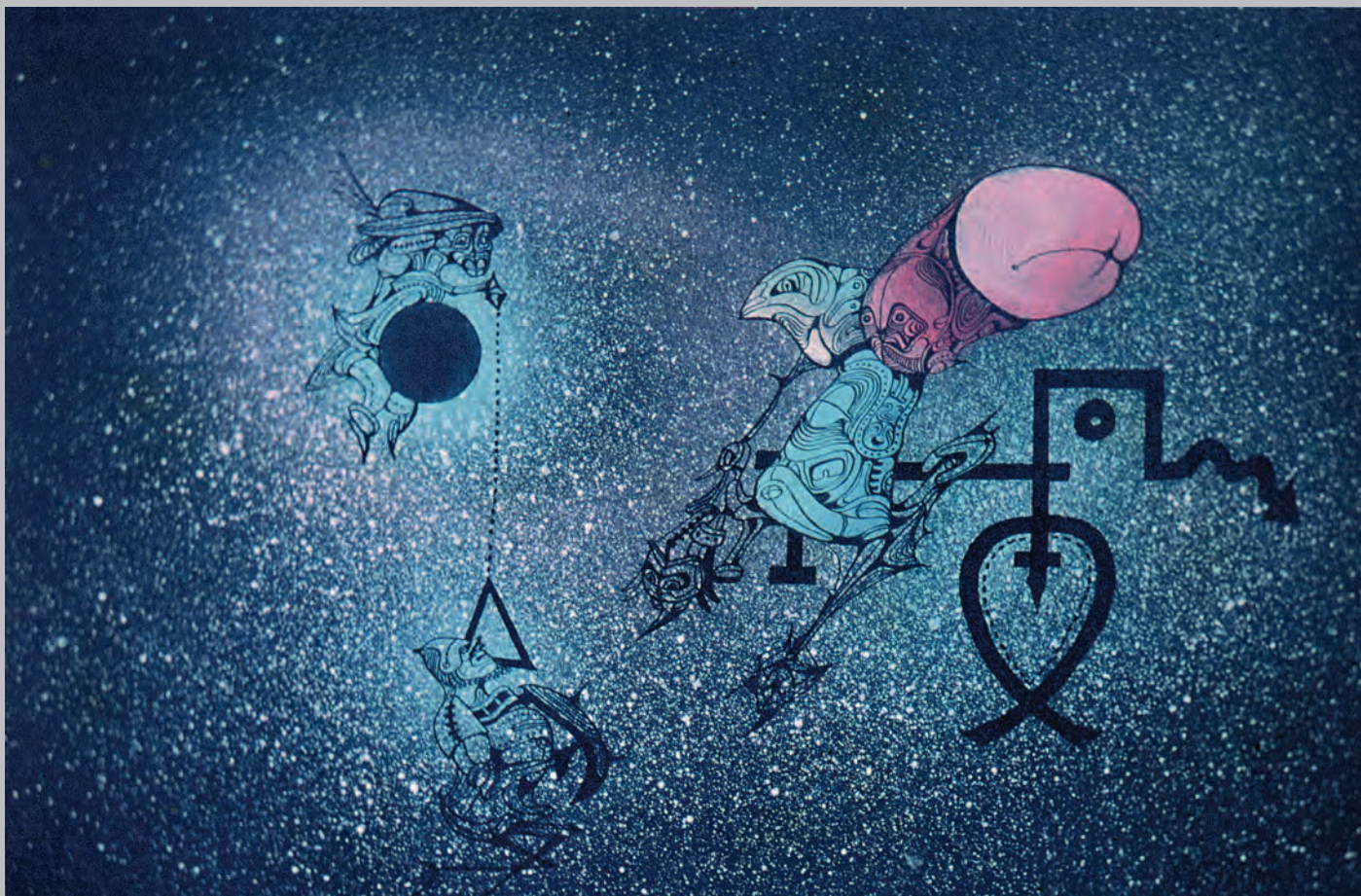

1968 Kresby bílou tuší

1968 *Signum I.*

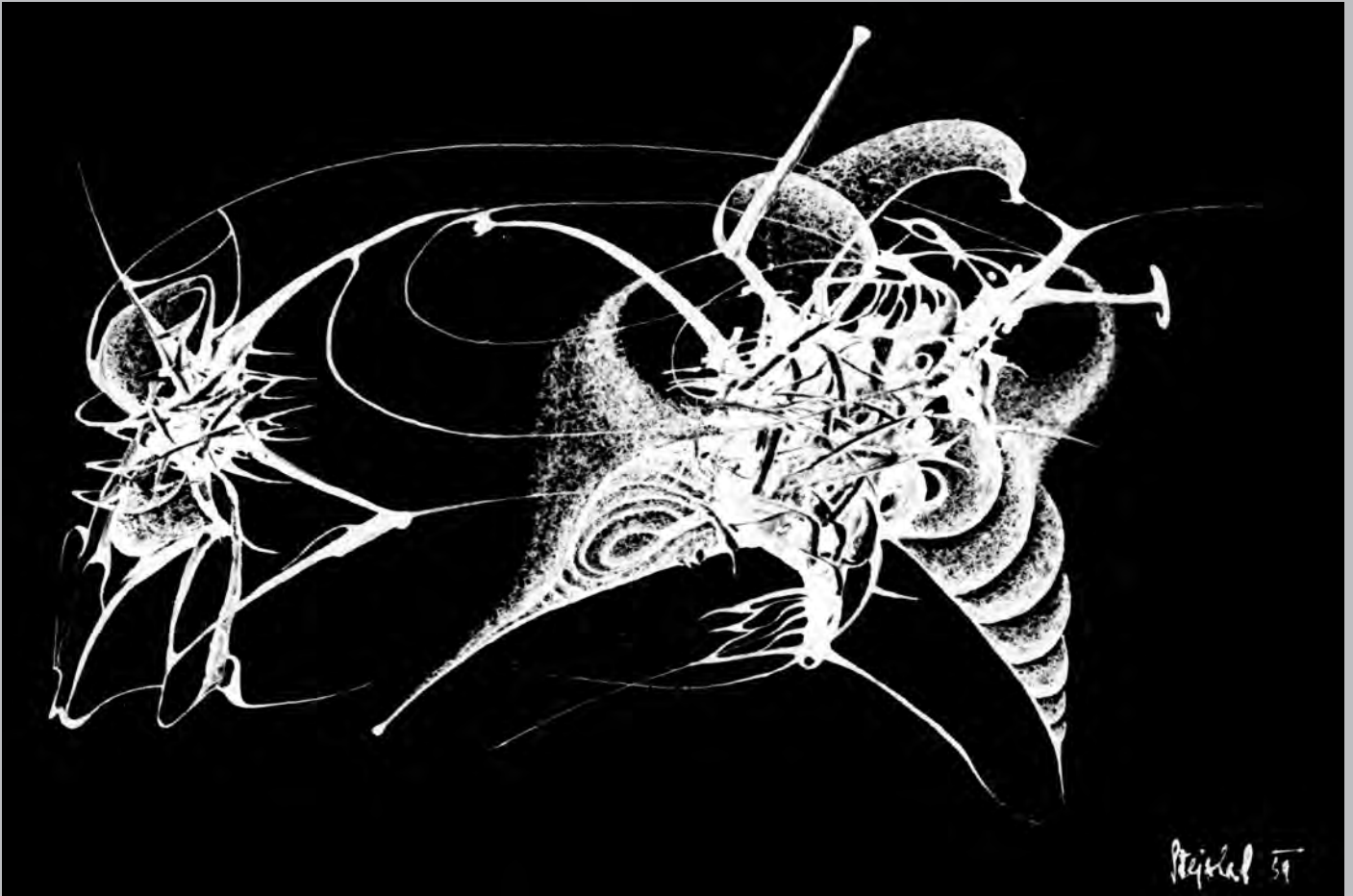
1968 *Signum II.*

1969 *Mezi fugasy I.*

1969 *Mezi fugasy II.*

1969 *Mezi fugasy IV.*

(sbírka Christine ?, BDR)

1969 *Vrabc v hrsti (Mezi fugasy V.)*

1969 *Zápas svatého Jiřího s tchýní*

1969 *Mezi fugasy III.*

1969 *Volně k cyklu Nástroje*

Grafika / tisky

1967 *Fantom, suchá jehla*

1973 Nigredo, suchá jehla

1973 *Argyrophée*, suchá jehla, barevný tisk

1968 *Tužka*, suchá jehla

1973 *Řemeslo grafika*, suchá jehla, barevný tisk

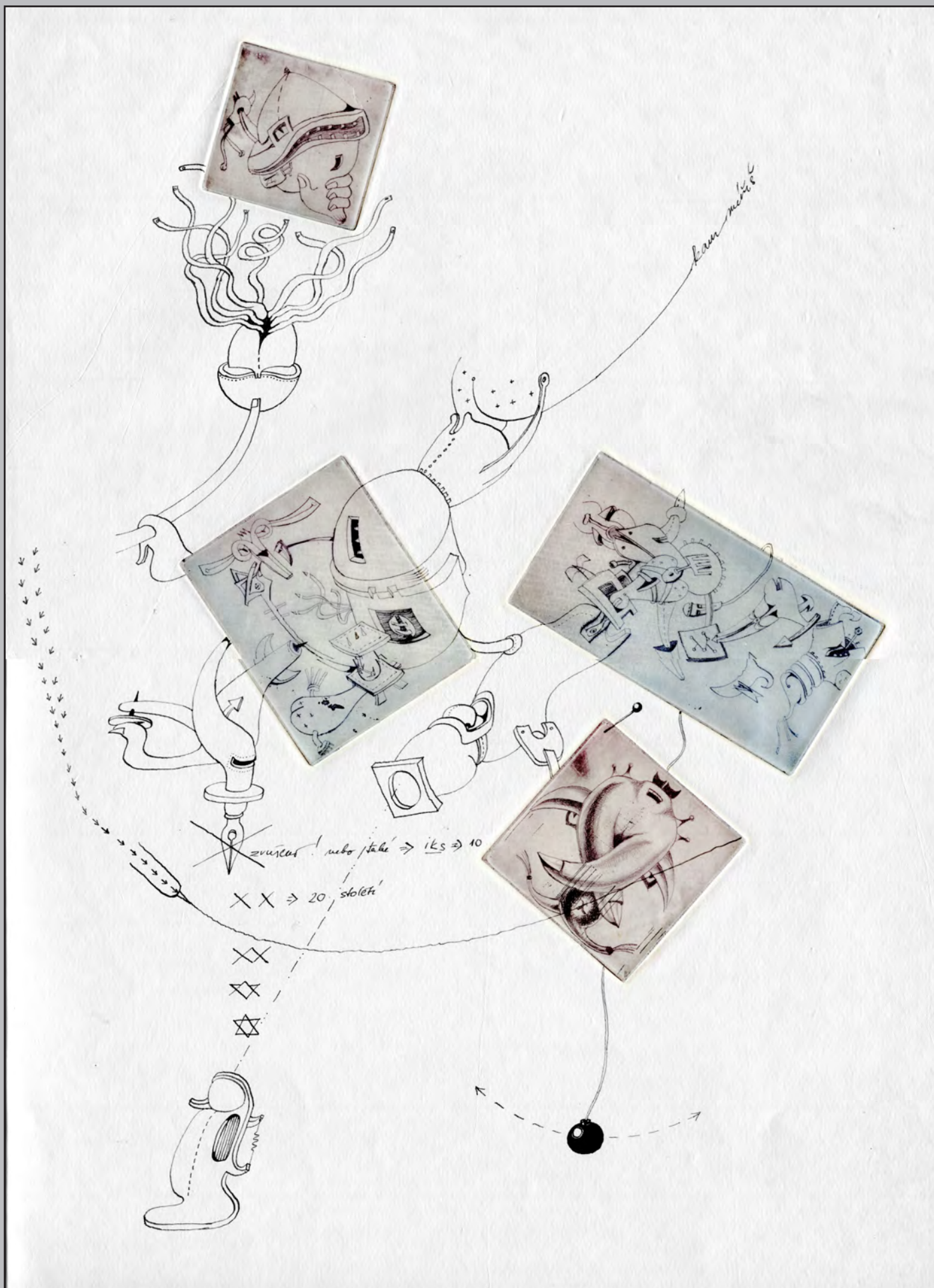
1969 *Bubáci*, „mezzotintová“ litografie

1970 *Divous*, černá tuš

1967 *Nástroje*, černá tuš

1971 Interpretované tisky 01, suché jehly, barevný tisk, černá tuš

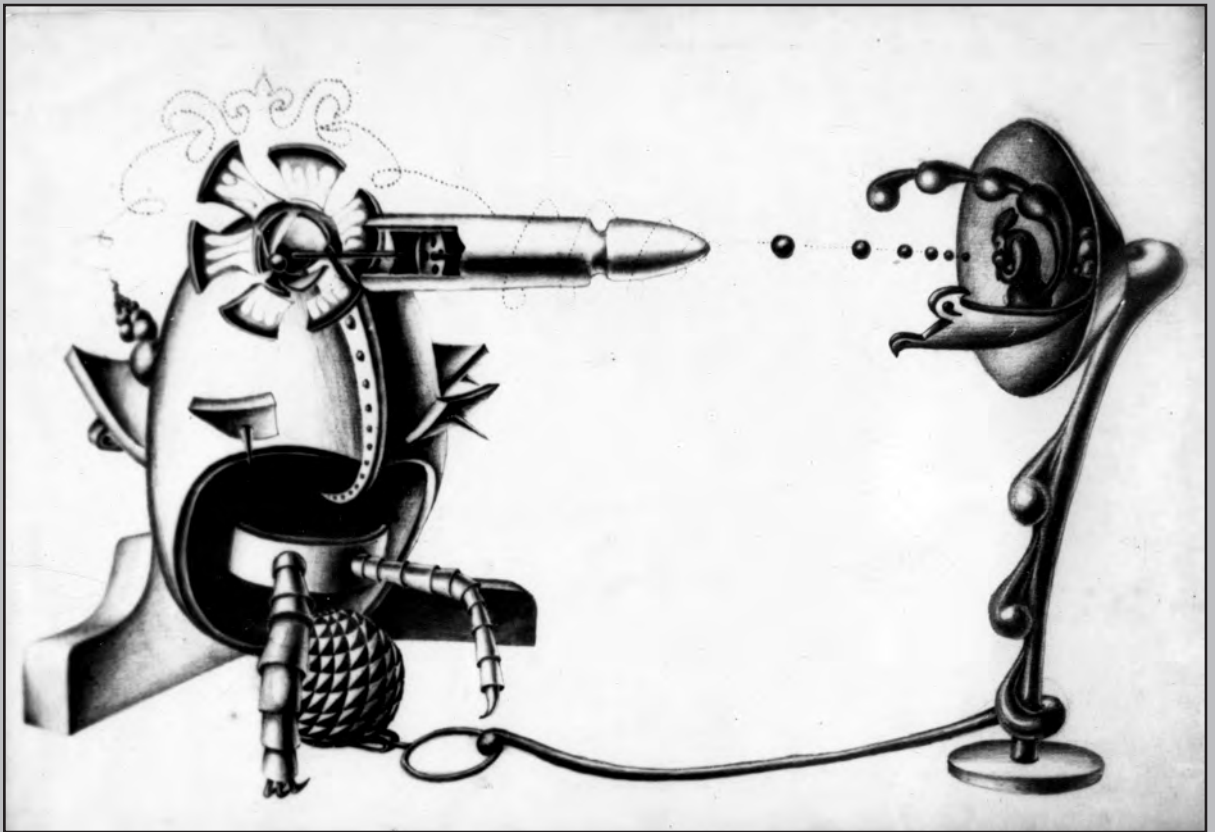

1971 *Interpretované tisky 02*, suché jehly, barevný tisk, černá tuš

Bombičky

1969 *Bombičky I.*, kresba tužkou (původně uvažováno na obálku Analogonu 2)

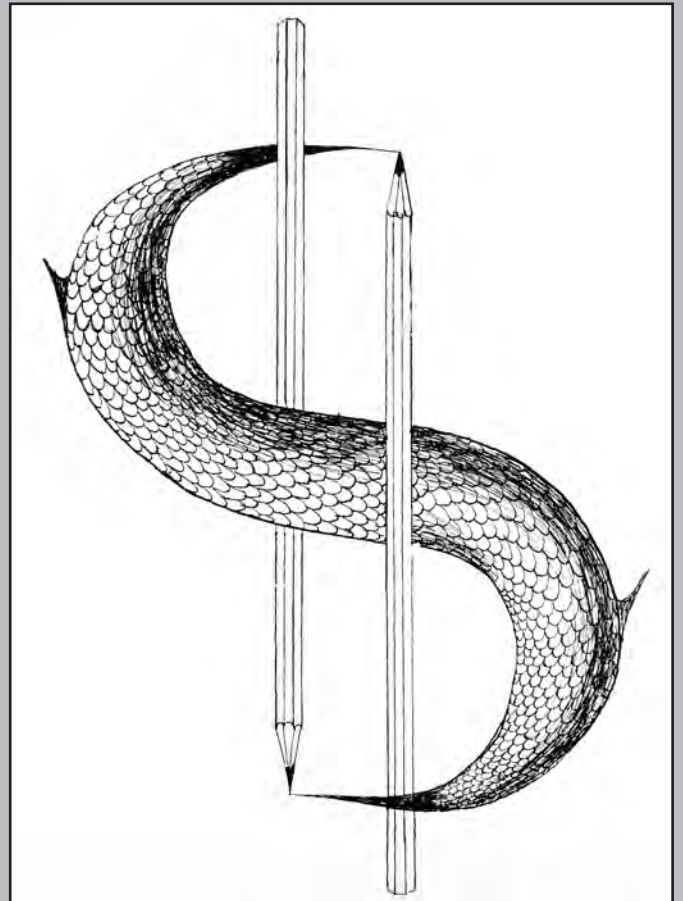
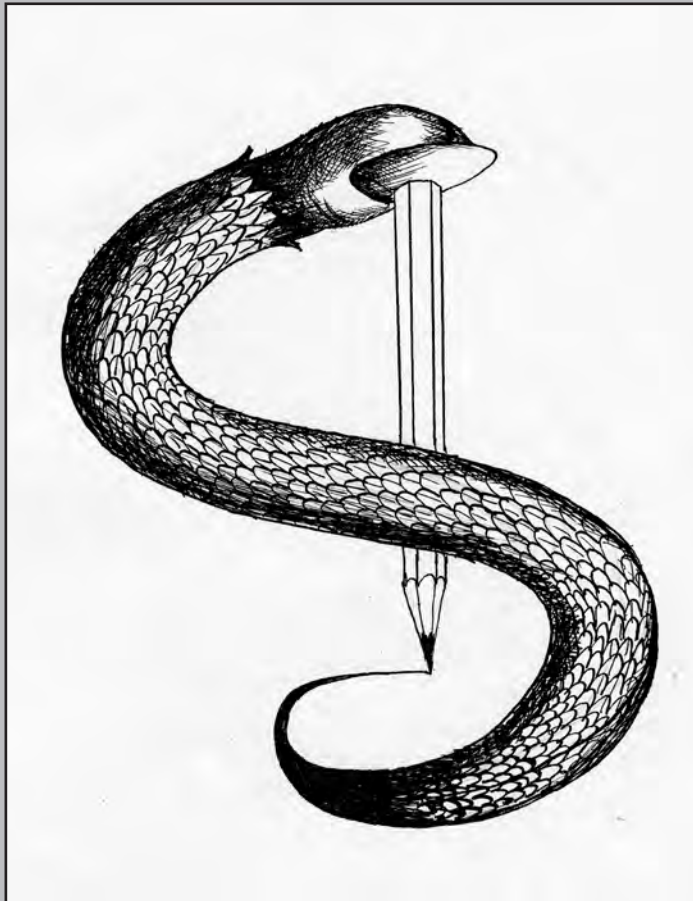
1969 *Bombyčky II.*, kresba tužkou

(pozůstalost J.-L. Bédouin, Paříž)

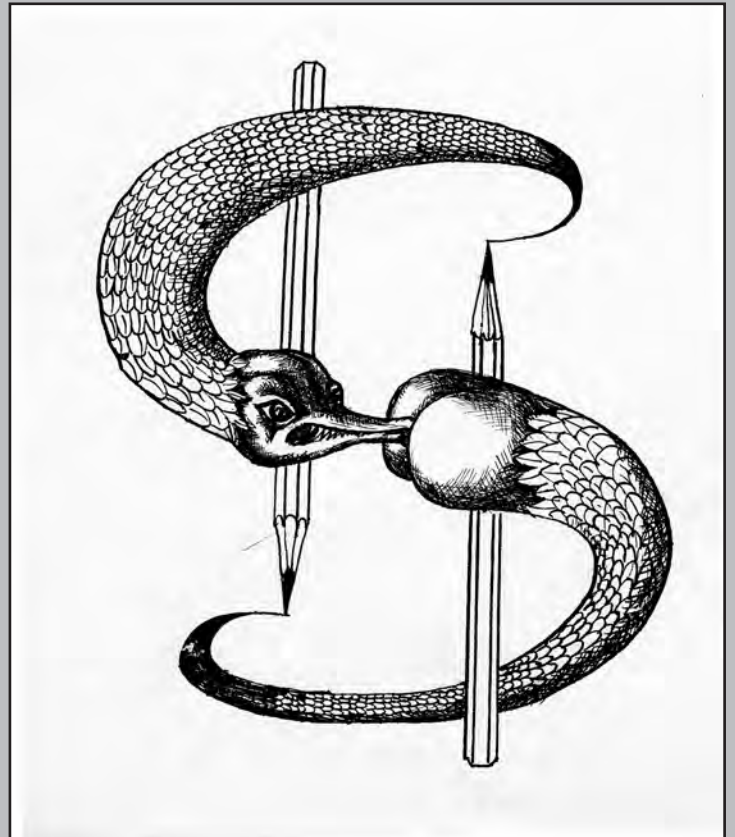
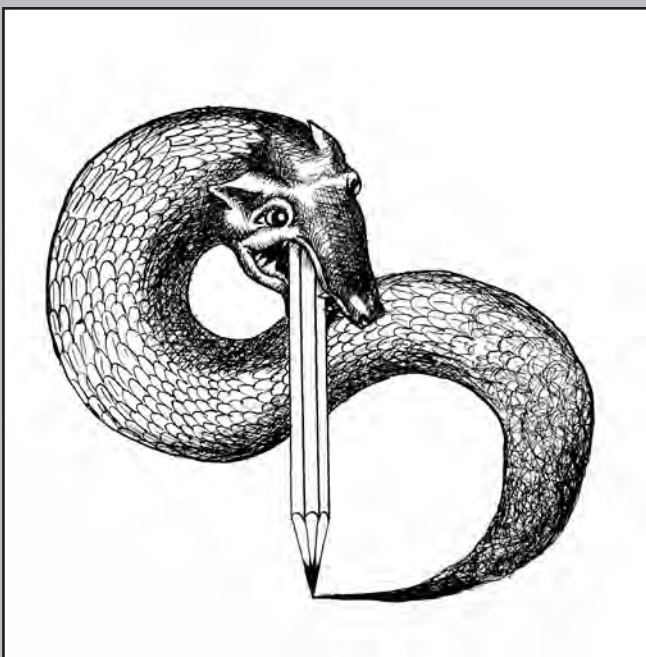

1969 *S veškerou péčí*, z cyklu *Bombyčky III.*, kresba tužkou

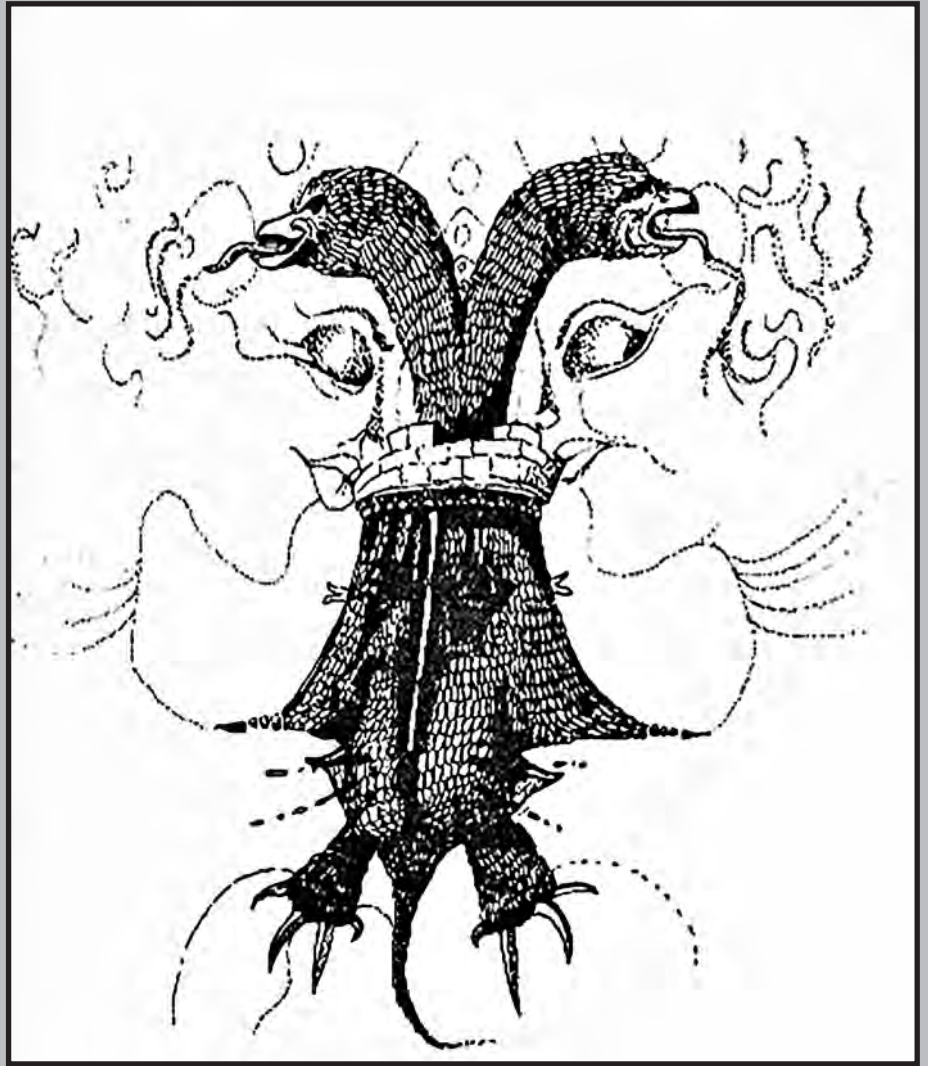
Tužky

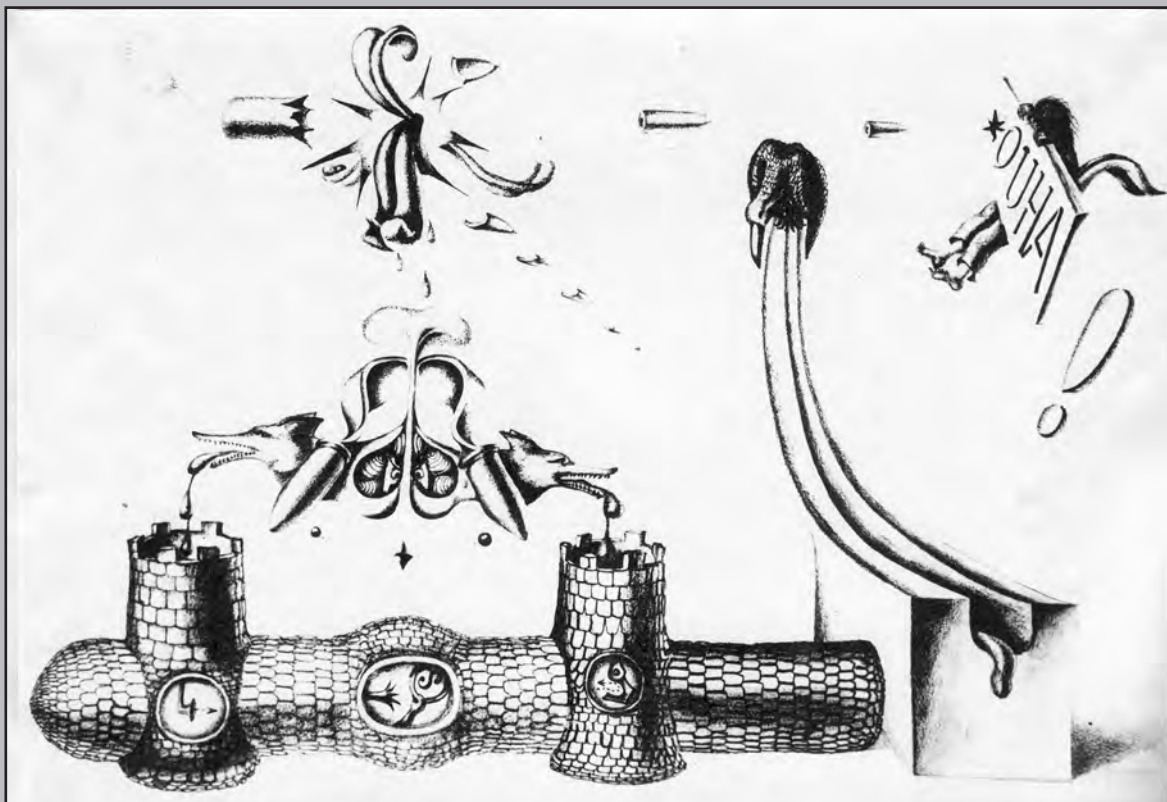
1969 *Tužky I-IV, variace, kresba černou tuší*

Experimenty / LSD

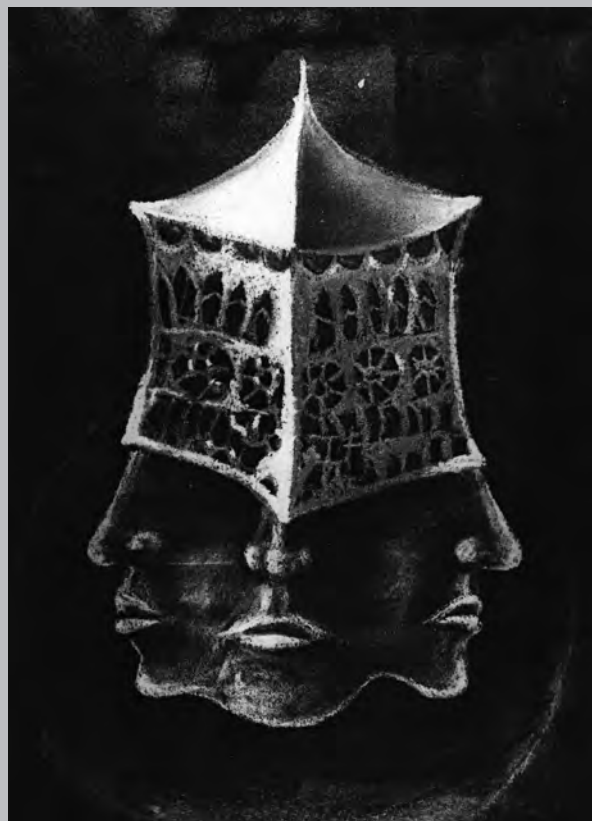
1968 *Rytířské hry - Znamení*
Neptunovy dcery, kresba
z intoxikace LSD

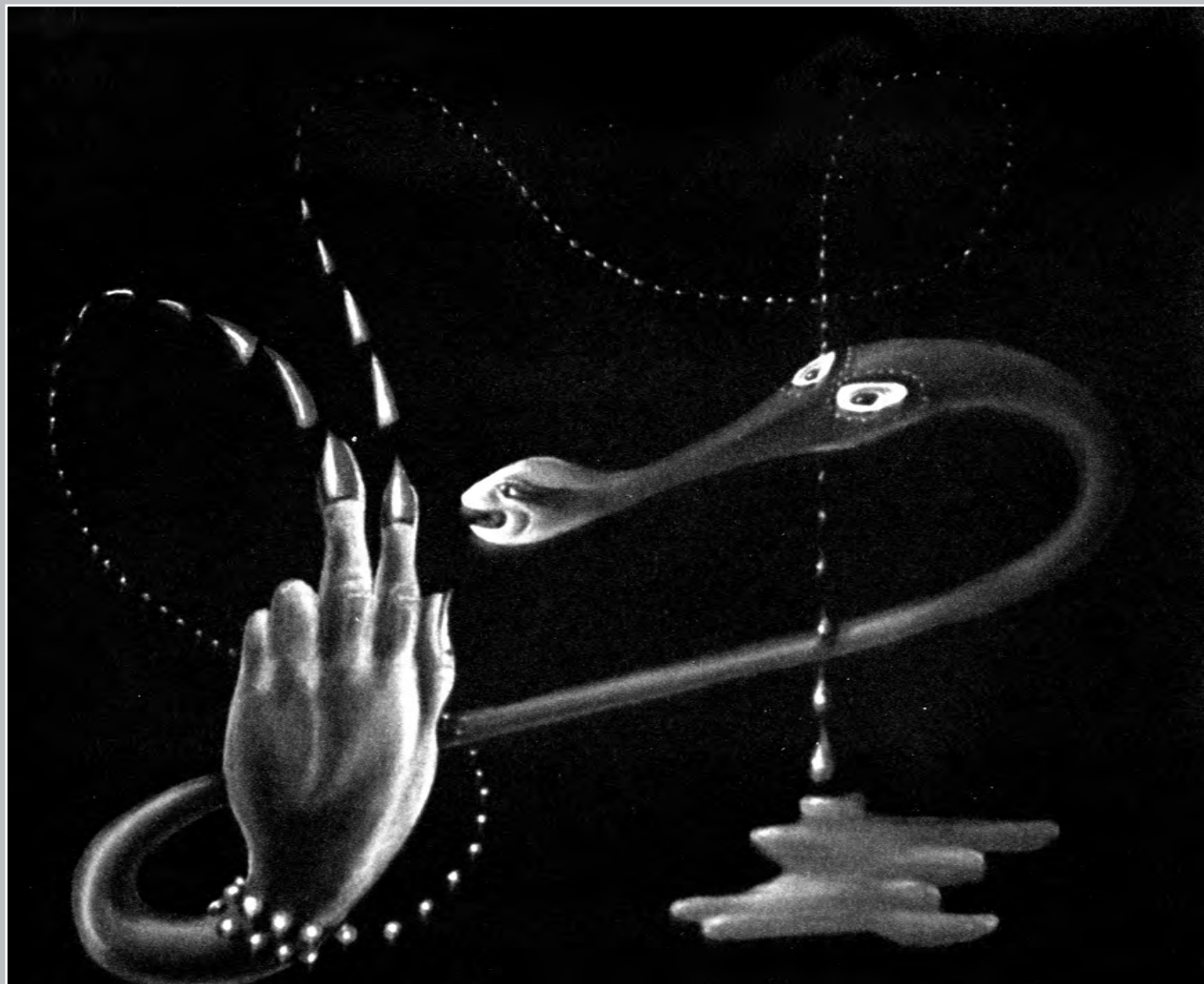
1969 *Pec* (kresba tužkou inspirovaná vizemi při intoxikaci LSD)

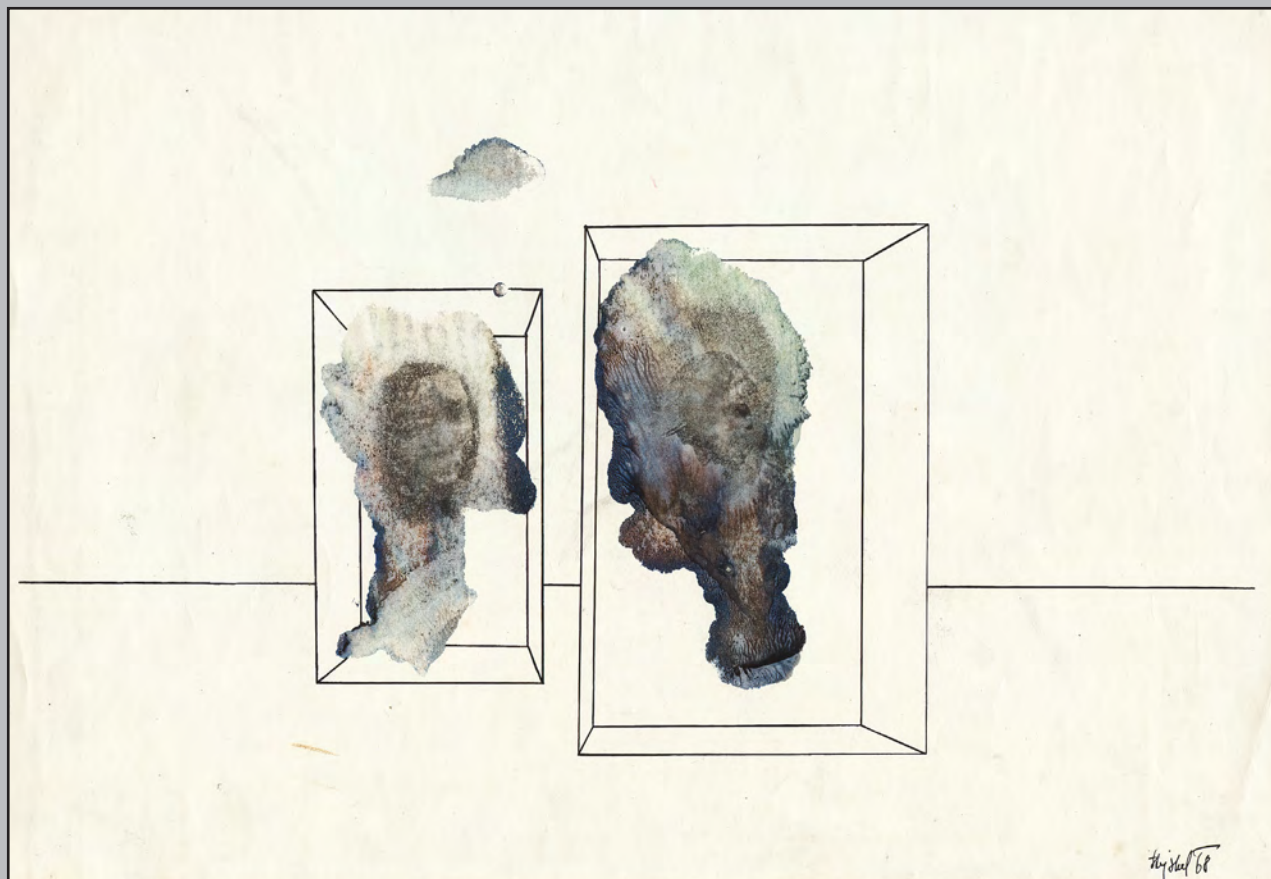
1968 *Obličej složený zu plechu. (Analogon 1)*

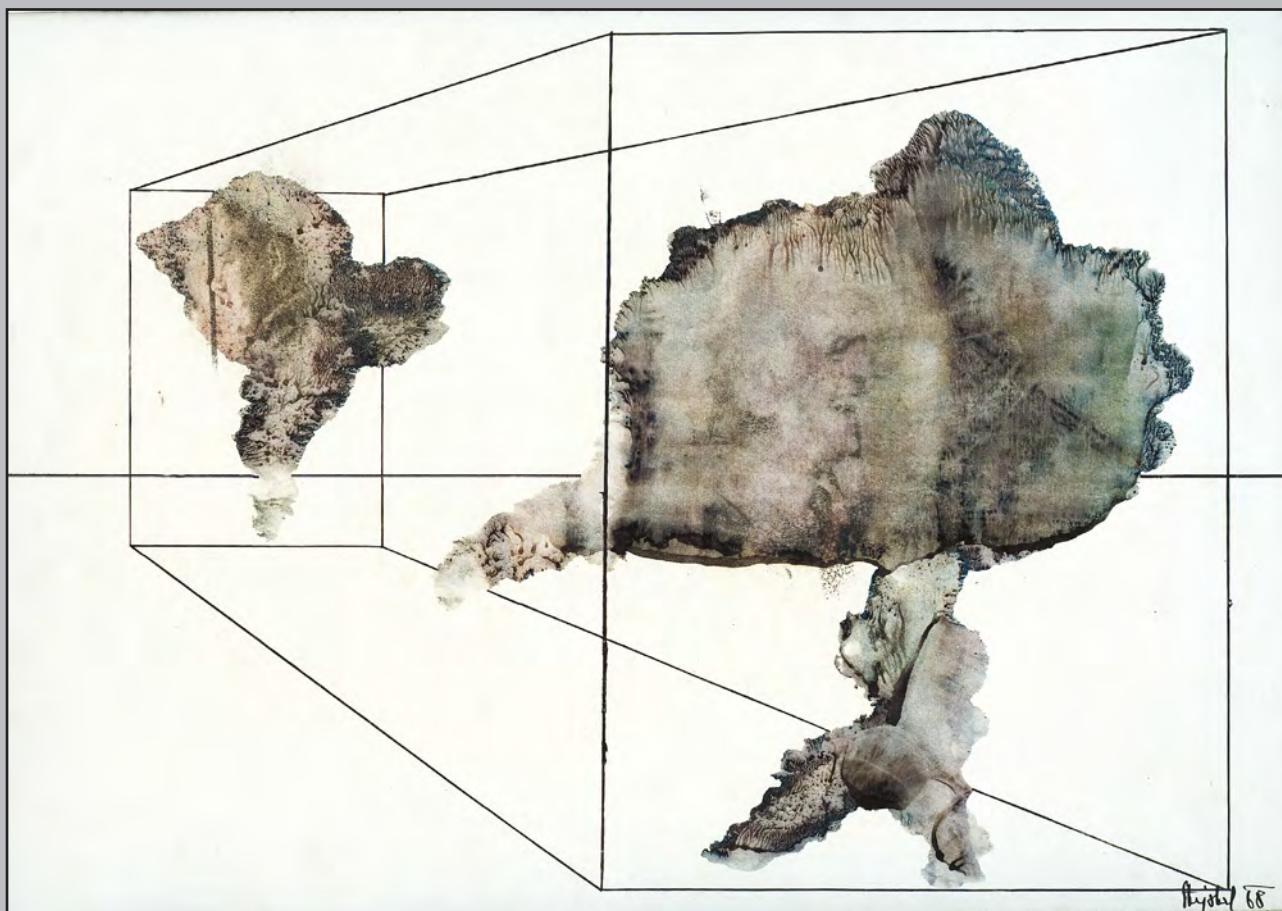
1968 *Neptunova dcera, královna vod*

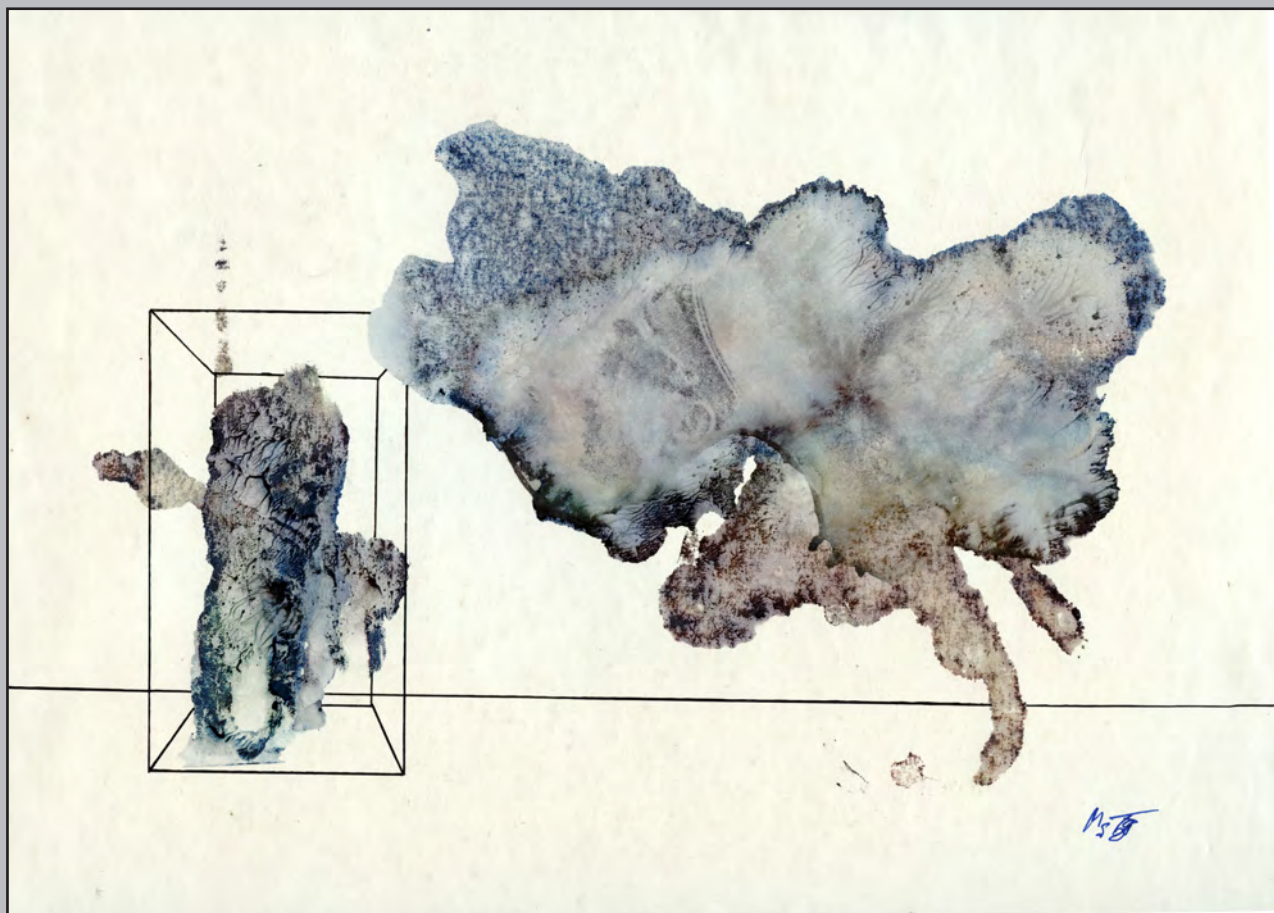
1969 *„Vzpomínka na LSD“*, pastel na černém kartonu

1968 *Dvě klece*, dekalk s obtisky, tuš

1968 *Ve společné kleci*, dekalk s obtisky, tuš

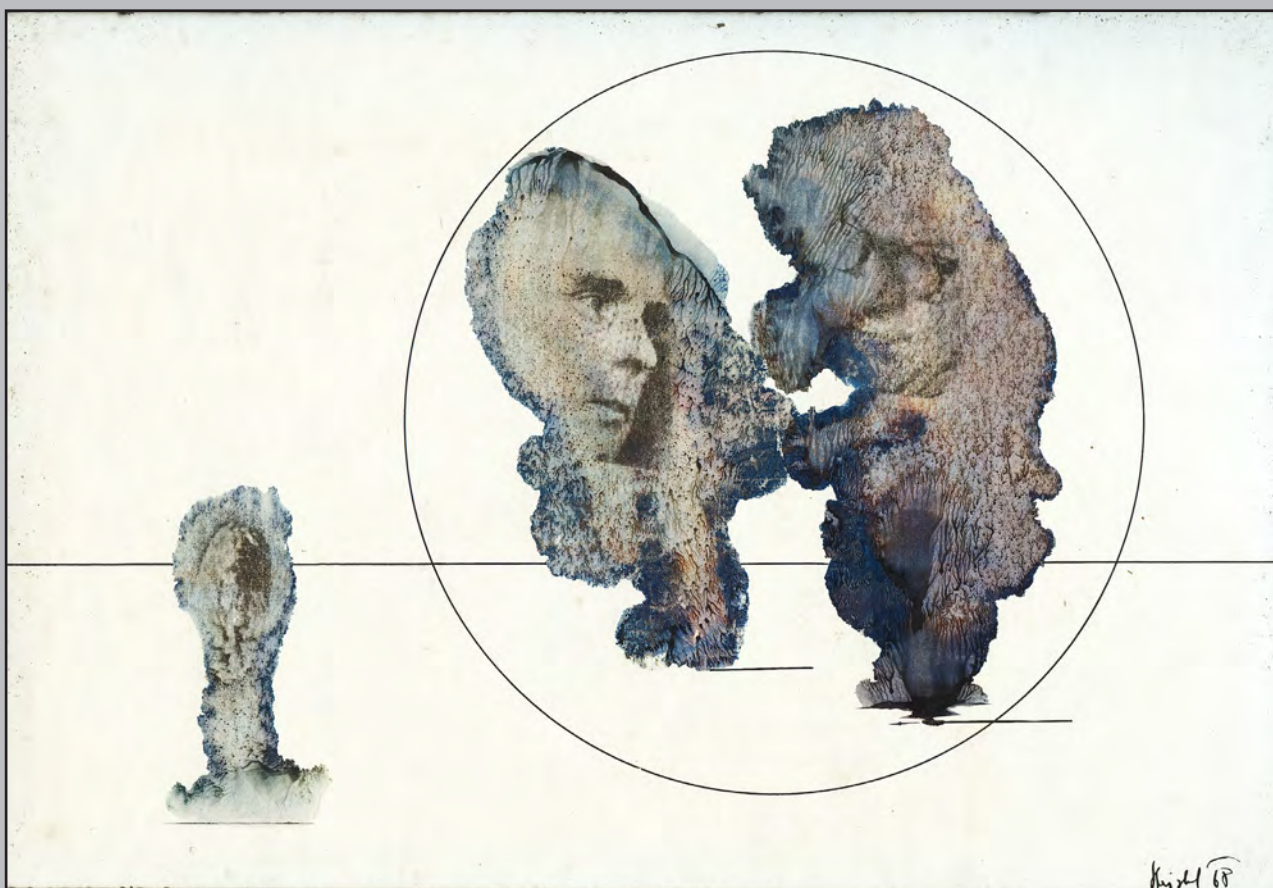
1968 *Labil*, dekalk s obtisky, tuš

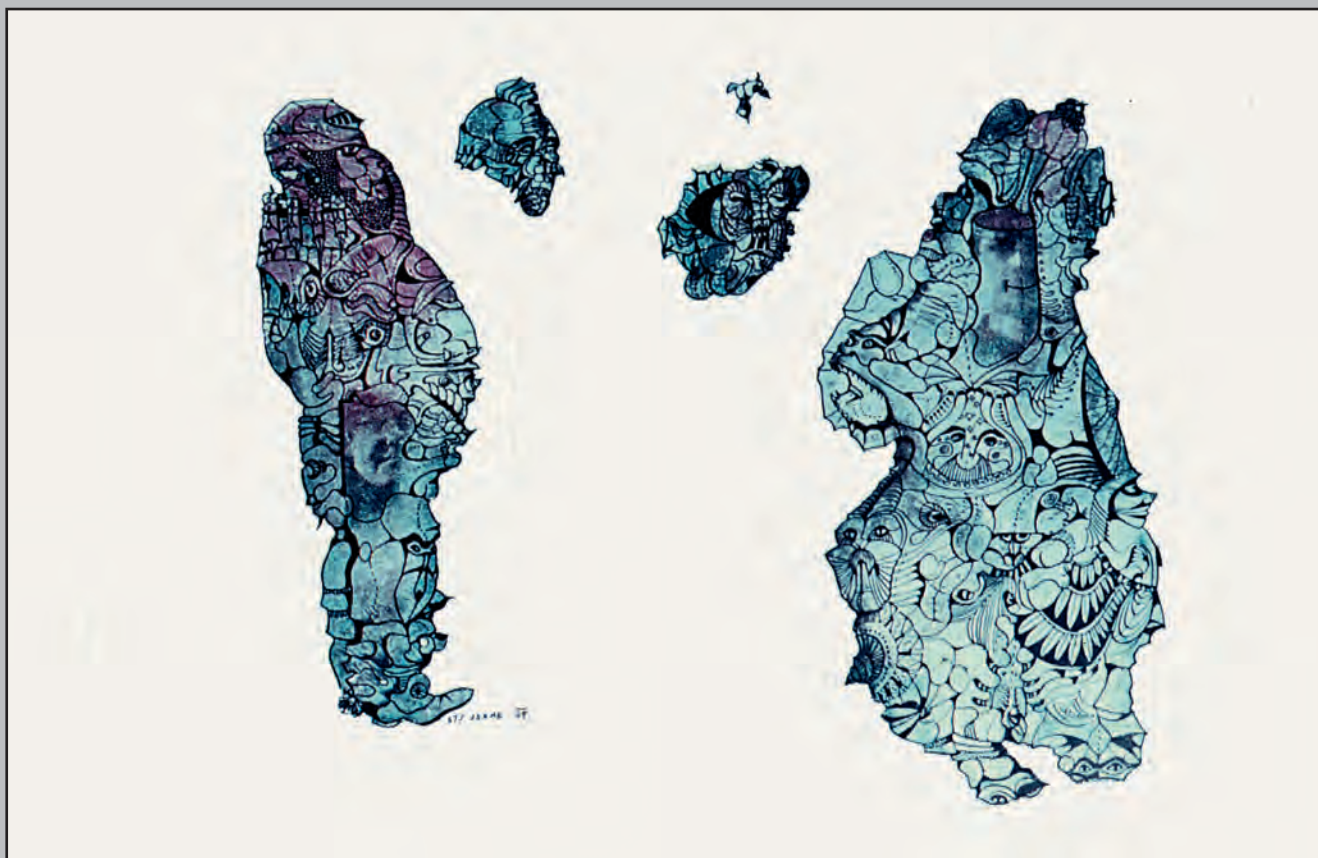
1968 *Stabil?*, dekalk s obtisky, tuš

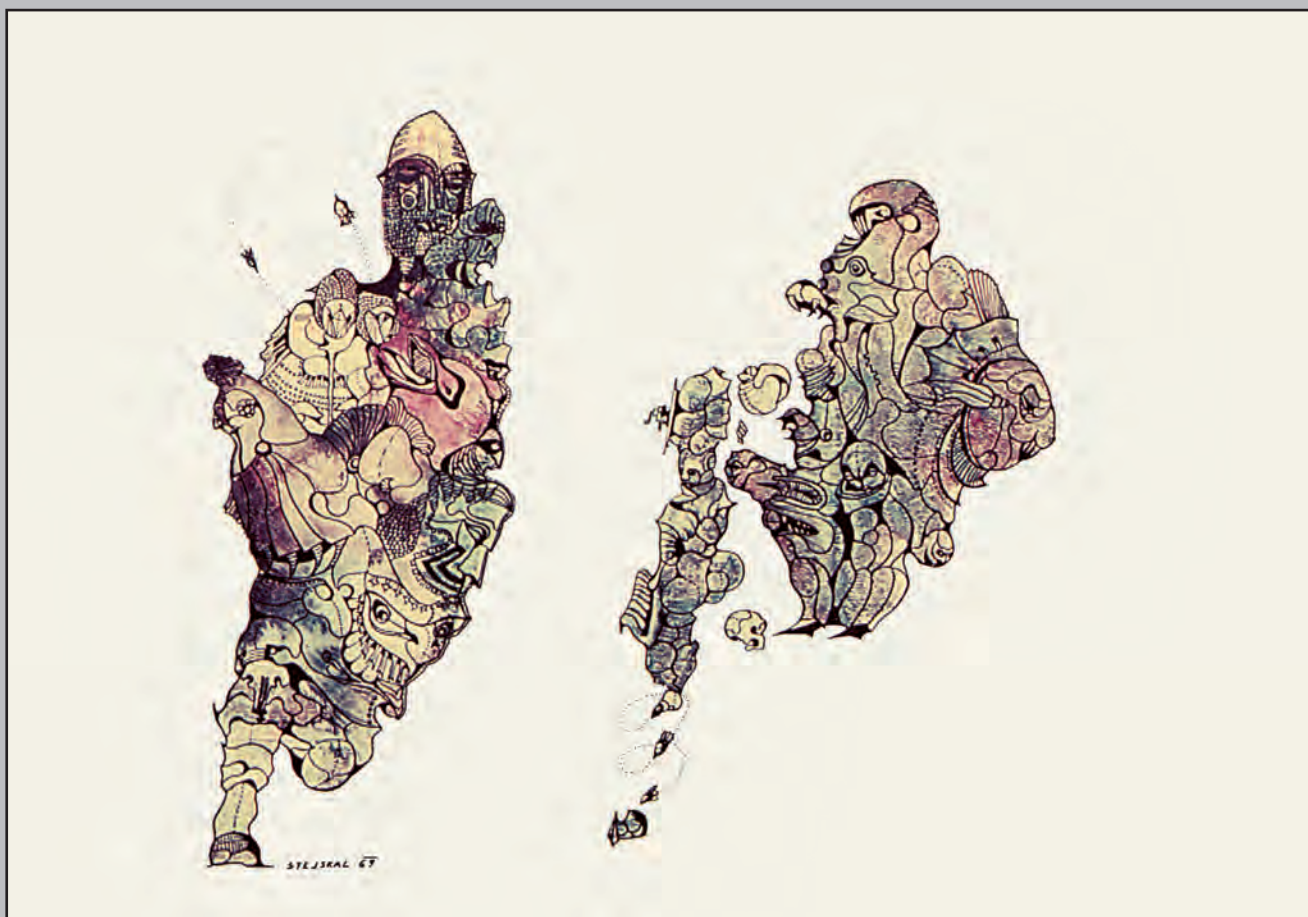
1968 *V krychli*, dekalk s obtisky, tuš

1968 *V kruhu*, dekalk s obtisky, tuš

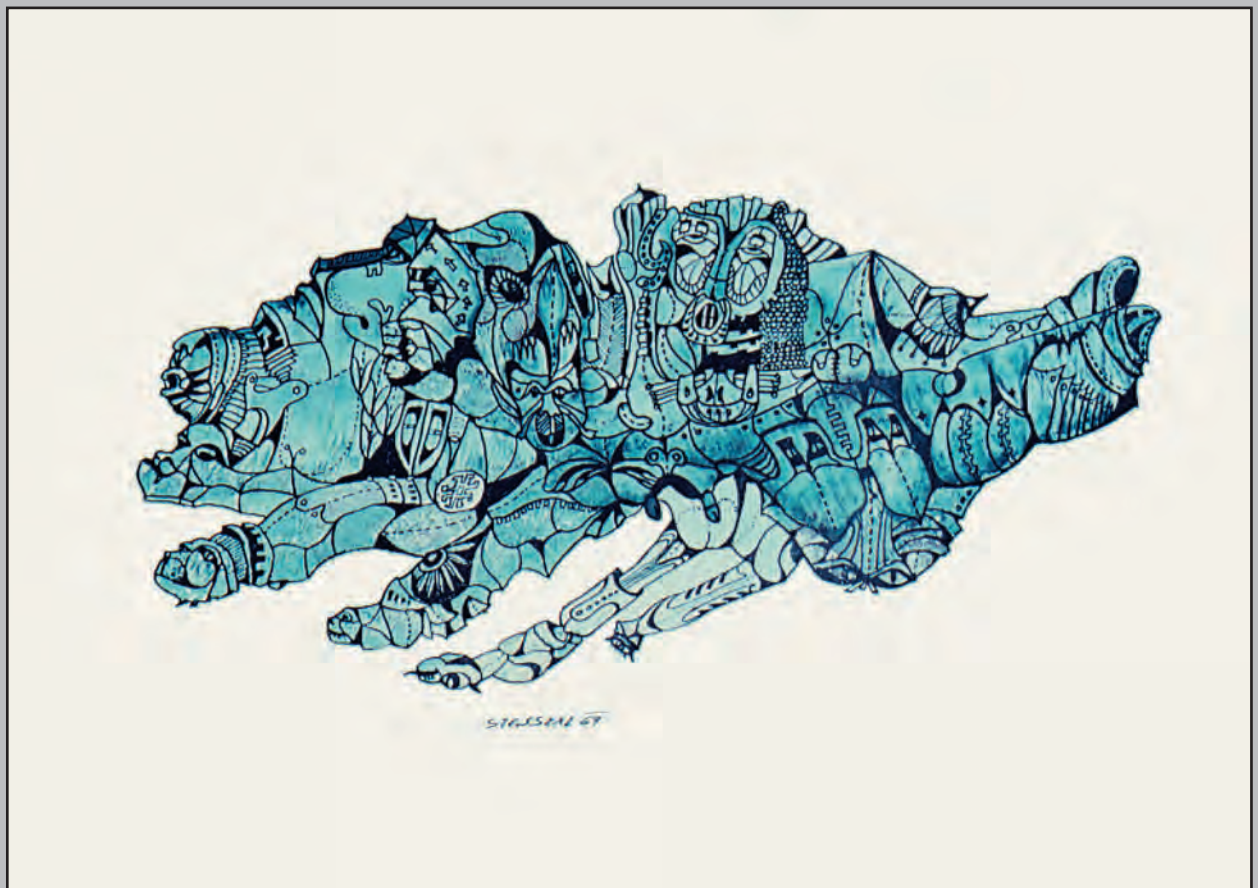
1969 *Jean Benoit, Ubu, dva Assyřané a ten třetí*

1969 *Co skok to o rok pokrok*

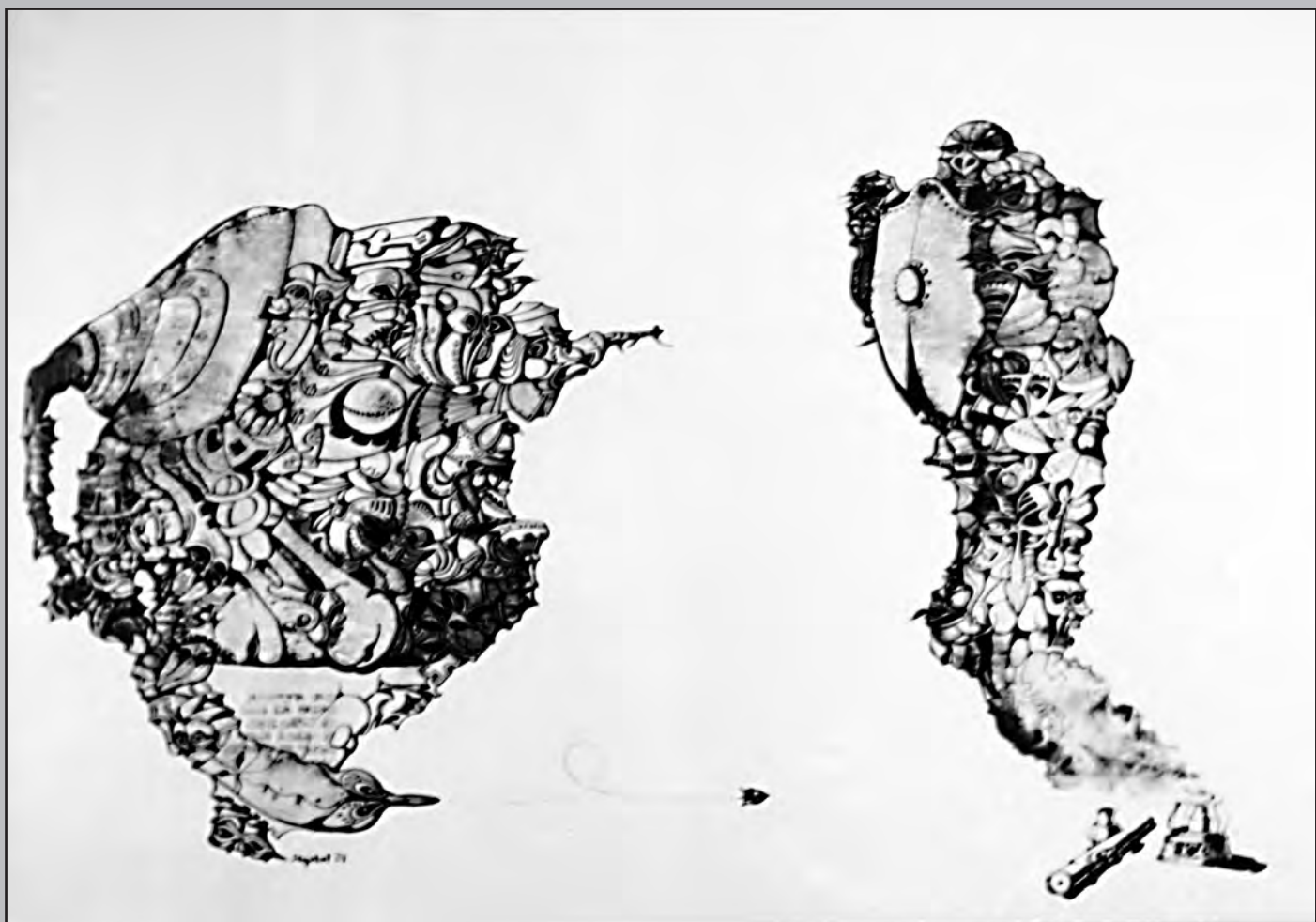
1969 *Ea a pět napoleonů*

1969 *Hydra plechu*

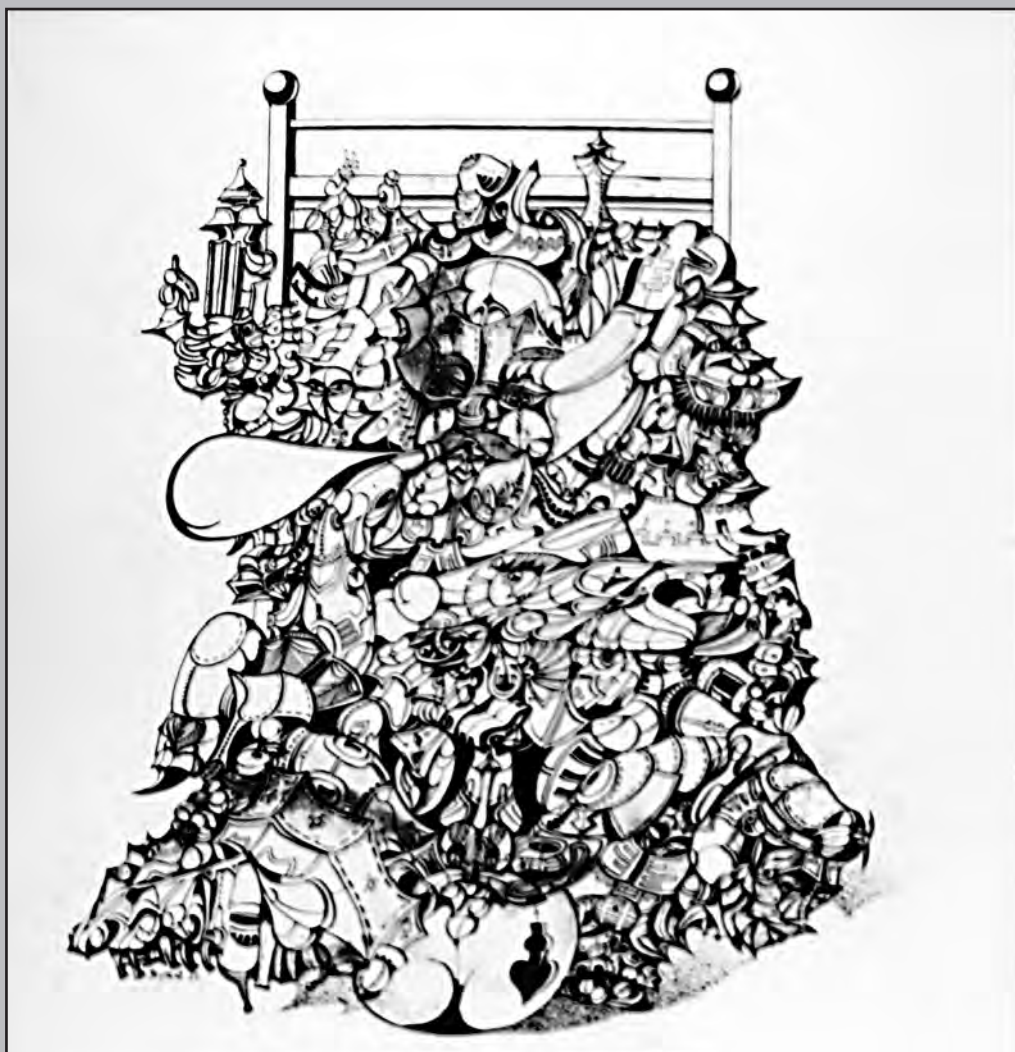
1969 Kořist řadového poddůstojníka

1969 Černý Petr

1969 *Burská válka*

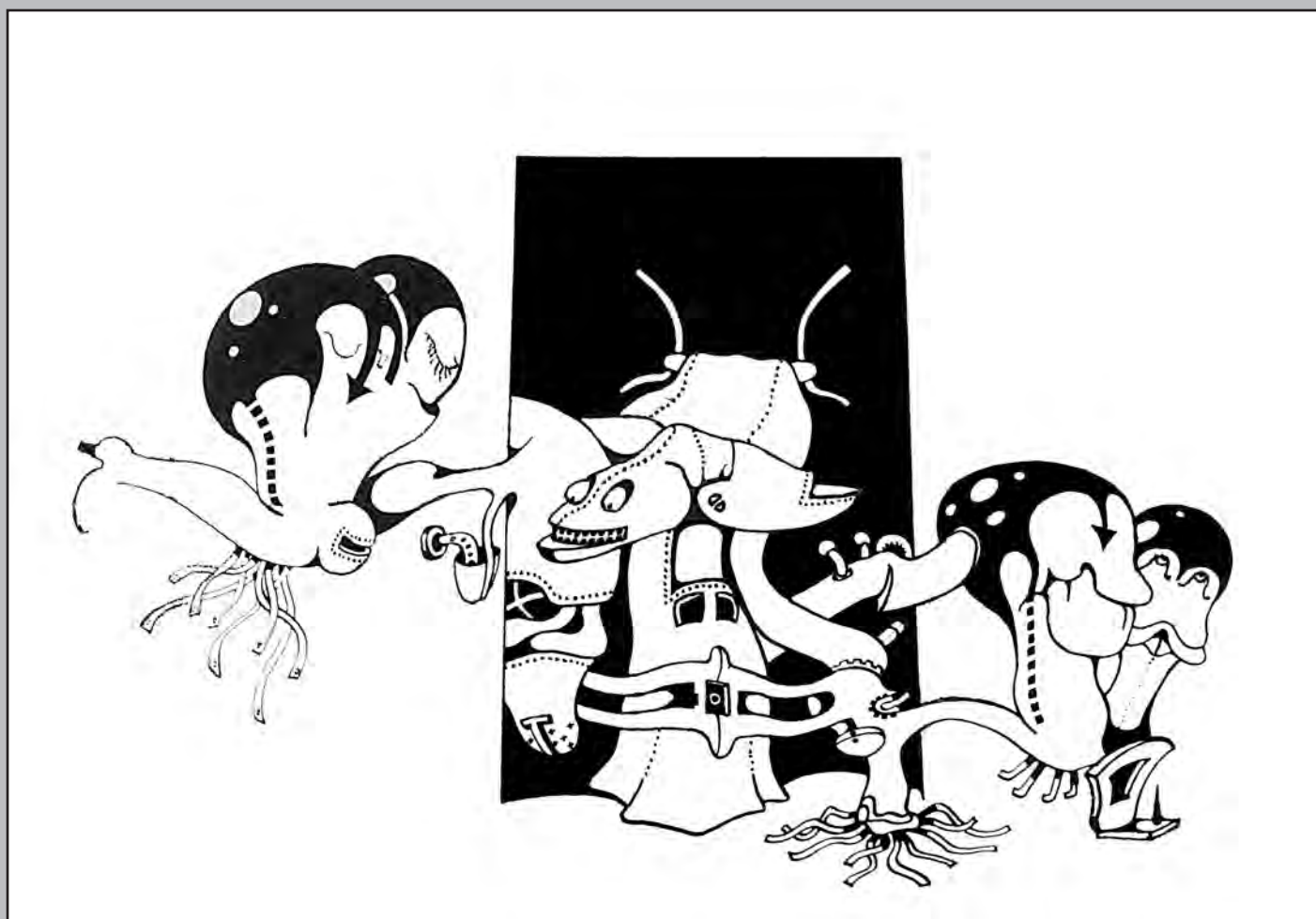

1969 *Otec Ubu*

Volné kresby

1969 *Assyrské vzpomínky*, kresby fixem

1971 *Sněhurky* (katalog *Hra proti hře*), sbírka P. Zeman, Brno

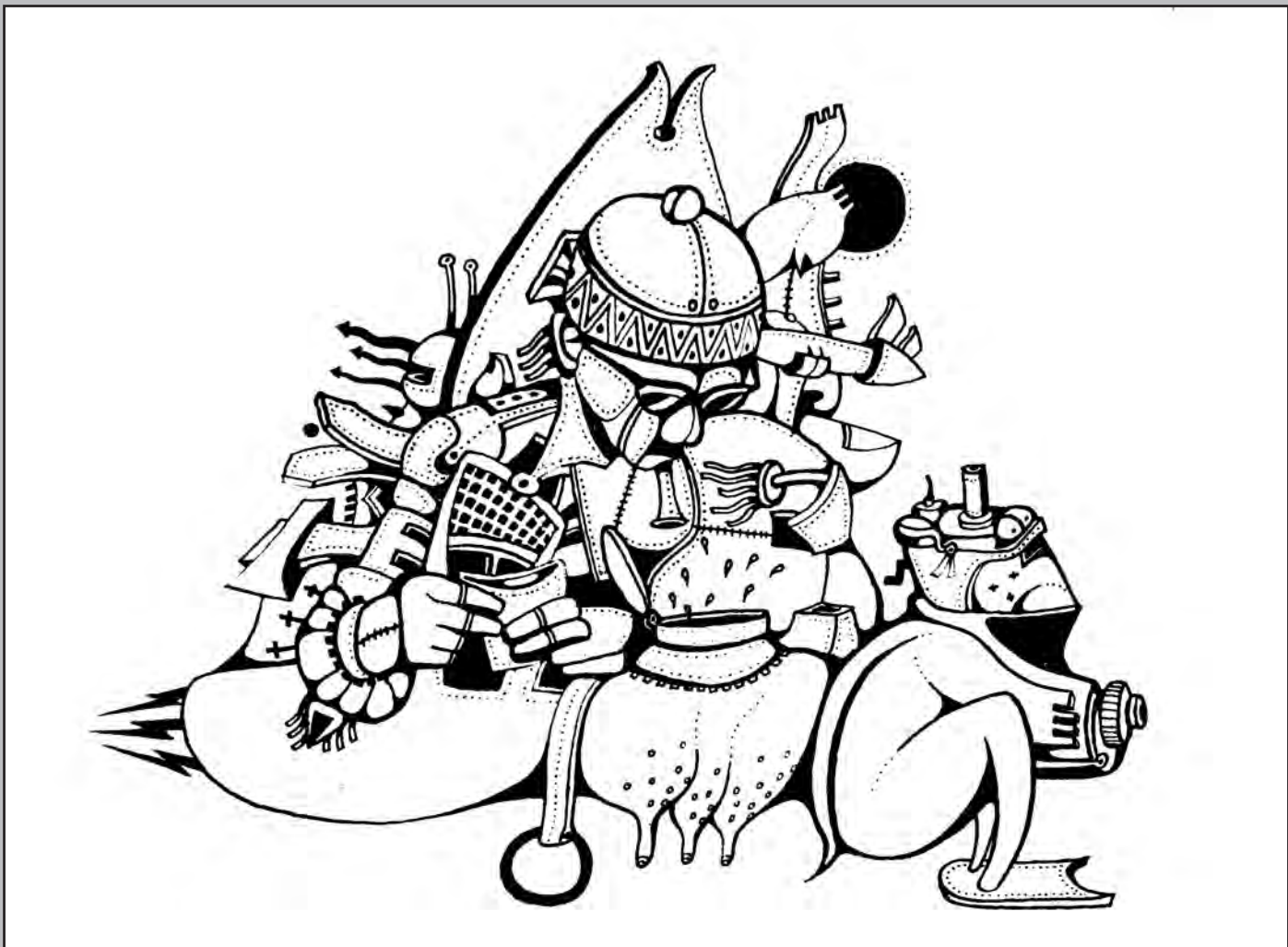
1972 Četníci a řezníci 01

1972 Četníci a řezníci 02

1972 Četníci a řezníci 04

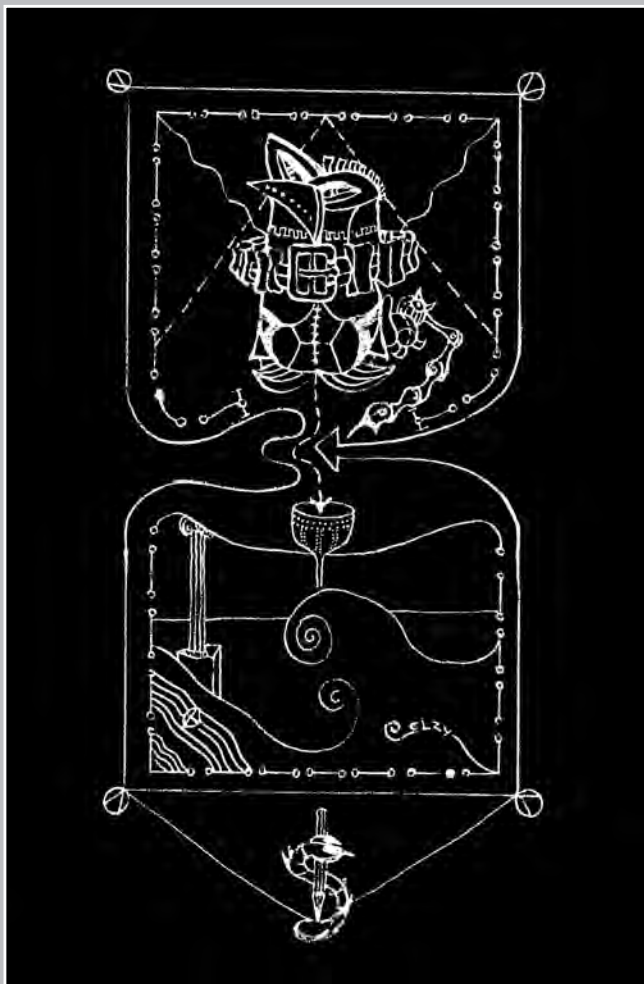
1972 Četníci a řezníci 03

1971 Kecal (k cyklu *Tribuny a pavlače*)

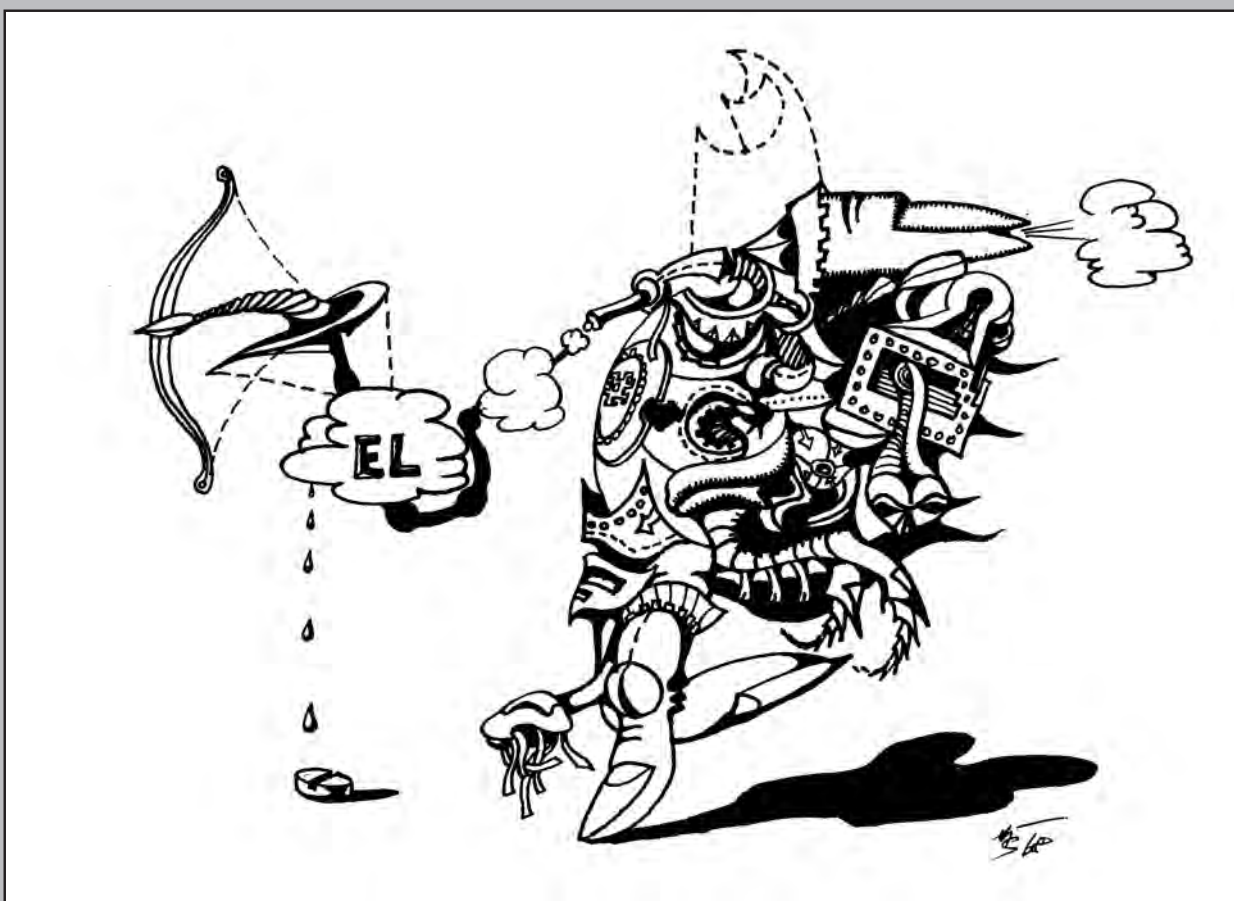
1976 Příležitostná kresba s věnováním svazku *Maisons* (dr. P. Cheymol, Francie)

1968 *Klepsydra*, kresba bílou tuší

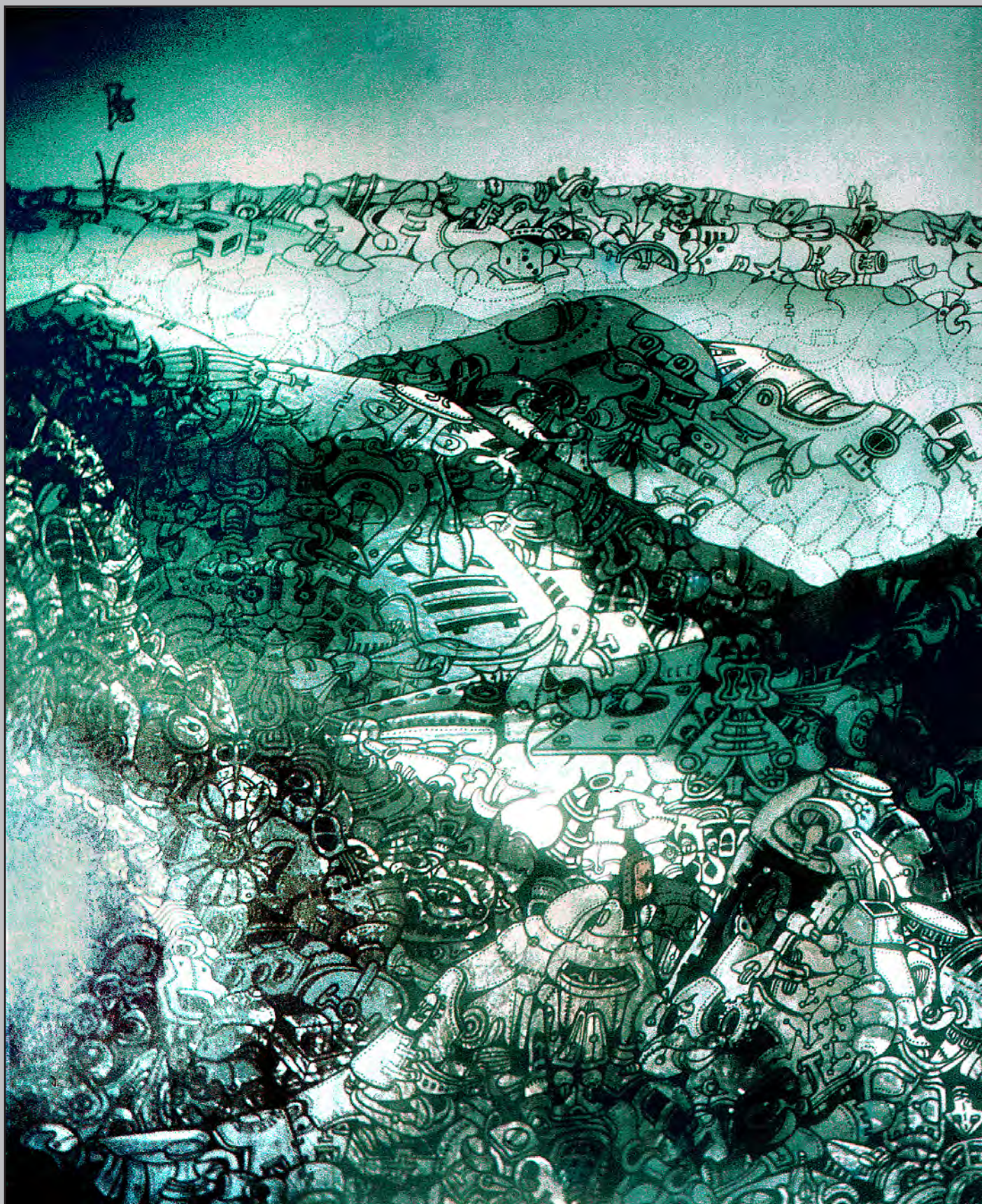
1968 *Klepsydra*, tuš kolorovaná akvarelem
(sbírka M. Drozd)

1968 *El*

1969 *Bellevue*

1969 Krajina - konturáž (s opravou)

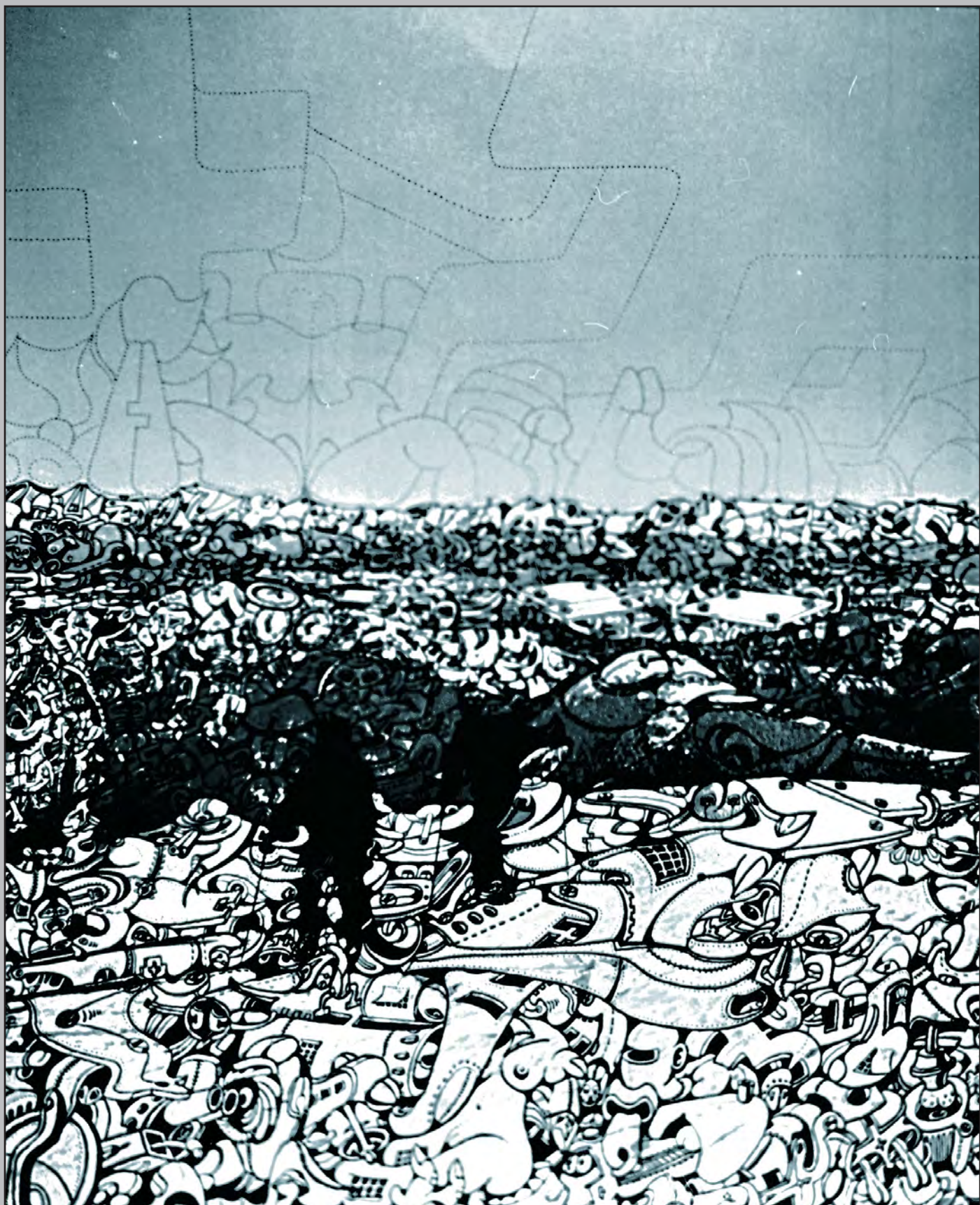
1991 Obr, konturáž

1969 *Démon západního větru*

1969 *Démon východního větru*

1969 *Zimní krajina*

2012 Houslový klíč (k textu *Má vlast*)

1971 Konturáž pro PF '71

NEDĽE НОЧЬ СЕЧЕНЬЕ SONNTAG SUNDAY DIMANCHE	PONEDĽI ПОНЕДЕЛЬНИК MONTAG MONDAY LUNDI	ÚTERY УТРОРК DIENSTAG TUESDAY MARTI	STREDA СРЕДА MITTWOCH WENSDIAG MERCATI	ČTVRTEK ЧЕТВЕРГ DONNERSTAG THURSDAY JEUDI	PÁTEK ПЯТНИЦА FREITAG FRIDAY VENDREDI	SOBOTA СЯБІТА SAMSTAG SATURDAY SAMEDI
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

1975 Byk (konturovaný Zodiak)

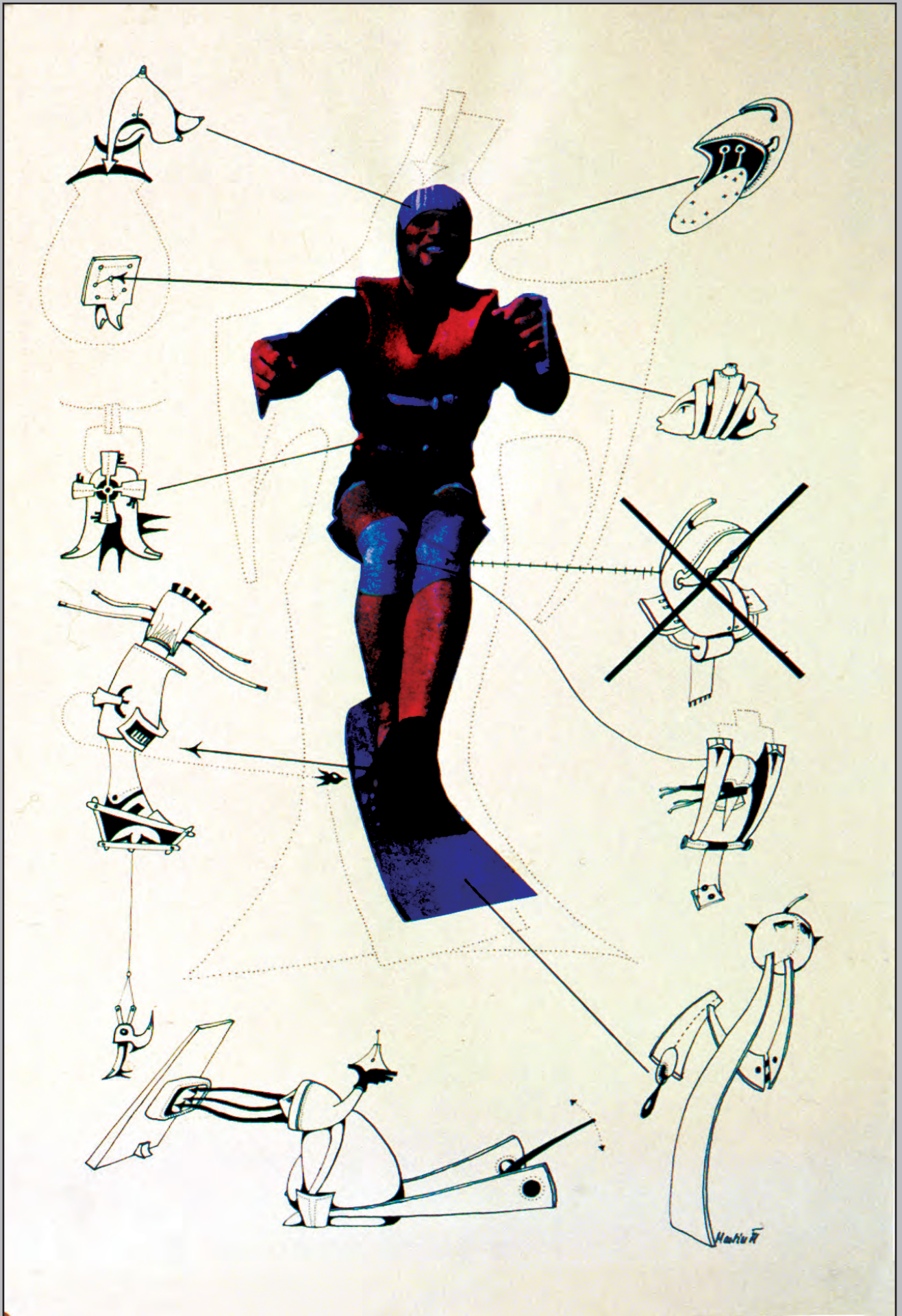
NEDĚLE ВОСКРЕСЕНЬЕ SONNTAG DIMANCHE	PONEDĚLÍ ПОНЕДЕЛЬНИК MONTAG MONDAY	ÚTERÝ УТОРНИК DIENSTAG TUESDAY MARDI	STŘEDA СРЕДА MITTWOCHE WENSDAG MERCREDI	ČTVRTEK ЧЕТВЕРГ DONNERSTAG THURSDAY JEUDI	PÁTEK ПЯТНИЦА FREITAG VENDREDI	SOBOTA Суббота SAMSTAG SATURDAY SAMEDI
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

1975 *Střelec* (konturovaný Zodiak)

1975 *Devět melancholických závrátí od Vltavy*

1971 Lyžař

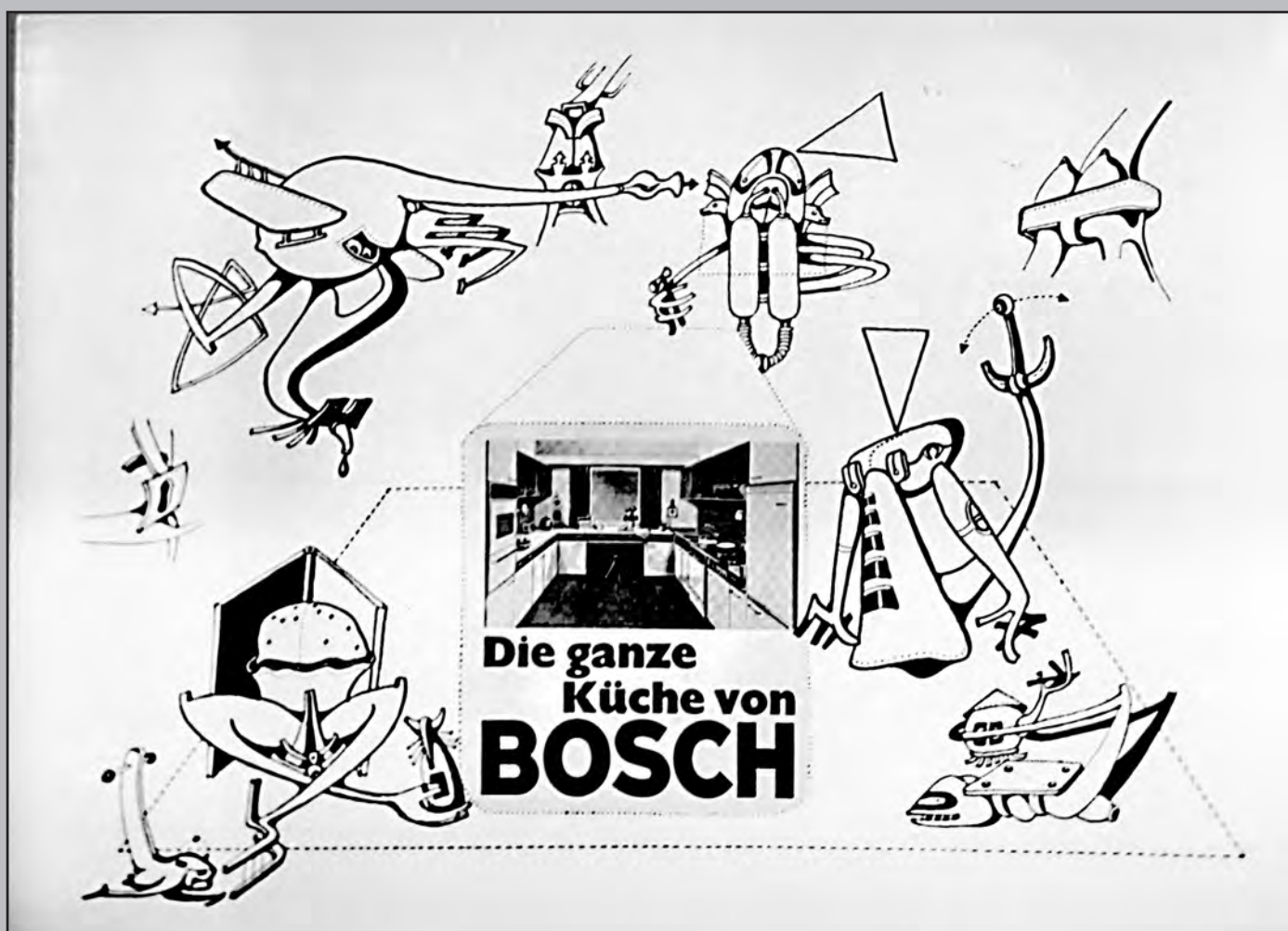
AS THE WAR AGAINST SKYJACKERS STEPS UP—

Photo: Rex Ross-Parade
Training to "ride shotgun" in a modern jetliner.

Riding the airways for the first time this holiday season will be sky marshals recruited and trained especially for the job. Here's a look at who they are, how they've been getting ready—and how they will operate.

1971 *As the war...*

1971 *Celá Boschova kuchyně*

A Hertz reservation is the shortest distance between your plane and car.

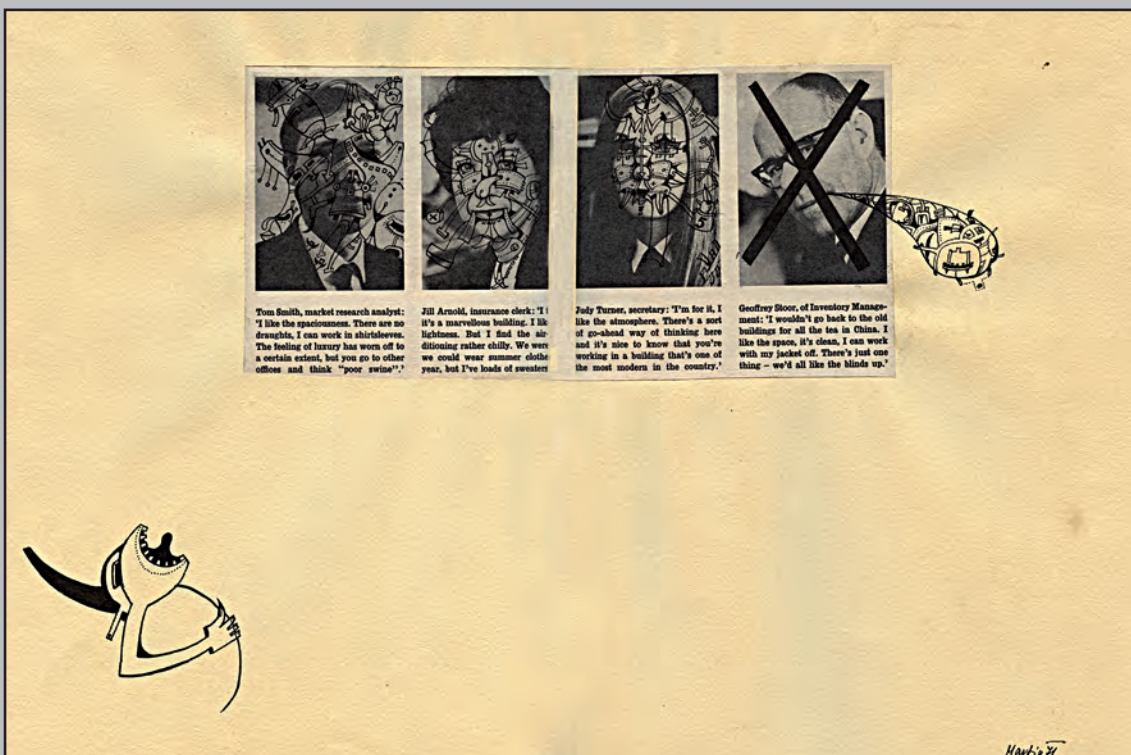
FLY / Drive

1971 Fly /Drive

MAKE nos Trum

1971 *Diamant boart sa*

1971 *Tým*

You'd smile, too, if you'd bought a few acres of Caribbean shorefront — and Blue Chip life insurance — back in 1949.

You can't build financial success out of sand castles. You need foresight. You need judgement. And you need facts. The fact about Connecticut Mutual life insurance is this: we have consistently been a leader in low cost for our policyholders, as proved again in the latest 20-year industry-wide cost study, 1949-1969. Yet, surprisingly, nobody builds better quality into their policies. If you'd like more details see one of our Blue Chip representatives. He'll accommodate you. Gladly.

...and this year: new policies, new rates, new low cost!

Connecticut Mutual Life
the Blue Chip company

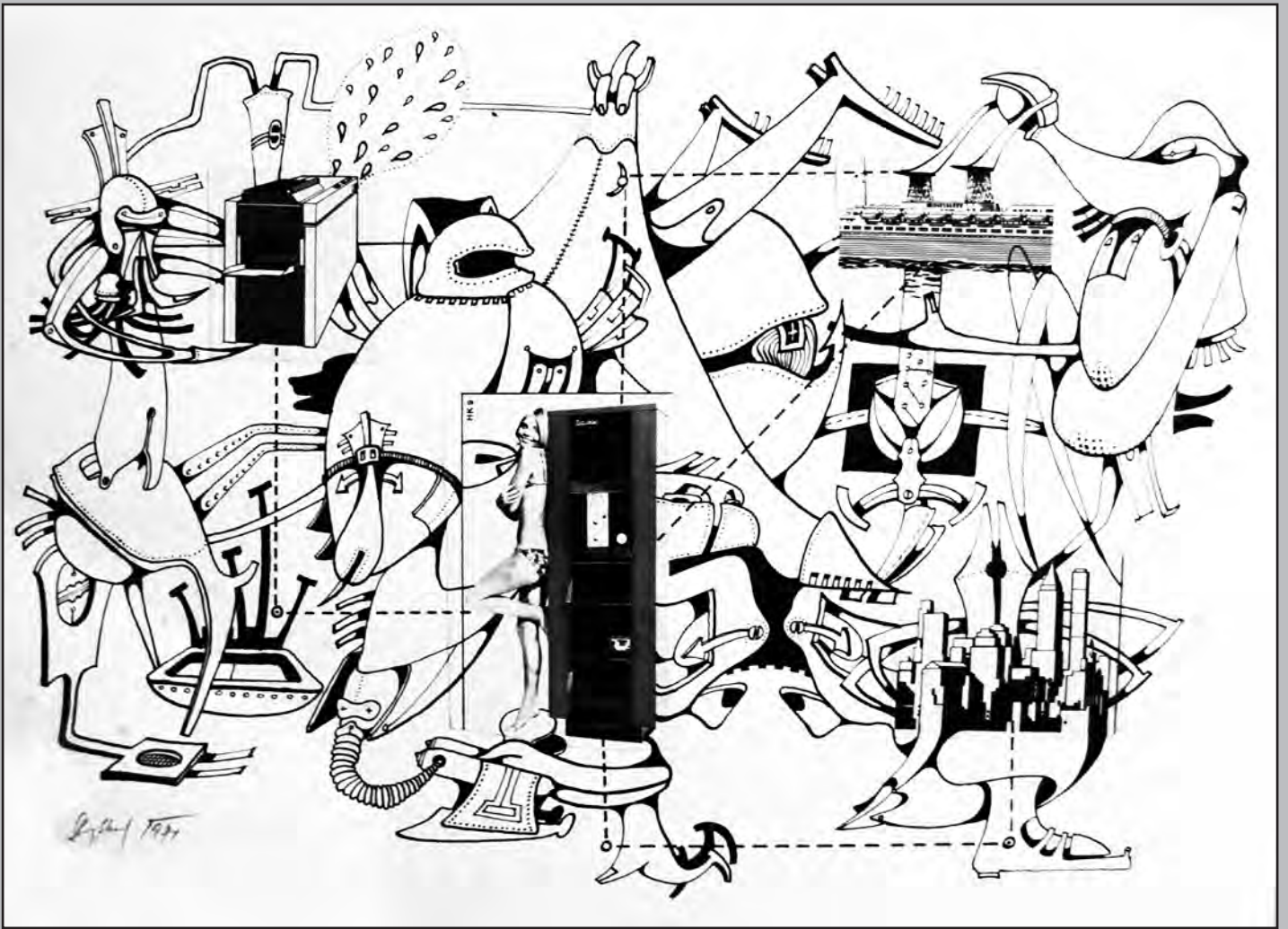
1971 You'd smile, roo...

1971 *Productivity*

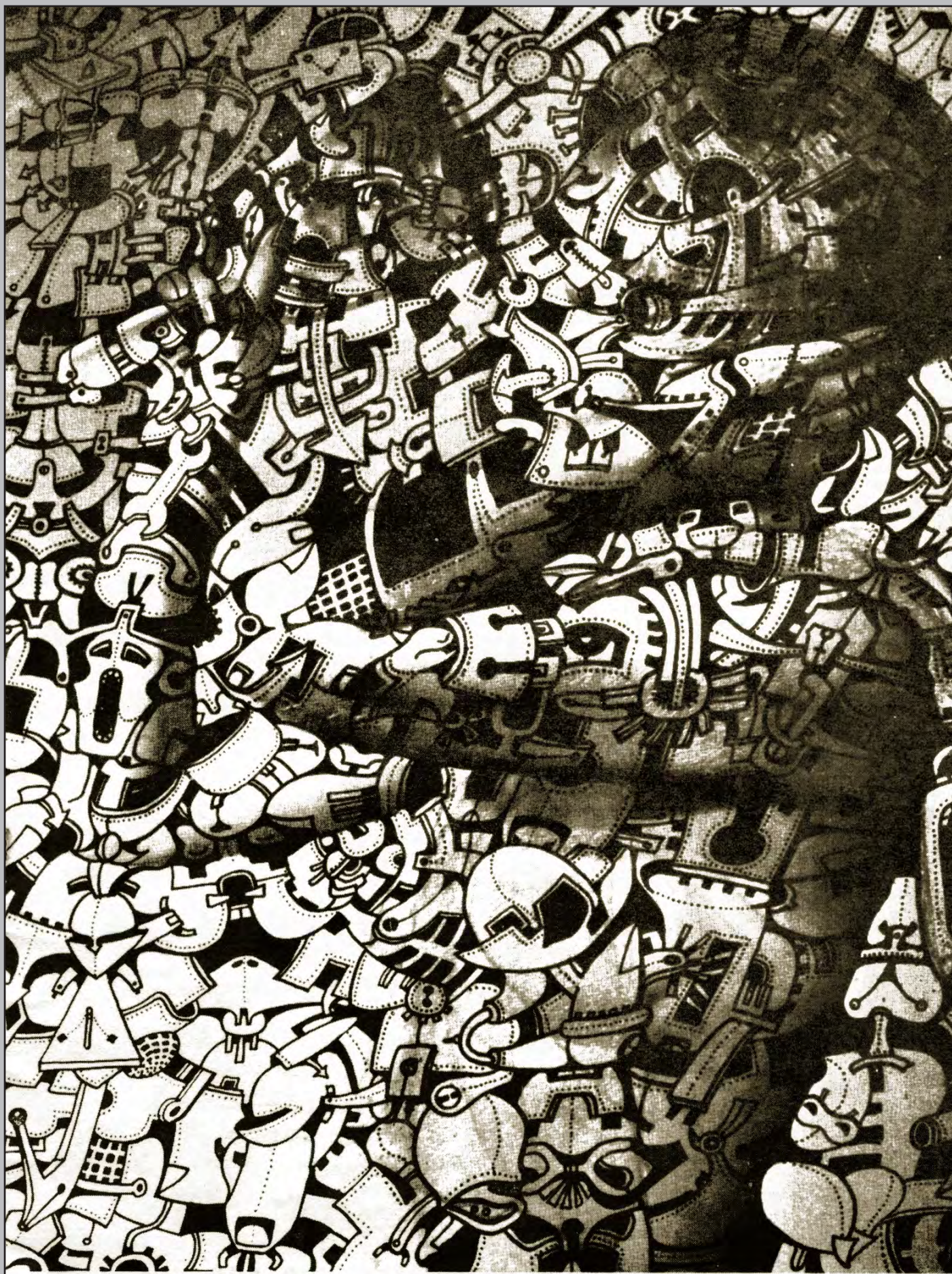
1971 *Sympathie-Aktion*

1971 *Model HK 9 Trischler*

1970 *Dům obrácený ke slunci*
(J. H. Matthews, Imagery of surrealism)

Fázované konturáže

Three jets in the rear... whoosh!...
That was the Europa Jet!

Three jets in the rear... whoosh!...
That was the Europa Jet!

Three jets in the rear... whoosh!...
That was the Europa Jet!

Three jets in the rear... whoosh!...
That was the Europa Jet!

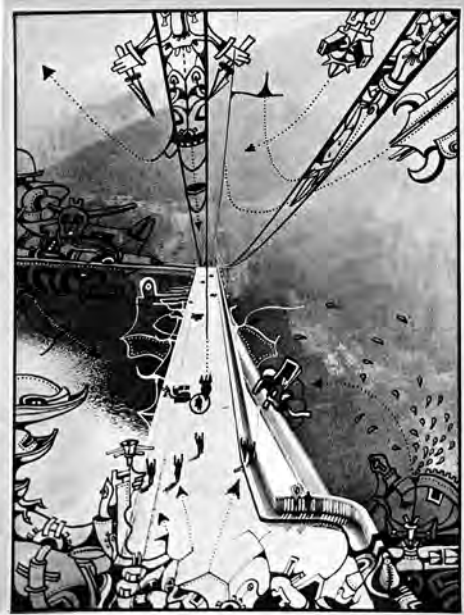
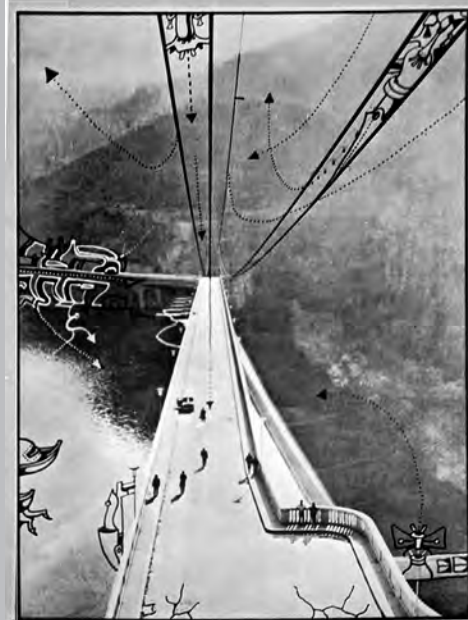

Three jets in the rear... whoosh!...
That was the Europa Jet!

1969 *Golf na Havaji*

Il più facile? Apparentemente nulla. Ma se vogliamo avere una bella abbronzatura dovremo seguire alcune regole ben precise, per evitare che la nostra pelle si screpoli, si disidrati, si riempia di rughe ed abbia dal sole più un danno che un giovamento.

la tecnica

Il più facile? Apparentemente nulla. Ma se vogliamo avere una bella abbronzatura dovremo seguire alcune regole ben precise, per evitare che la nostra pelle si screpoli, si disidrati, si riempia di rughe ed abbia dal sole più un danno che un giovamento.

la tecnica

Il più facile? Apparentemente nulla. Ma se vogliamo avere una bella abbronzatura dovremo seguire alcune regole ben precise, per evitare che la nostra pelle si screpoli, si disidrati, si riempia di rughe ed abbia dal sole più un danno che un giovamento.

la tecnica

Il più facile? Apparentemente nulla. Ma se vogliamo avere una bella abbronzatura dovremo seguire alcune regole ben precise, per evitare che la nostra pelle si screpoli, si disidrati, si riempia di rughe ed abbia dal sole più un danno che un giovamento.

la tecnica

Il più facile? Apparentemente nulla. Ma se vogliamo avere una bella abbronzatura dovremo seguire alcune regole ben precise, per evitare che la nostra pelle si screpoli, si disidrati, si riempia di rughe ed abbia dal sole più un danno che un giovamento.

la tecnica

1975 *Polni masturbace*

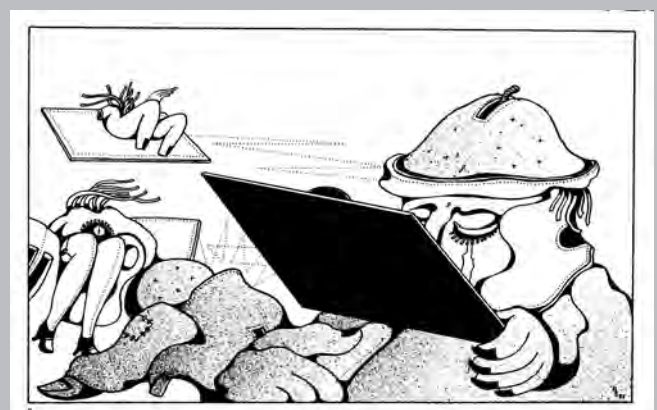
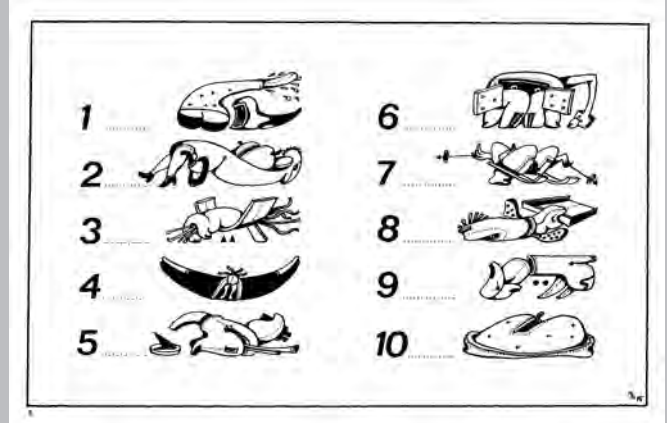
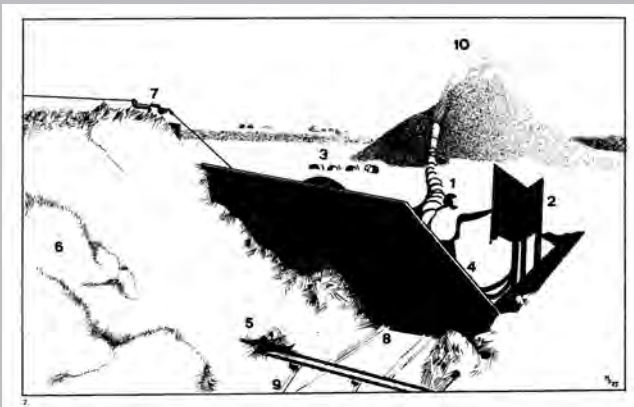

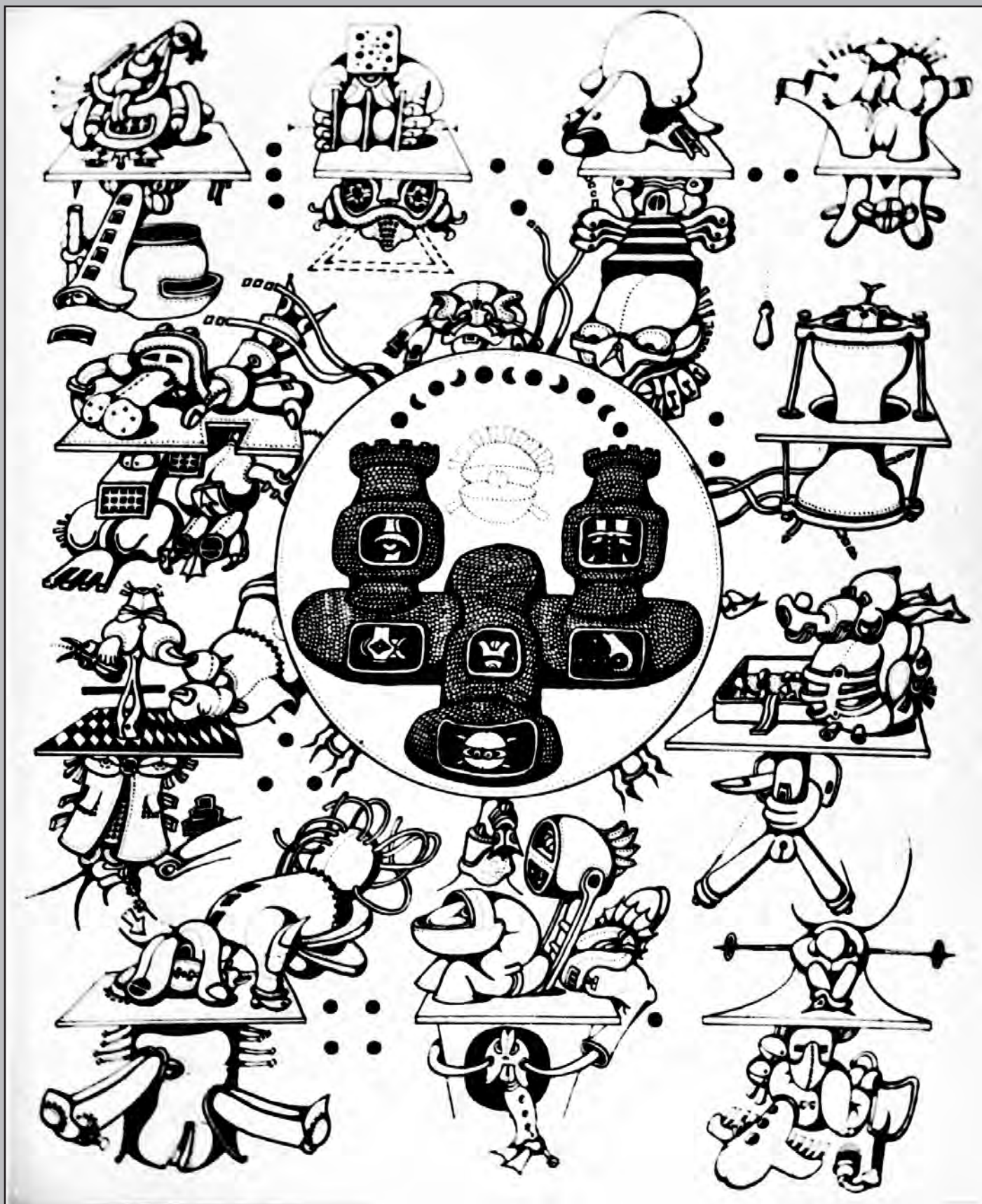
1969 *Technika*

1000 KILOMÈTRES SUR LES ROUTES SUISSES - EN MONTAGNE COMME EN PLAINES, L'... ARRIÈRE... NEVALE, CONFORTABLE, ET TOUJOURS PARFAITEMENT À SON AFFAIRE.

1969 Tmavé sklo

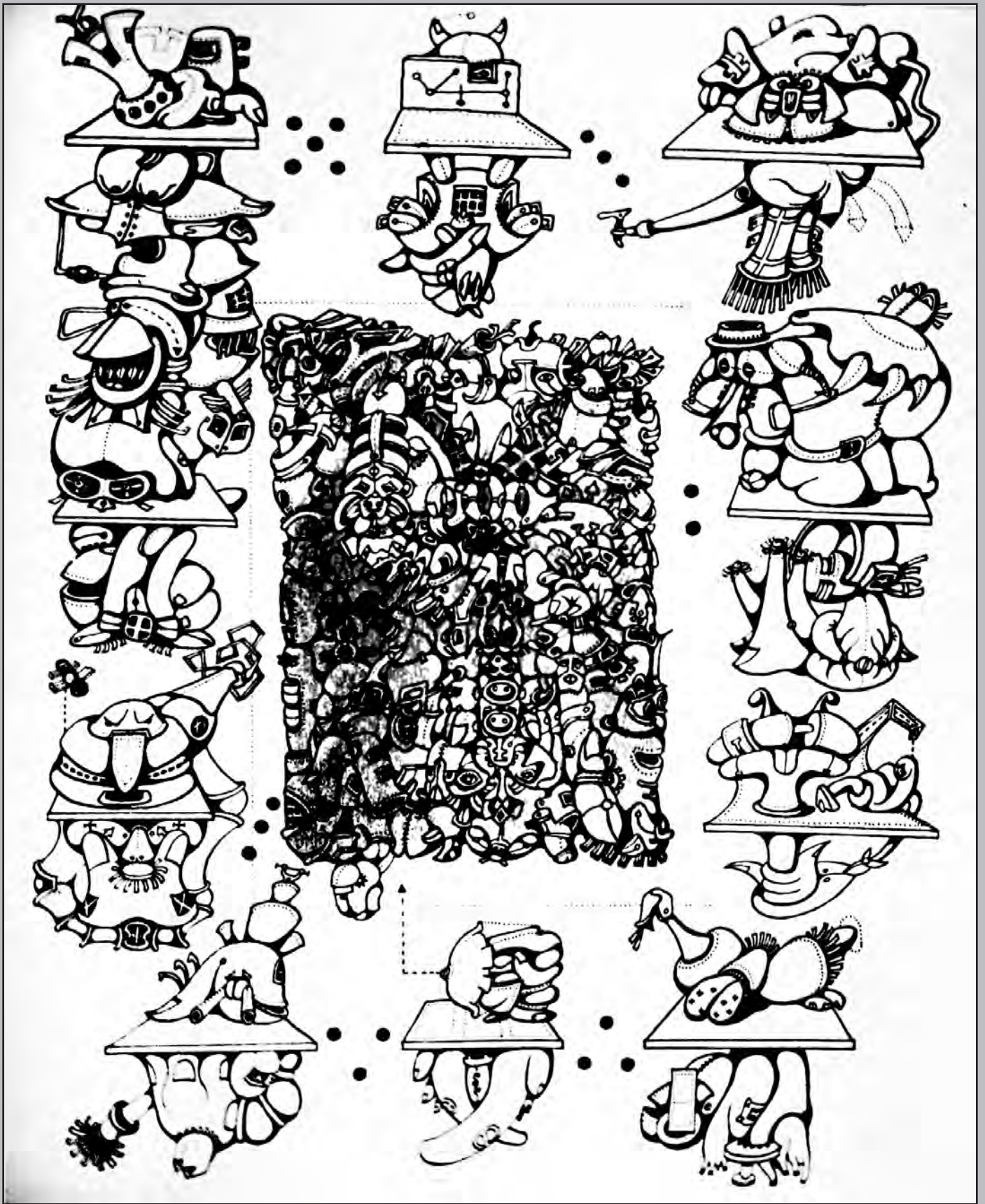

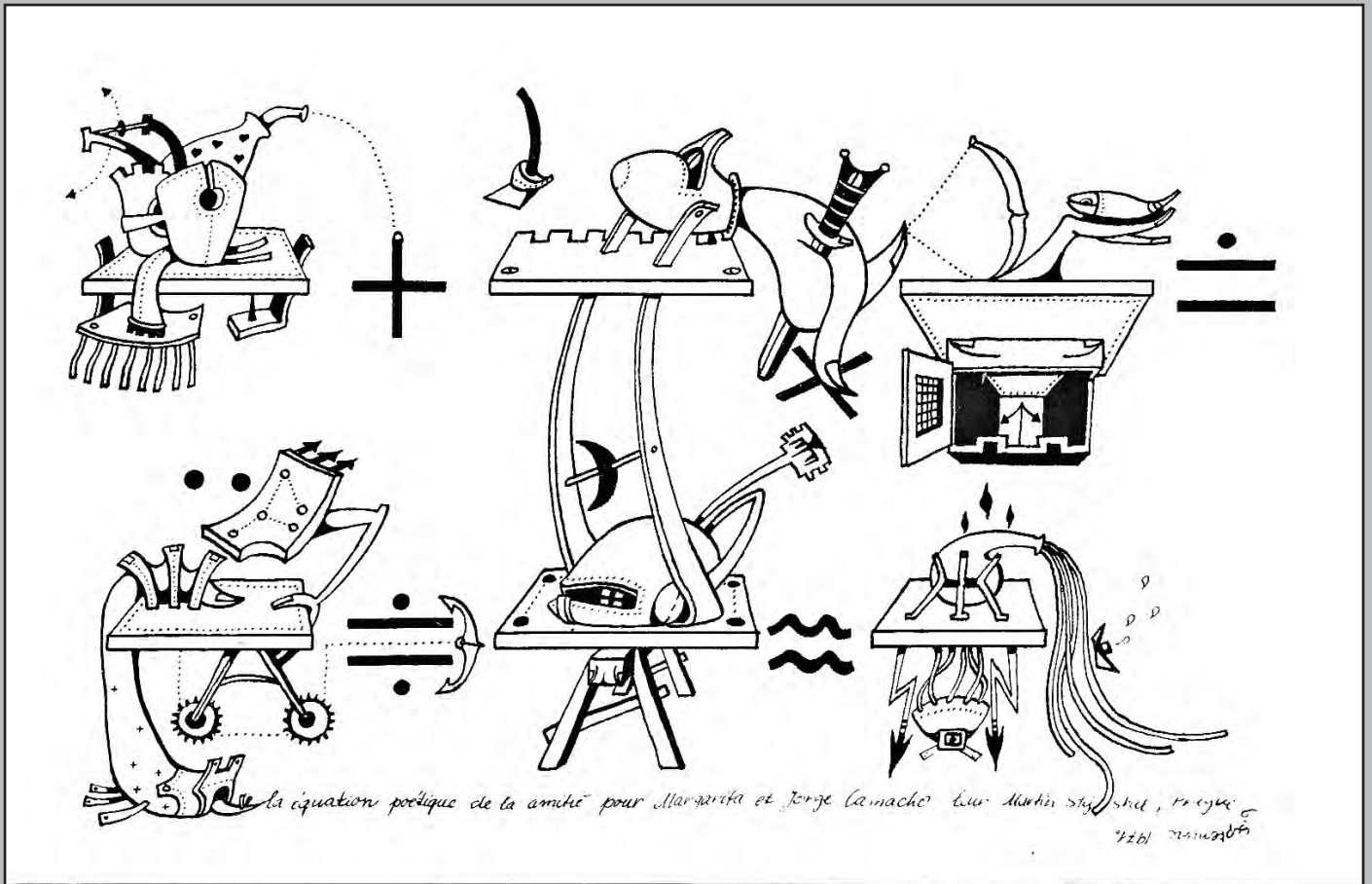
1968-70 Athanor

(sbírka J. Havlíček, Brno)

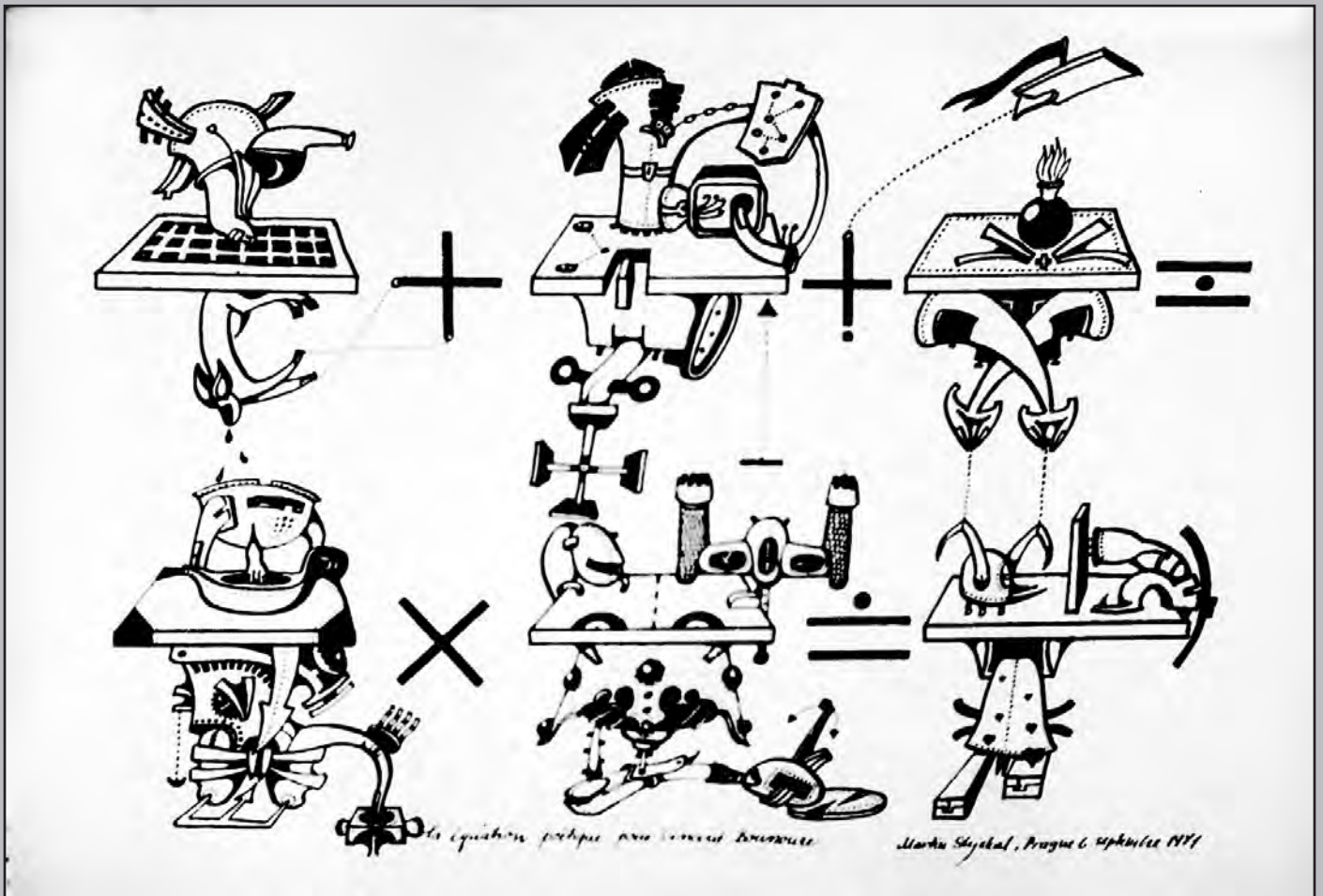
MAREK TRUM

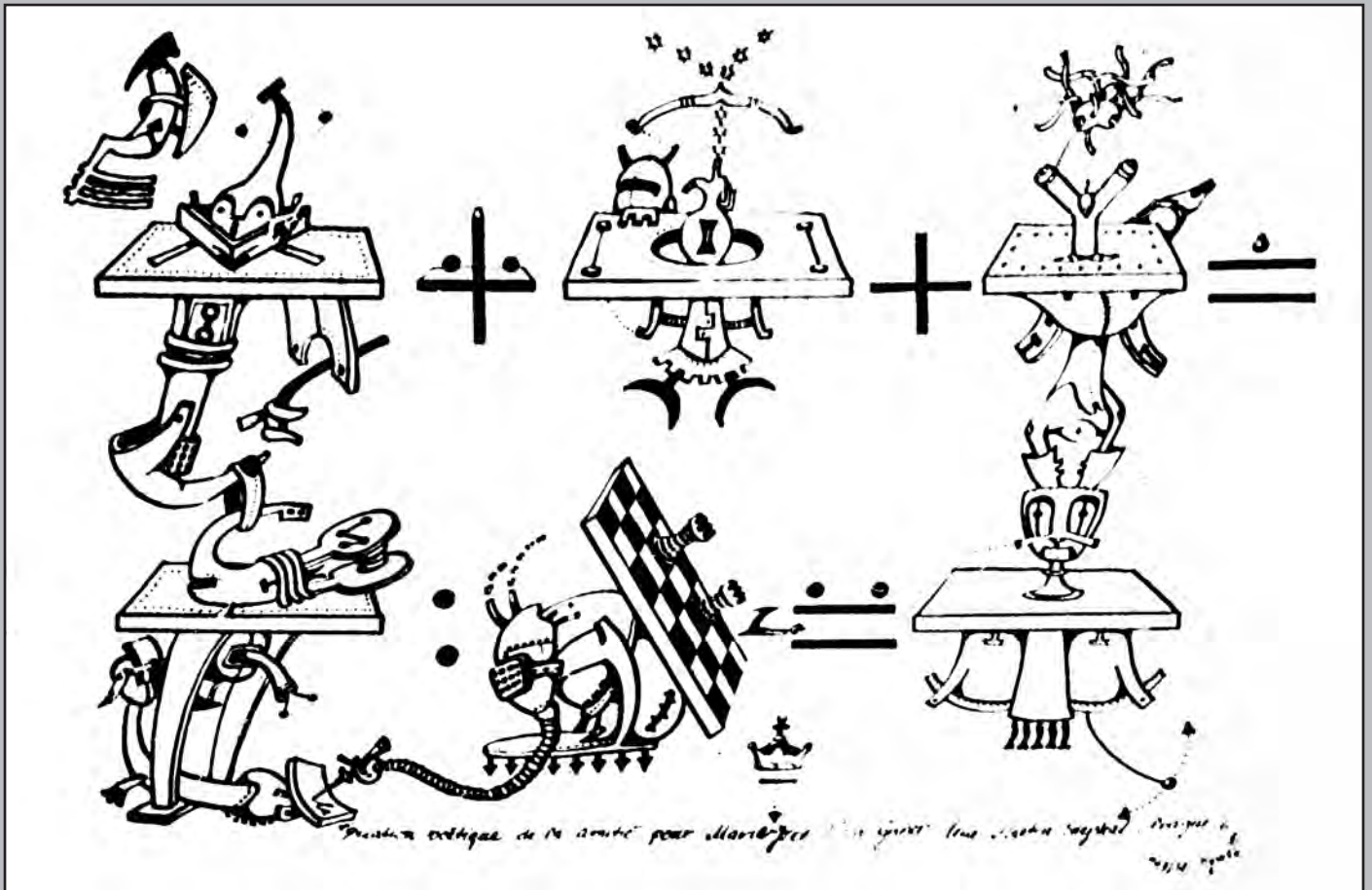
1971 *Rovnice konturáže*

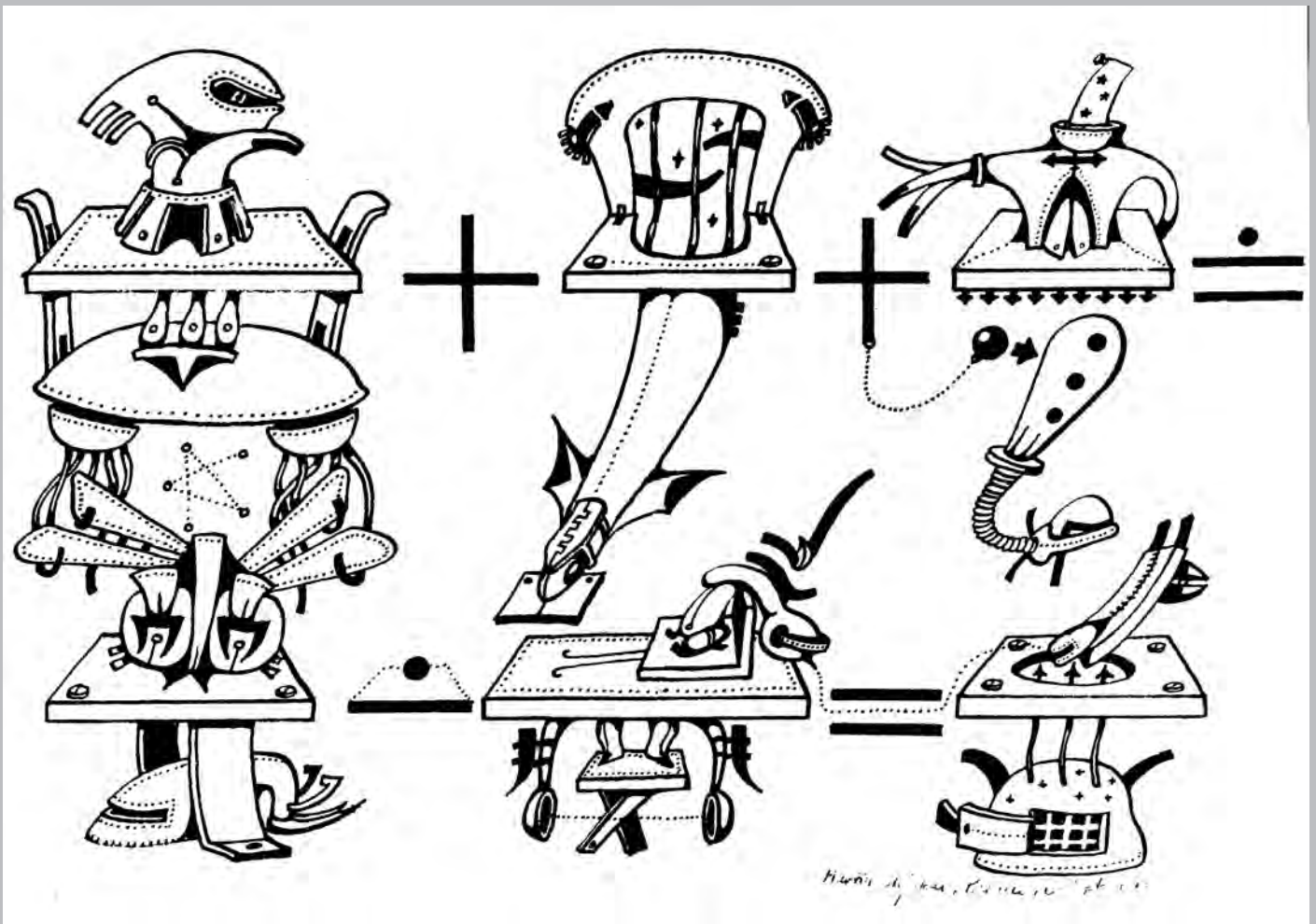
1971 Rovnice pro J. a M. Camacho

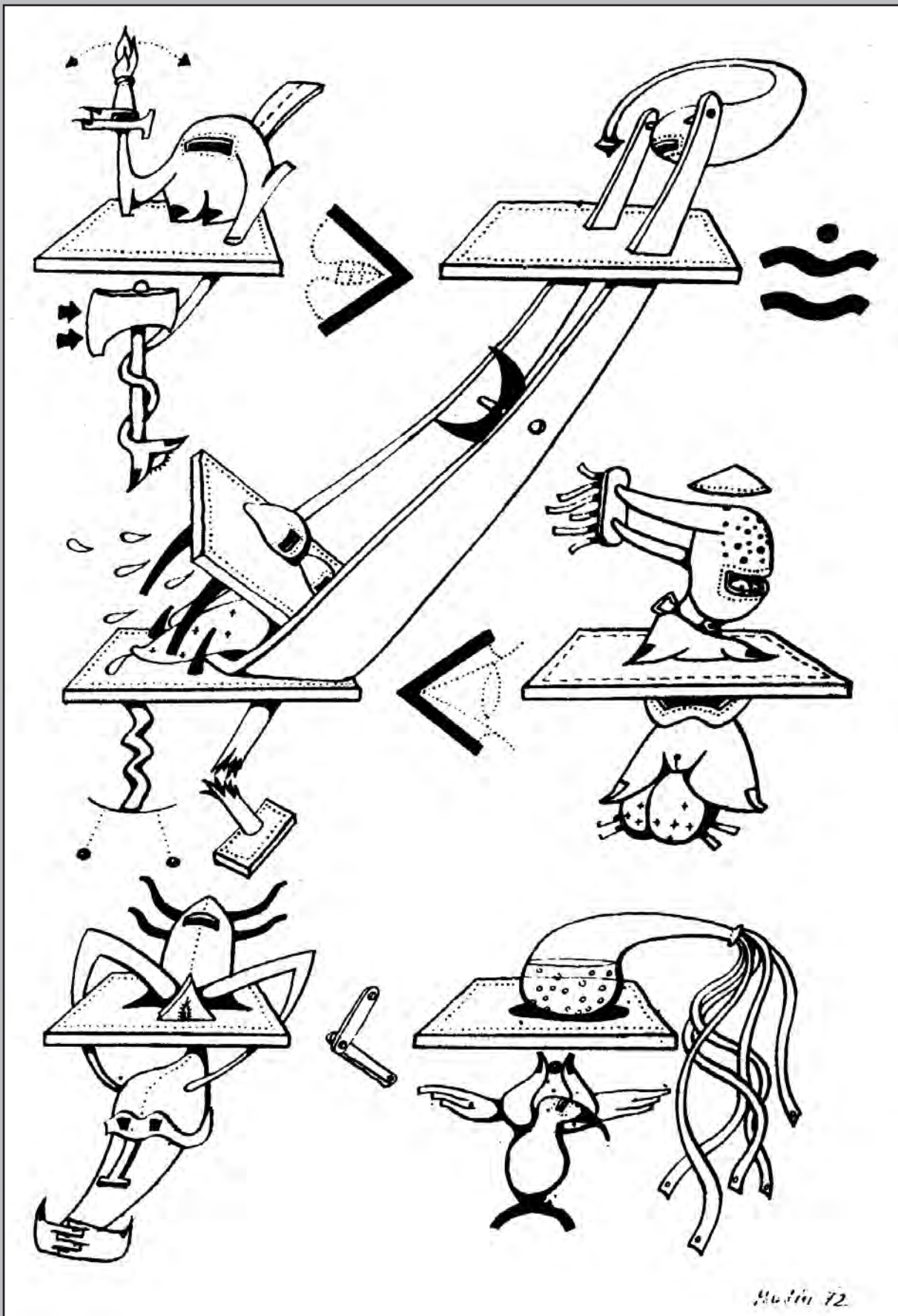
1971 Rovnice pro V. Bounoura

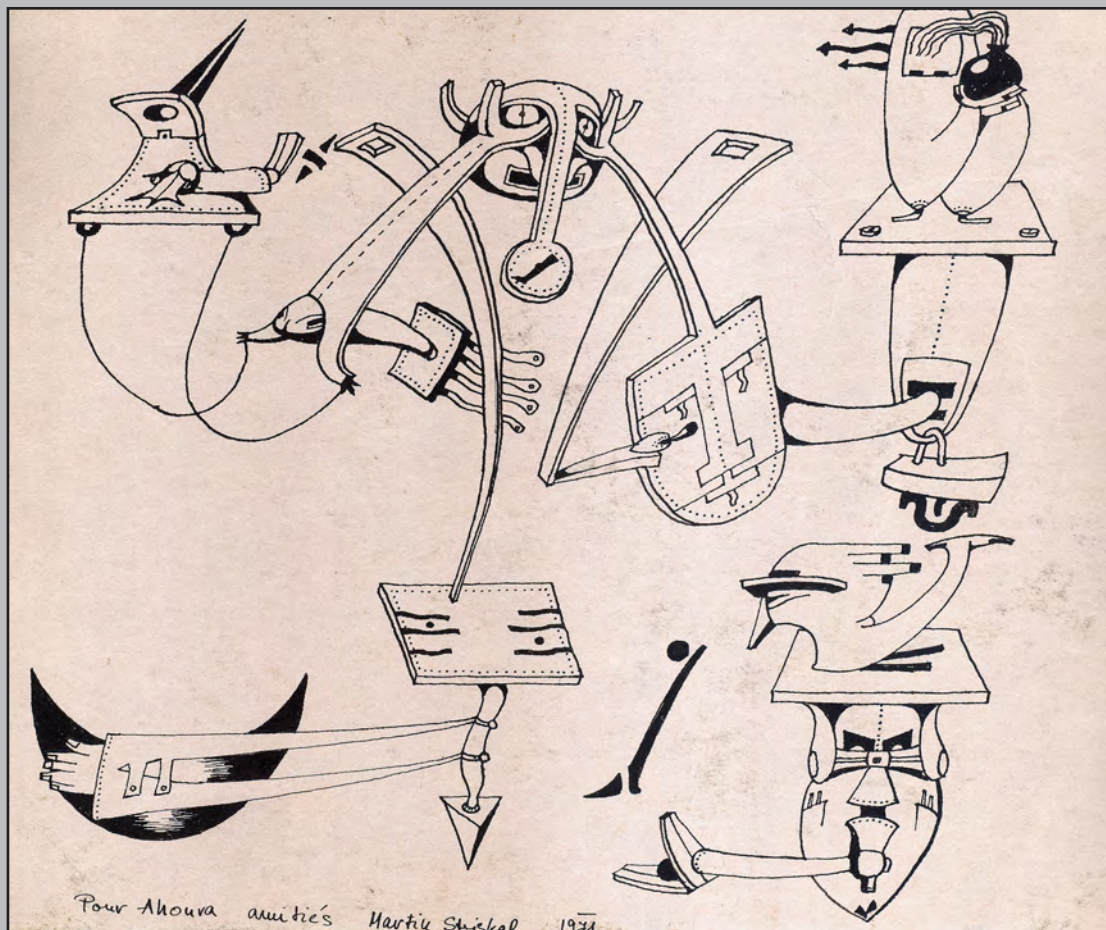
1971 Rovnice pro M.-J. a A. Gruger

1971 Rovnice (obálka katalogu gal. Triskèle, Paříž)

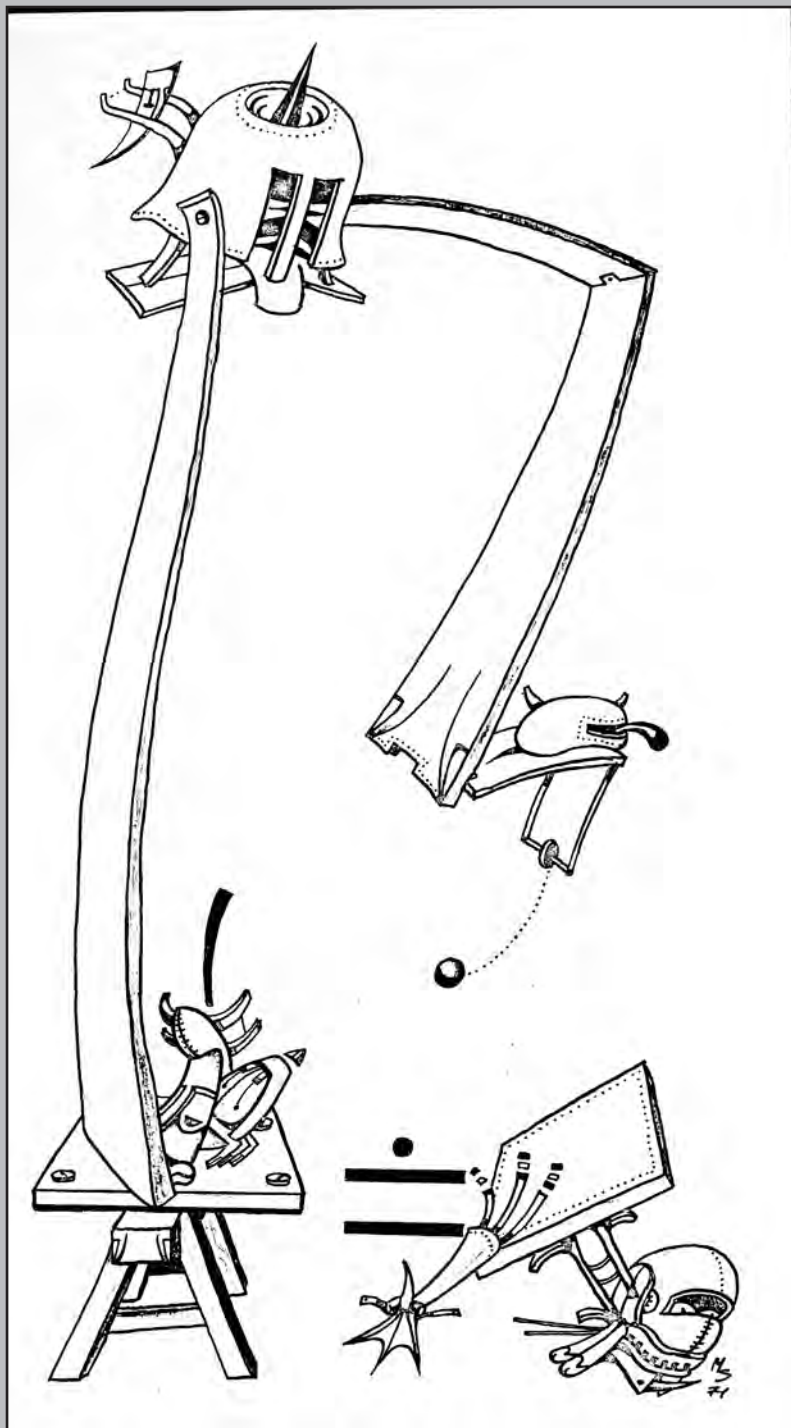
1972 *Ravnice* (z katalogu gal. Triskèle, Paříž)

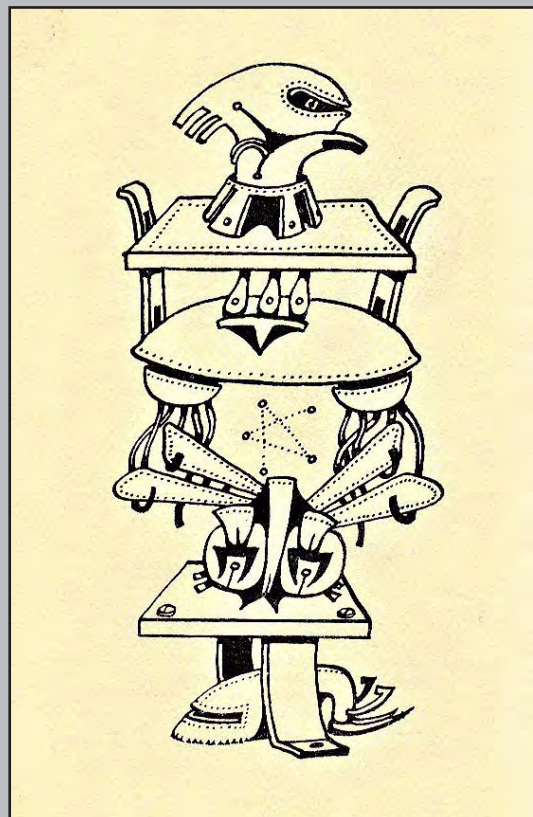
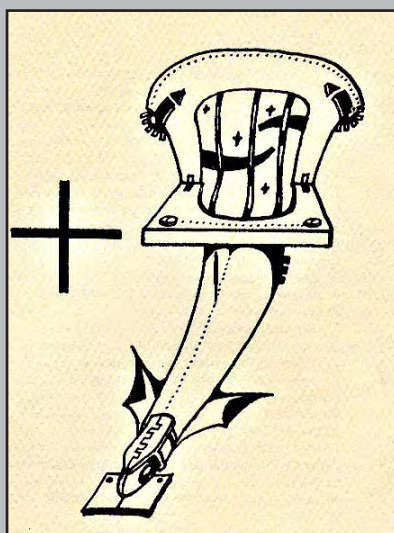
1971 Rovnice pro A. Toche

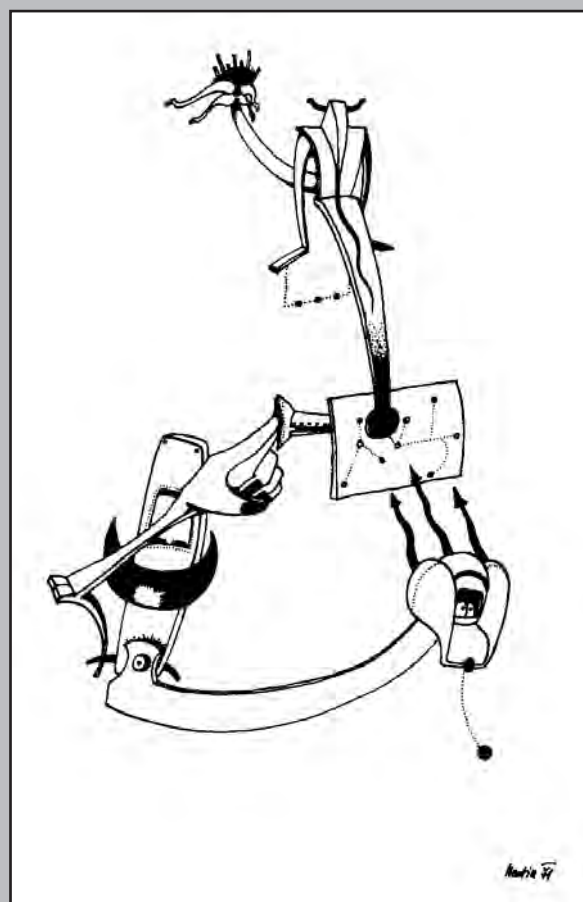
1971 Reportáž z hemžení, kresba černou tuší kolorovaná anilinovými barvami

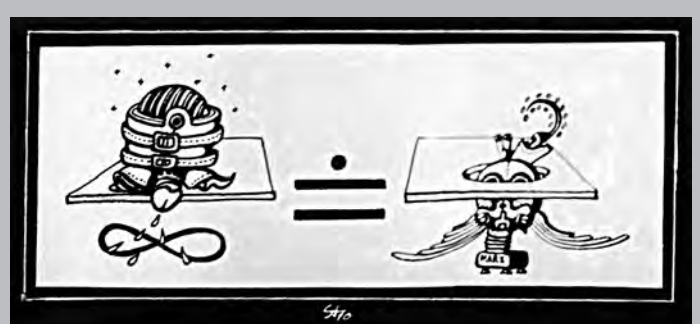
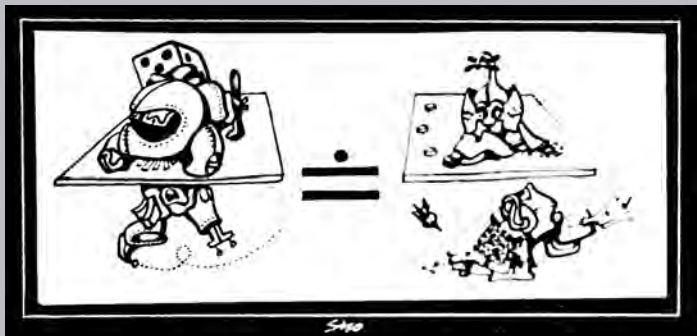
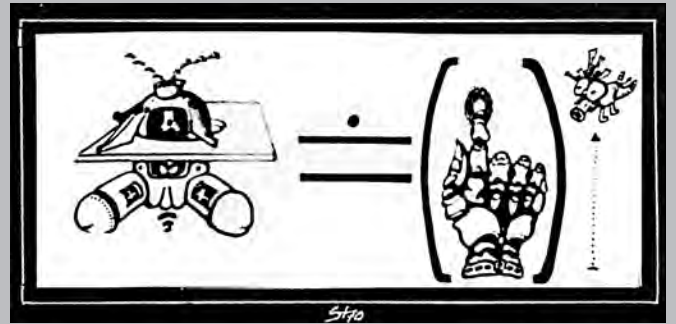
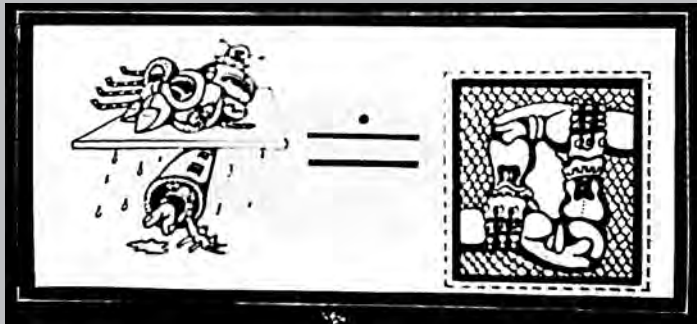
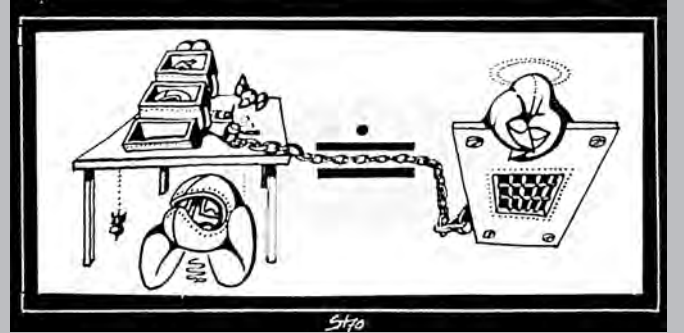
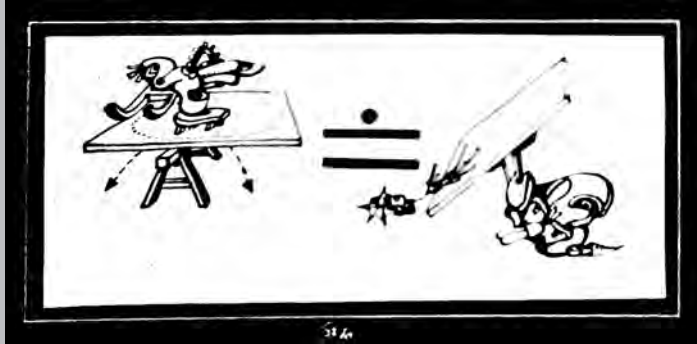
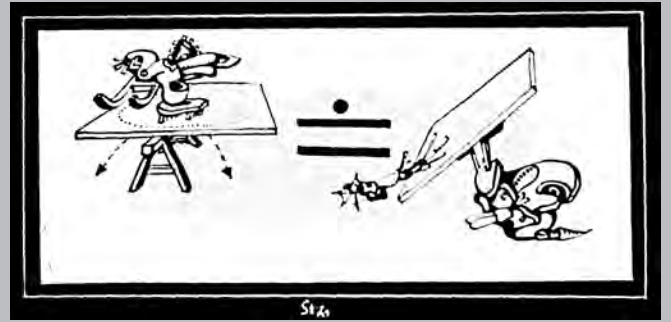
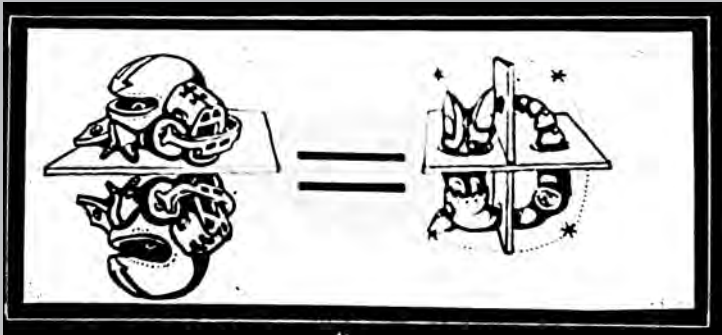
1971 Rovnice pro BLS

1971 Zlomky pro The Philosophical Egg

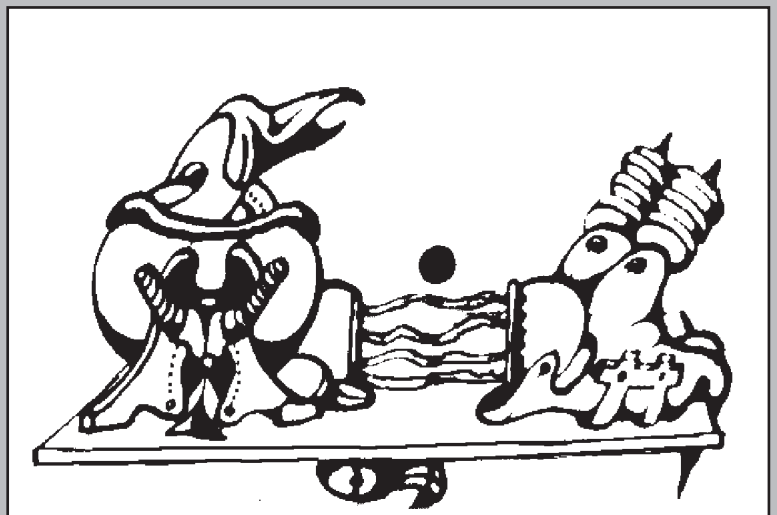
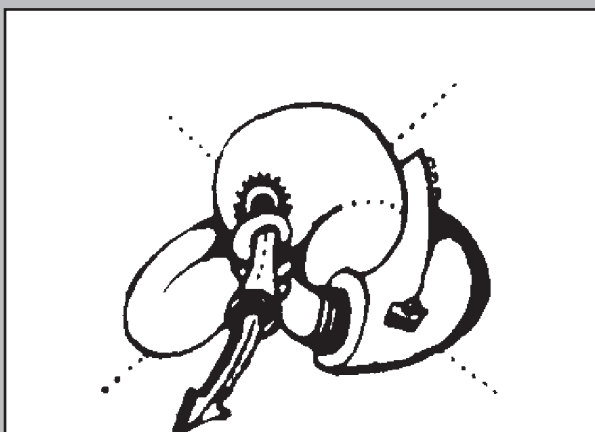

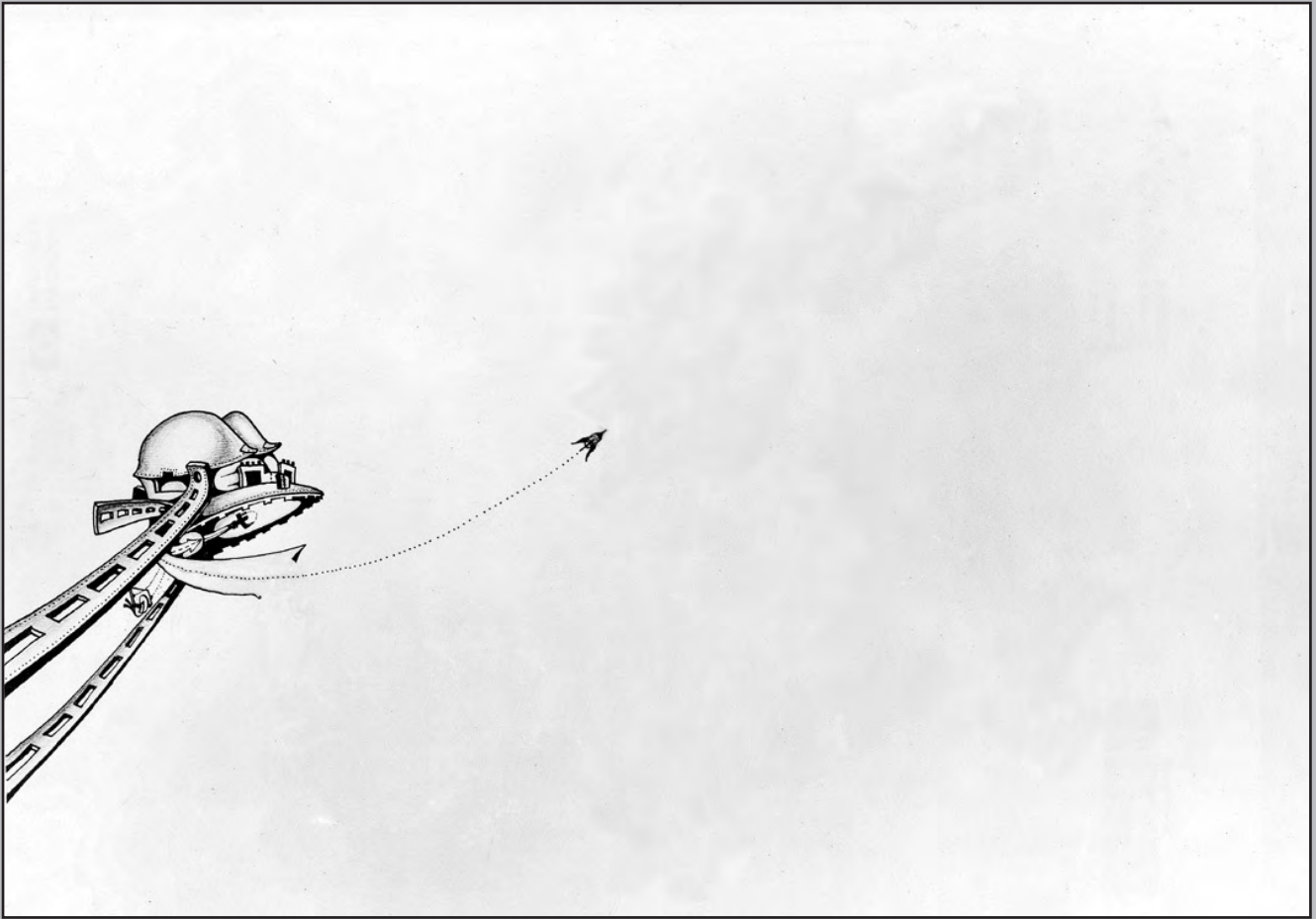
1971 Kresba (z katalogu gal. Triskèle, Paříž)

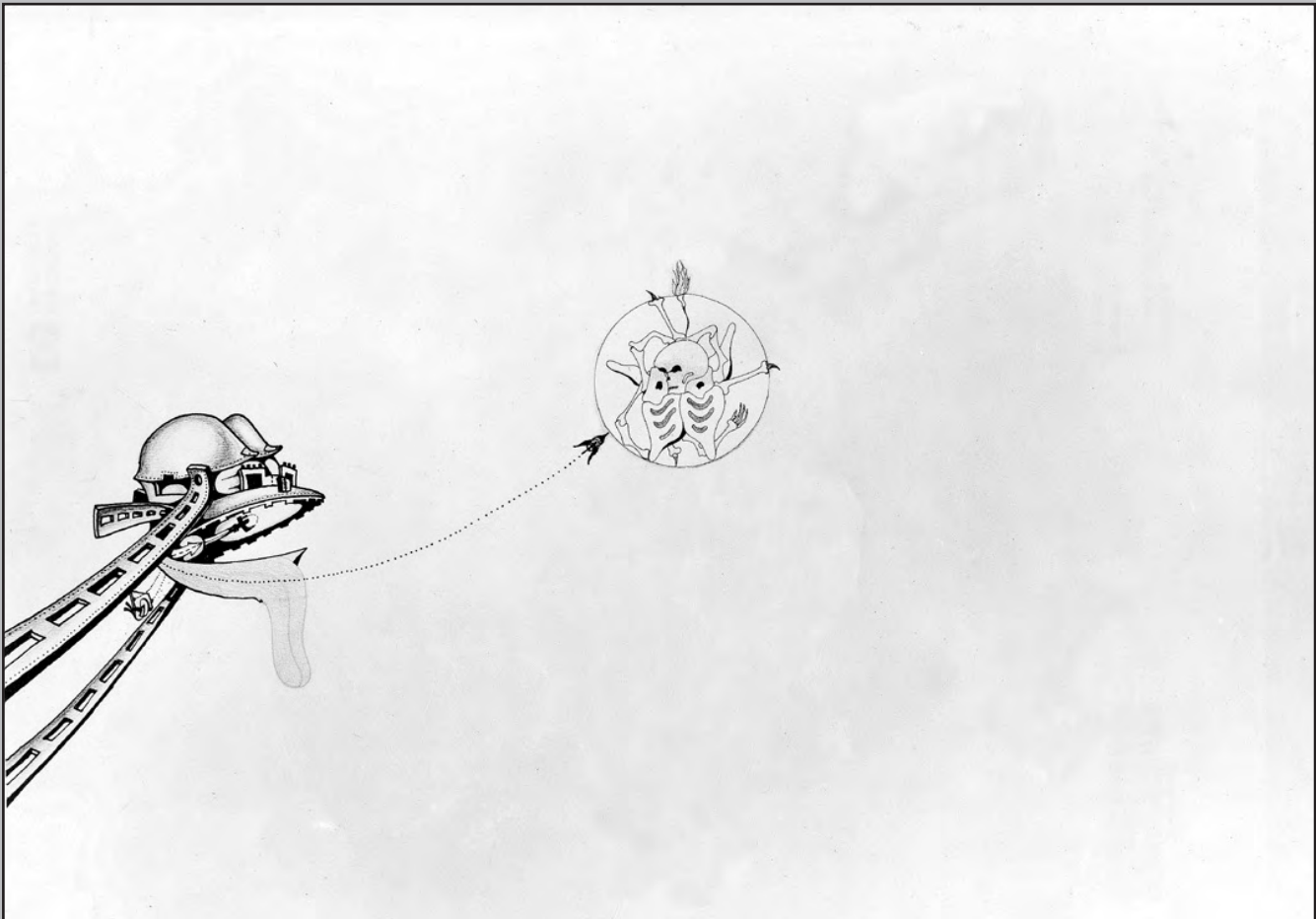
1970 Počty, cyklus Rovnice analogie

(sbírka A. Vodáková)

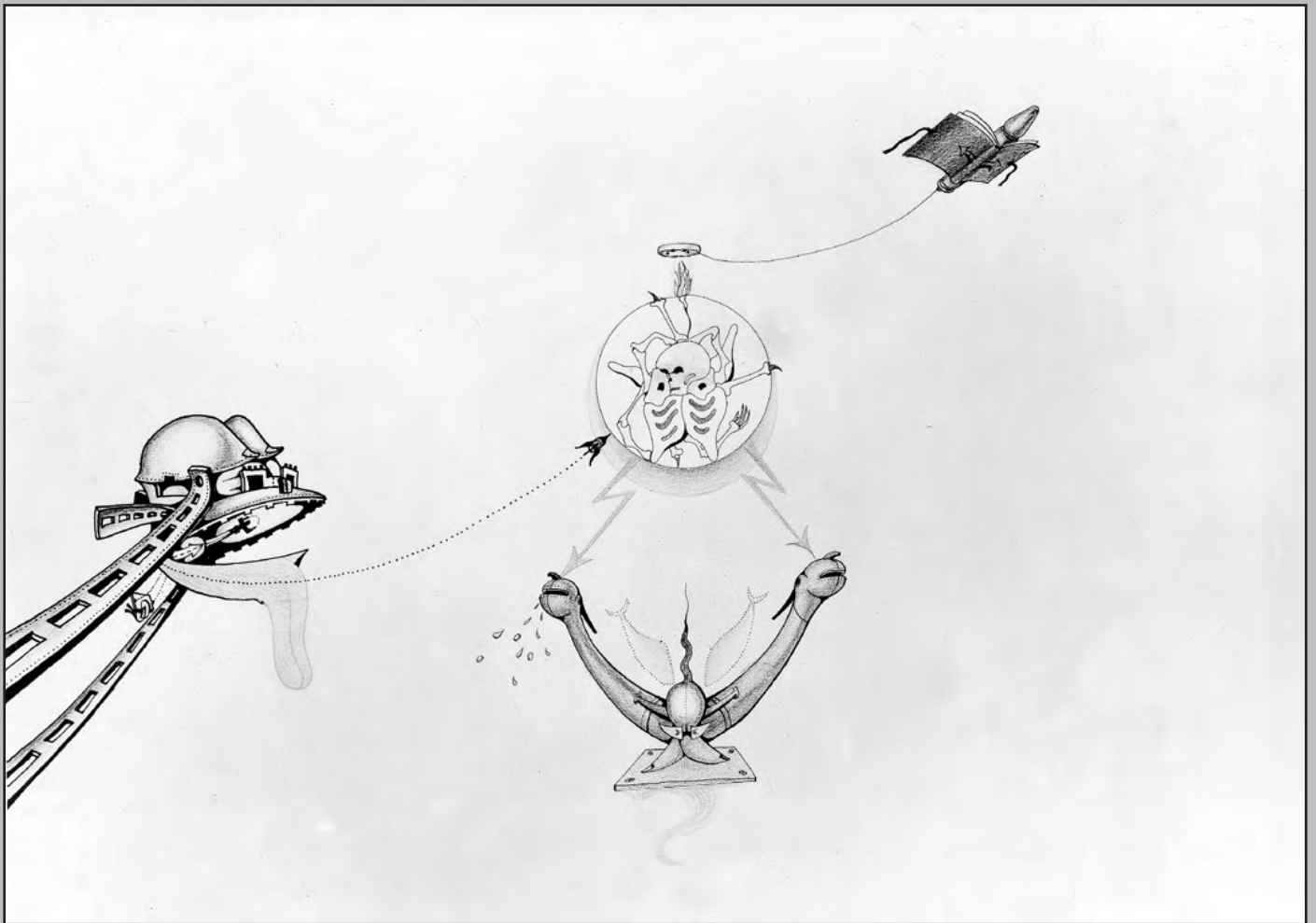

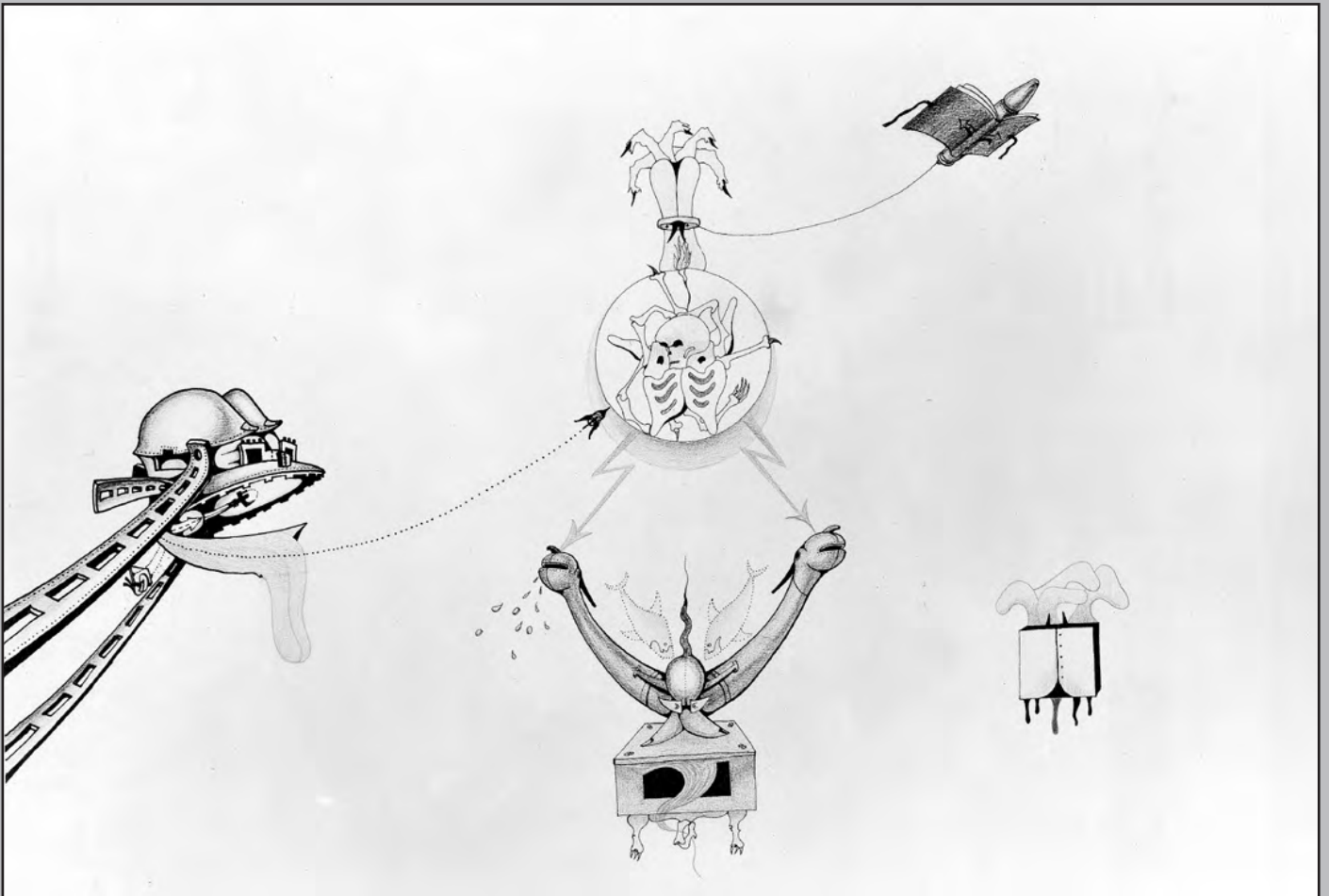
I.

II.

III.

IV.

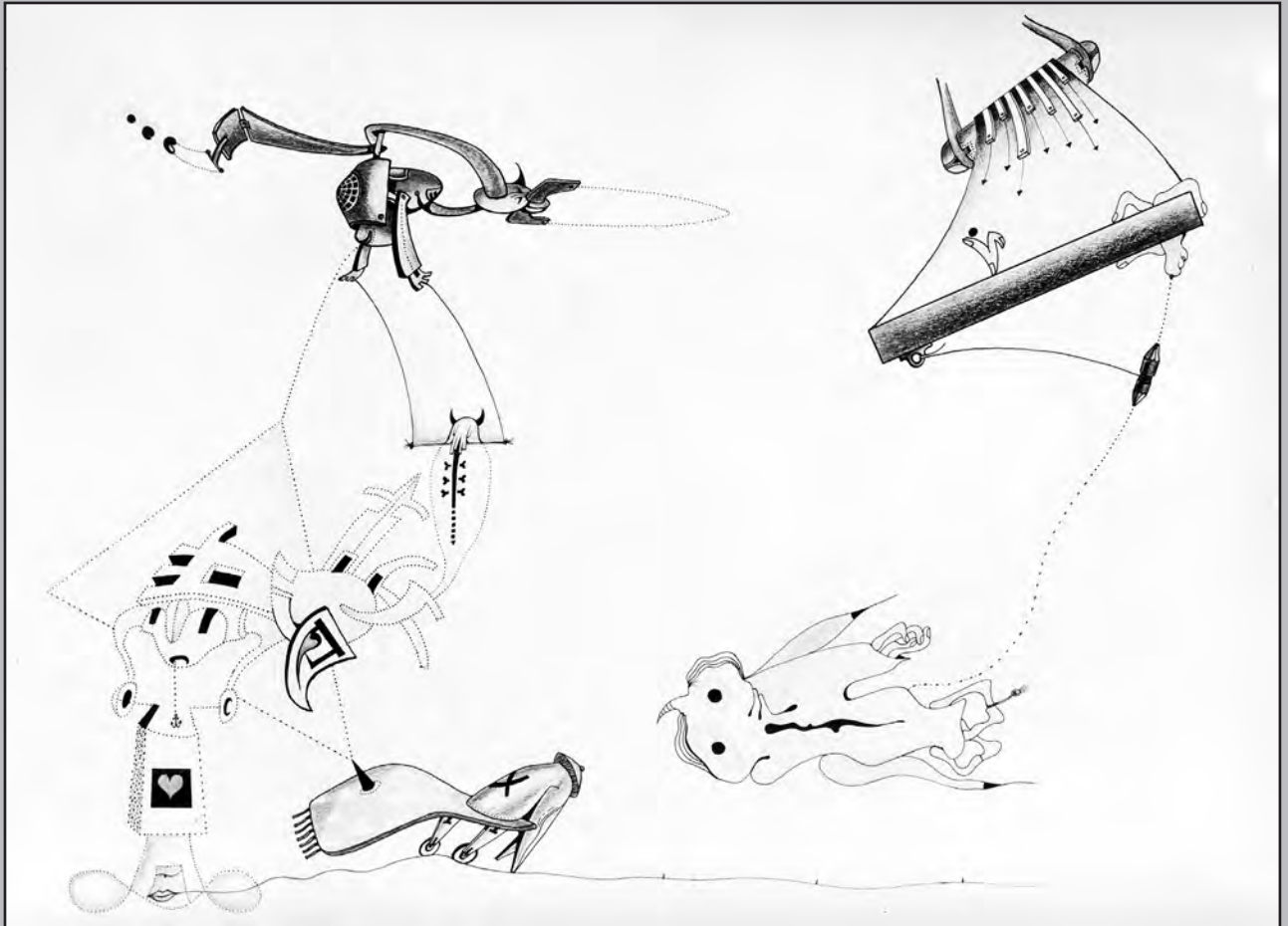

I.

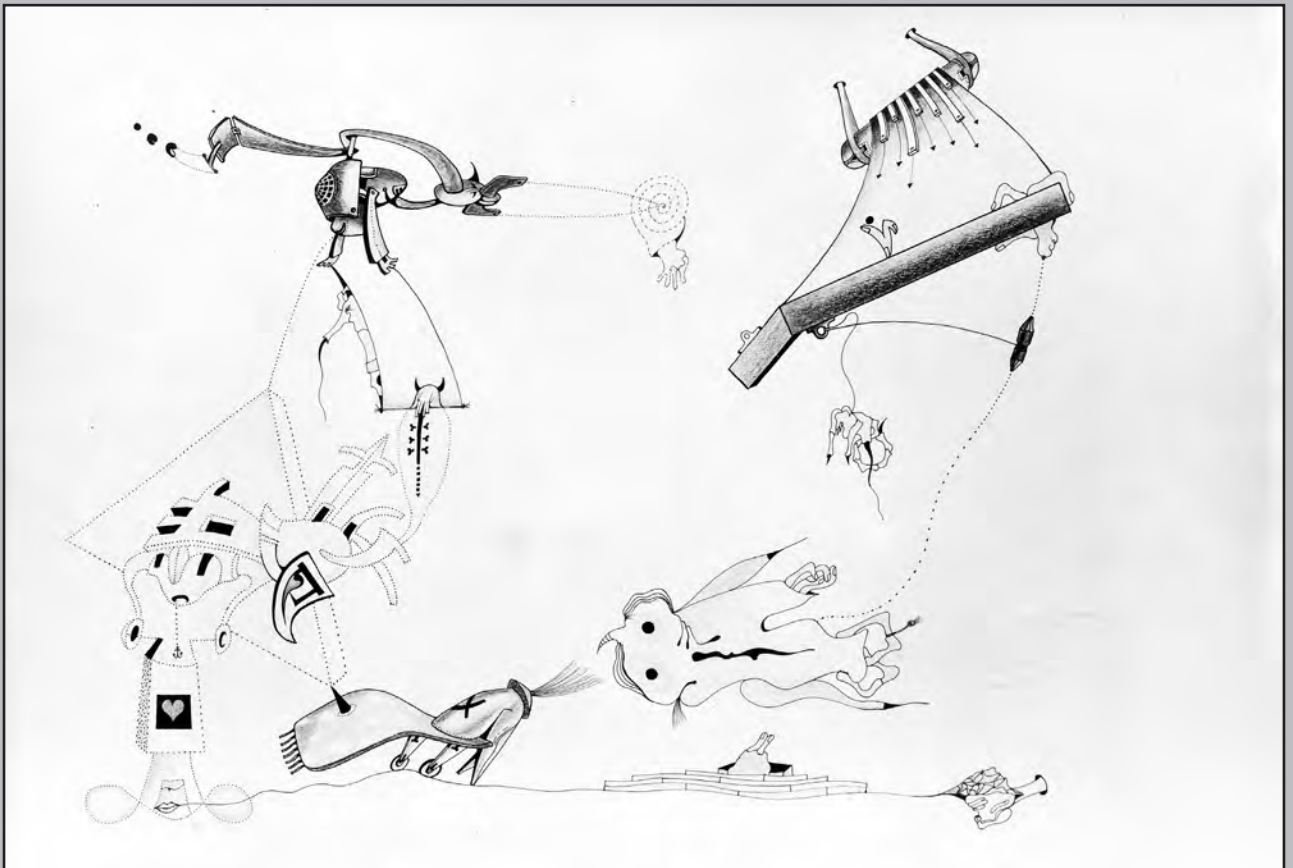

II.

./ Ping-pong II.

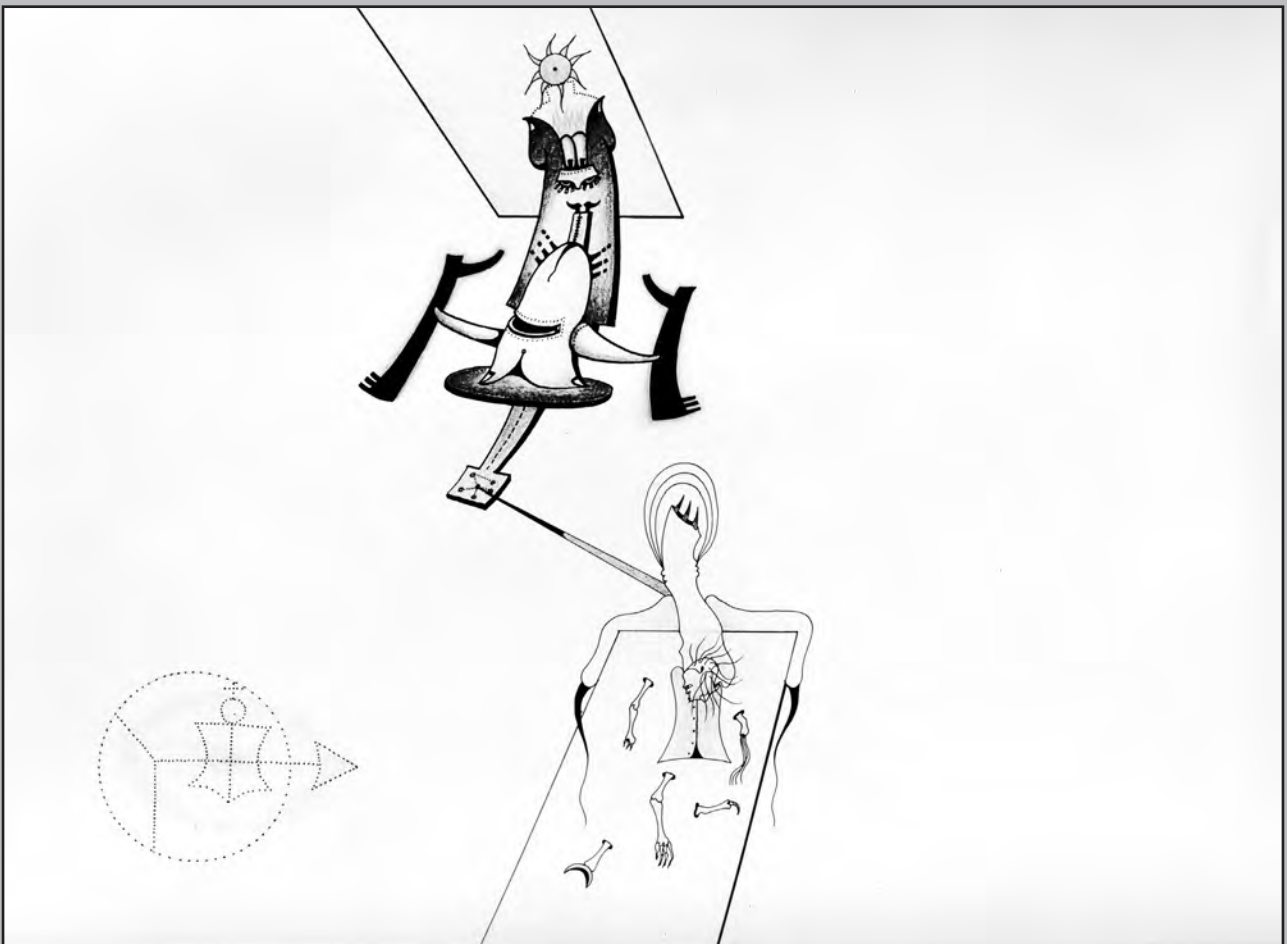
III.

IV.

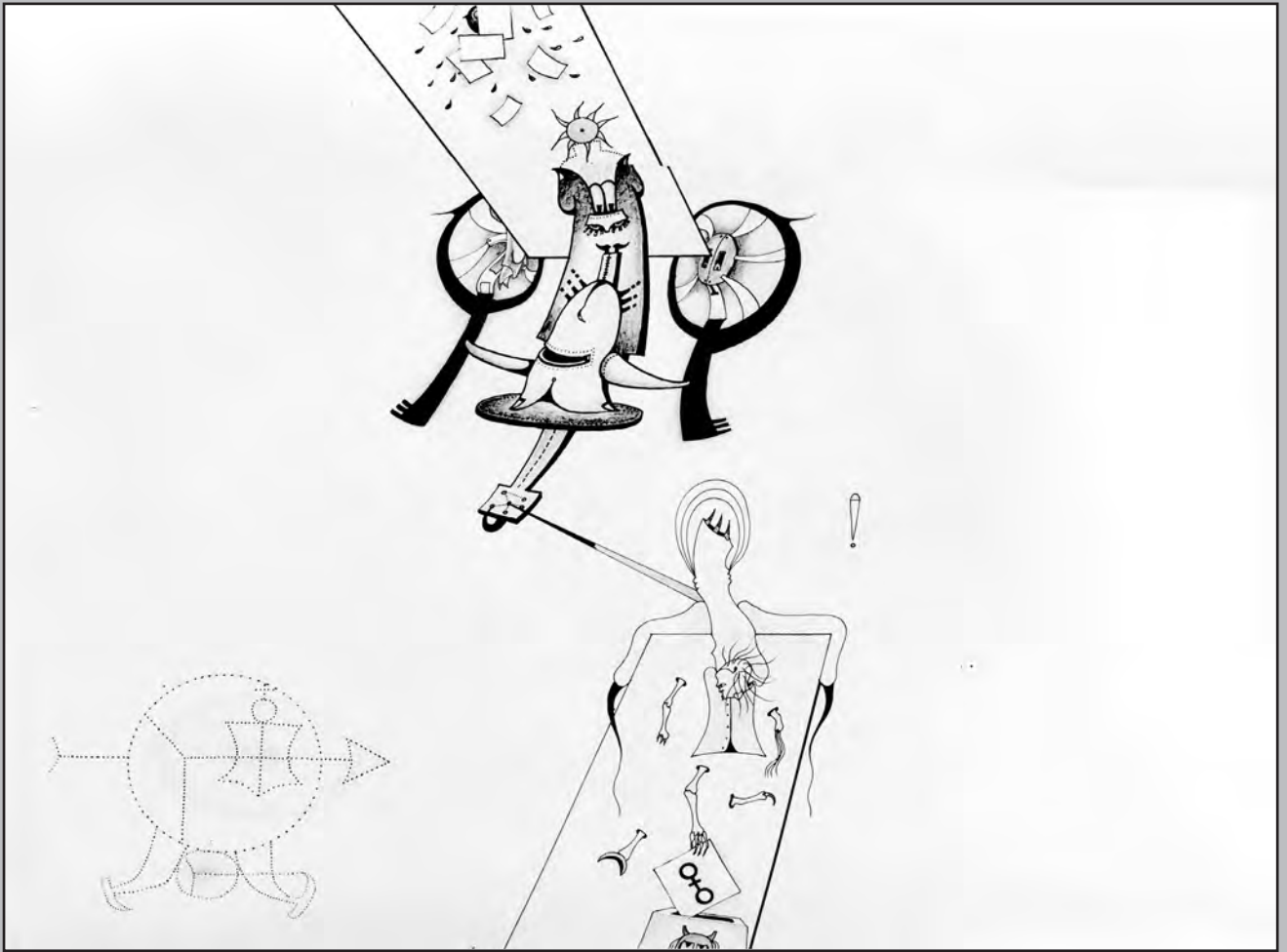

I.

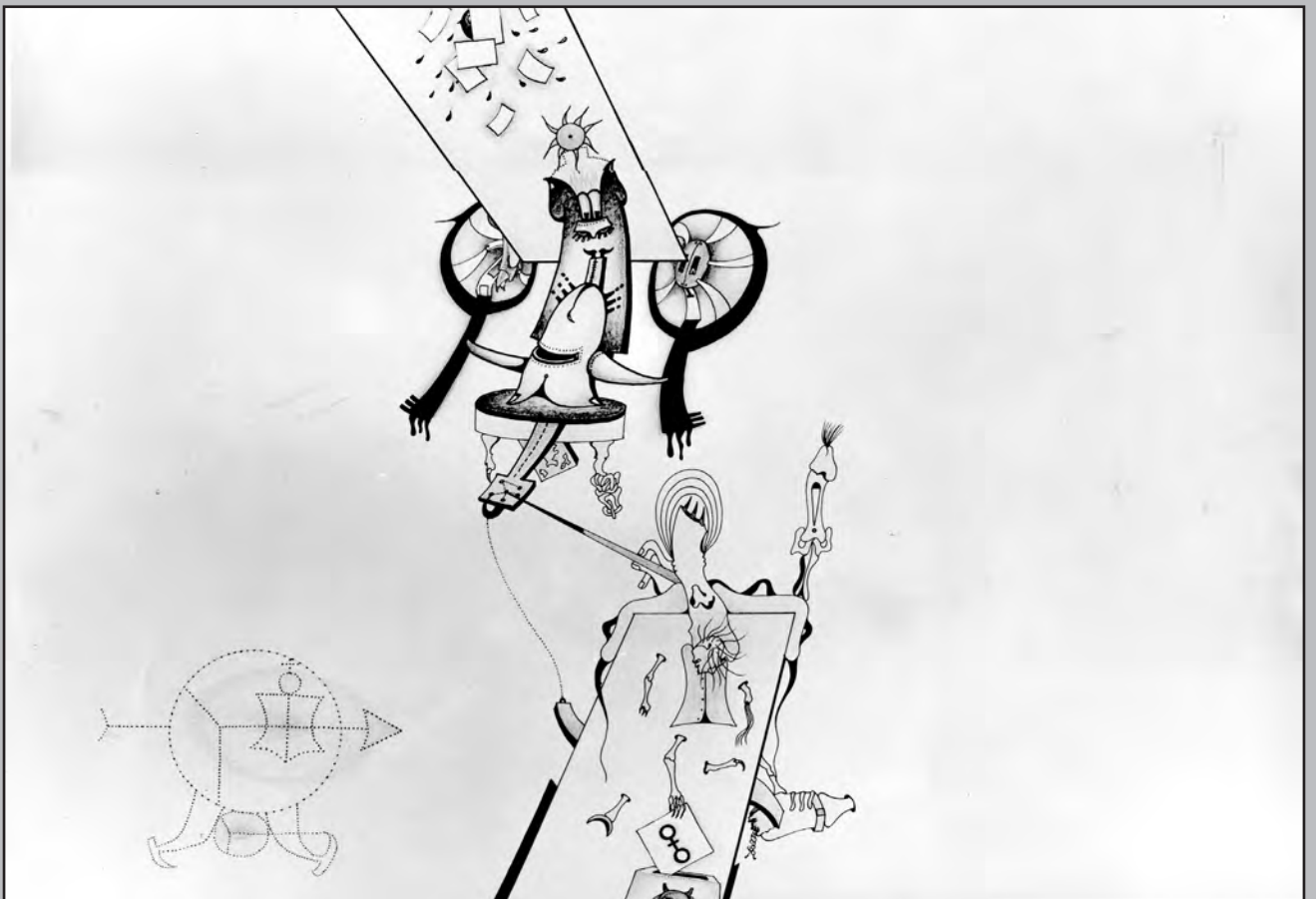

II.

./ Ping-pong III.

III.

IV.

I.

II.

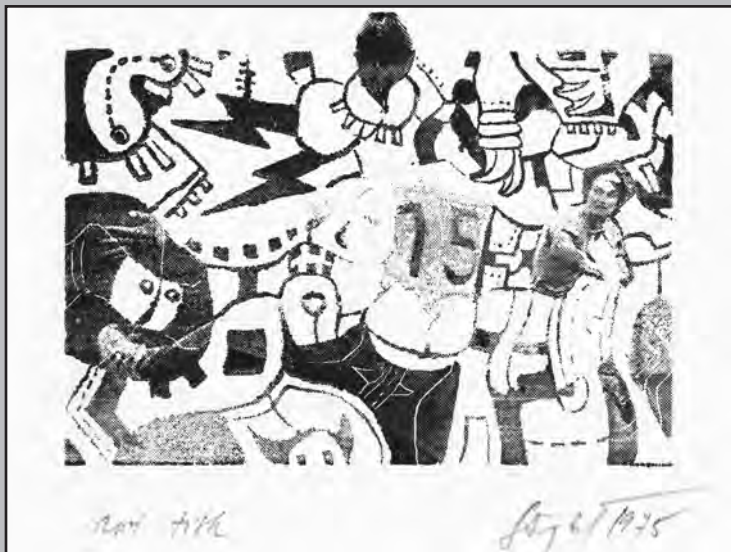
III.

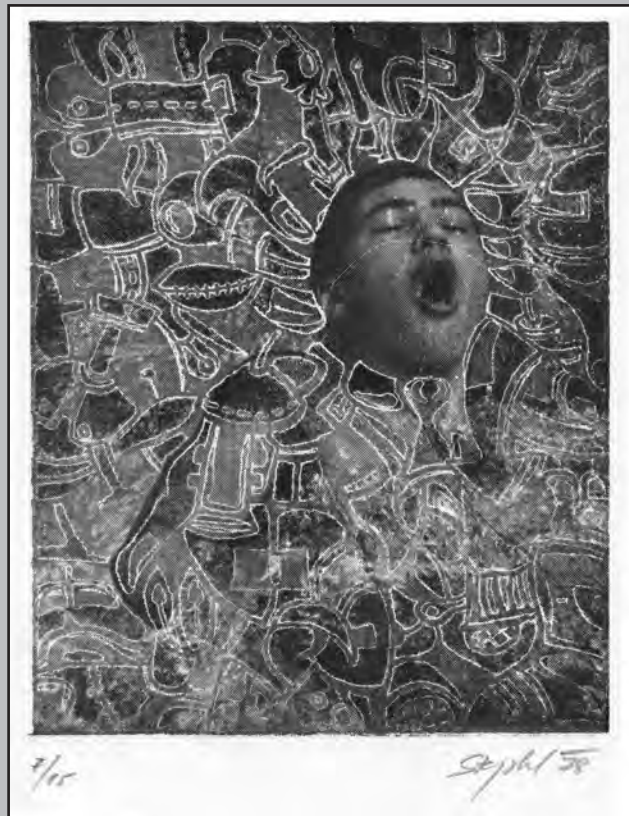
IV.

Leptomanie

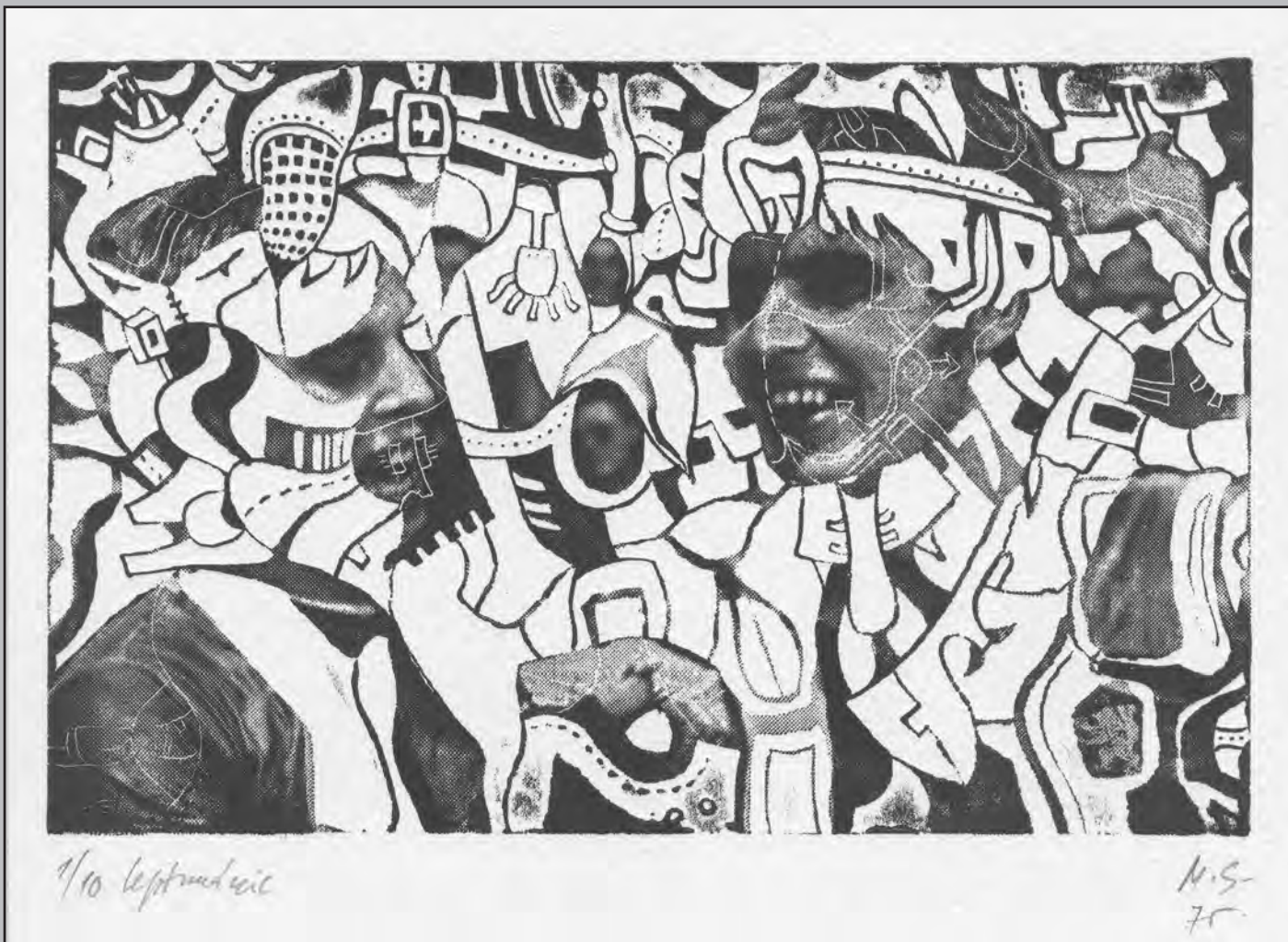
Obrazová interpretace: kresba asfaltovým krytem
s následným vyleptáním do zinkových novinových štočků

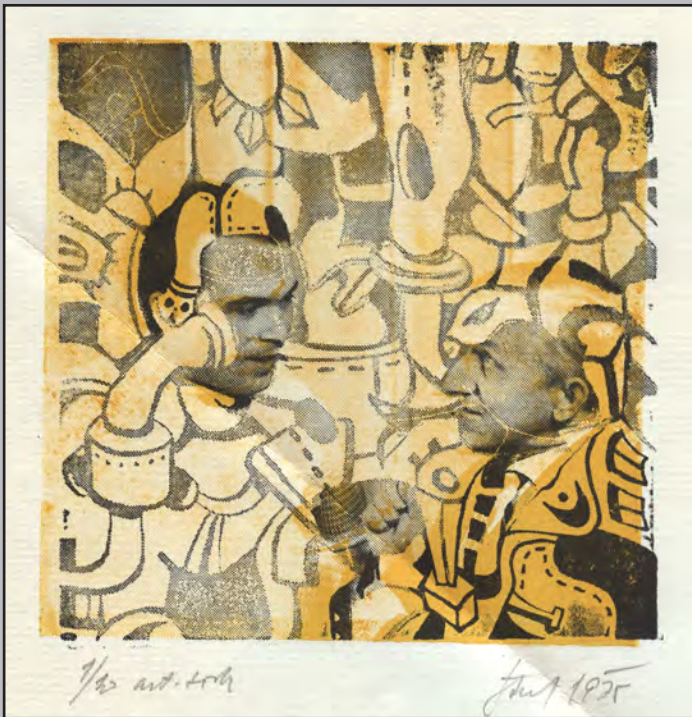
1975 Číslo 75, leptomanie

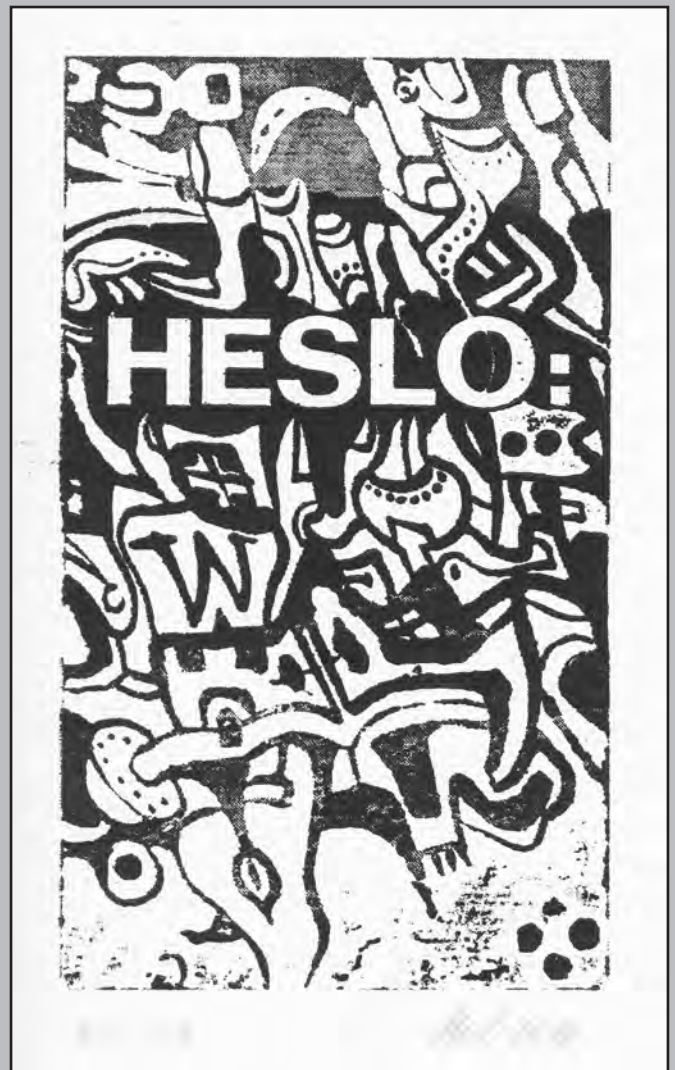
1978 Křik, Frontispice ke sbírce
P. Řezníčka *Maso pod hromadou*

1975 Poetická rozmluva, leptomanie

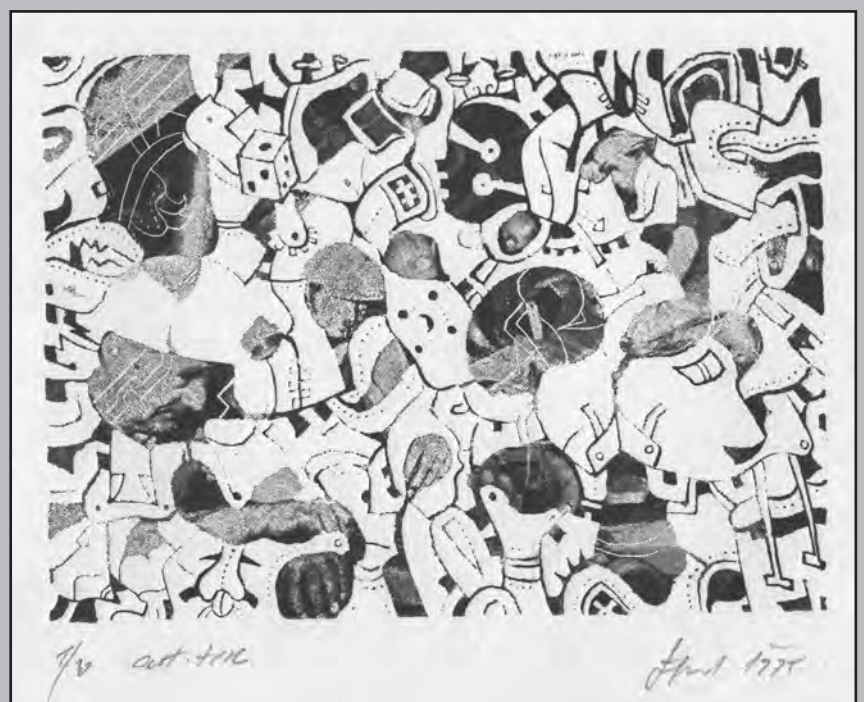
1975 *Podozrivavy rozhovor*, leptomanie

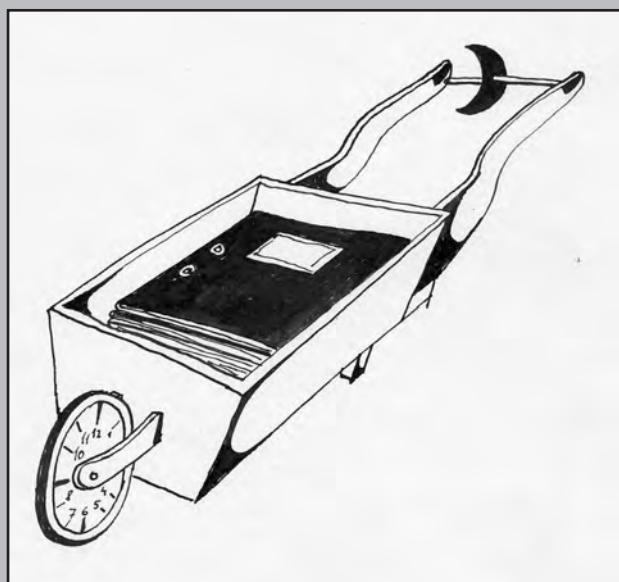
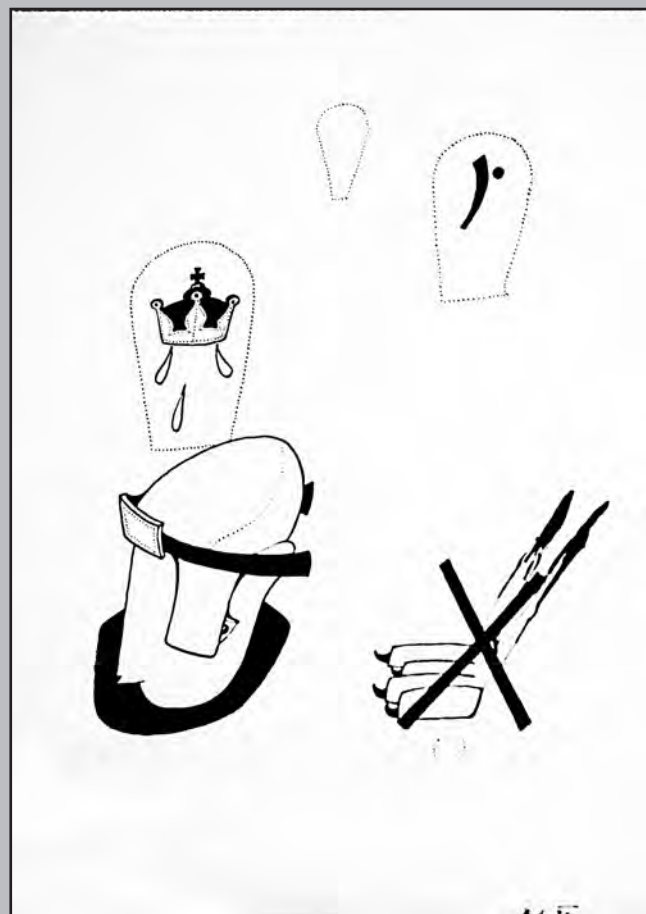
1975 *Heslo*, leptomanie

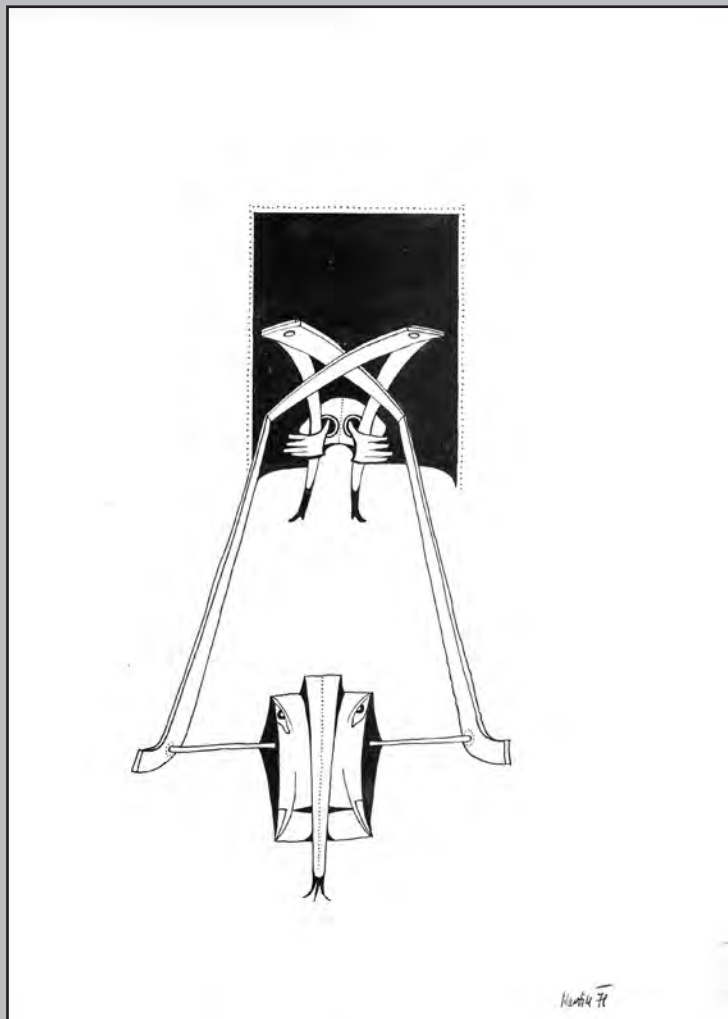
1978 *Kukač*, leptomanie

1975 *Šrotišťe*, leptomanie

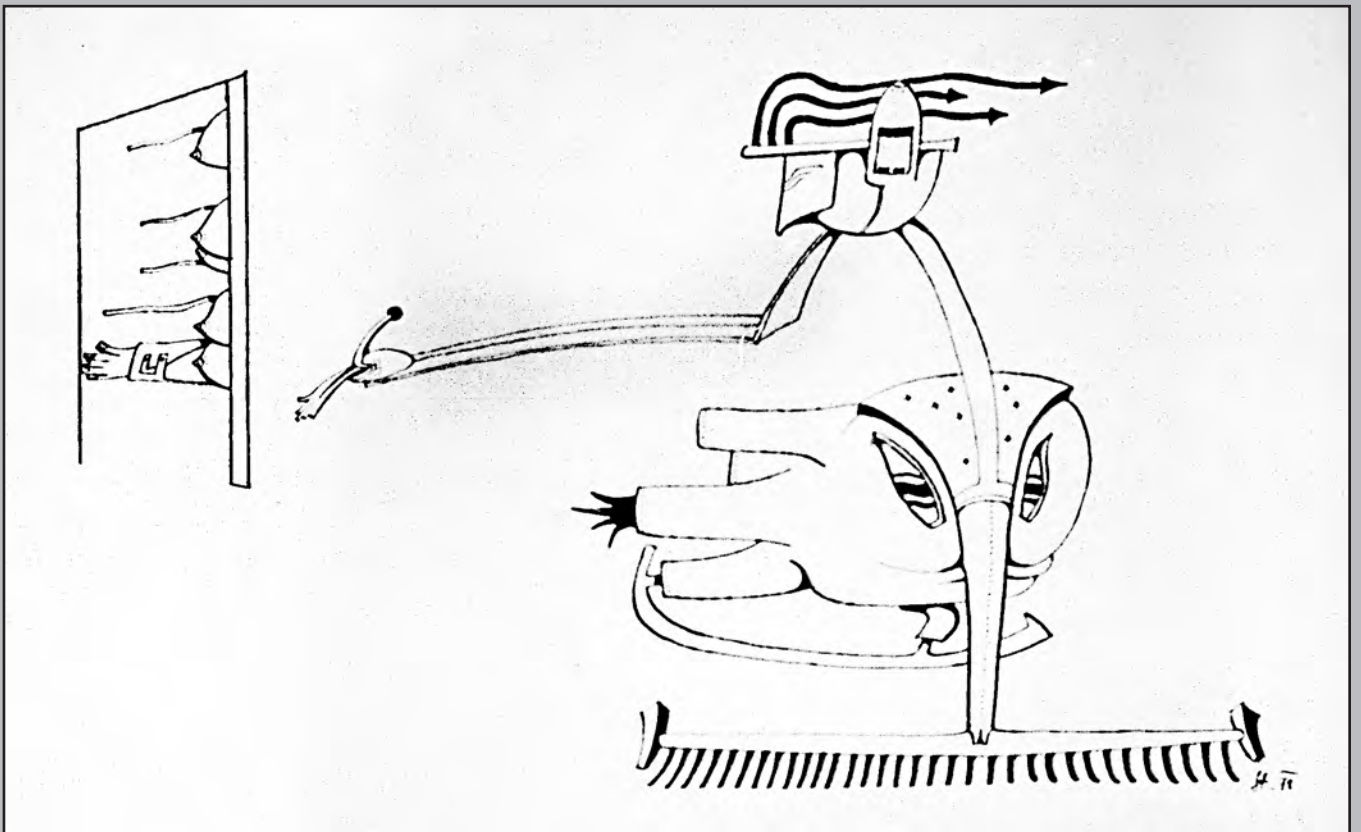

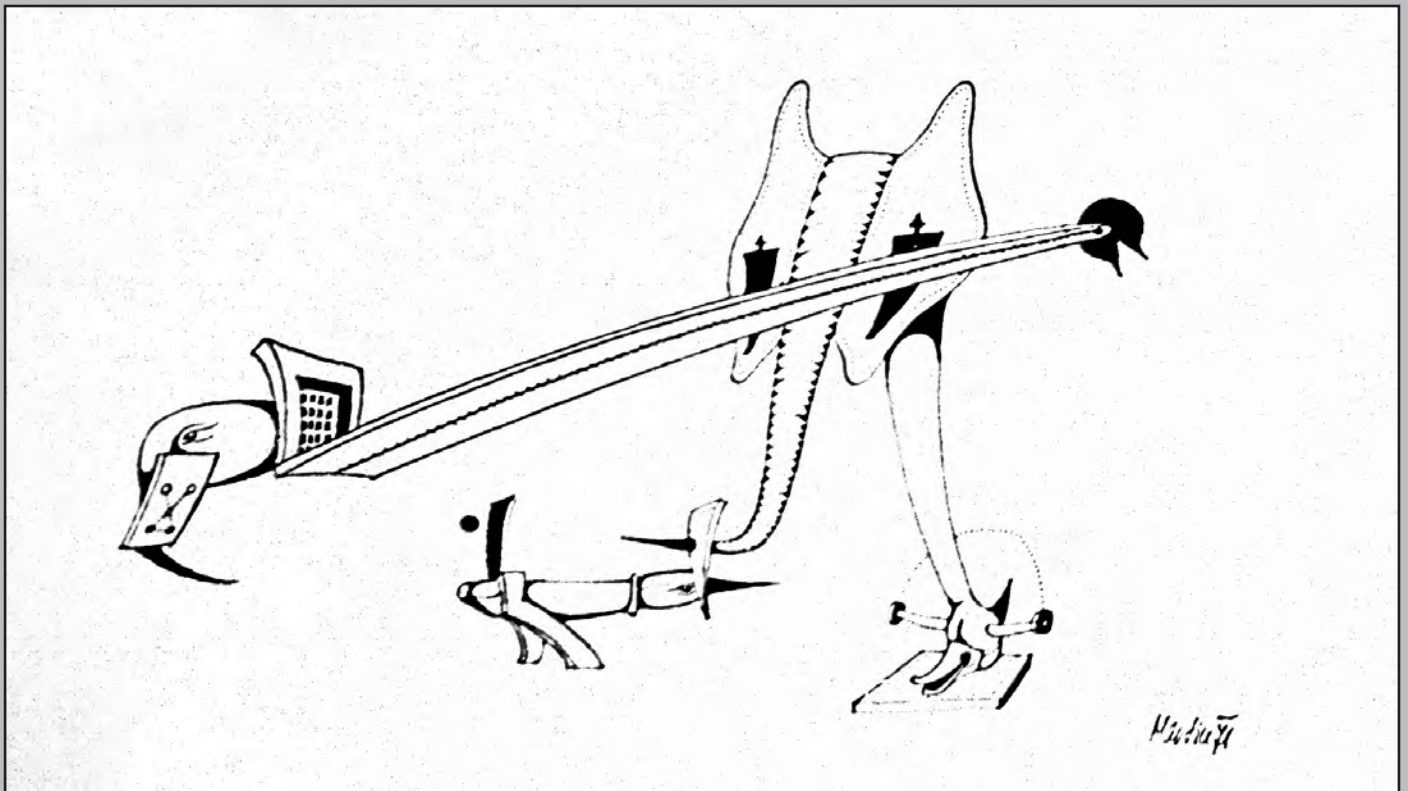
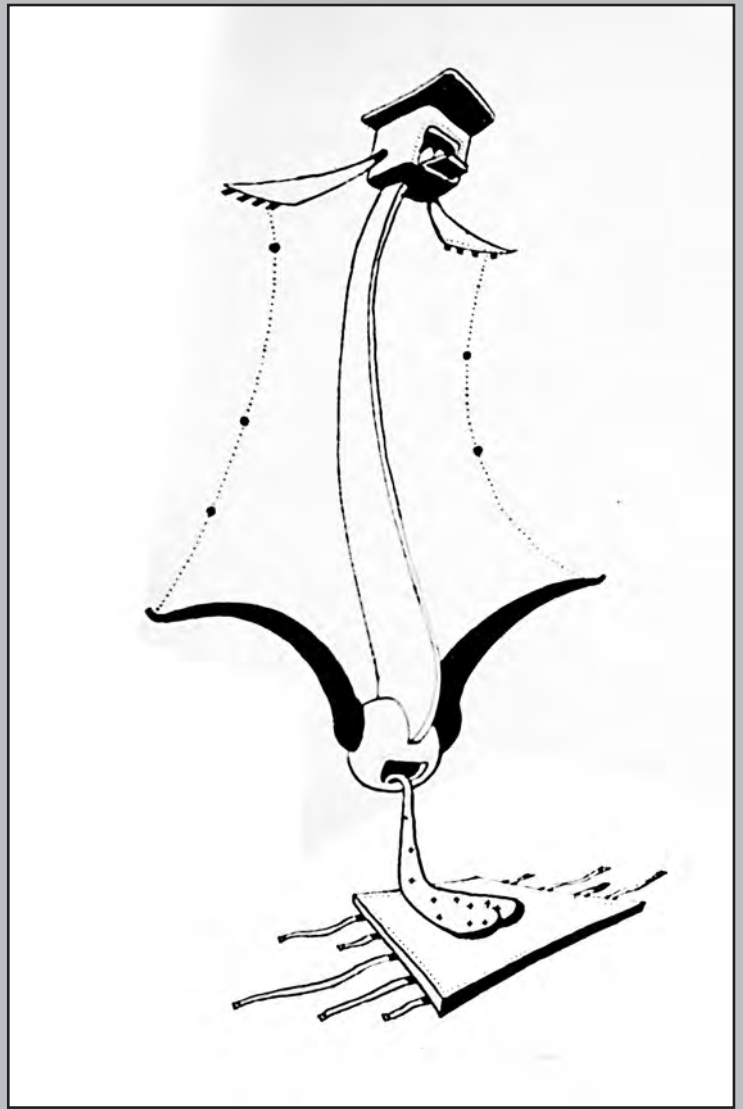
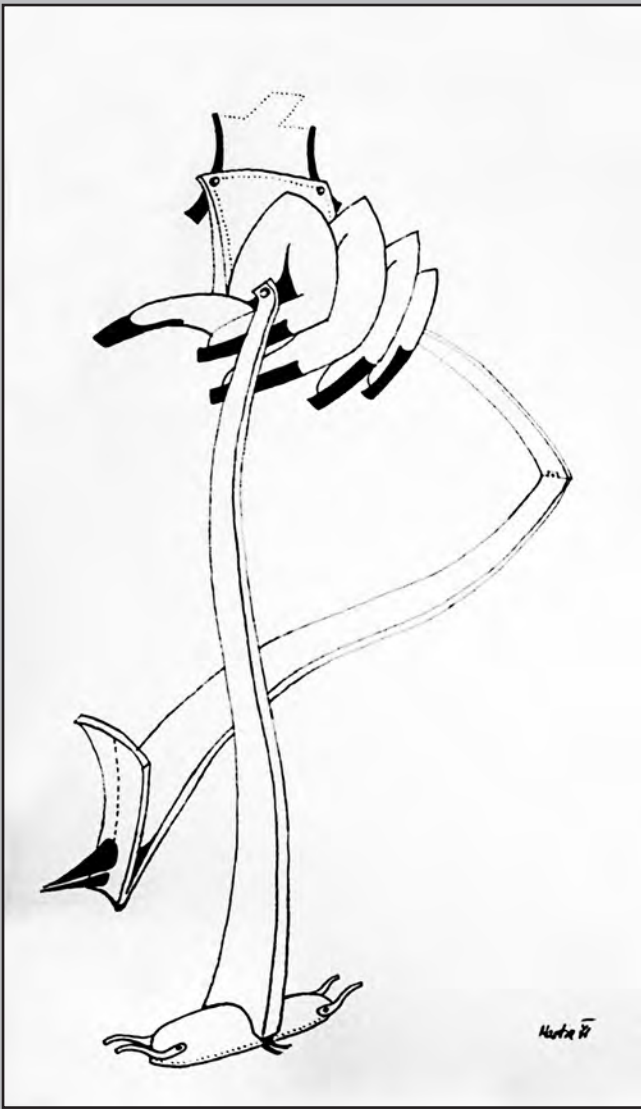
Kolečko, (návrh schránky na skupinový sborník)

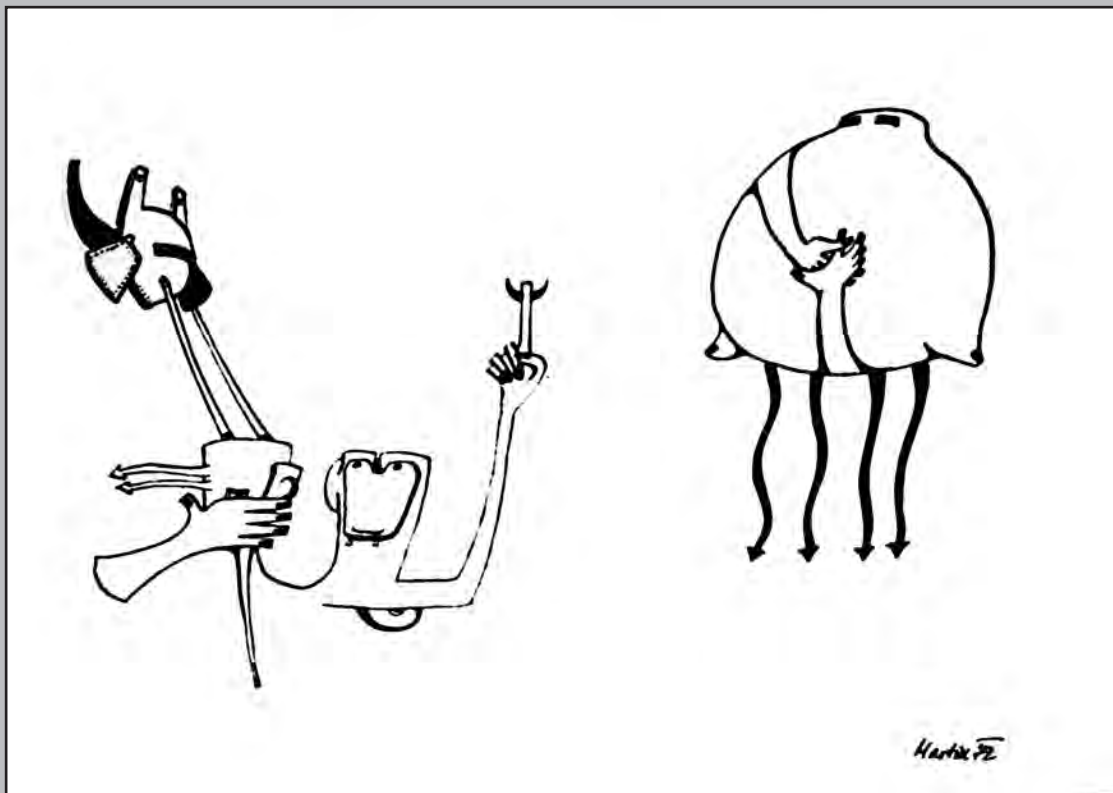

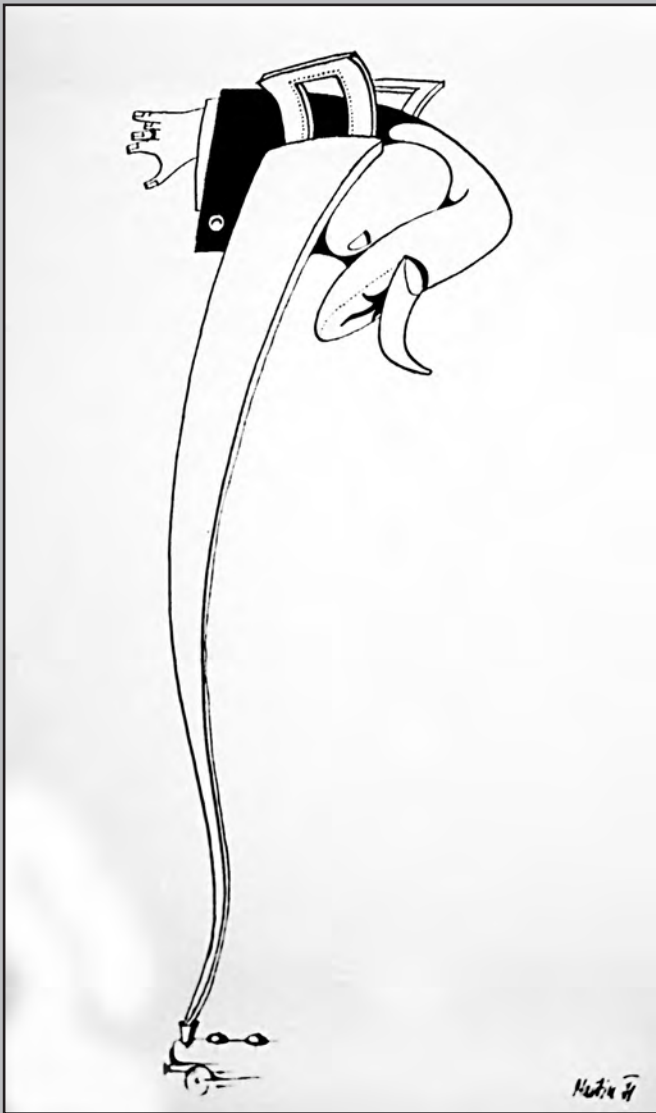

1971 *Bulle tinte libation surreal isthme*

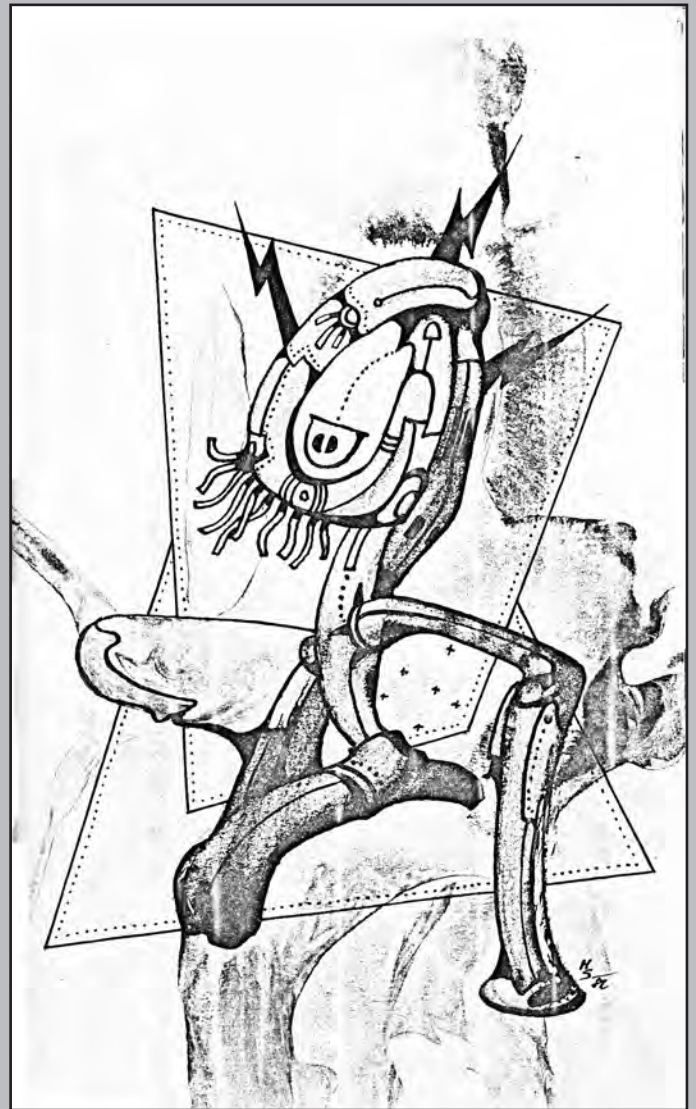

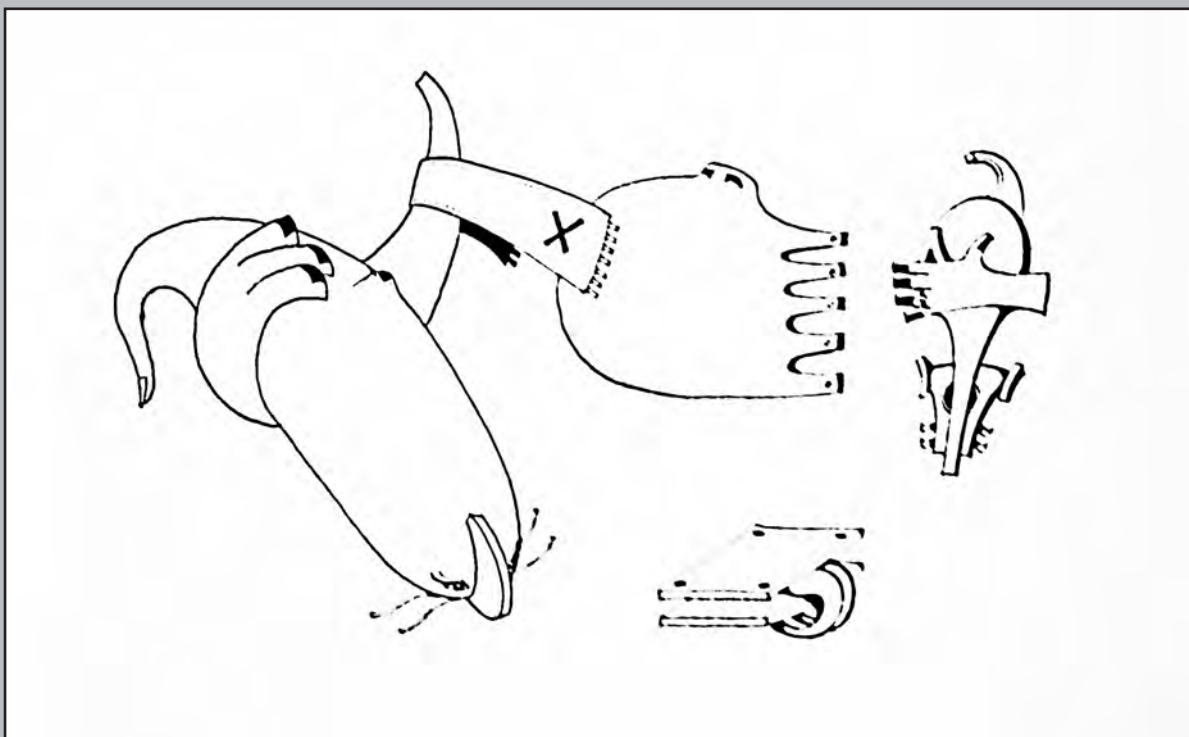

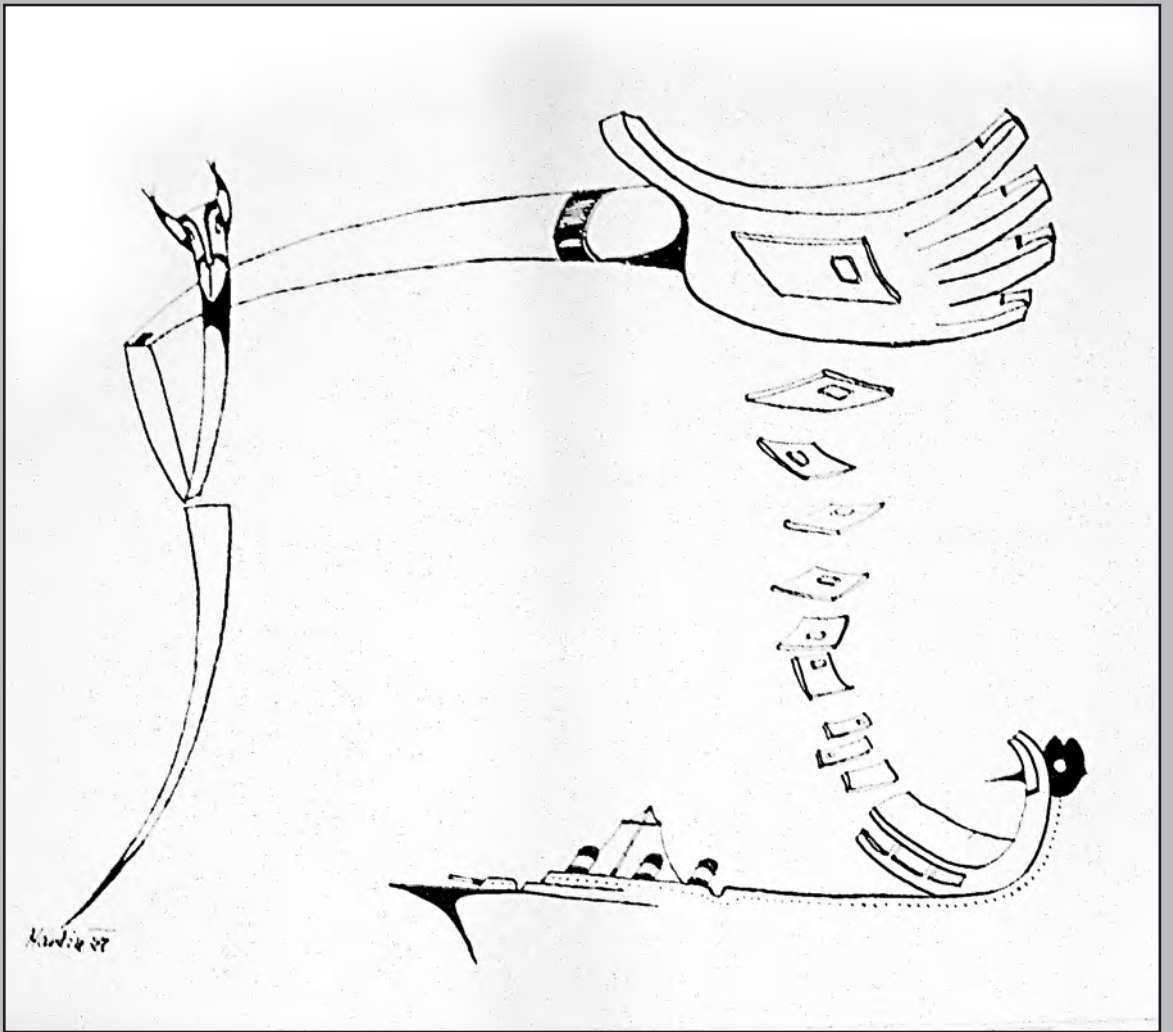

1971 *Parostroj*

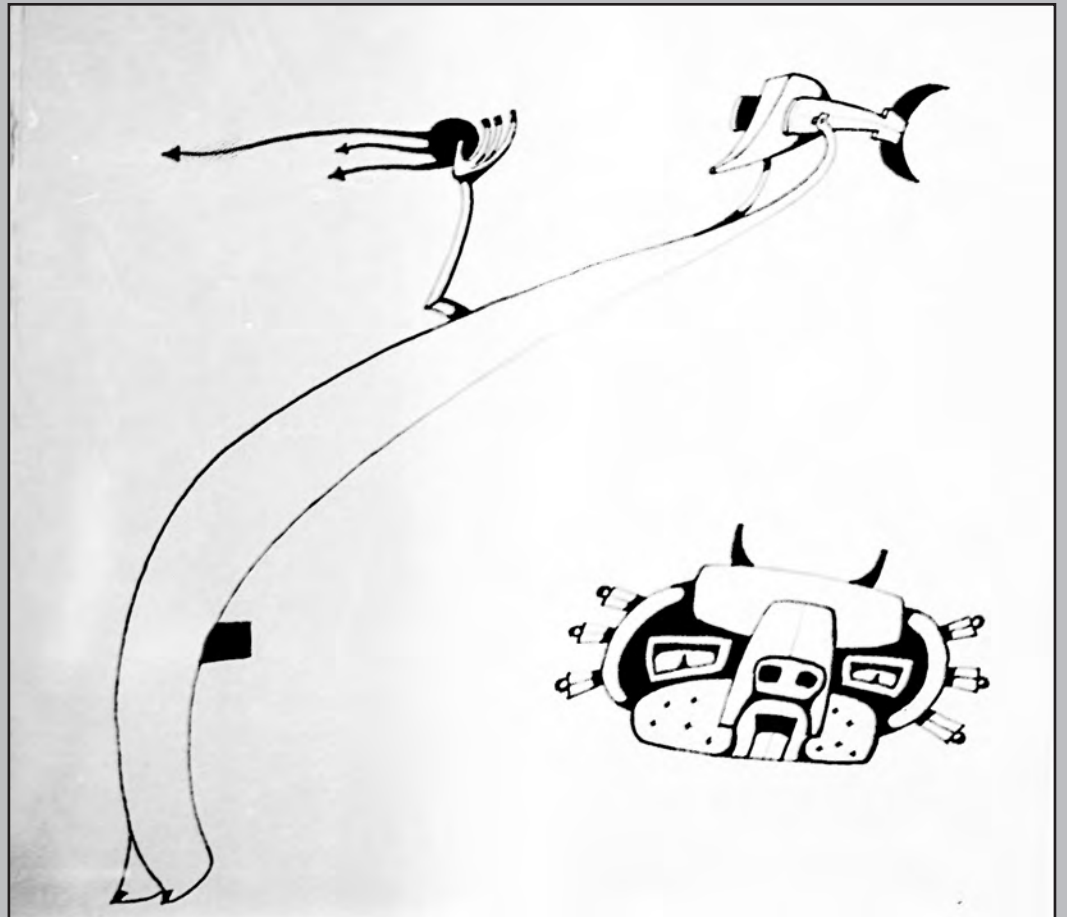

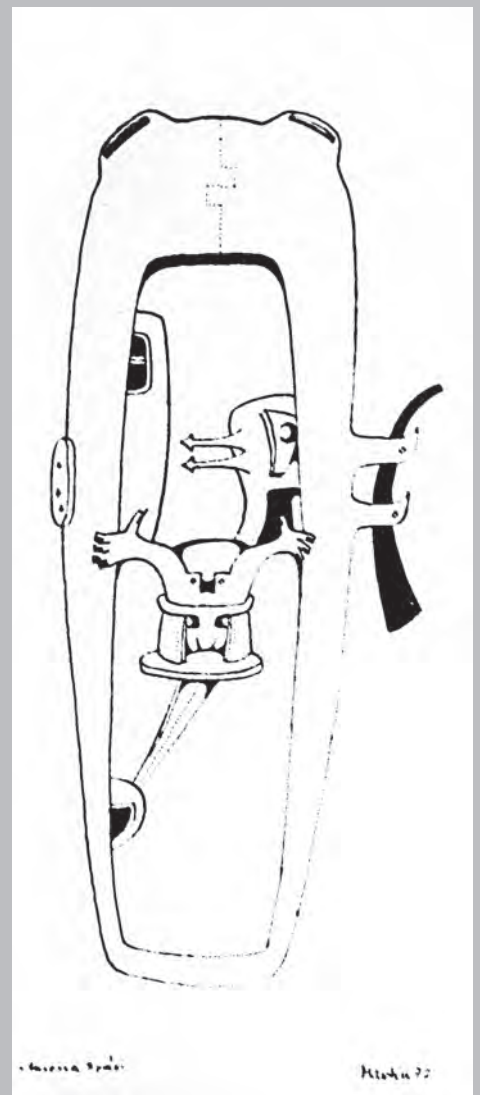
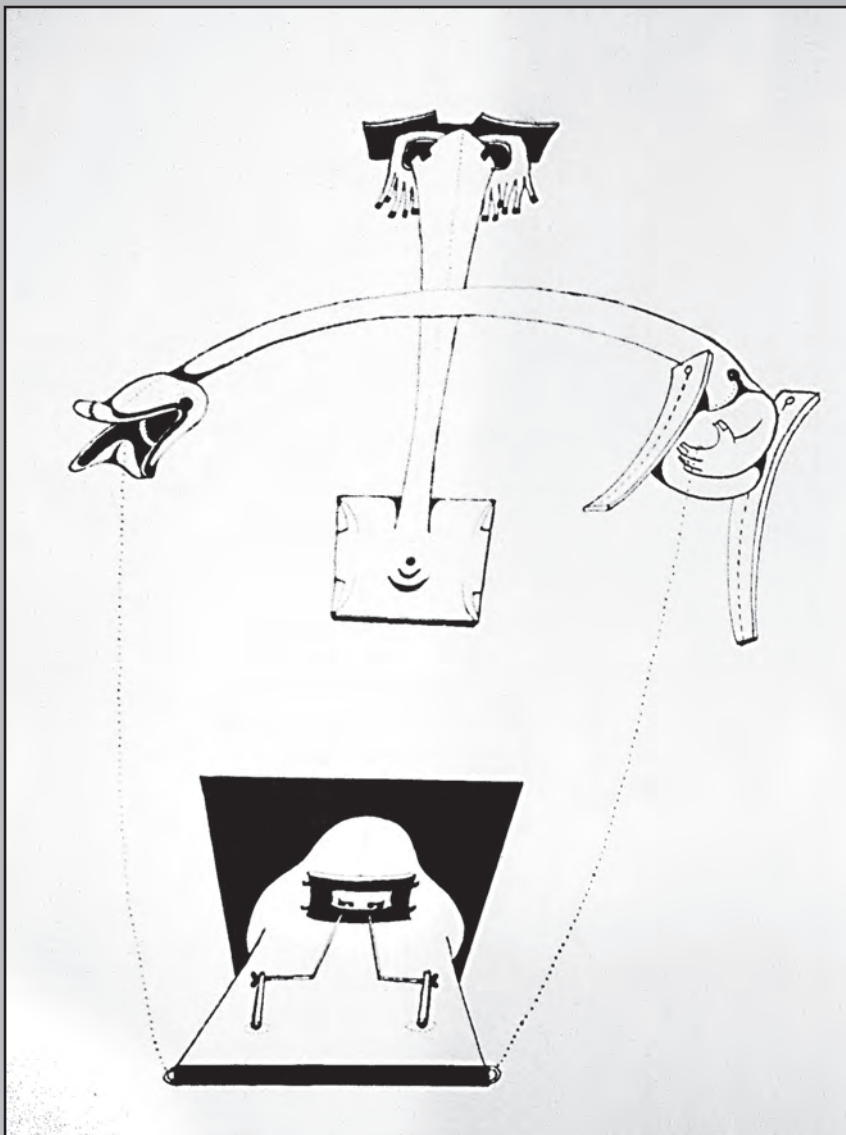
1982 *Ruce vzhůru* (k samizdatu poesie K. Šebka)

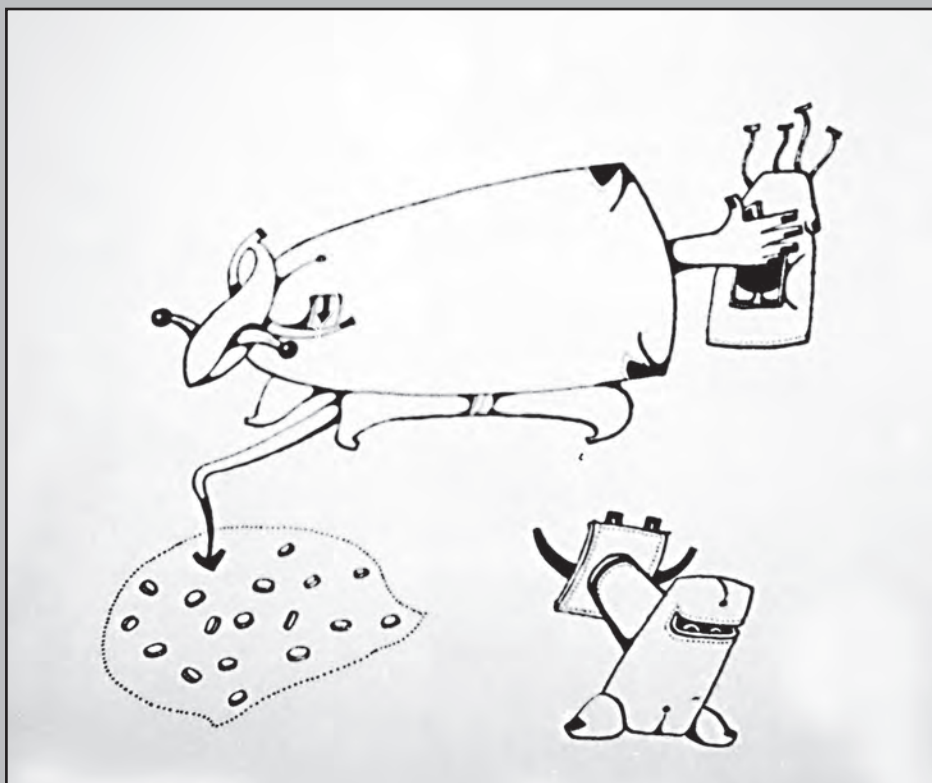

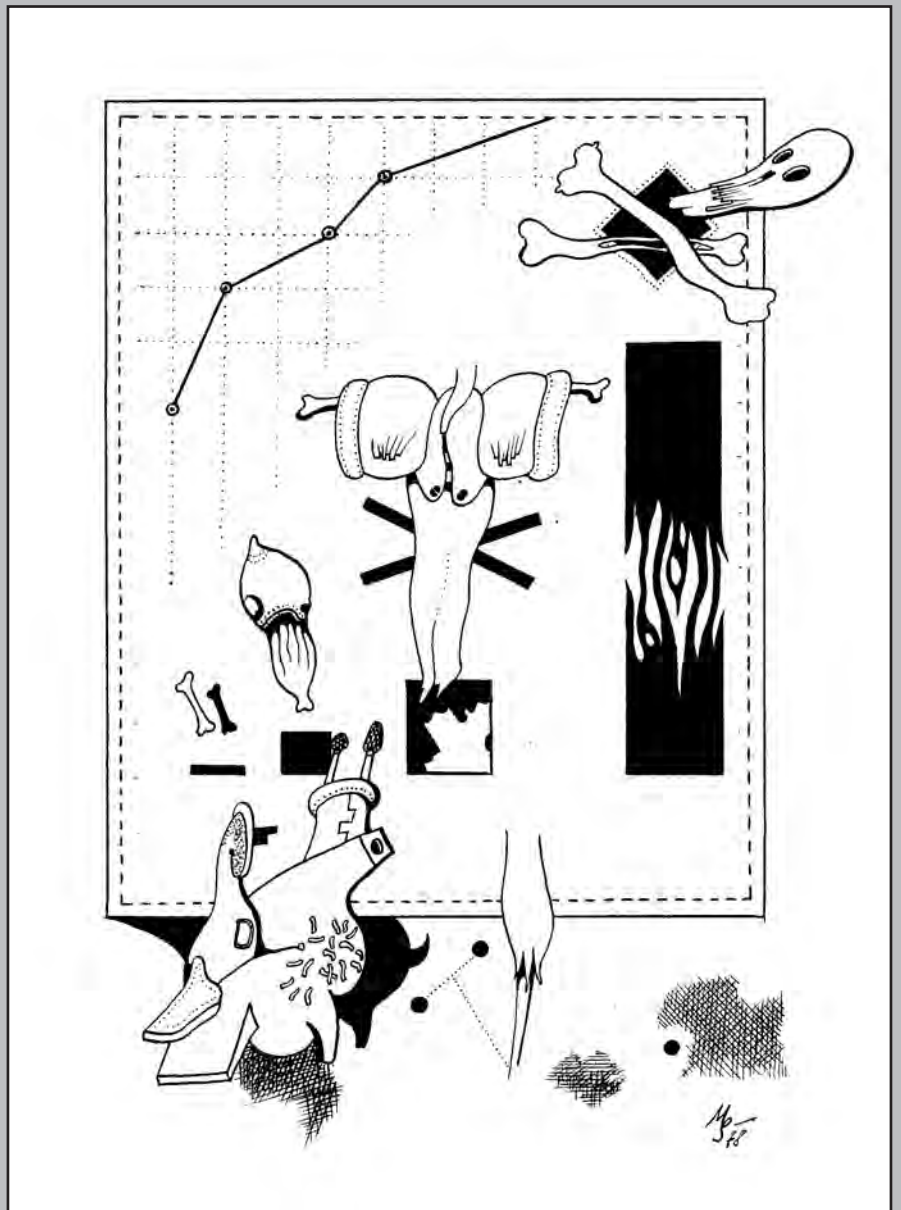
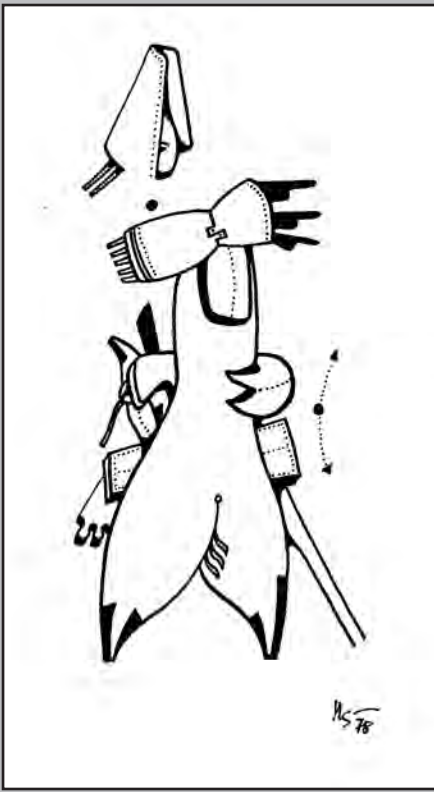
1971 Parník

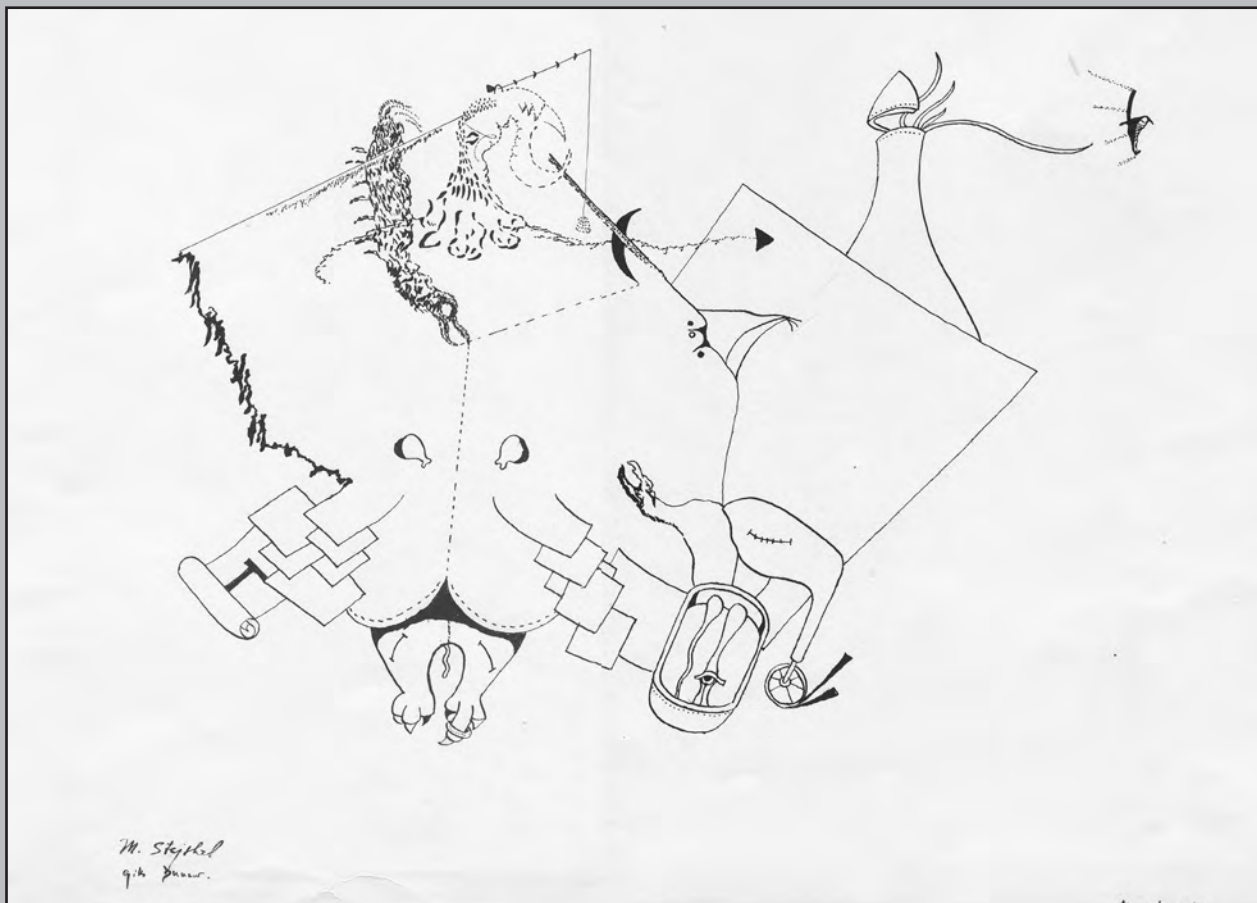
1972 Vtažená tvář

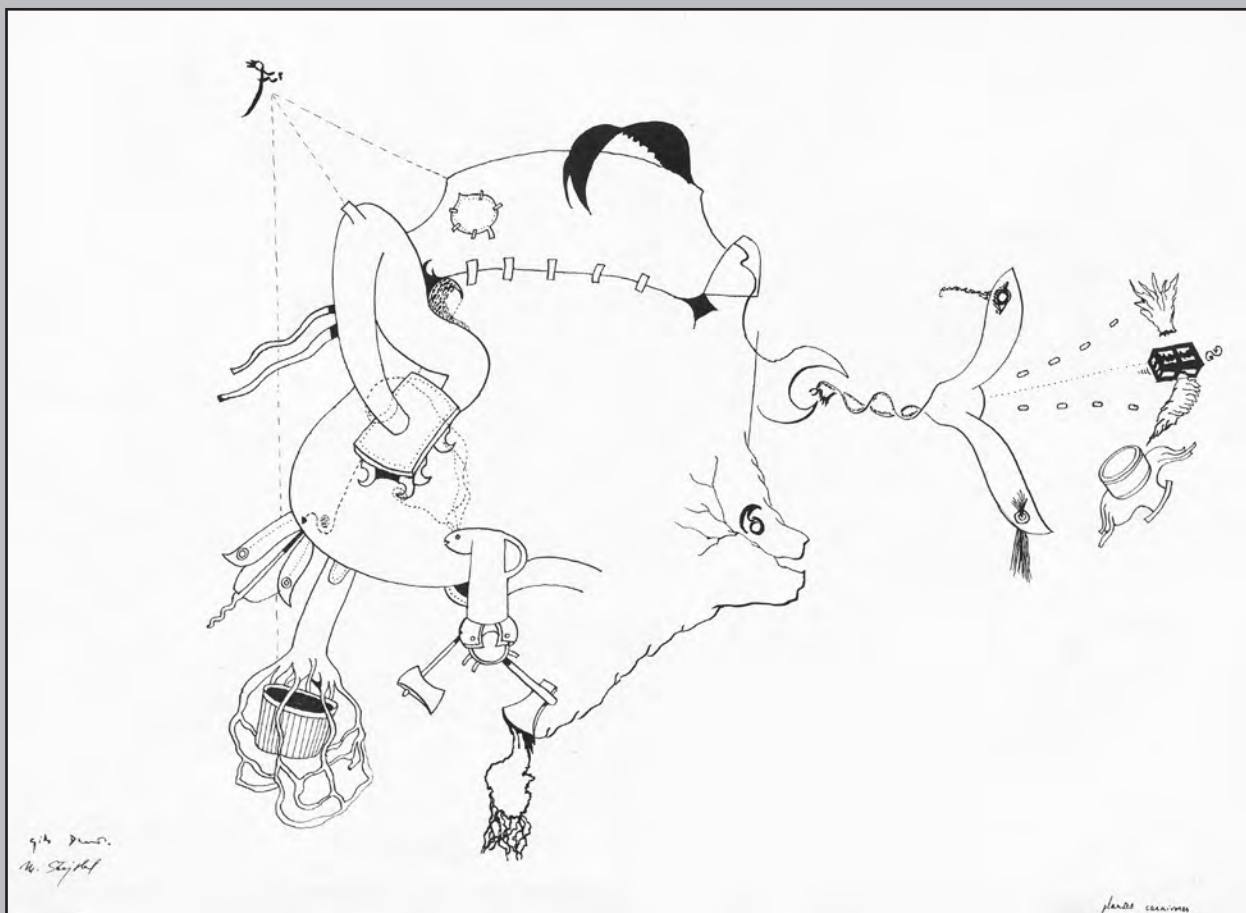

Kreslená dueta (s G. Dunantem)

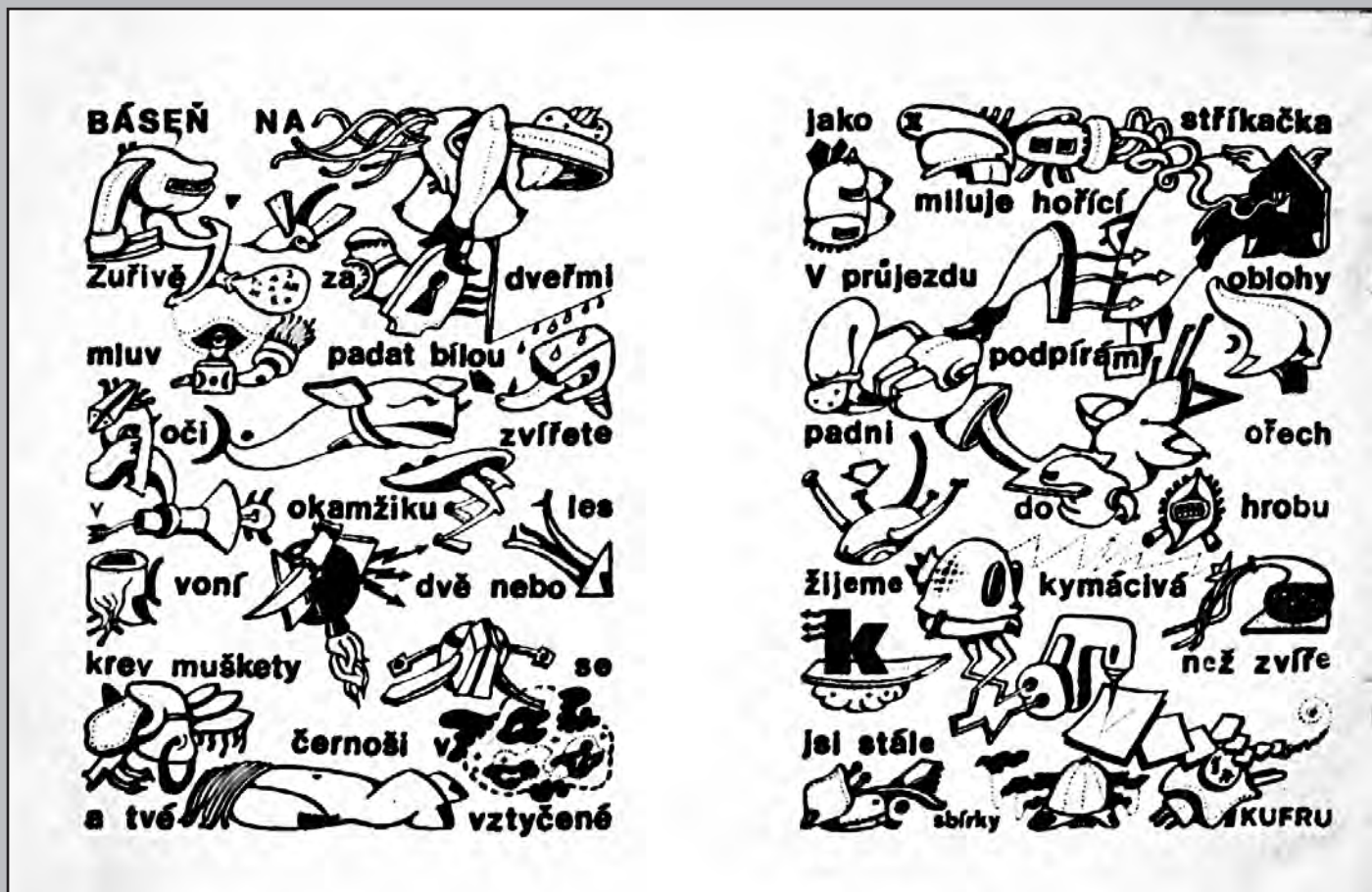

1982 *Ligne de papier*

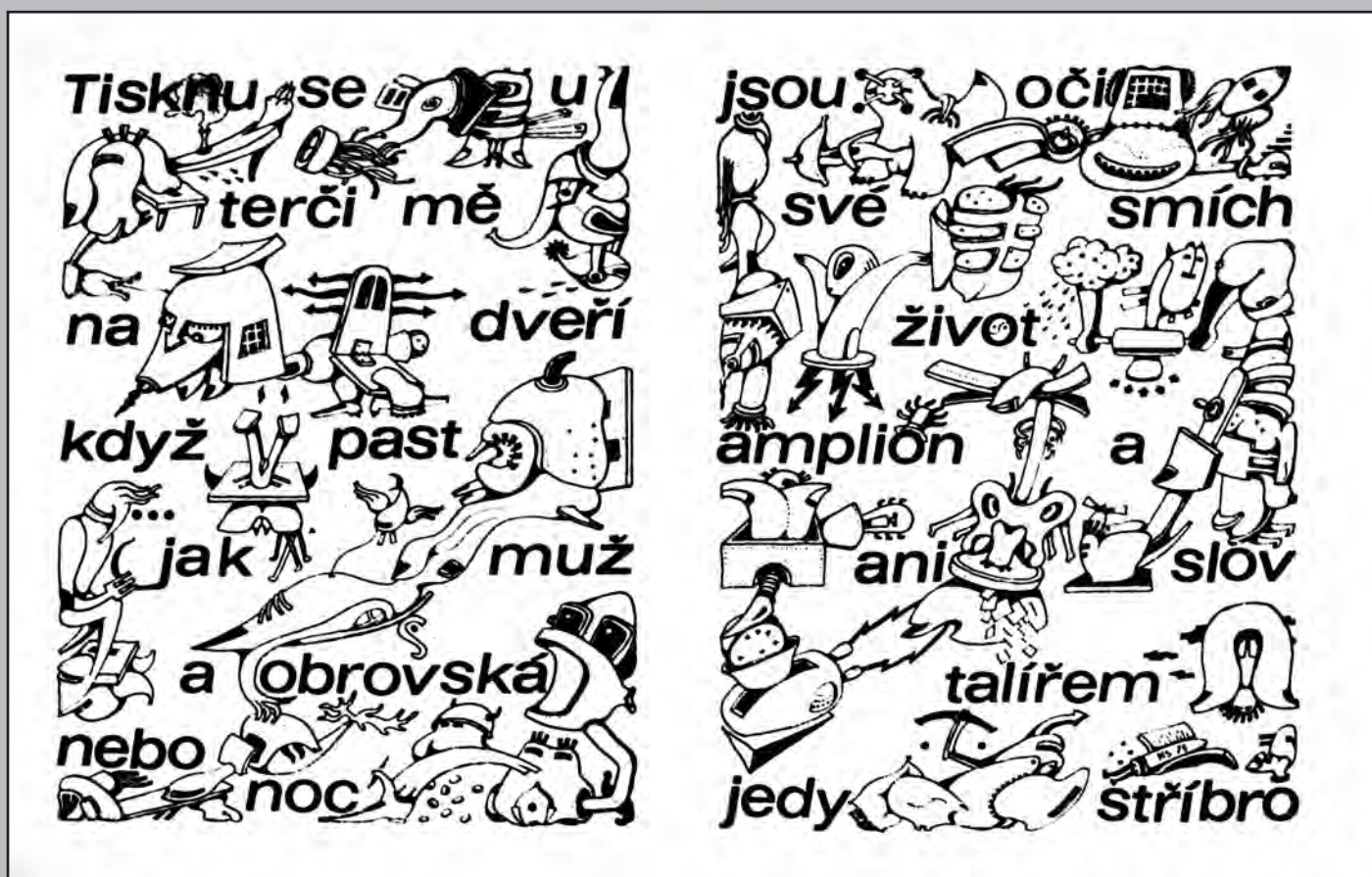

1982 *Plantes carnivores*

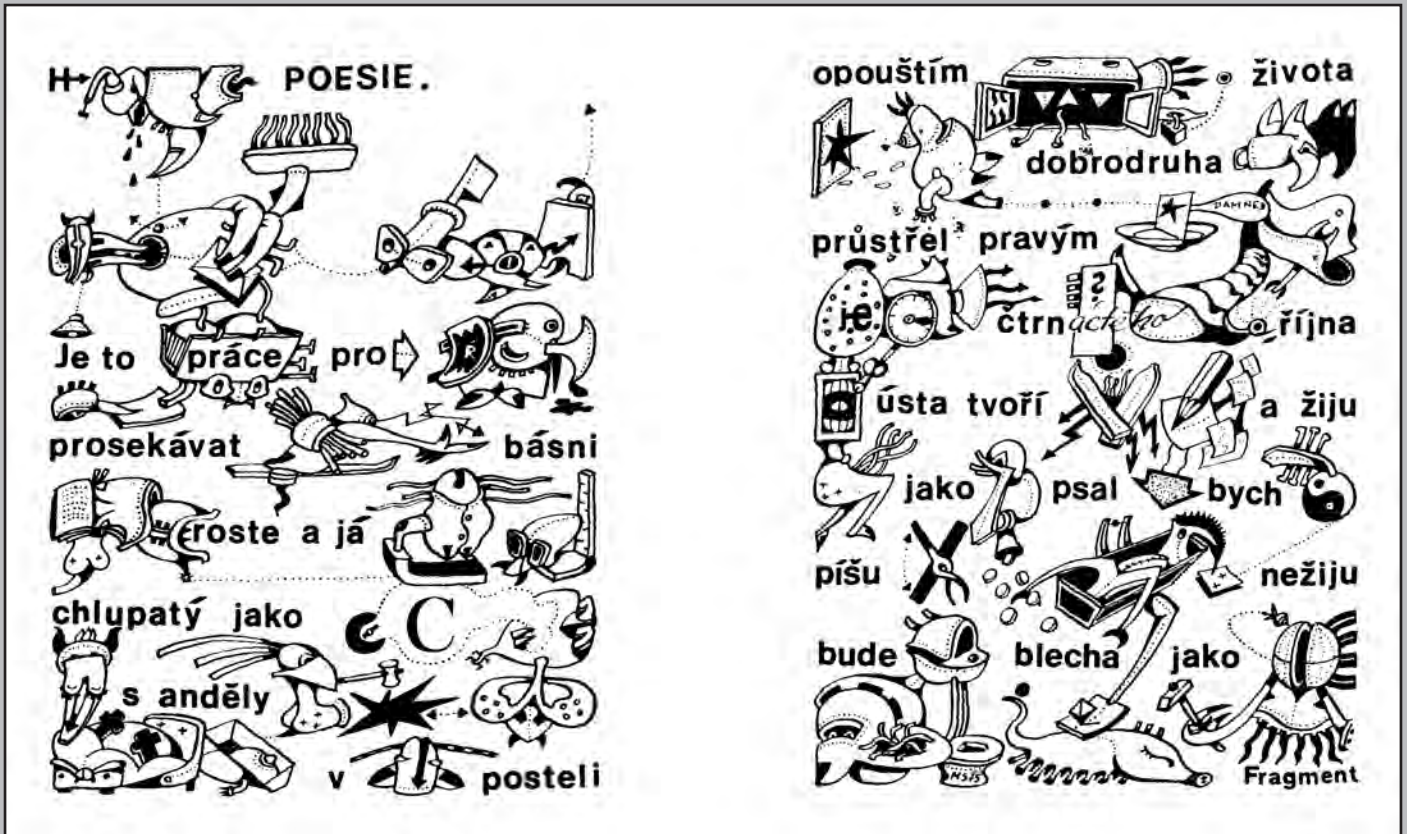
Interpretované básně

1975 *Báseň na Selmu* (V. Eff.)

1975 *Tisknu se...*

1975 Hnis poesie (K. Šebek)

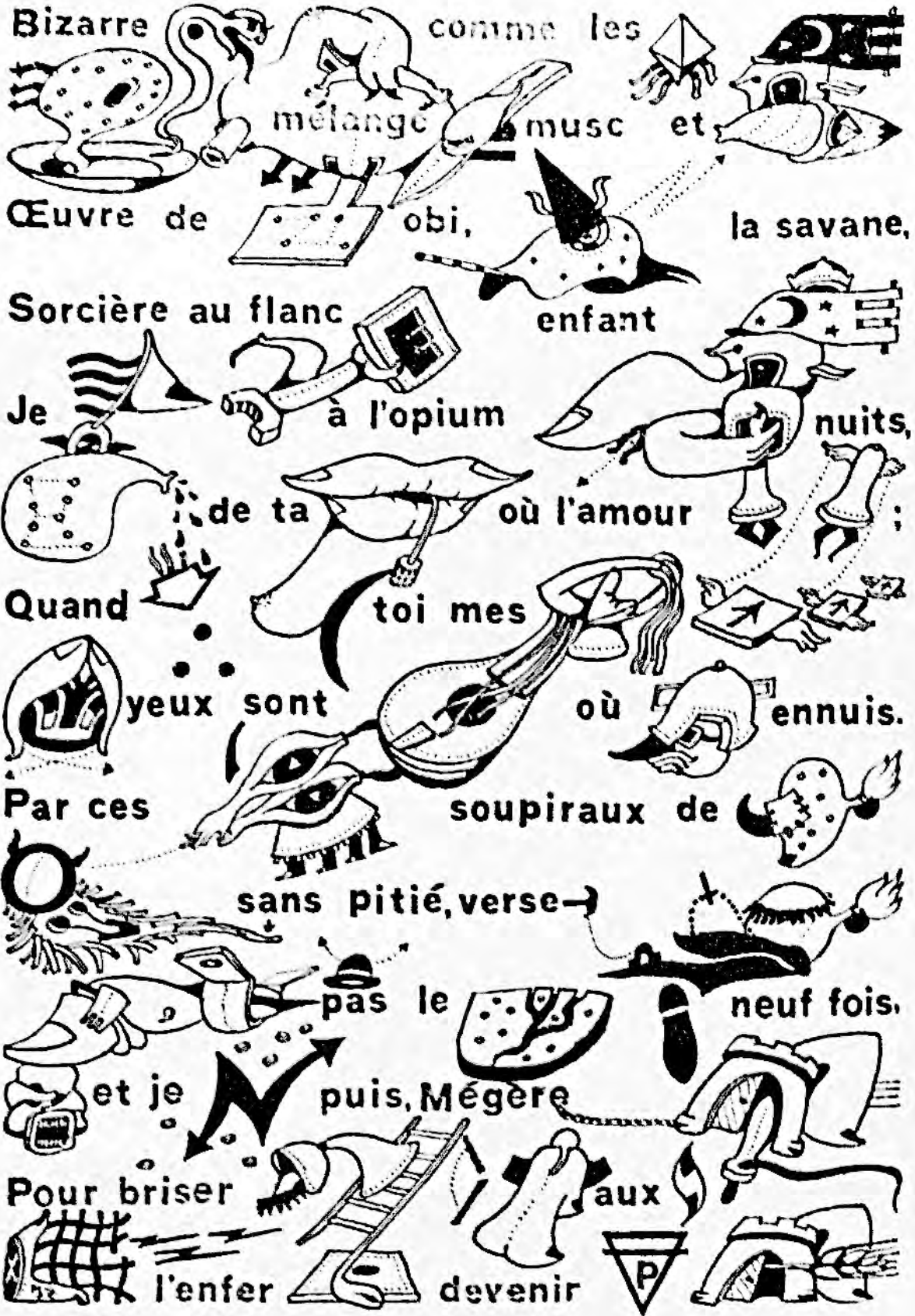

1975 Báň rozkoší... , s opravou
(sbírka R. Telerovský)

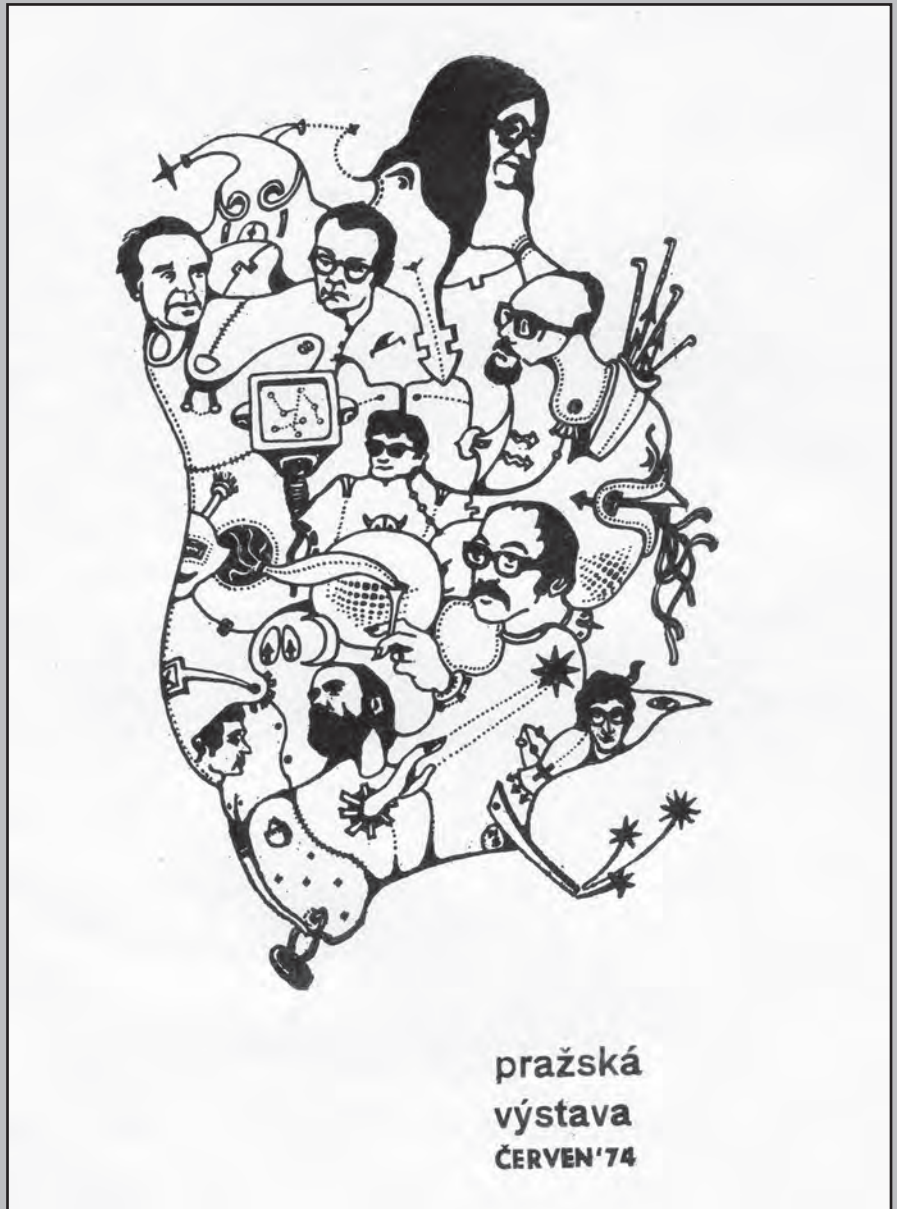
1975 Jak srdce...

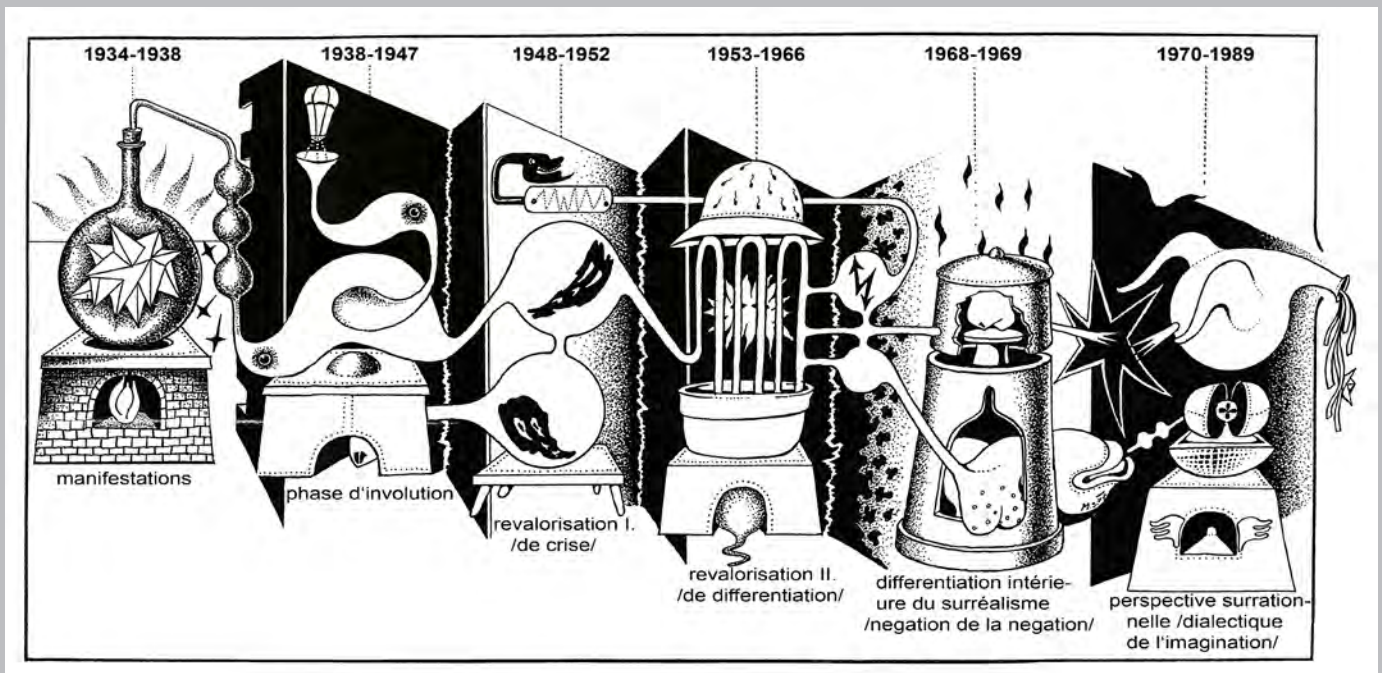
Surrealistická skupina

1974 Pamětní list
k pražské výstavě surr. skupiny

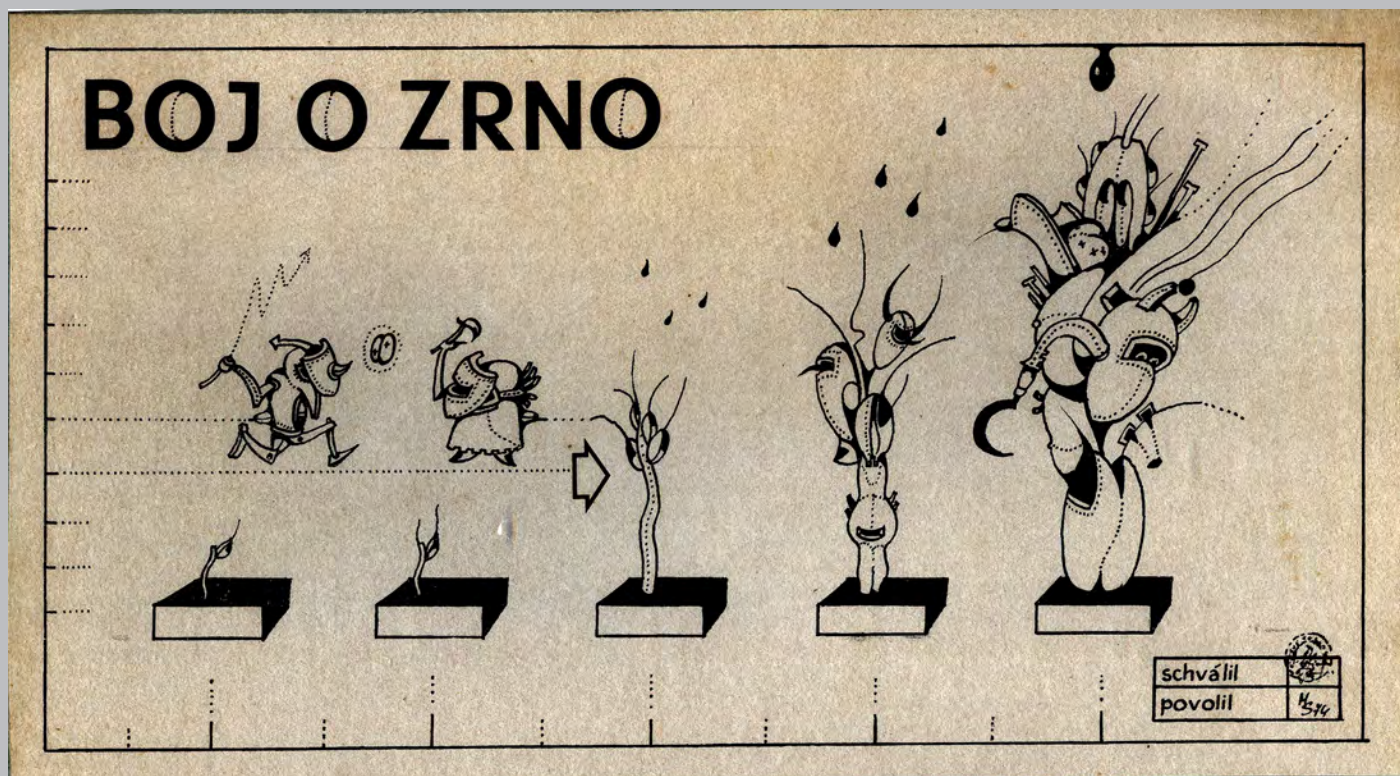

pražská
výstava
ČERVEN'74

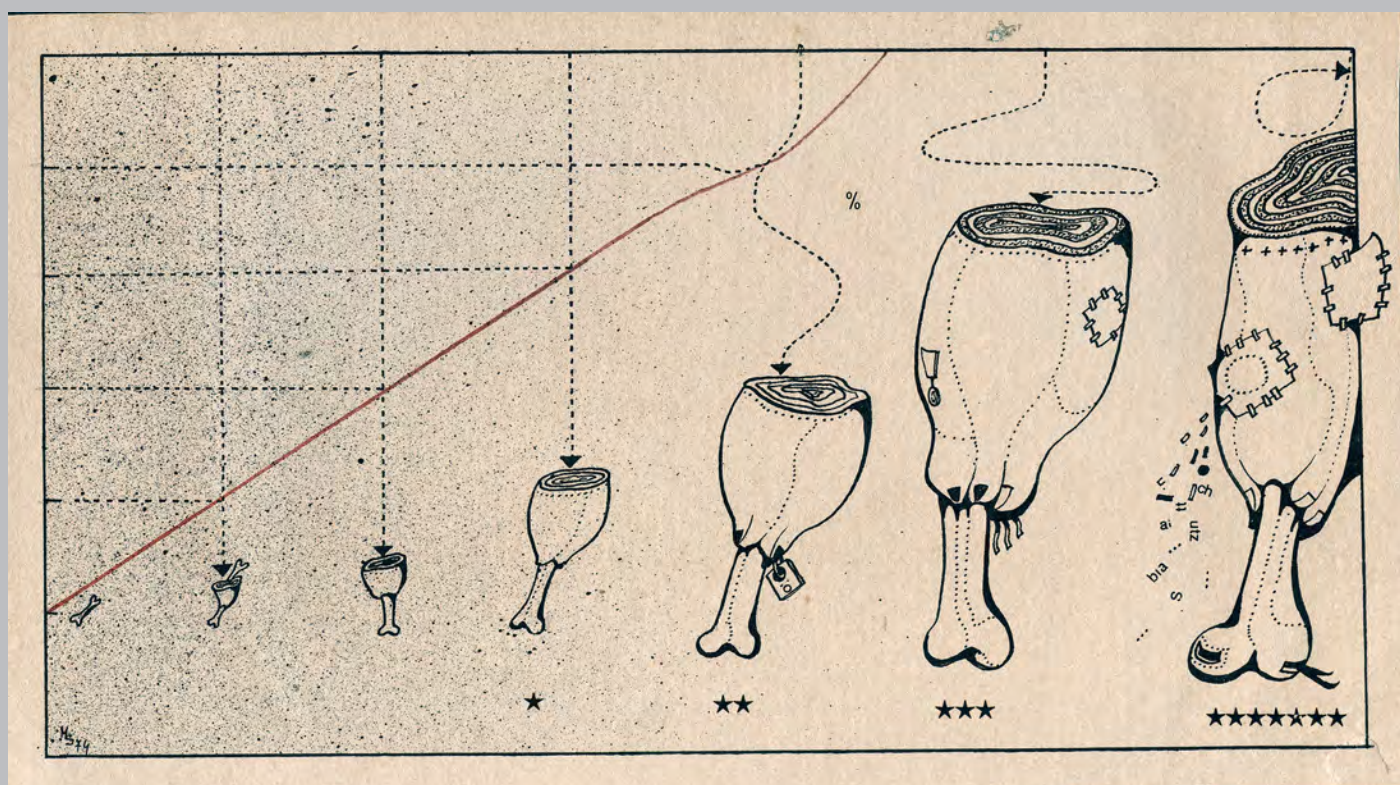
Vývoj surrealismu
v Československu

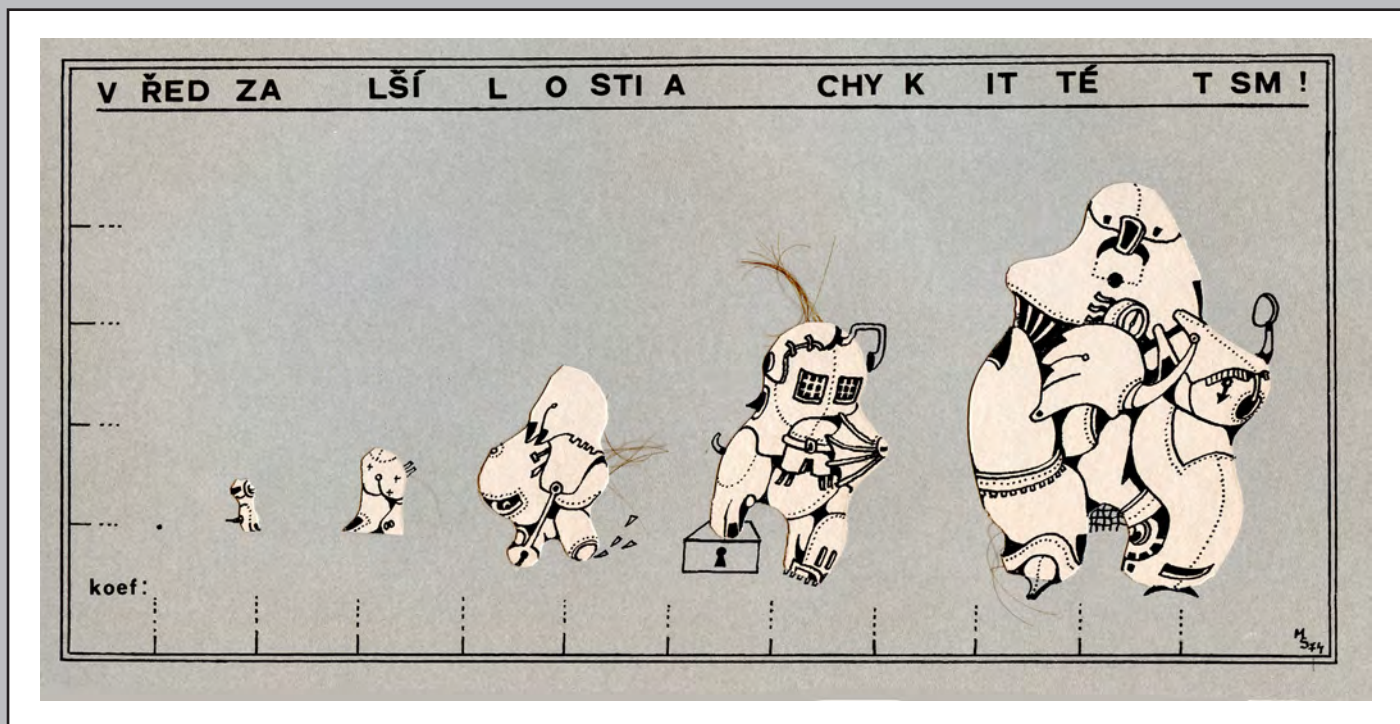
Hry na grafy

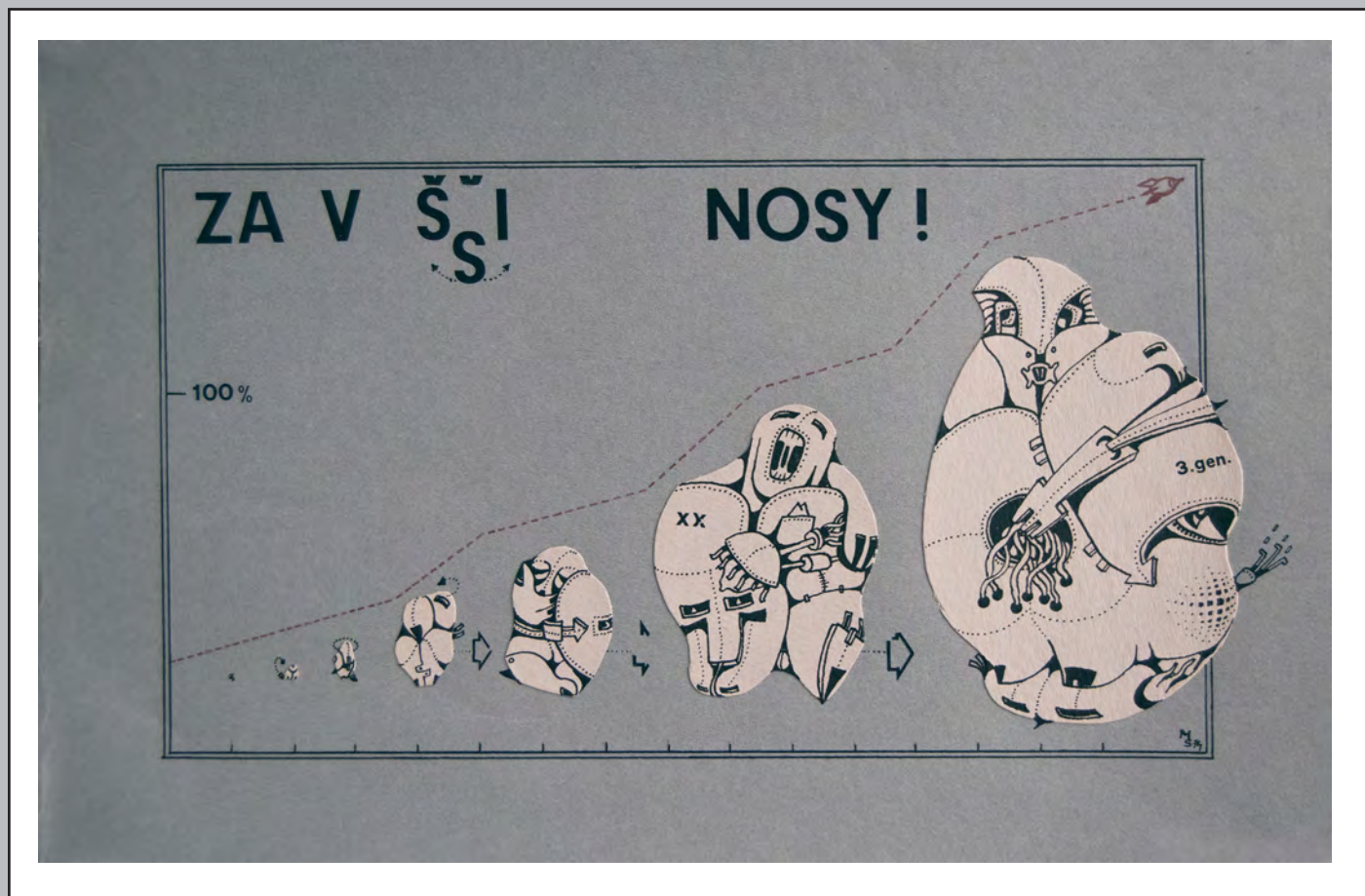
1974 *Boj o zrno*

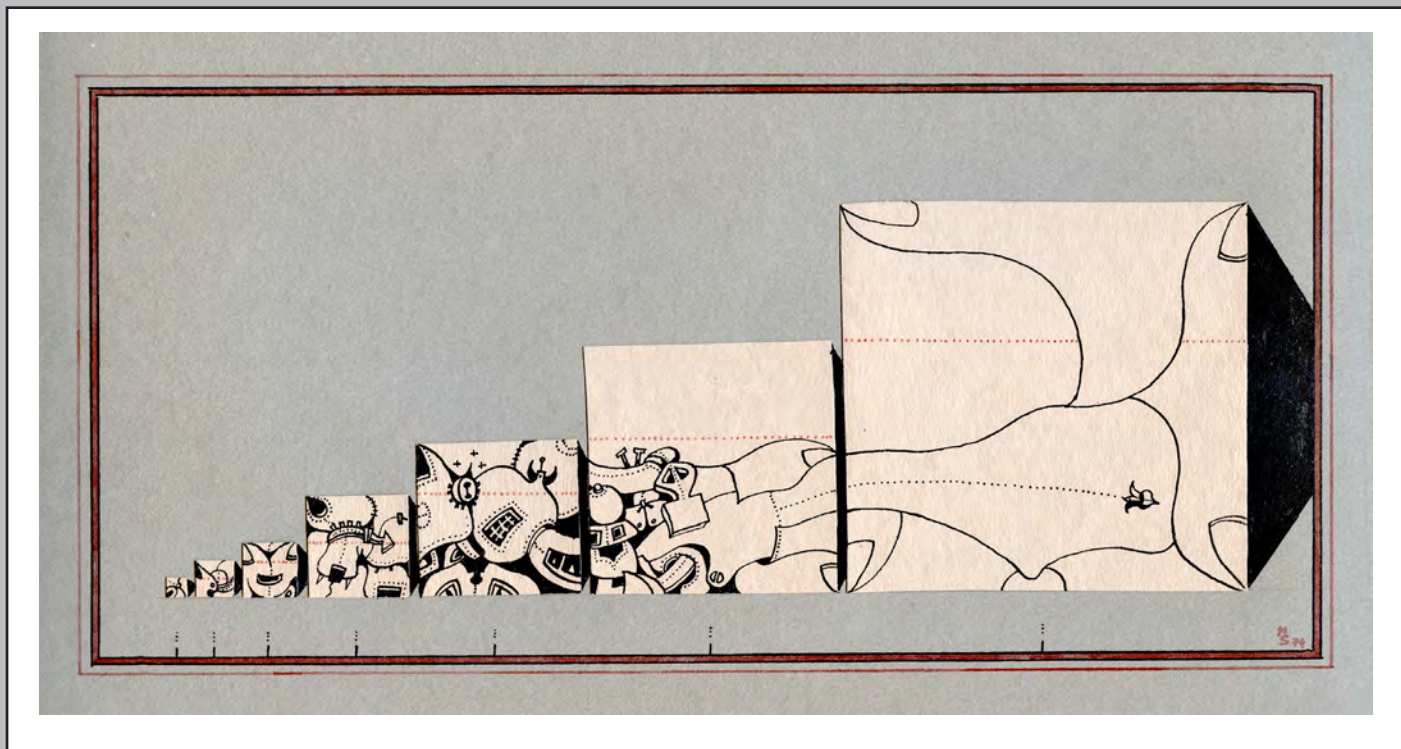
1974 *Vývoj šunky*

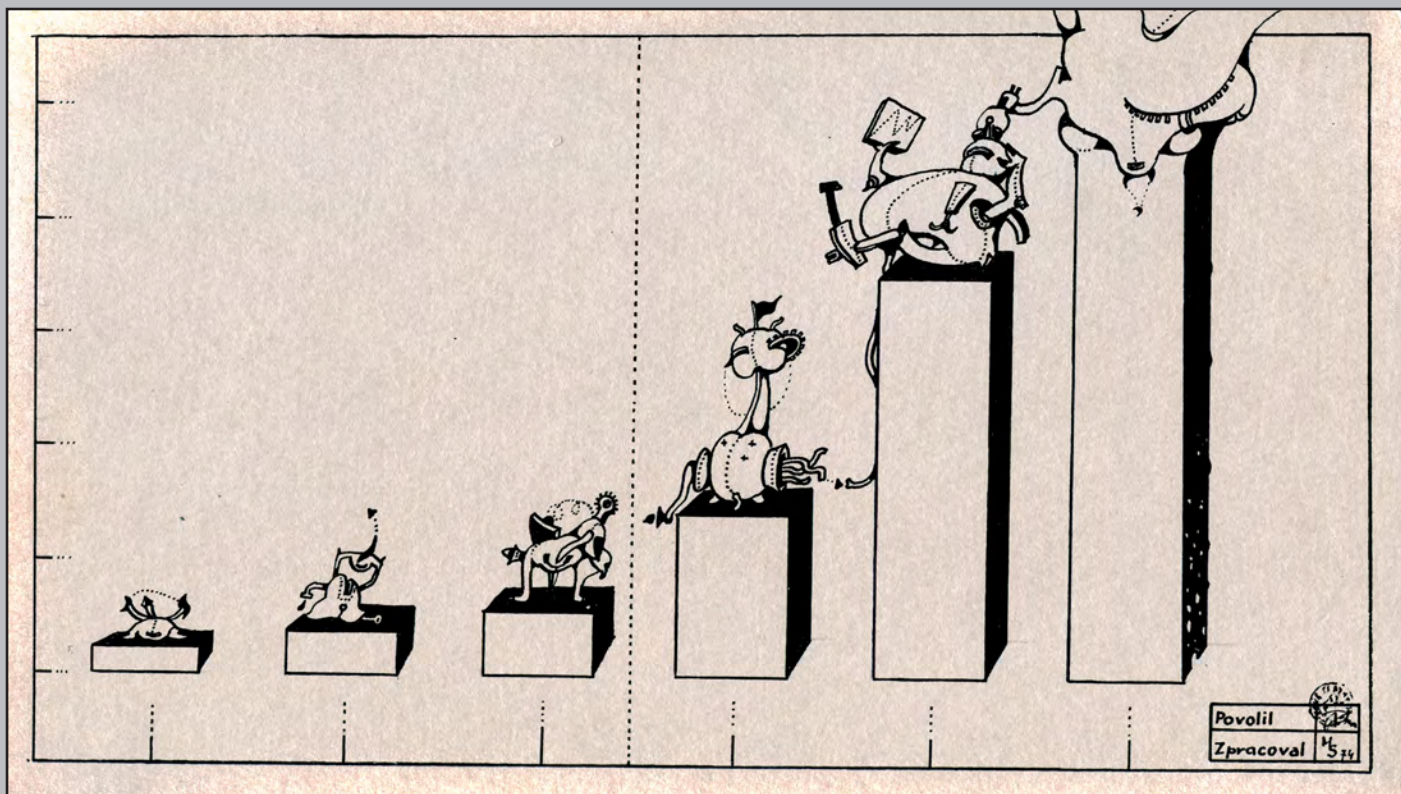
1974 Opršela hesla 01

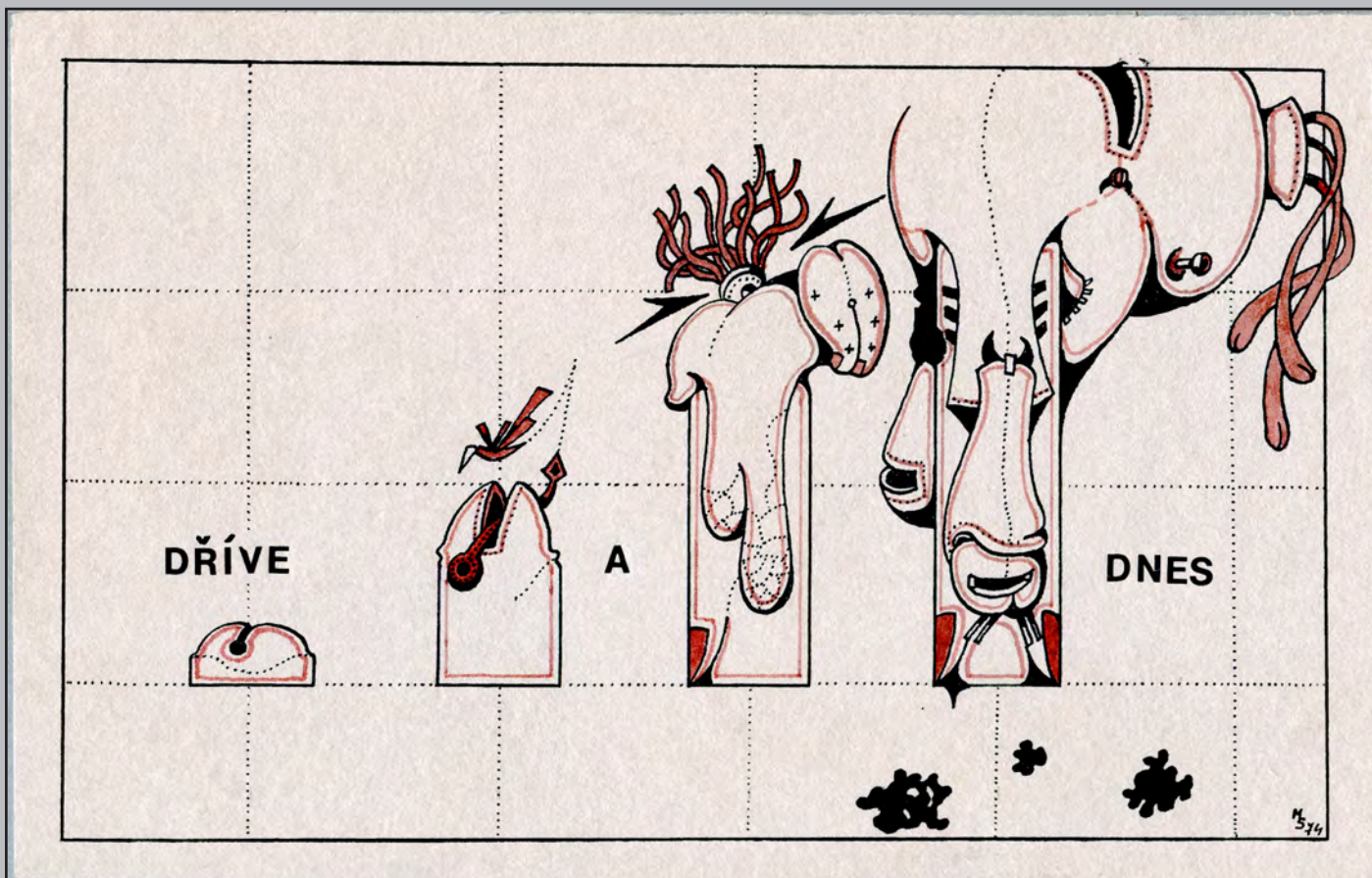
1974 Opršela hesla 02

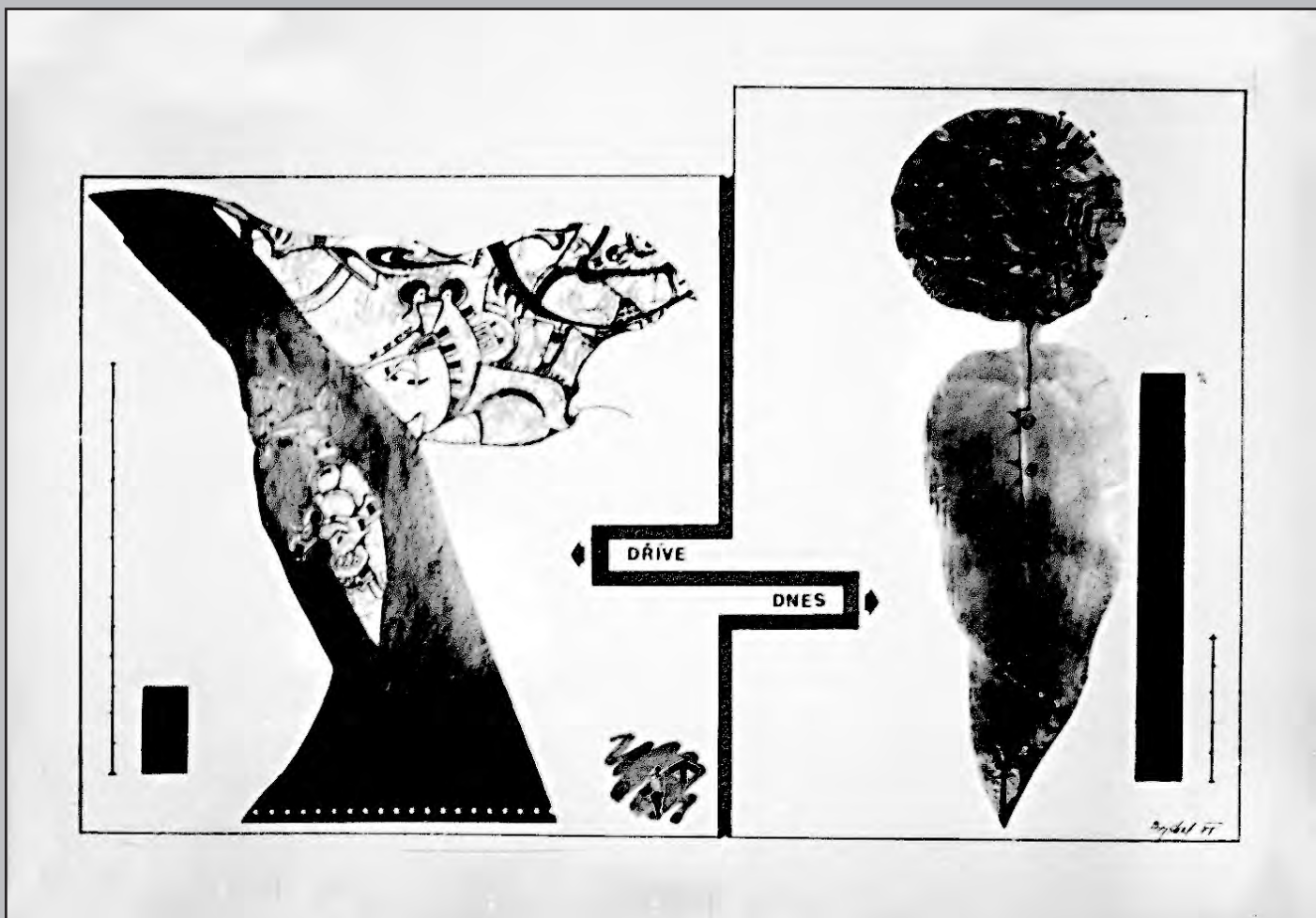
1974 *Kupení kup (Čím víc, tím míň)*

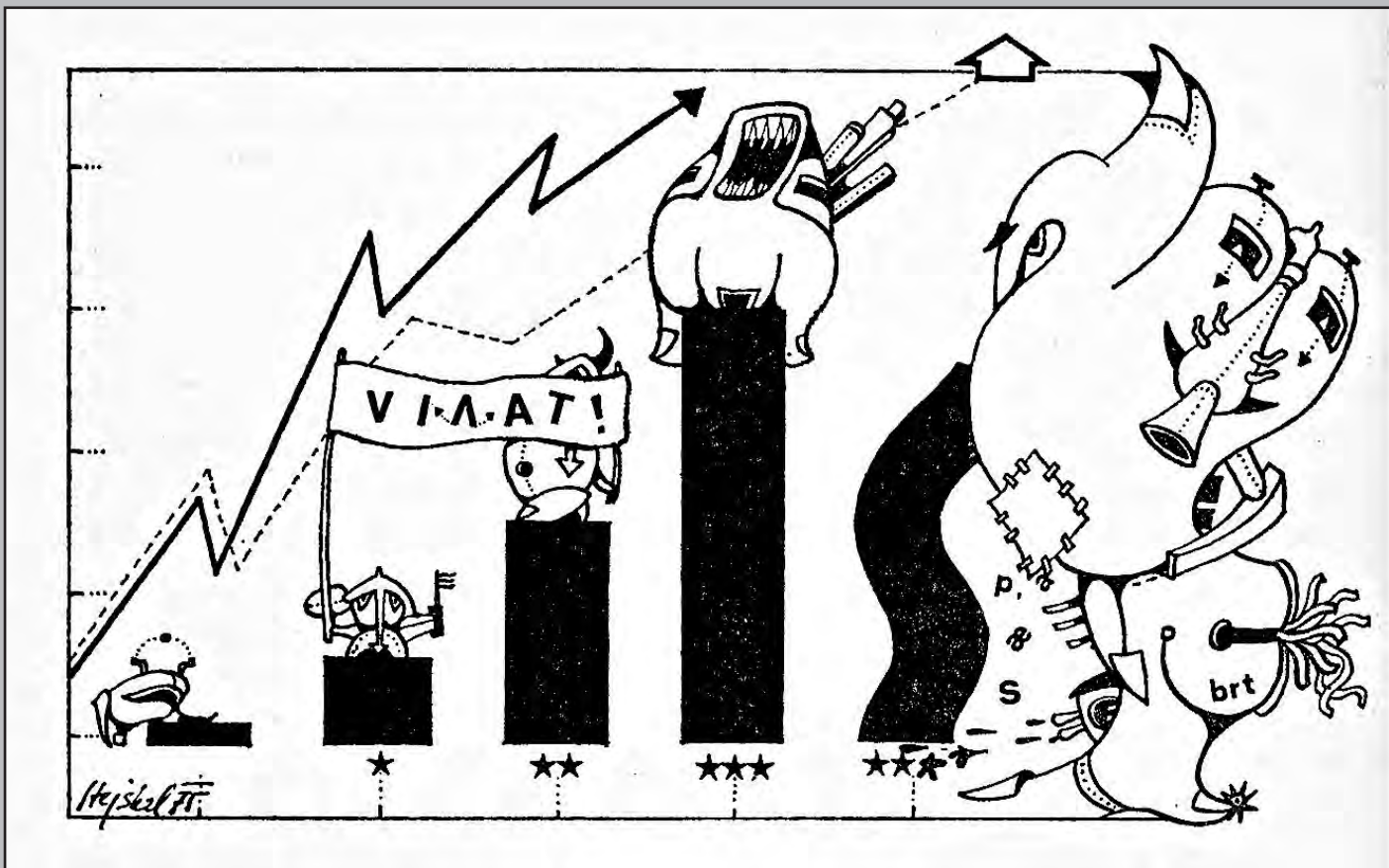
1974 *Míry růstu*

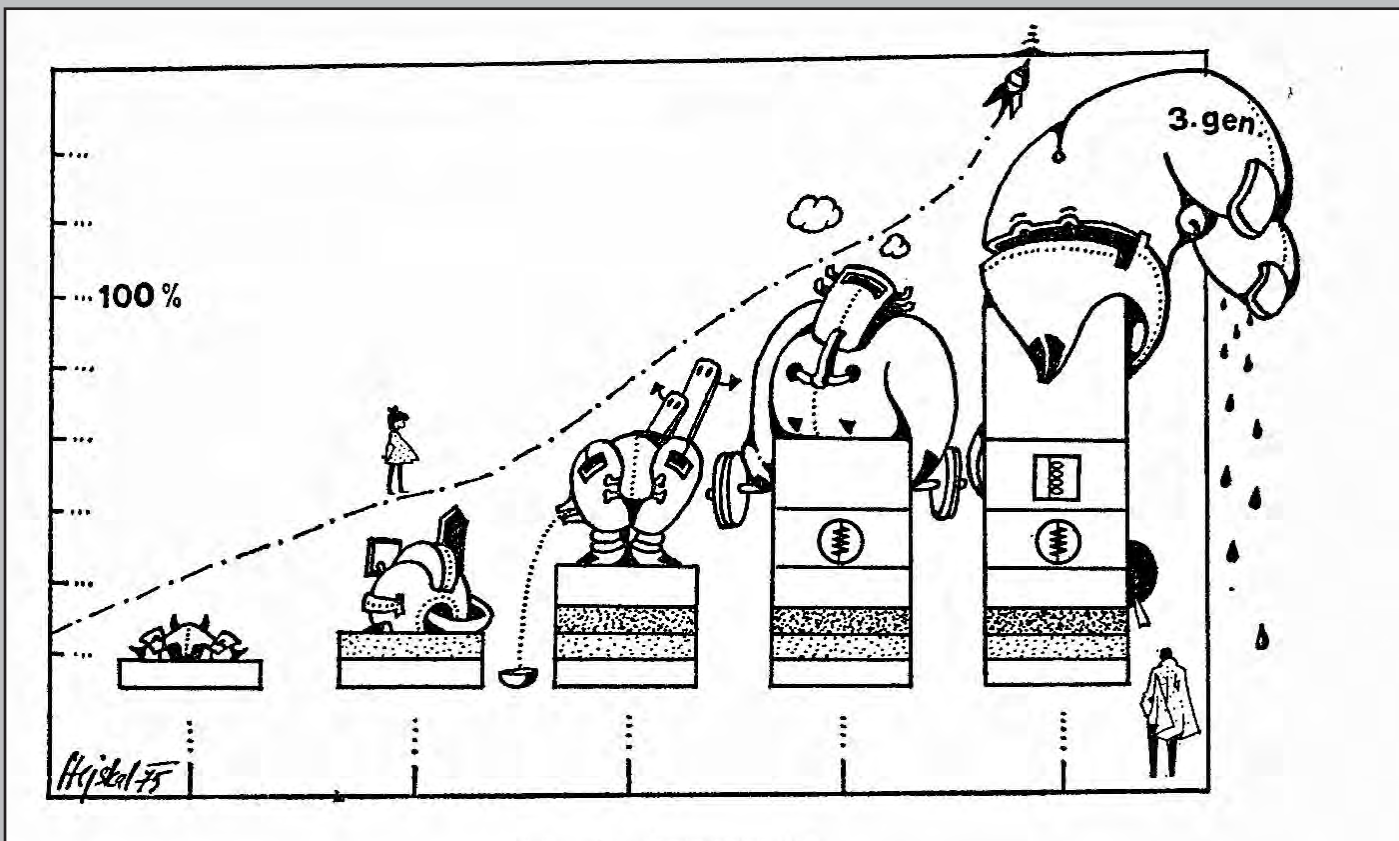
1974 *To se máme*

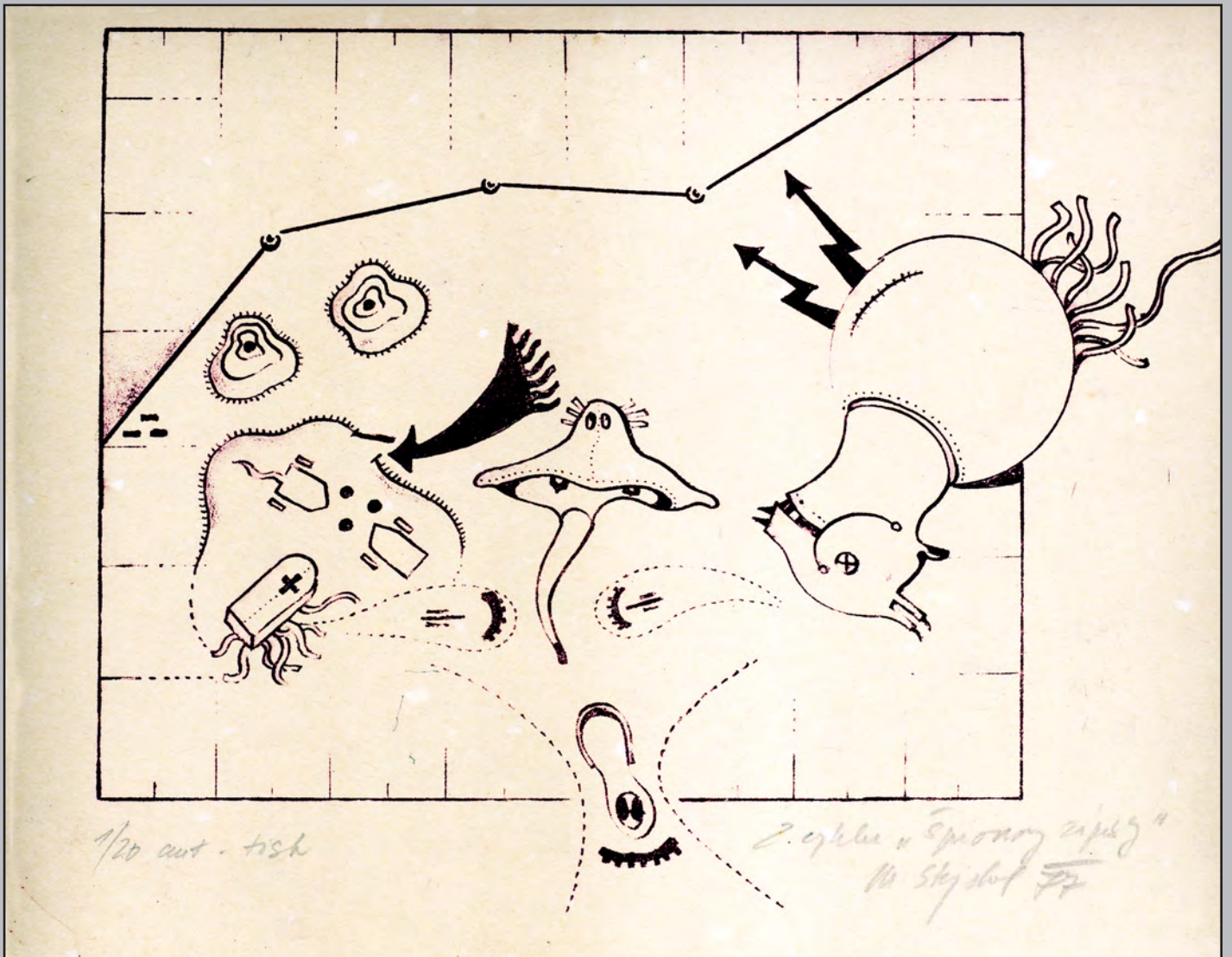
1975 *Dříve a dnes, koláž-konturáž*

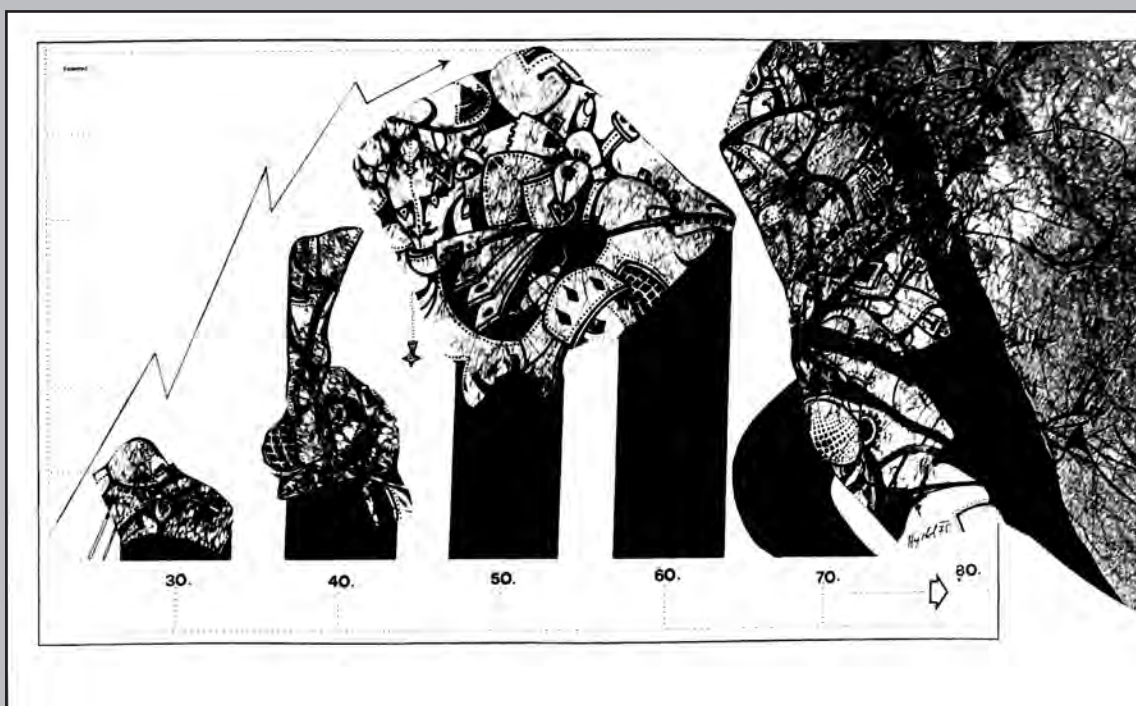
1975 Vivat! (revue Change, Paříž)

1975 Třetí generace (revue Change, Paříž)

1977 Špiónovy zápisky, litografie

1975 Tíha grafu, koláž-konturáž (Le collage surréaliste, gal. Triskèle Paříž)

Fázované iluze

MARe nosTium

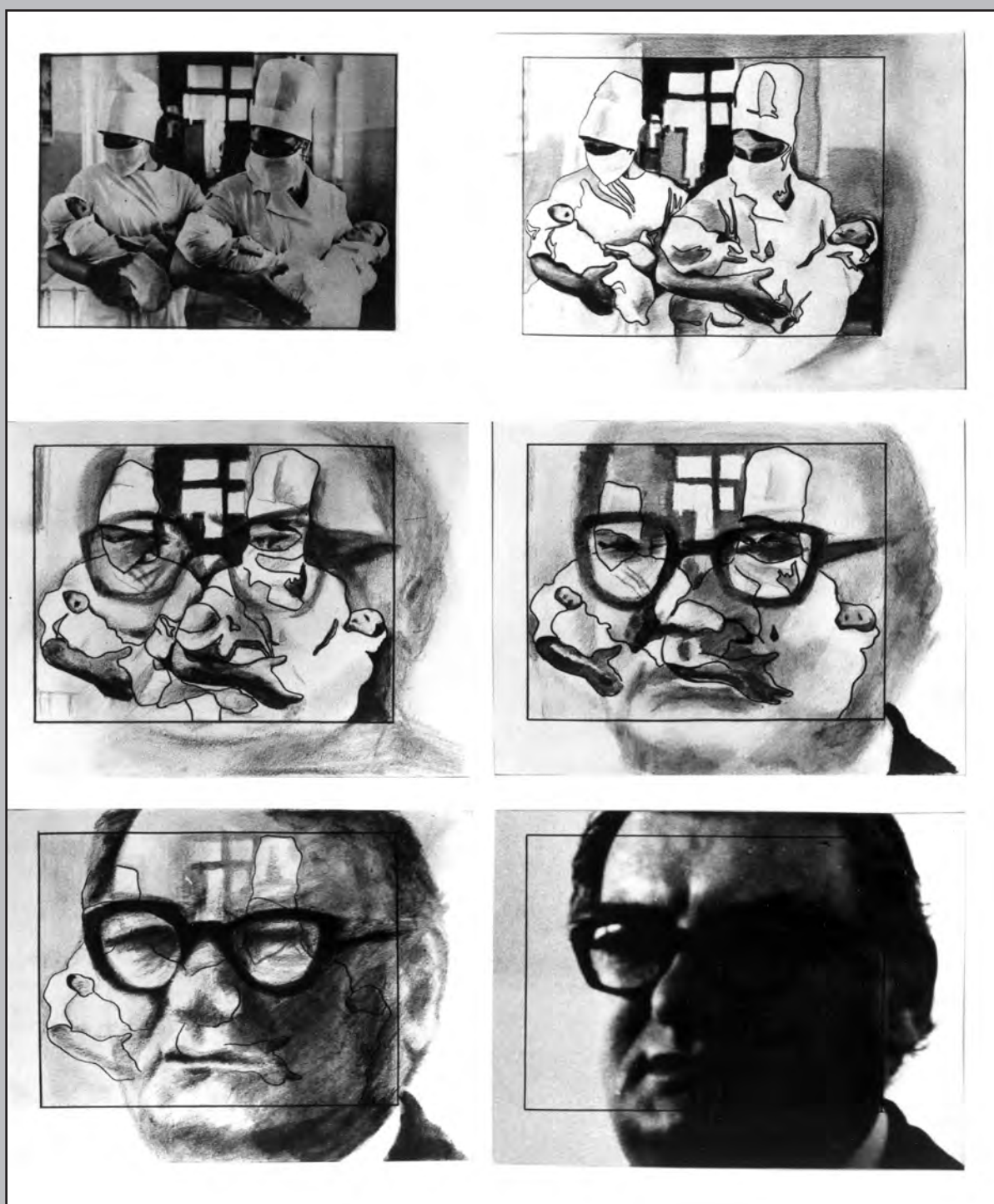

1976 *Dokolečka dokola* (revue Surréalisme, Paříž)

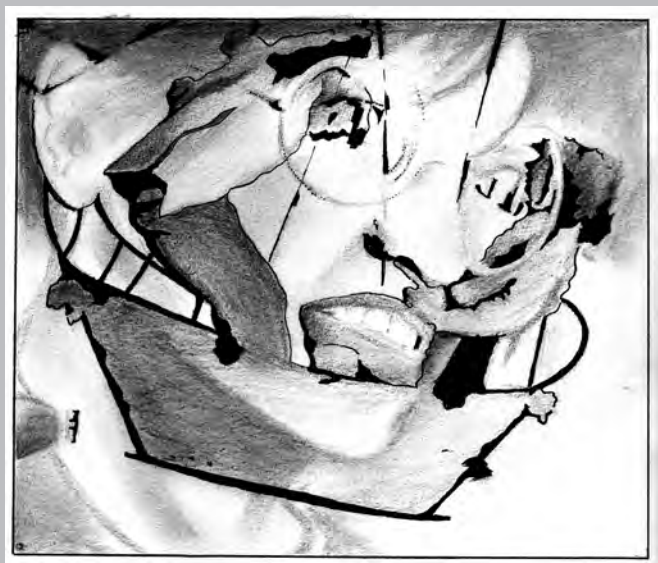
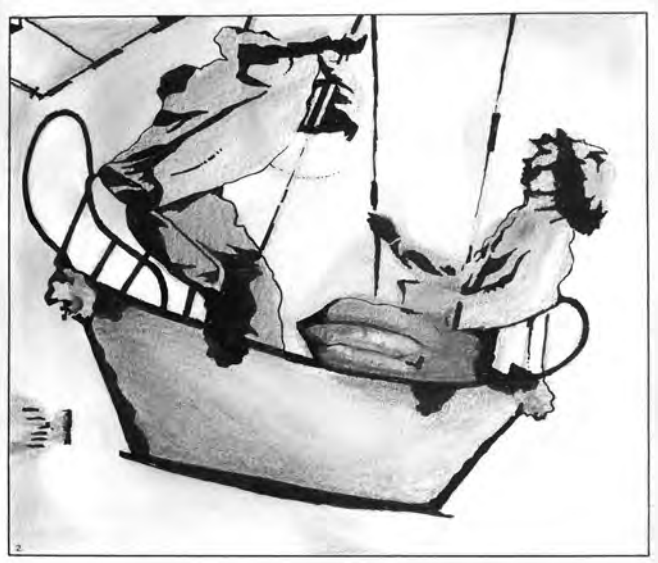
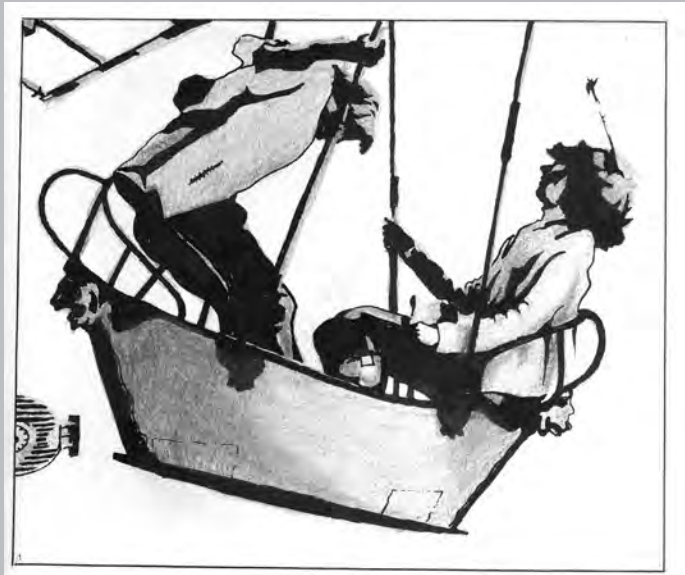

1971 *Nejrychlejší kalhoty na světě*

1990 *Imaginární portrét L. Švába*

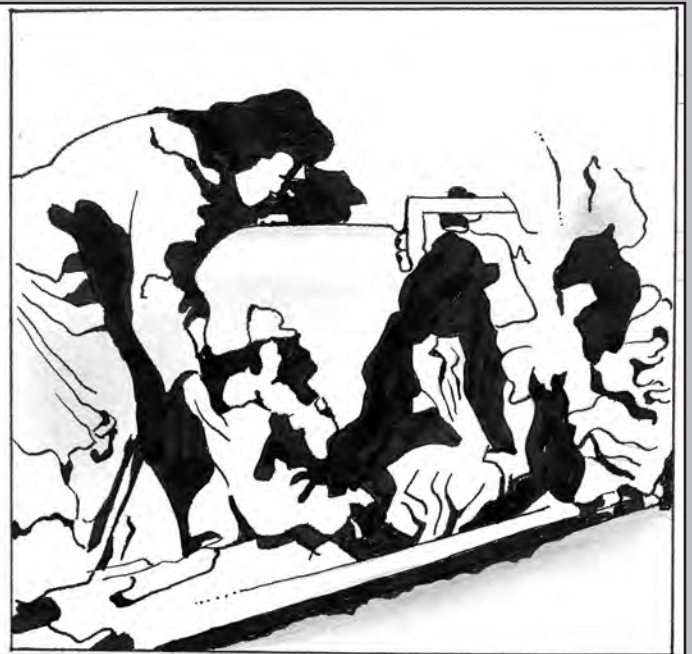

1978 *Na houpačce*, (Imaginární portrét Evy Švankmajerové)

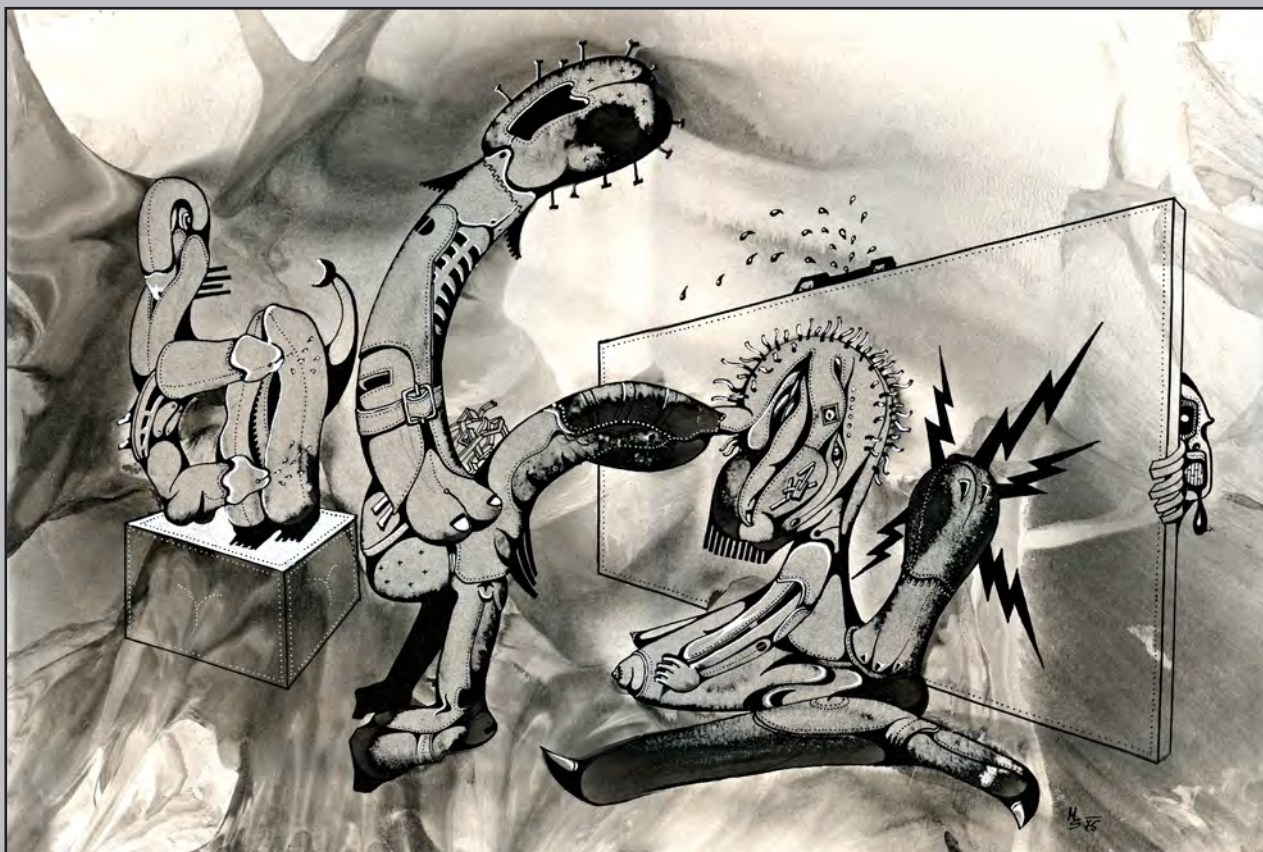
Le « professeur photo » de ces deux adhérentes sera aussi le vôtre.

Nález a rozběhy

Klaun

1975 *Bez poklopce*

1975 *Hra na doktora*

1975 *Koitus I.*

1975 *Koitus II.*

1975 *Lesbická láska*

1975 *Po bitvě*

1975 *Sadovo zrcadlo*

1975 *Succubus v ložnici*

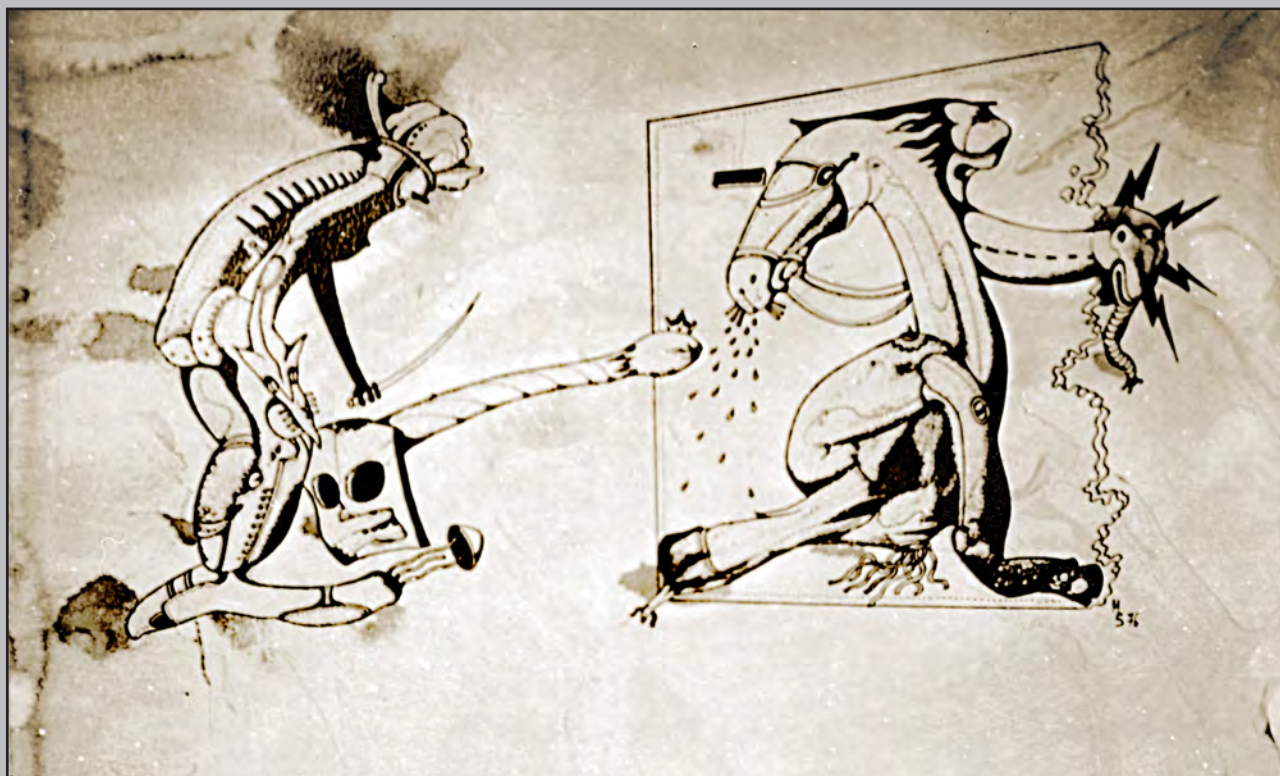
1975 Španělská stěna

1975 Voyer

1975 *Vanda a mouchy*

1976 *Nesnadné krmení, Rozmíška I.* (sbírka, Francie)

1976 *Síla argumentu, Rozmíška II.* (sbírka, Francie)

1976 *S ptačí chřipkou, Rozmíška III.* (sbírka, Francie)

1976 *Opít papouška, Rozmíška IV.* (sbírka, Francie)

1976 *Vytyčená tykadla, Rozmíška V. (sbírka, Francie)*

1976 *Oboustranně nečekaný dárek, Rozmíška VI. (sbírka, Francie)*

1976 *Na občerstvovací stanici, Rozmíška VII.* (sbírka, Francie)

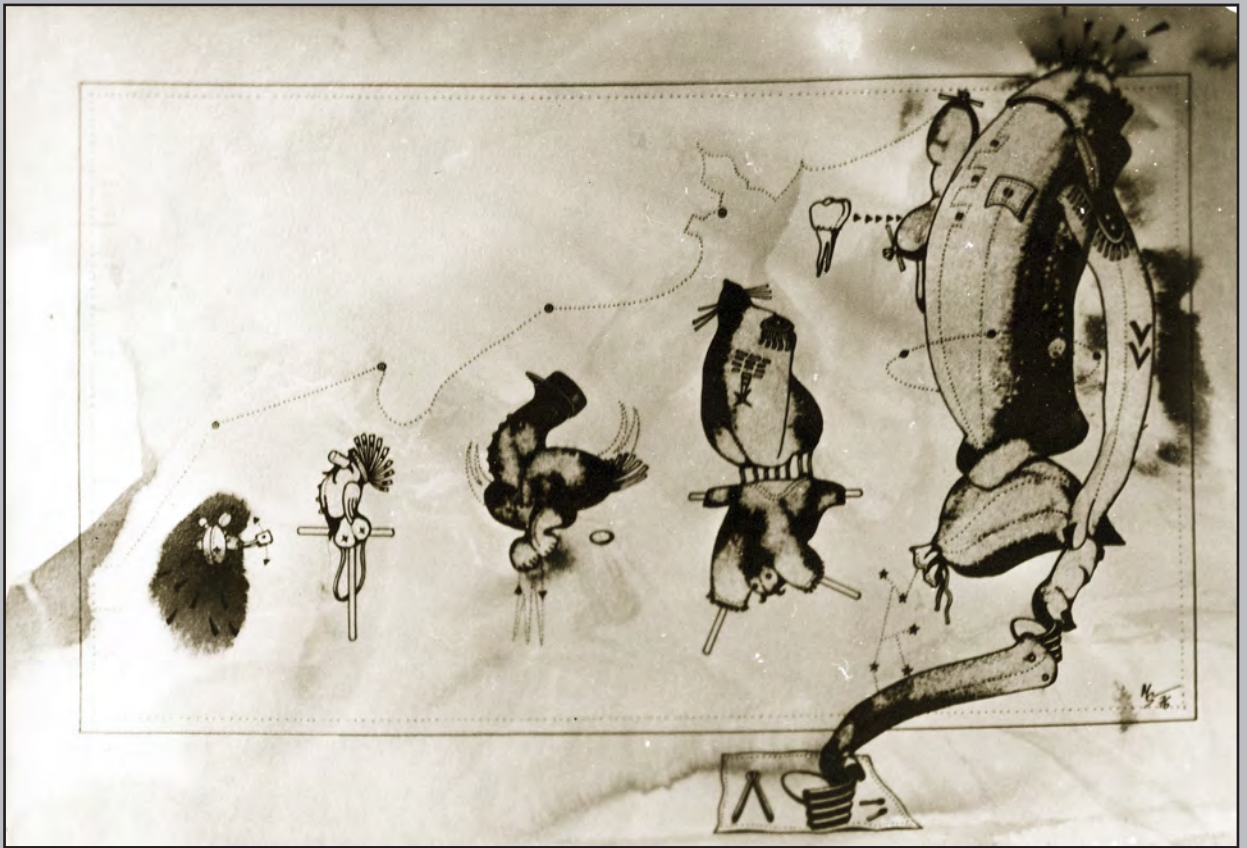
1976 *S dělem na kobylky, Rozmíška VIII.* (sbírka, Francie)

1976 *U forenzní specialistky, Rozmíška IX.* (sbírka, Francie)

1976 *Božská taškařice, Rozmíška X.* (sbírka, Francie)

1976 *Prasklý graf, Rozmíška XI.* (sbírka, Francie)

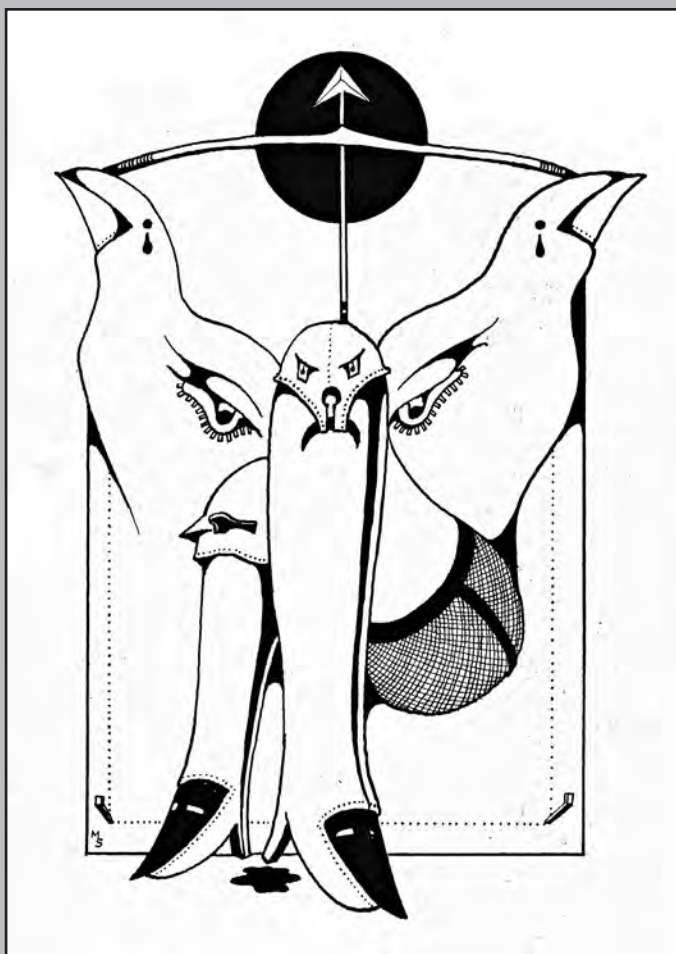
1976 *Kuba a jeho žebřík, Rozmíška XII.* (sbírka, Francie)

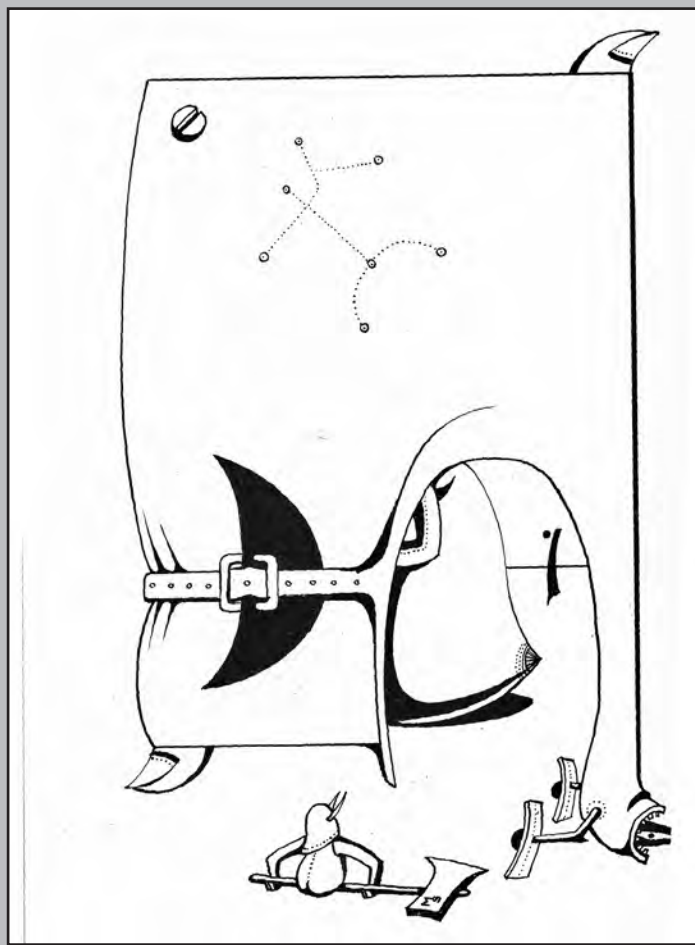
1976 *Dálkové ovládání, Rozmíška XIII.* (sbírka, Francie)

1976 *Inventura, Rozmíška XIV.* (sbírka, Francie)

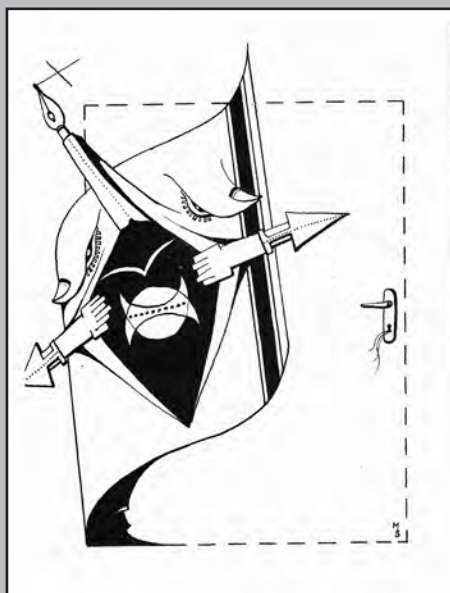
1975 Sako I.

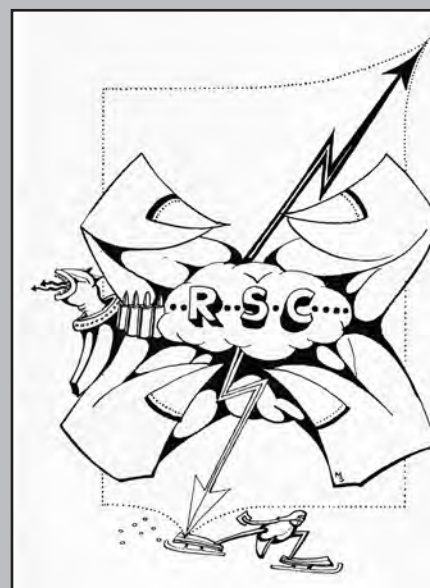
1975 Sako II.

1975 Sako III.

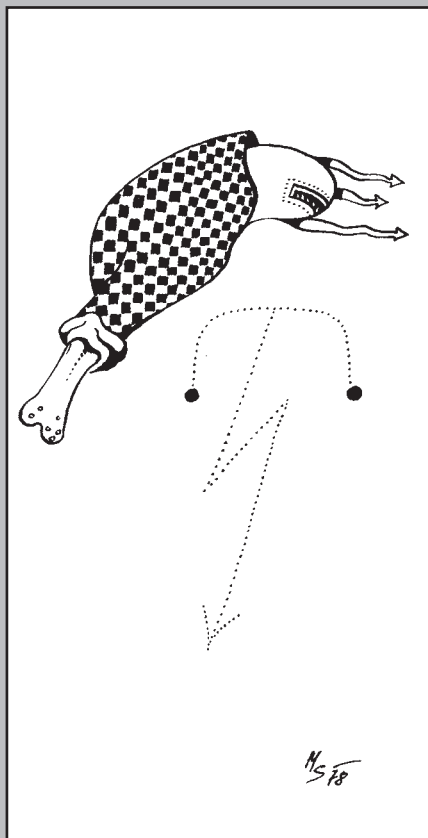
1975 Sako IV.

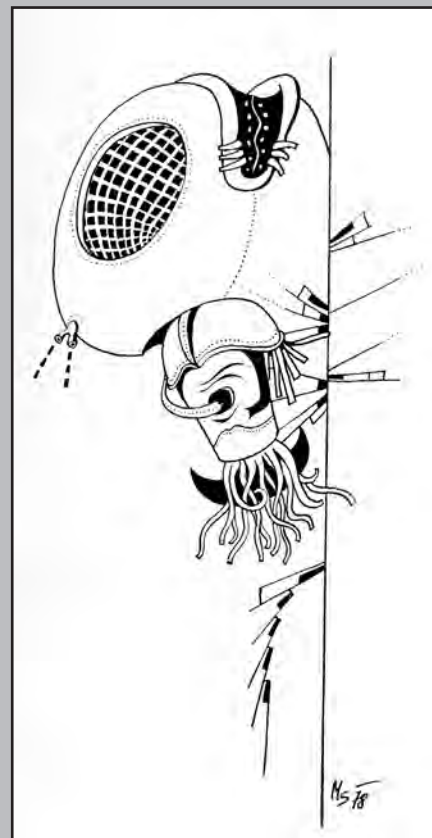
1975 Sako V.

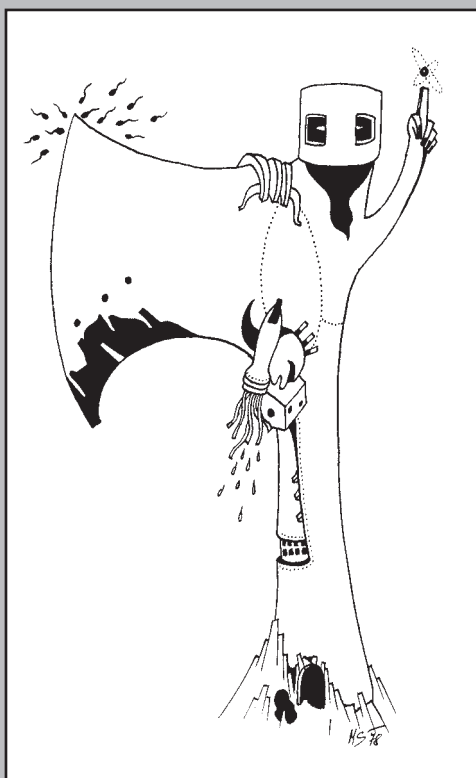
1978 *Maso pod hromadou I.*

1978 *Maso pod hromadou II.*

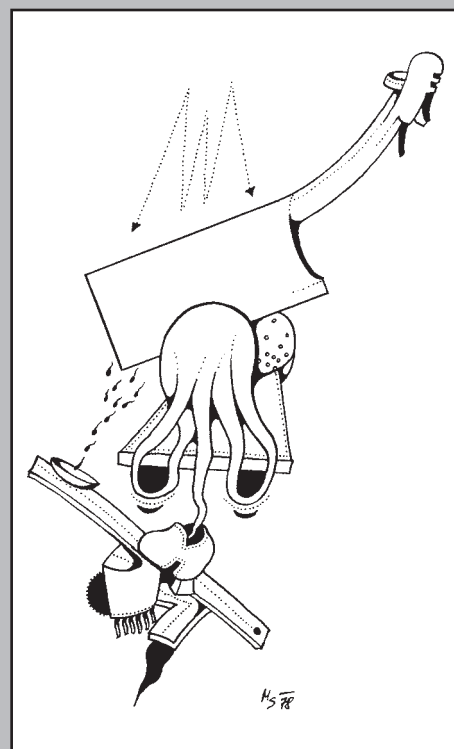
1978 *Maso pod hromadou III.*

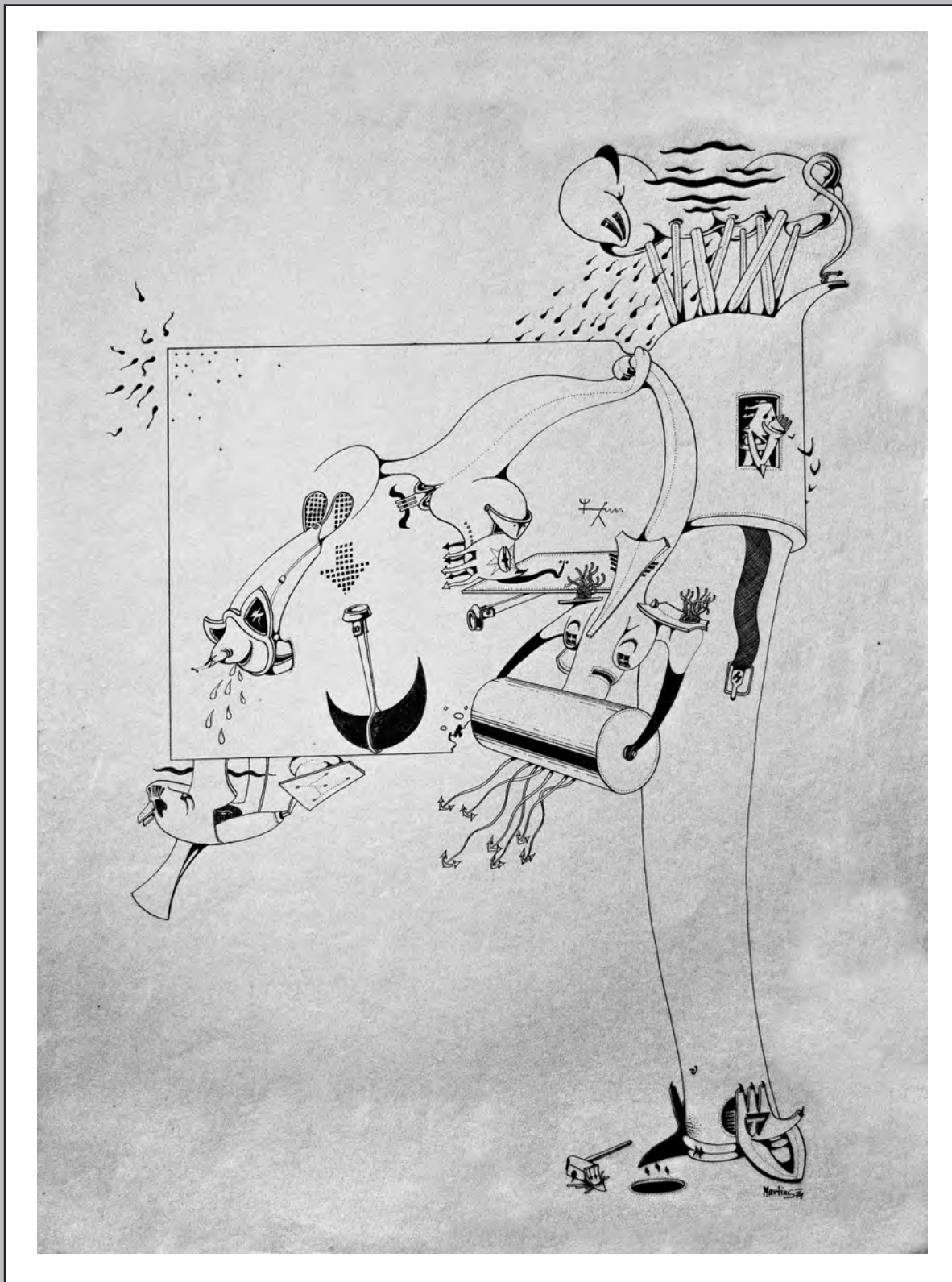
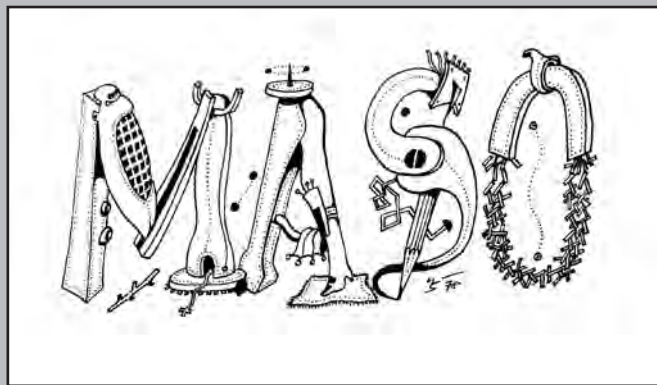
1978 *Maso pod hromadou IV.*

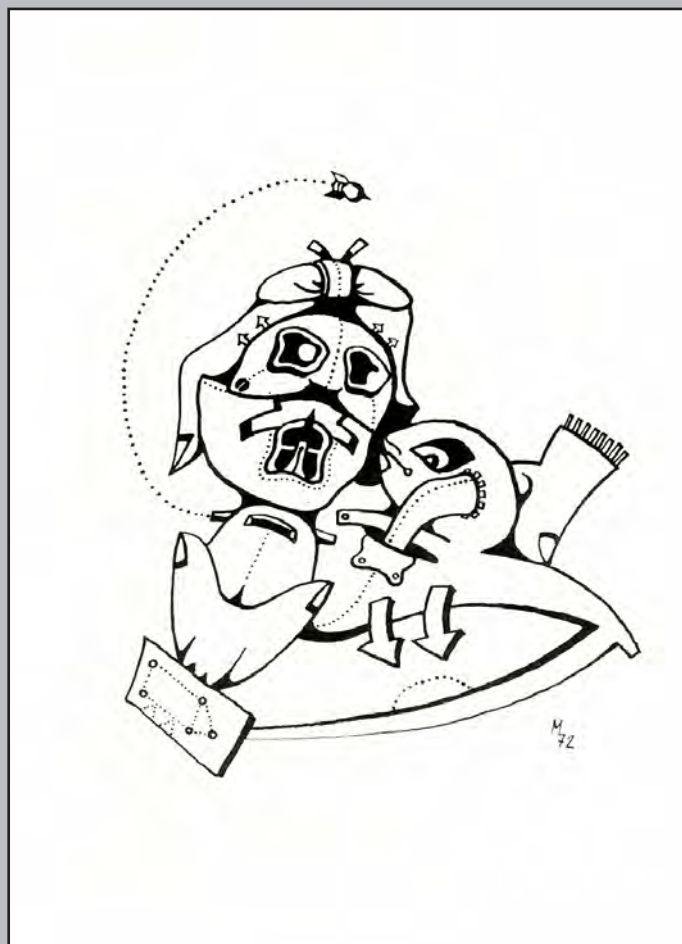
1978 *Maso pod hromadou V.*

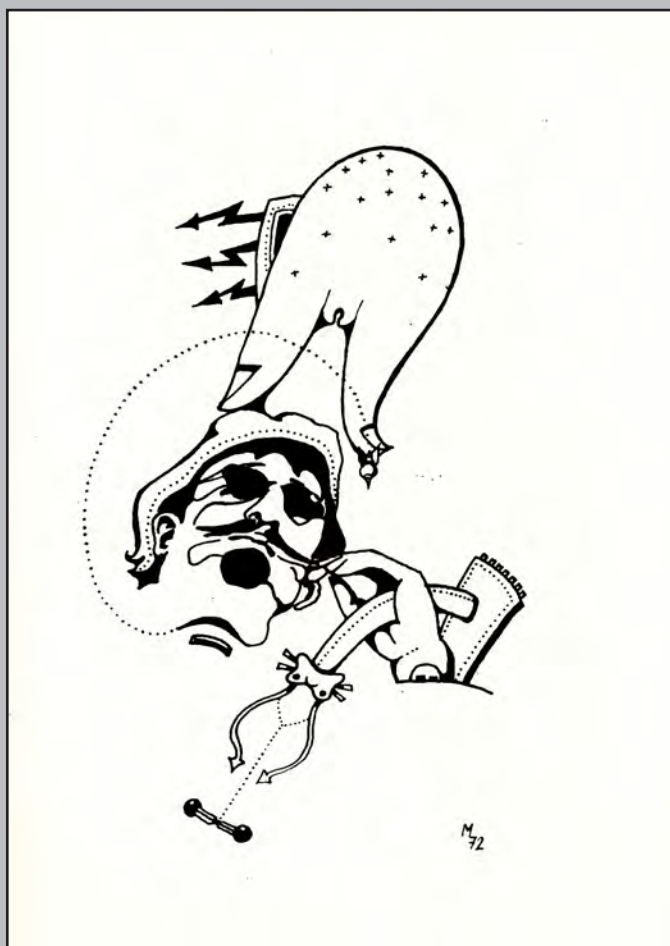
1978 *Maso pod hromadou VI.*

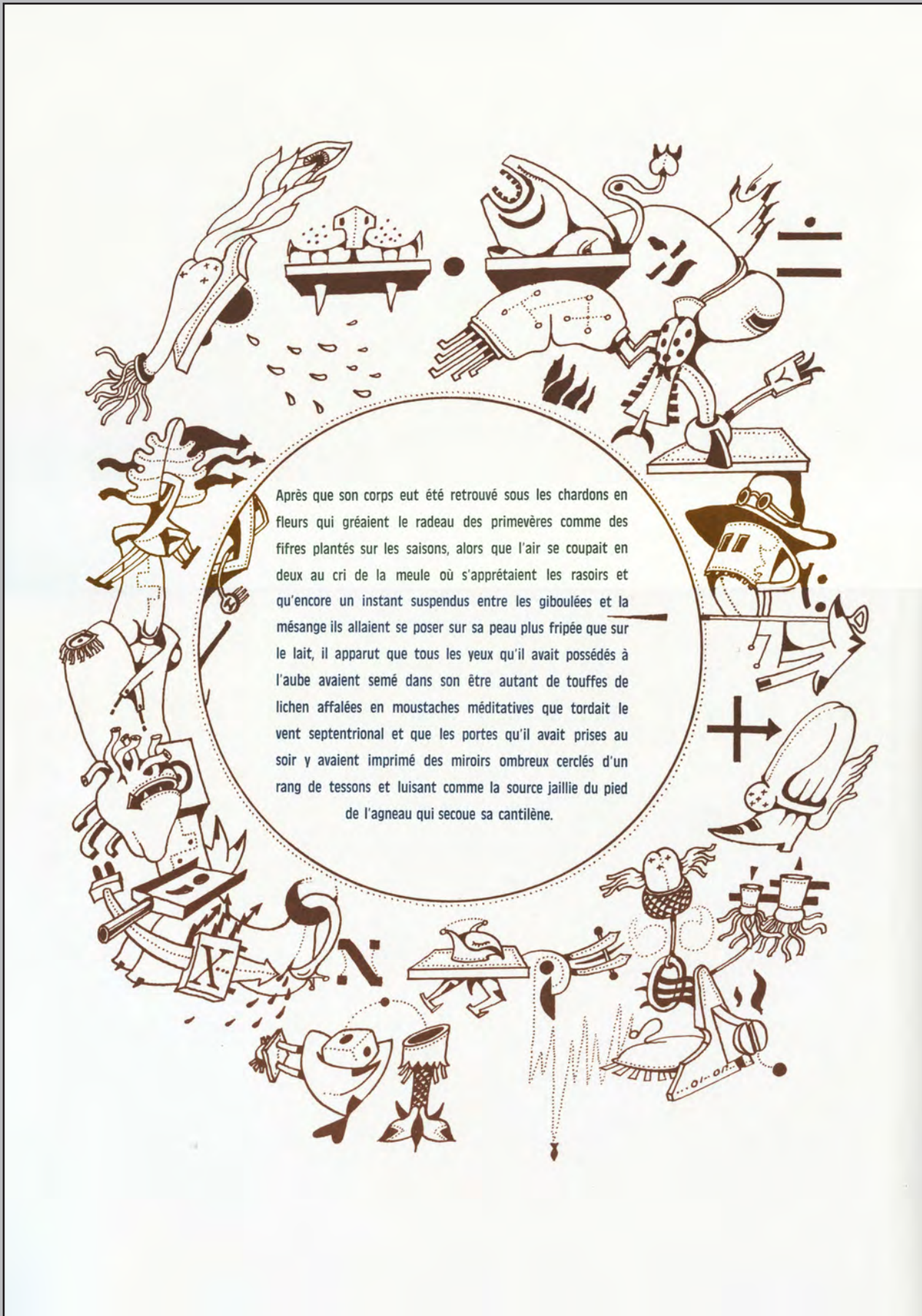
1974 *Příběh sekery*

1972

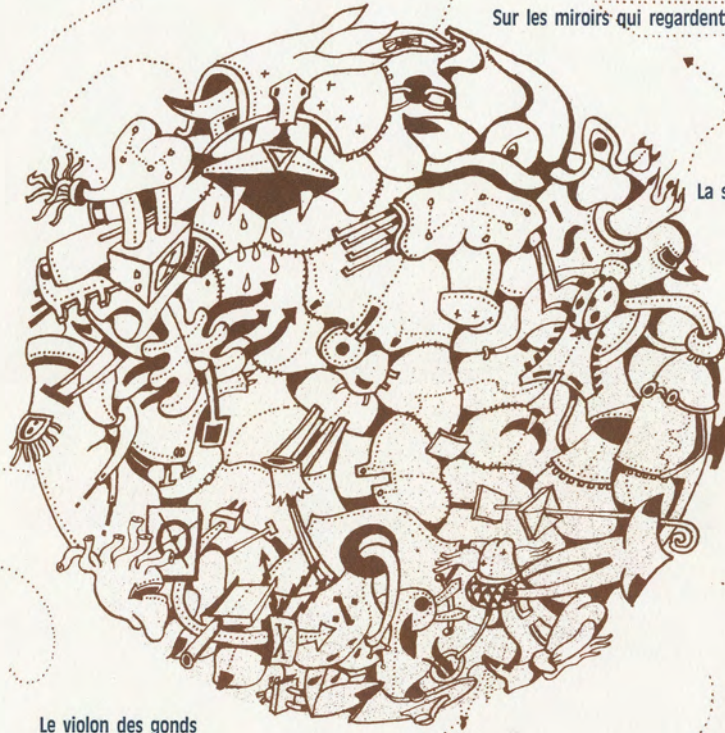

1- Embryon de monstre naissant

Car la porte roule dans la laine des saisons
Les boucles du toit
Déçoivent des javelles sur le champ mort

Des taches de mousse marchent
Sur les miroirs qui regardent vers les tombés

La silhouette de mes
anges a fui

Le violon des gonds

Dans le chemin passait sur son ombre
Jusqu'au mai sourd portant une aisselle qui charite

A fleur du double lait
Versé de la poitrine des prunes.

Au cours de cet étirement des temps que j'aie cédé à de sombres gourmandises incessamment aiguës par les serments piqués dans le gravier sous le vivant frisson des épées déchirant la toison des charnelles, le rat musqué me l'a confié, s'aidant de la parole télescopique dont Vénus aux cent mammelles consacra l'emploi dans les colonies supérieures affectées aux girations du système dentaire, et c'était lors de la fête de l'effraction quand la procession bleue des langoustes s'avancait entre les chiffres d'un cadran sans aiguilles jusqu'au bord de l'échancrure ouverte en faucille à même les heures et que saisies par l'immobilité elles l'exploraient de leurs lances de sucre tournant en cannes d'aveugle leur cuisine de nuit et le rat musqué me dit encore : la sauge est en fleurs.

Rue du jour et de la lune

Sous les faux cils de l'effraie

Au pubis décédé vers les marches où montent les frissons

Gravis-tu la langue d'or et
les médianoches

Le cadre est d'été

Et le sang rué dans les
veines du cher tourment

De préjes si vertes

Comme aux champs de canne à sucre
les serrures fracturées

Sur le bord des friches les paons enrhumés qui attirent
Vers le flot des émois montant à ton flanc

Le Sait-on de l'heure et la passe du Je sais.

Si l'on décroise les rêves comme les jambes

Il y a des ailes pour éluder le vent du corsage

Et ramer parmi le feulement des lunes

Le hasard saigne à la bouche
Depuis que les noix boivent au bout de tes mèches

Dans les halliers que semèrent des
amours désavouées

Sur la couche du crime
qu'une énigme embaume
encore

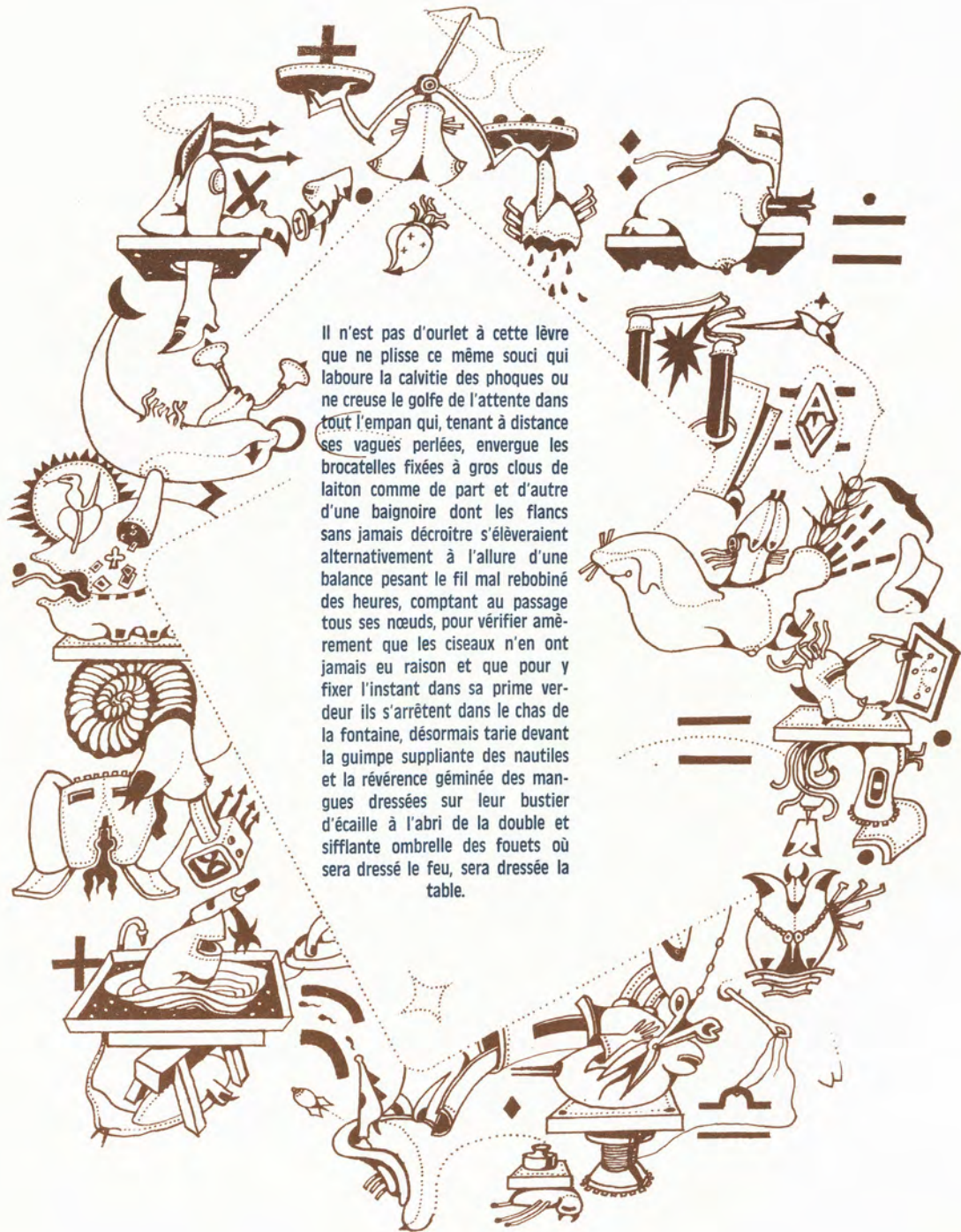
La caresse des ronces et dix chattes
Effleurent la terre qui t'est trop courte

Les lampes et les menthes sourient

Le temps tourne à la bise

Les pétales du cœur s'aiguisent sur l'ombre de la fête.

Il n'est pas d'ourlet à cette lèvre
 que ne plisse ce même souci
 qui laboure la cavité des phoques
 ou ne creuse le golfe de l'attente
 dans tout l'empan qui, tenant à distance
 ses vagues perlées, envergue les
 brocatelles fixées à gros clous de
 laiton comme de part et d'autre
 d'une baignoire dont les flancs
 sans jamais décroître s'élèveraient
 alternativement à l'allure d'une
 balance pesant le fil mal rebobiné
 des heures, comptant au passage
 tous ses nœuds, pour vérifier amè-
 rement que les ciseaux n'en ont
 jamais eu raison et que pour y
 fixer l'instant dans sa prime ver-
 deur ils s'arrêtent dans le chas de
 la fontaine, désormais tarie devant
 la guimpe suppliante des nautilus
 et la révérence géminée des man-
 gues dressées sur leur bustier
 d'écaille à l'abri de la double et
 siffilante ombrelle des fouets où
 sera dressé le feu, sera dressée la
 table.

4 - Porte ovale ouvrant sur l'étoile d'un corps

Au lourd lapereau

Figurait-il à la proue du Vengeur

Ou des cales occupées de leurs vices sublimes

Sous les baies noires du blâme

Débordez et les bobines

Vers les griffes des chattes

Et des pitres défaits
de leur cadence

Comme au buis du dresseur

Le lait ou le sang qui se caille

Et le bronze

C'est la serpente.

Deux doigts d'acier dans la pêche, c'est le téton qui becuète les dentelles d'été, c'est le rossignol de muraille décoché de la meurtrière ouverte dans le rêve de chute à mi-hauteur du colimaçon au travers de l'écorce fauve-aube bâtie à gros blocs symphoniques maçonnés d'étoupe qu'arrose, comme une ancienne forteresse la vulve hurlante des fossés, c'est le mi du scorpion qui survenant par dessus le triple triangle de son écriture rebande sur sa course l'arc de son stylet pour le replonger encore dans l'ivresse de l'encre rouge ou plutôt c'est le sarcasme qui ordonne les batailles.

V - Premier baiser dans la salle des cartes

Le ruisseau de ton rire, mon âme, pourquoi roule-t-il le galet de tes dents jusqu'au bord de tes murmures, pourquoi va-t-il mourir sous les reflets de tes cerises, pourquoi porte-t-il ses ressacs jusqu'au glas, pourquoi faut-il que moi-même je le voie rebondir autour des marbres où règne le chronomètre des armuriers, parmi ces tables qu'il partage à coups de marteau entre les pompes triomphales de la chaudronnerie qu'empourpoint l'imminente surdité des arbres et ces carrefours opaques où culminent encore avec la ponctualité des revenants toutes les planètes tour à tour et qu'électrise l'interminable écho des sept amours ?

Mille ruines où se mirent tes mains
Des sifflets roux ricanent

L'églantier dodelinant du couloir
Courbé las des masques et des jamais

Epousant le rire des toitures

Fend la brume de l'arrière-cœur

La blatte des frimas le
déméloir des jalousies

La gare où déchante la fanfare

Et la ridelle du nord après le pan du mur
Se dévêtent de leurs arbres privés

Comme le beurre qu'on coupe en corans minuscules

Oui les comptes sont mis au net

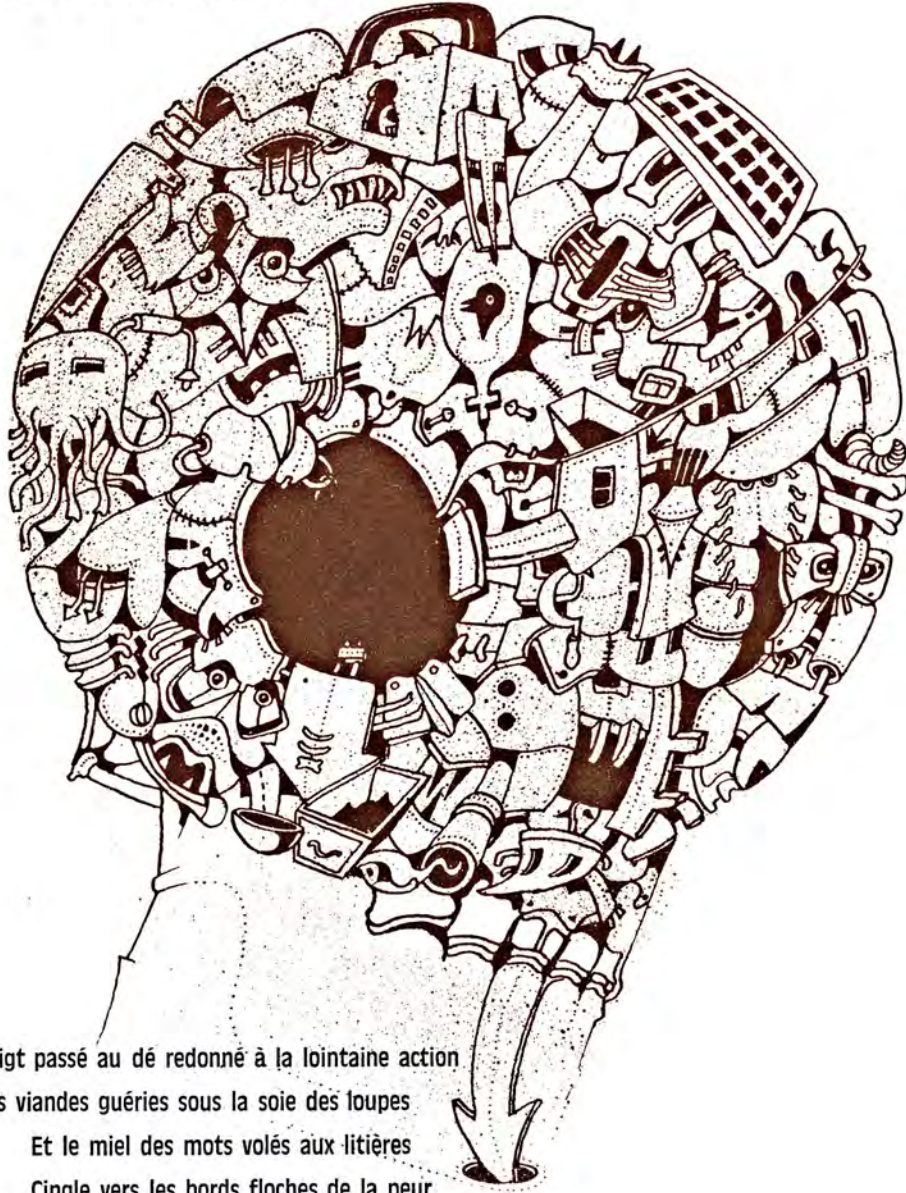
Le plat gelé la route ailée
De la rosette à la louve
Reste l'échelle dressée dans les meules de colère.

VI - Prendre les mesures du cadavre

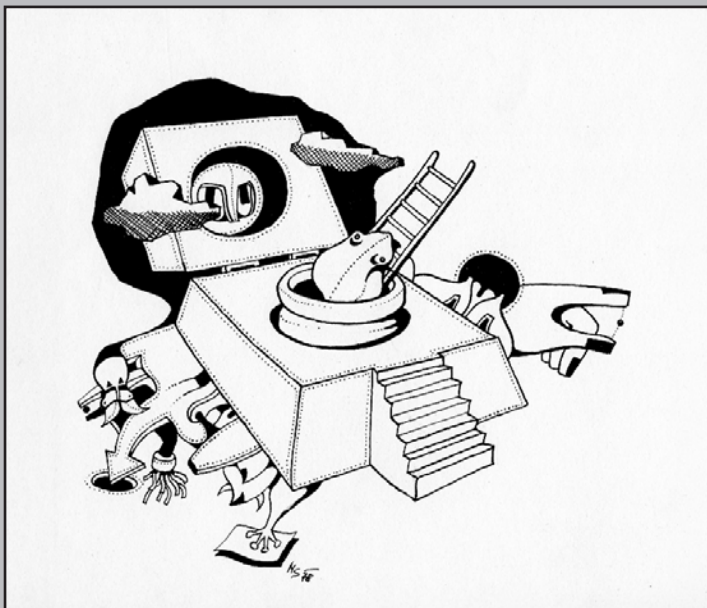
Le dimanche n'est pas un jour comme les autres sanglots, non mais, il joue de biais dans l'urbanisme comme l'œil du caméléon dont la rotation découpe à même les foins vierges grandis sur les désirs la pelouse de poivre d'où le limon se lève contre les ciels où, souviens-toi, grinçait l'ongle de Robespierre-le-chat quand venait l'heure d'y étendre avec solennité comme une feuille de neige la pâte à tarte avant que le bec du poule dénouant les lentes volutes de son septième bras musical le laisse courir sur le double xylophone planté le long du boulevard.

Sommeille la manche rouge de ta langueur
 A l'automne trépané
 Dans la joie brune et ta moue
 Au bal hélait des ludions calmes

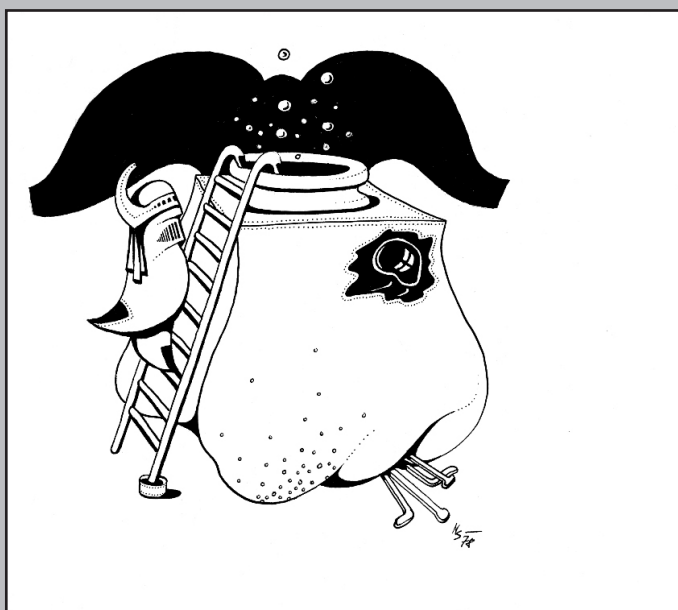

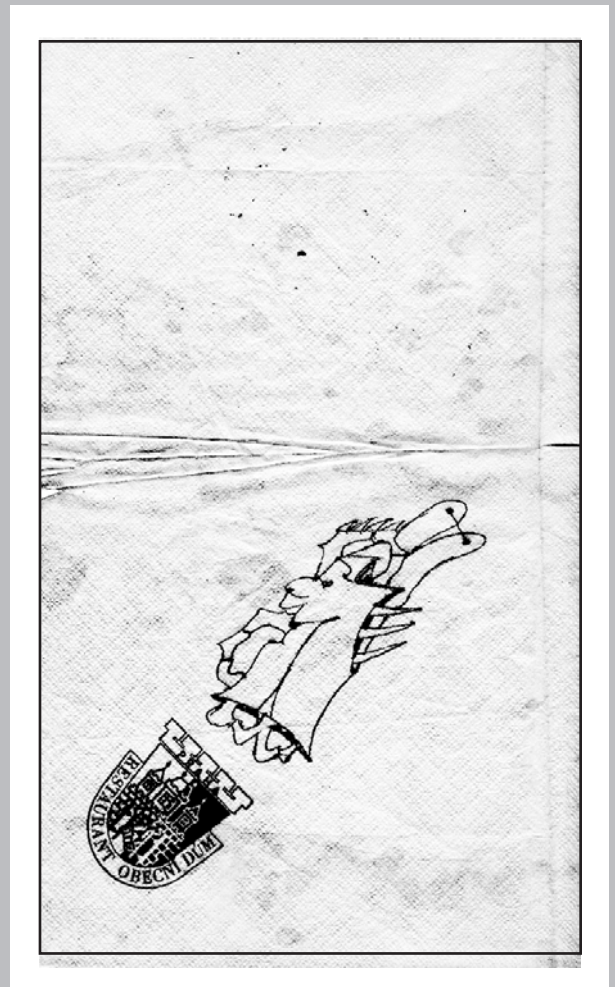
Ton doigt passé au dé redonné à la lointaine action
 Vers les viandes guéries sous la soie des loupes
 Et le miel des mots volés aux litières
 Cingle vers les bords floches de la peur
 Qui tendit belle sur ta noce un œil funèbre
 Cave attrapé en houppebande

Et nous
 Dérobant le tulle et le tesson
 Comme si folle la mare aux brèmes s'amusait
 Des courses et du bol et des lampes
 Et que lourde elle exhale aux tympans mourants ses nards.

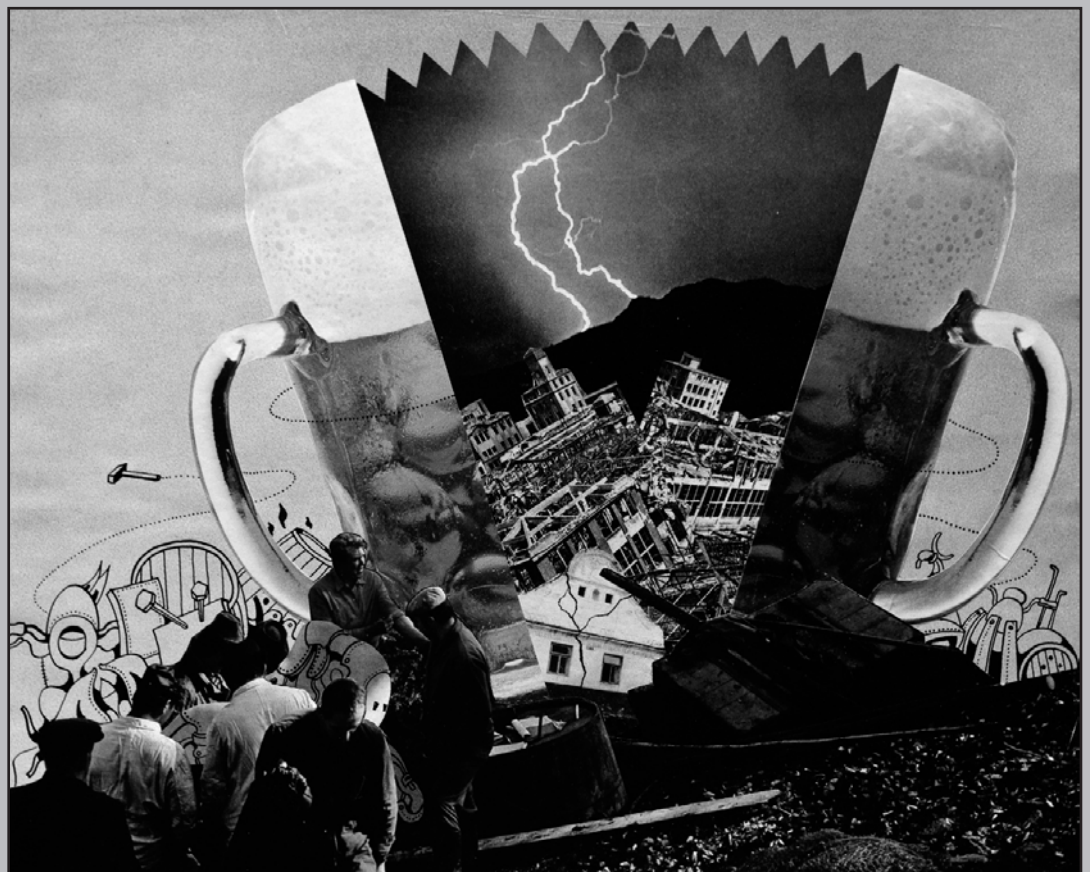

1978 Šest variáci k básni V. Effenbergera
Autoportrét

Kresba na ubrousku

1978 Dokreslovaná koláž ke skupinové hře

Úsměvy introvertů

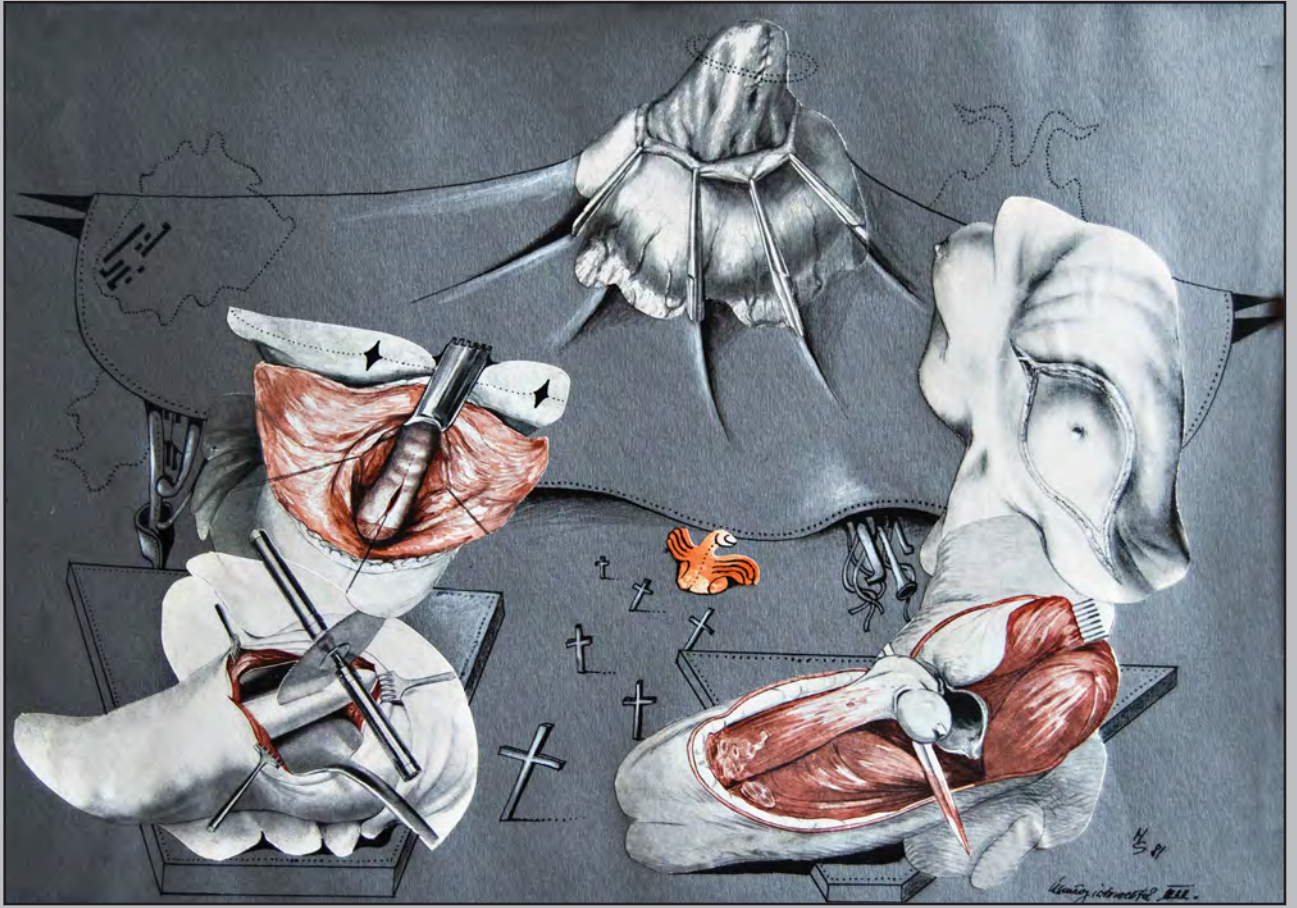
1981 dokreslované koláže, černá tuš na tónovaném kartonu

I.

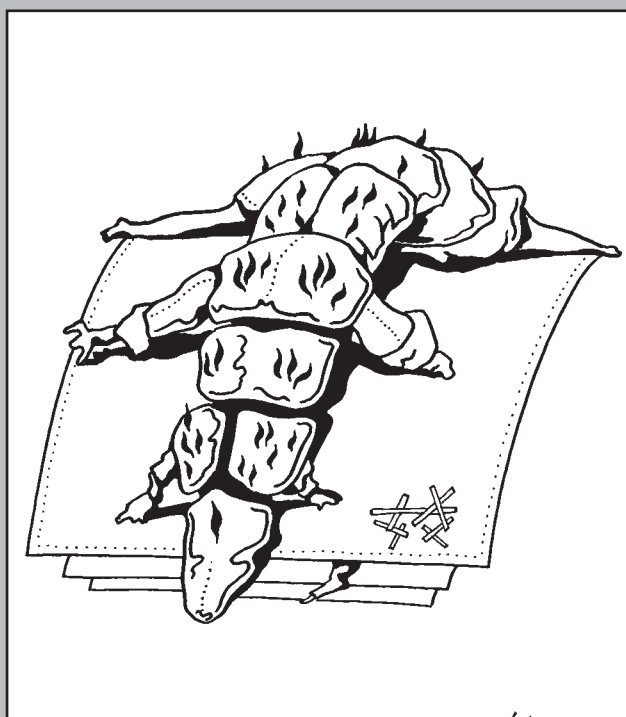
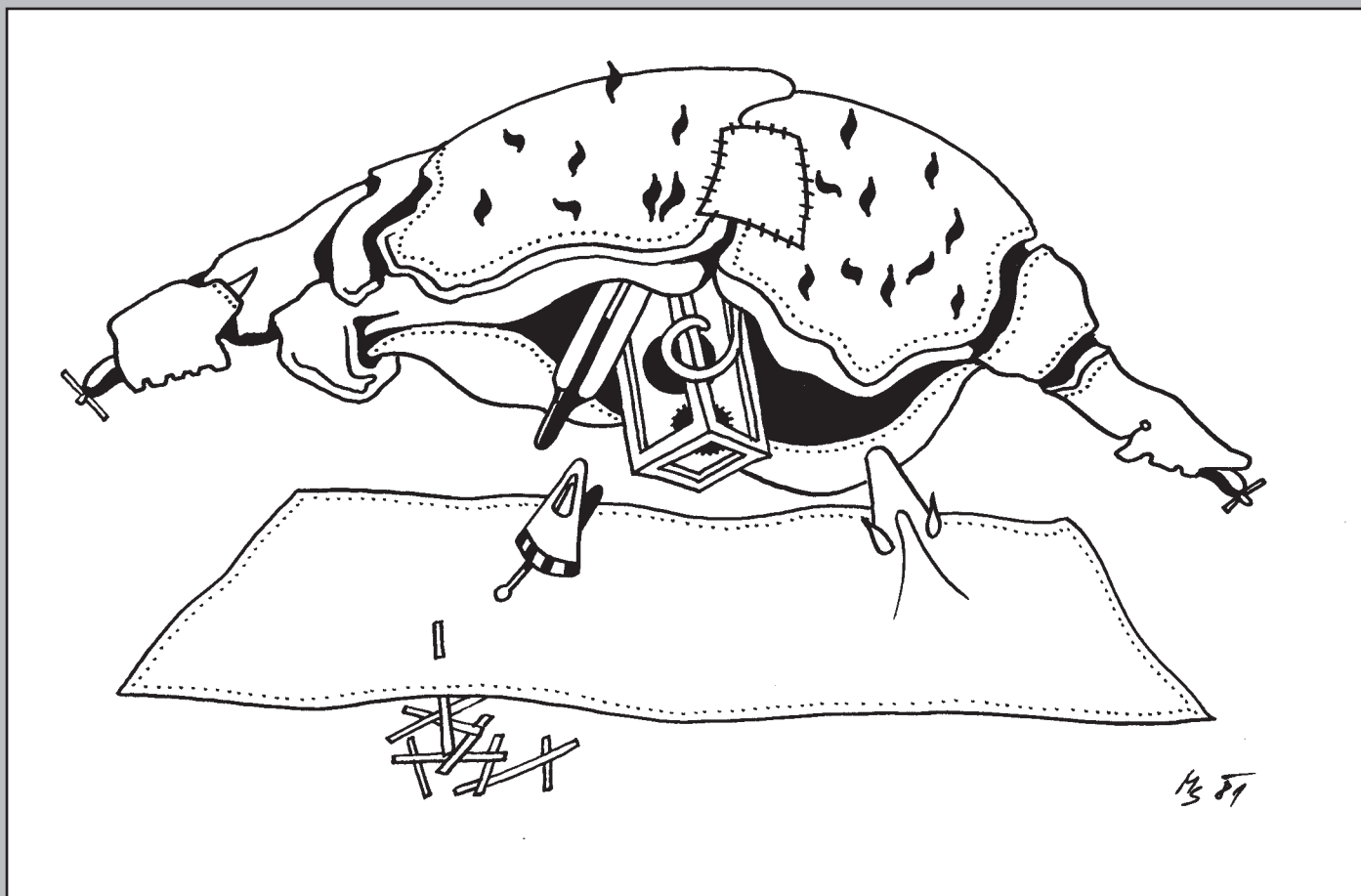
II.

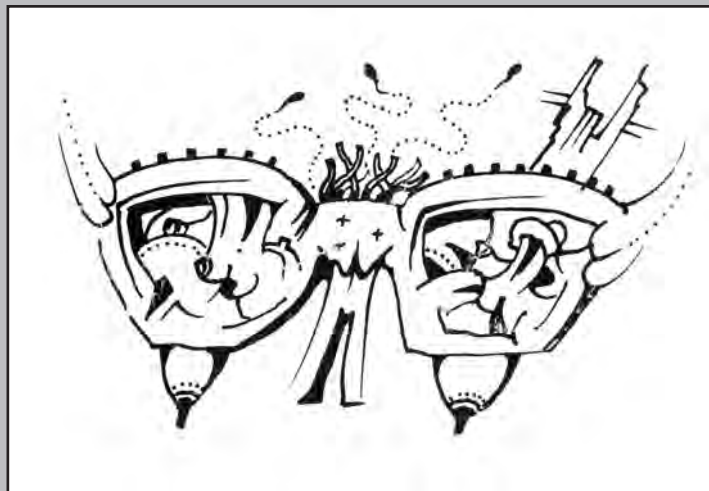
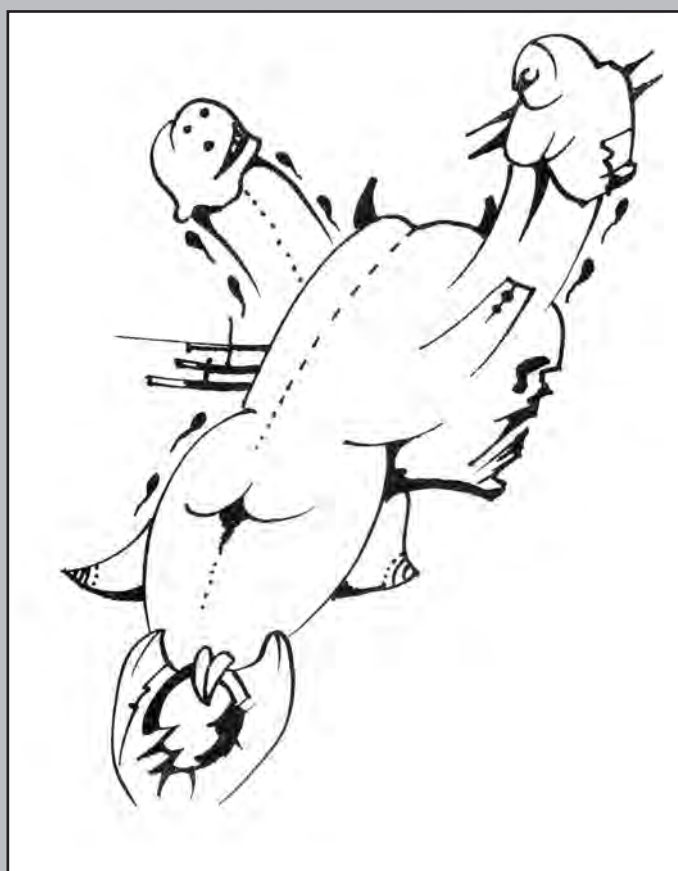
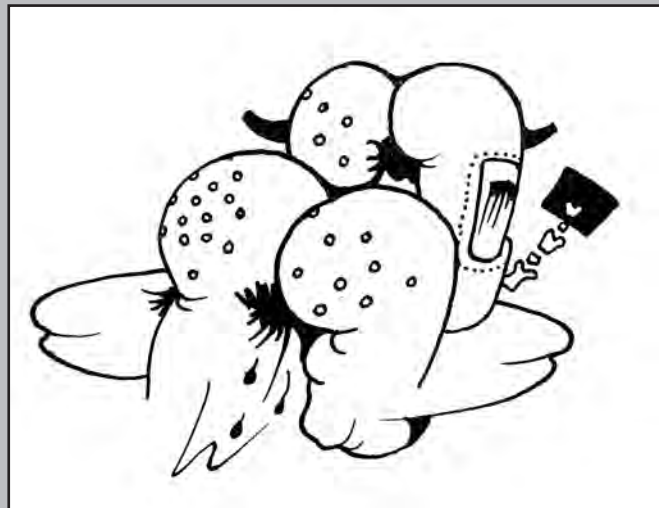
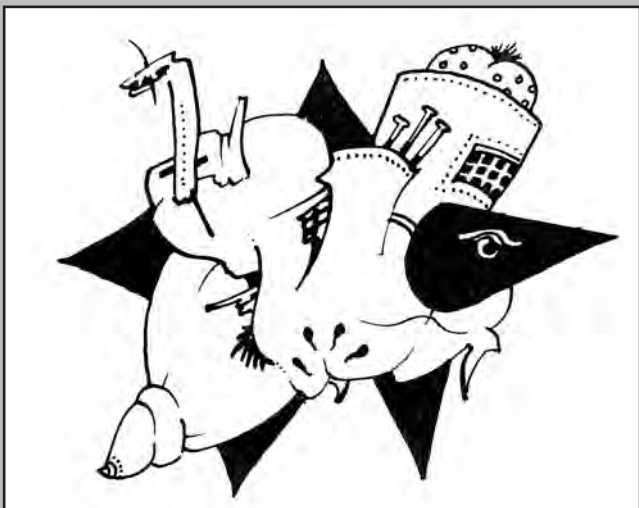

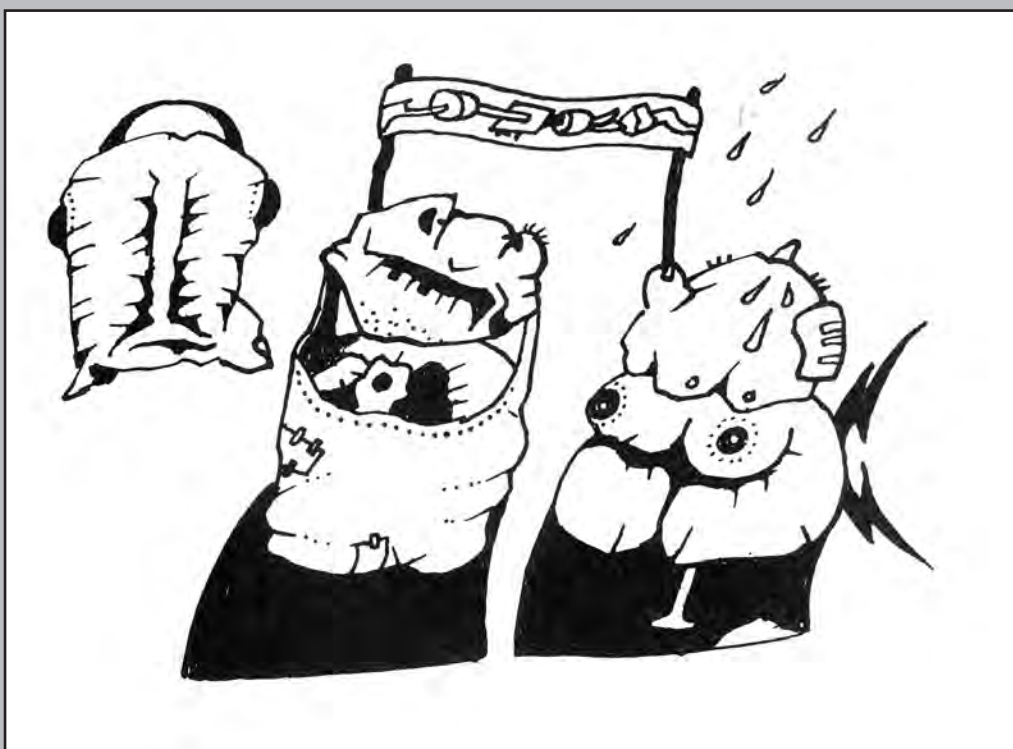
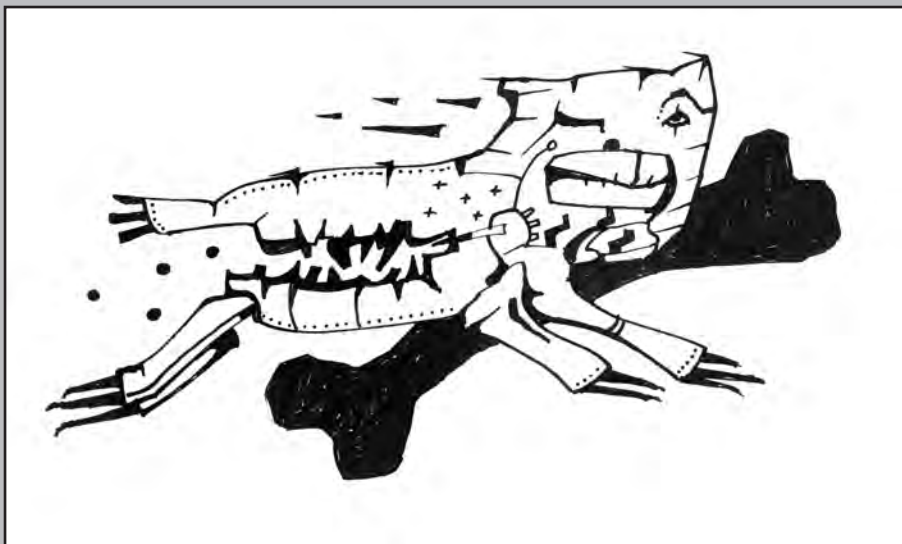
III.

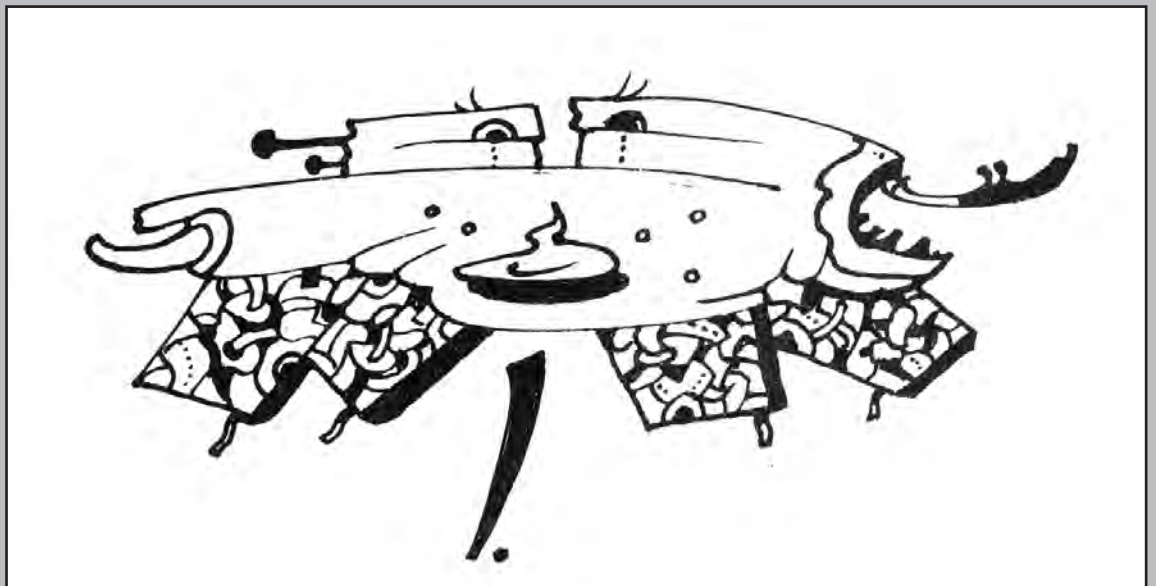
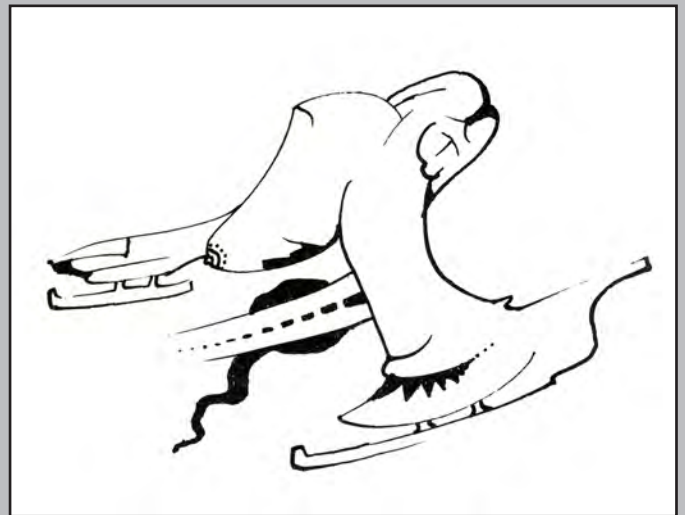
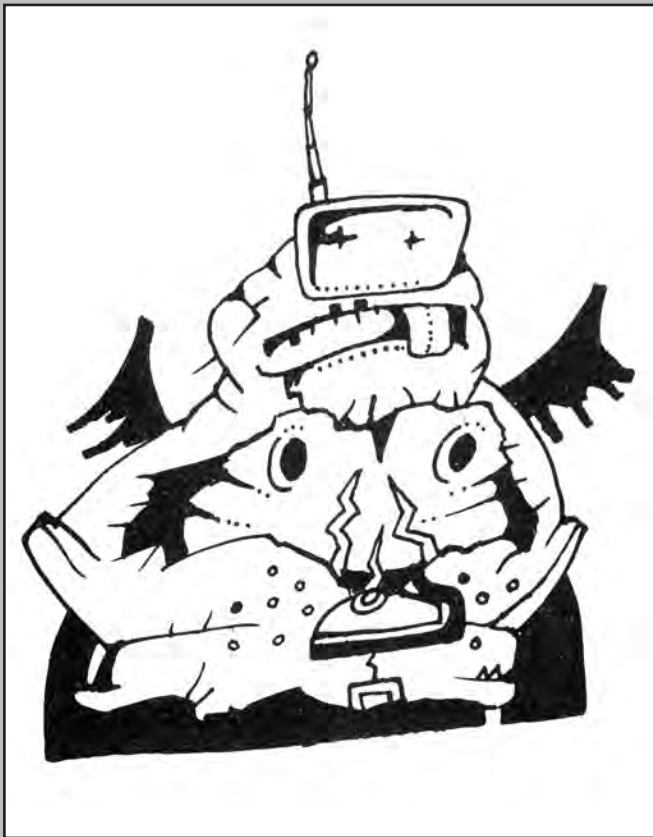

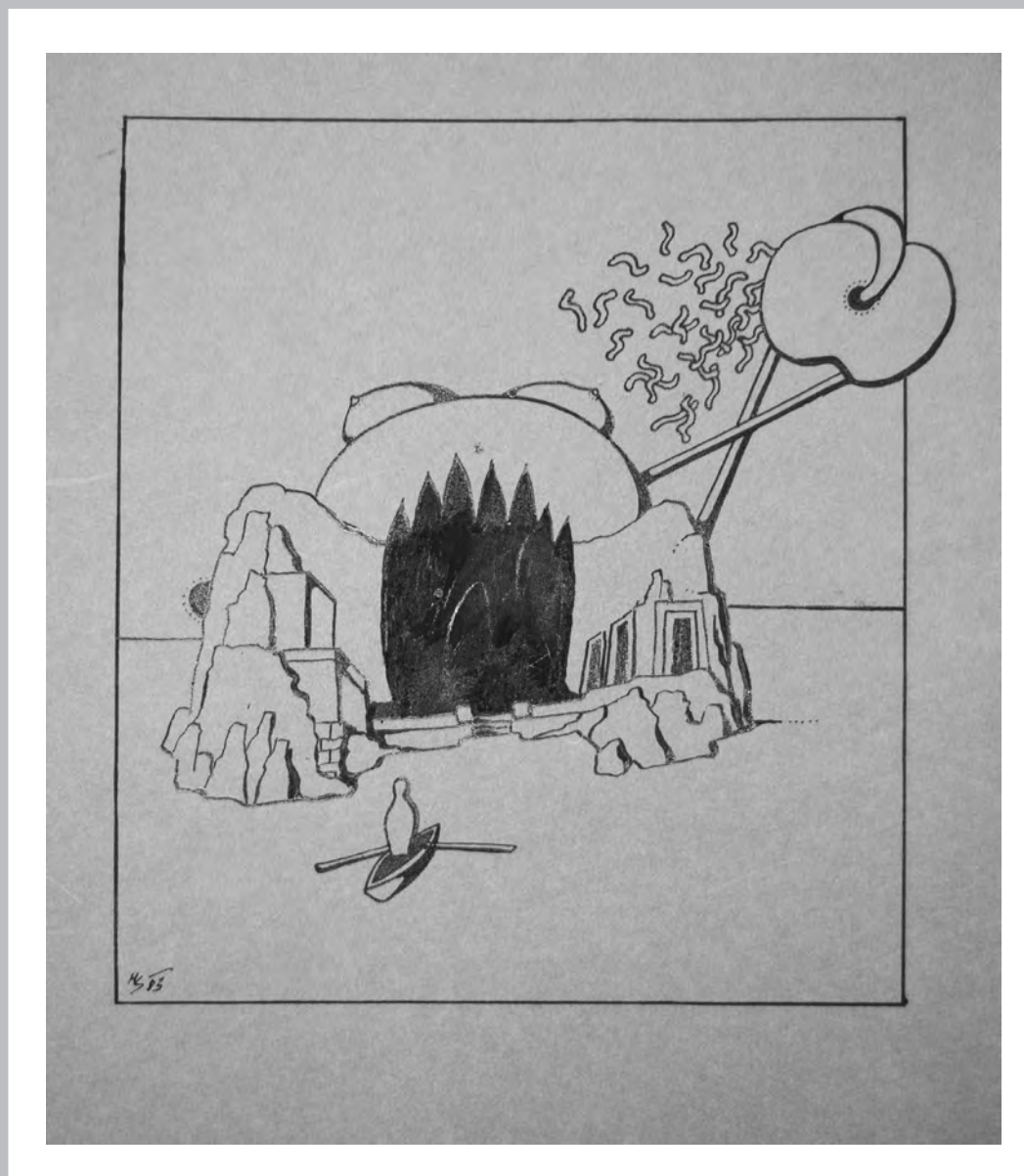
IV.

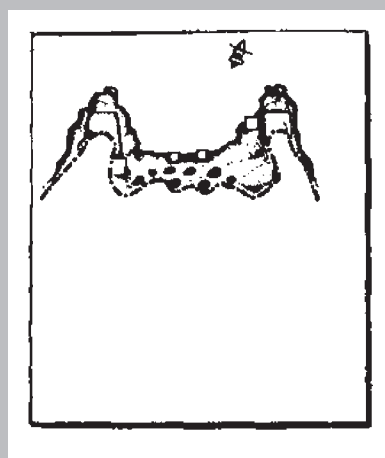

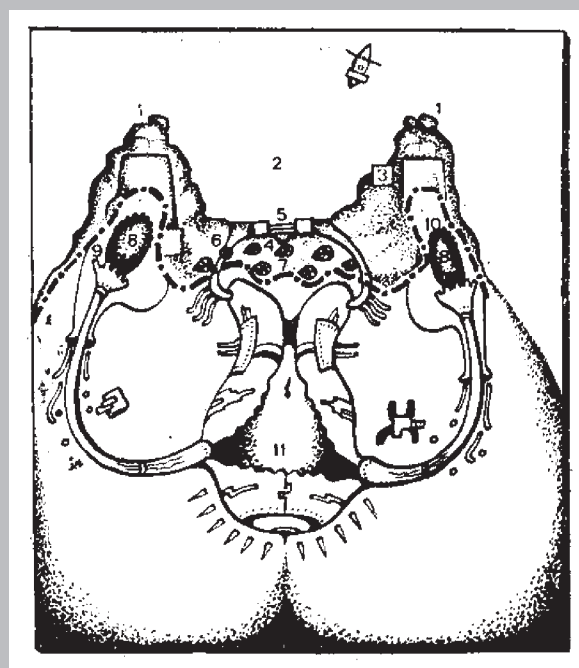

1983 *Ostrov mrtvých jako žena*

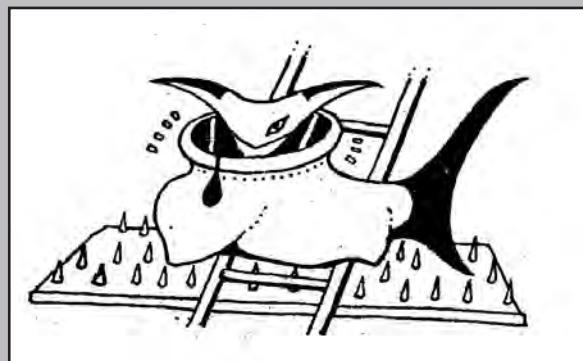
1984 Půdorys viditelné části
Böcklinova *Ostrova mrtvých*

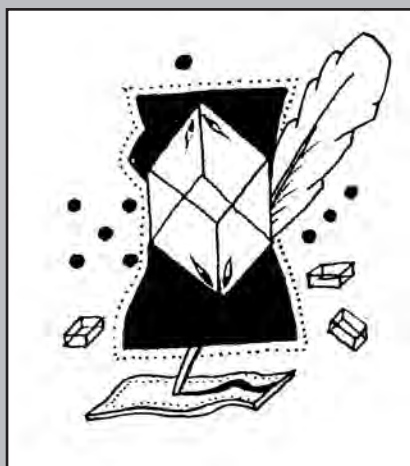
1984 Schema vlastní
verbální interpretace

Karol Baron

Vratislav Effenberger

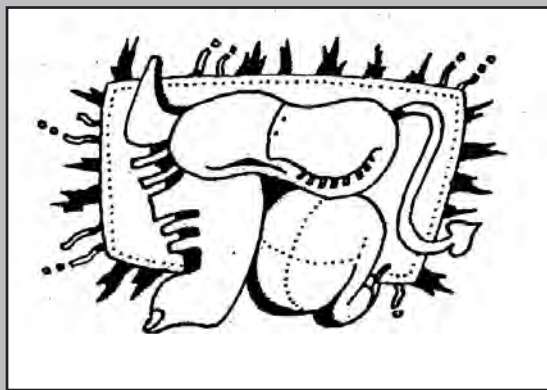
Albert Marenčin

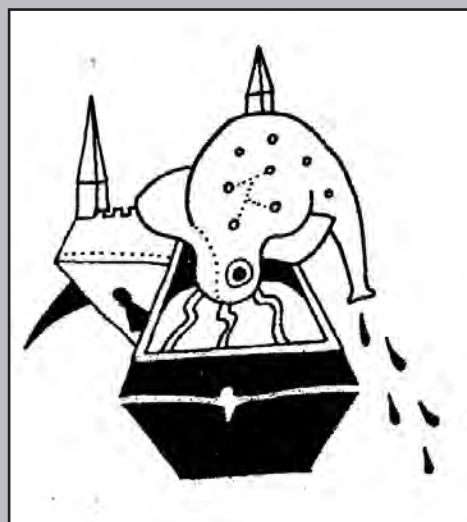
Emila Medková

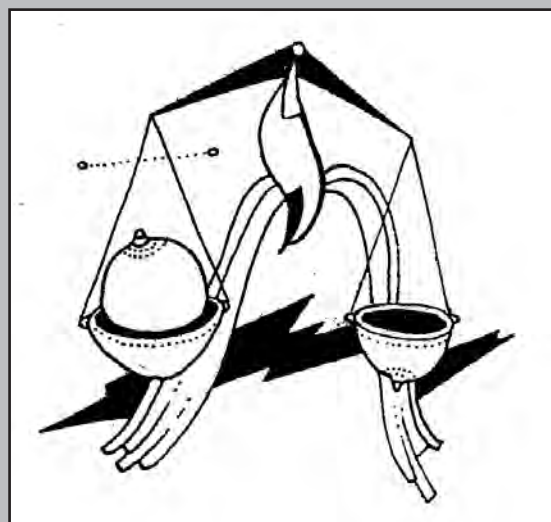
Martin Stejskal

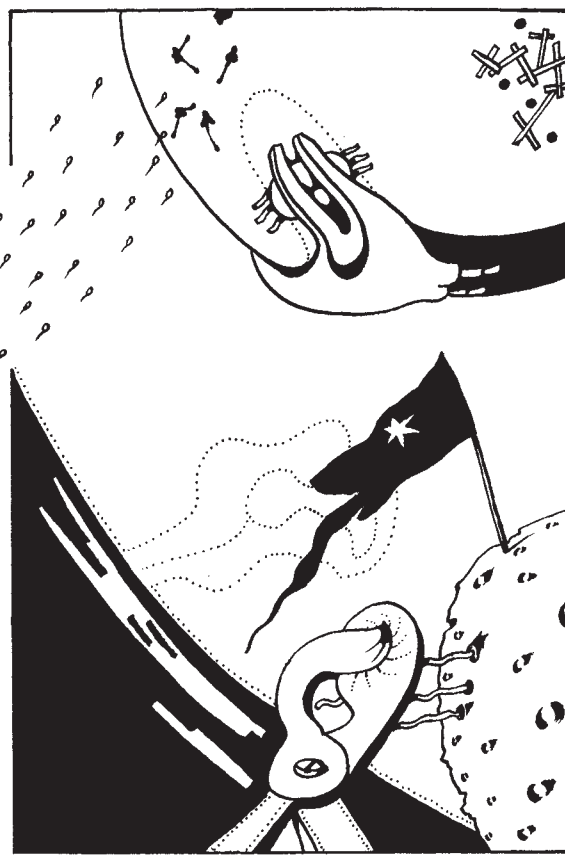
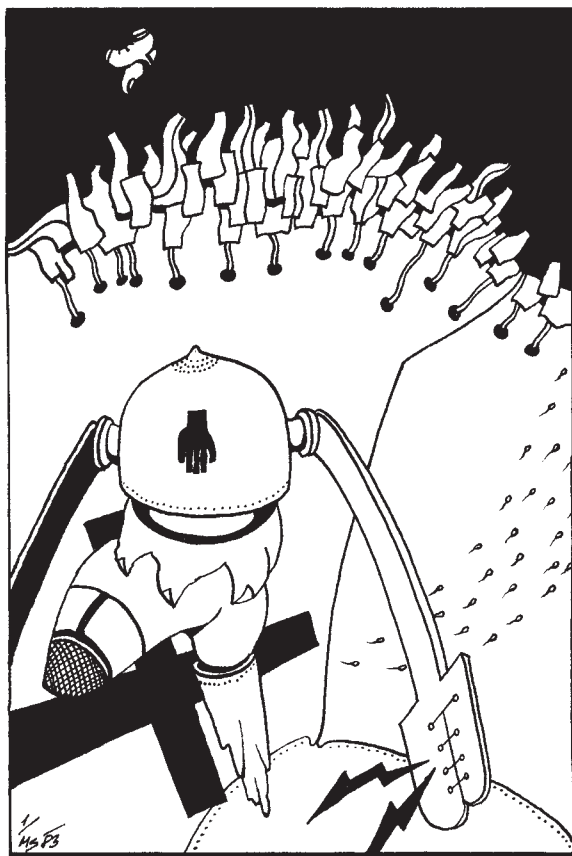
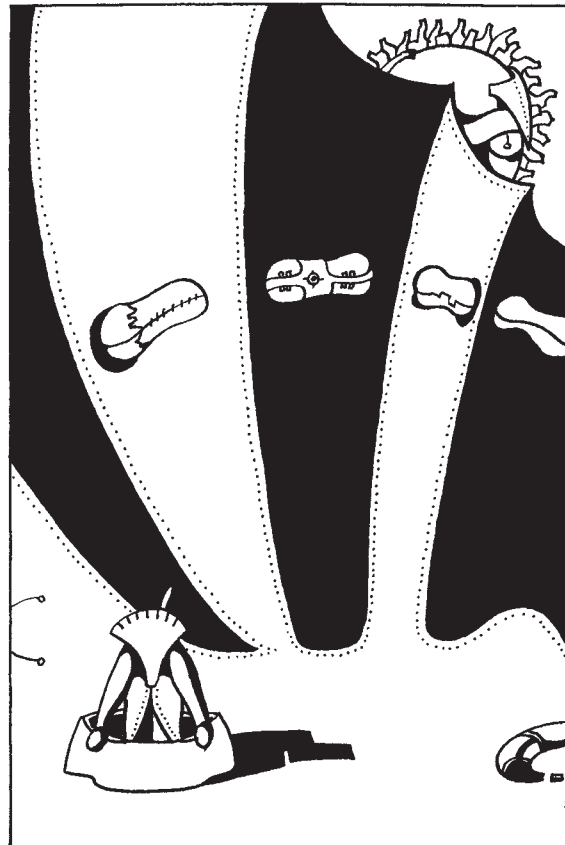
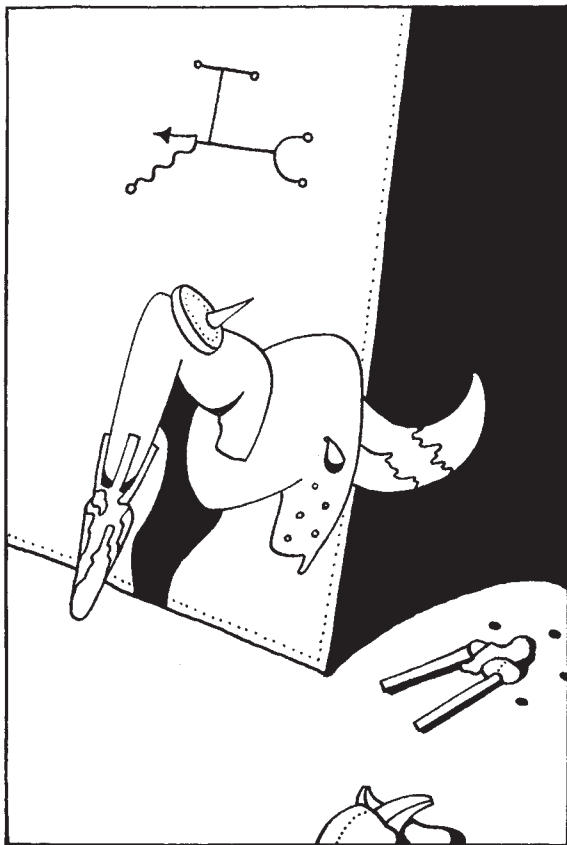
Ludvík Šváb

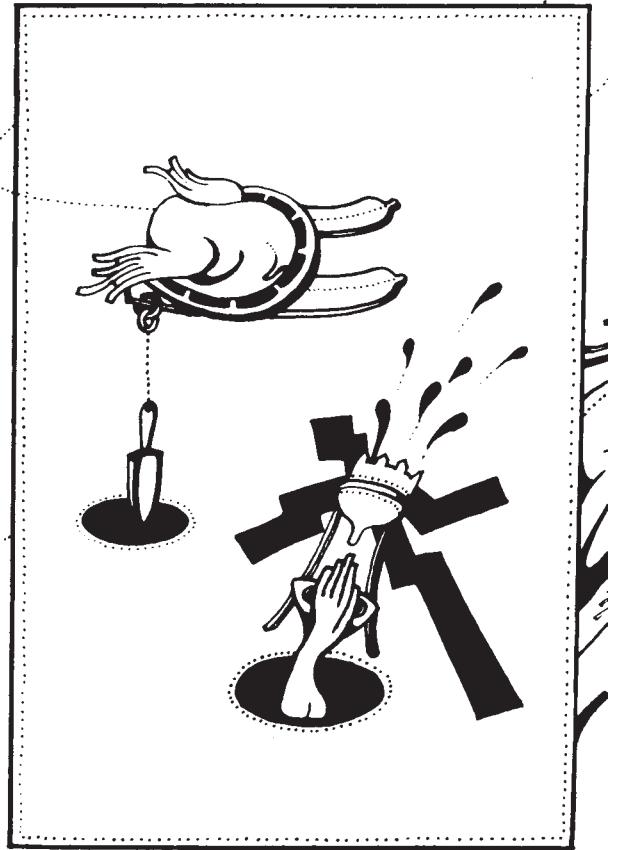
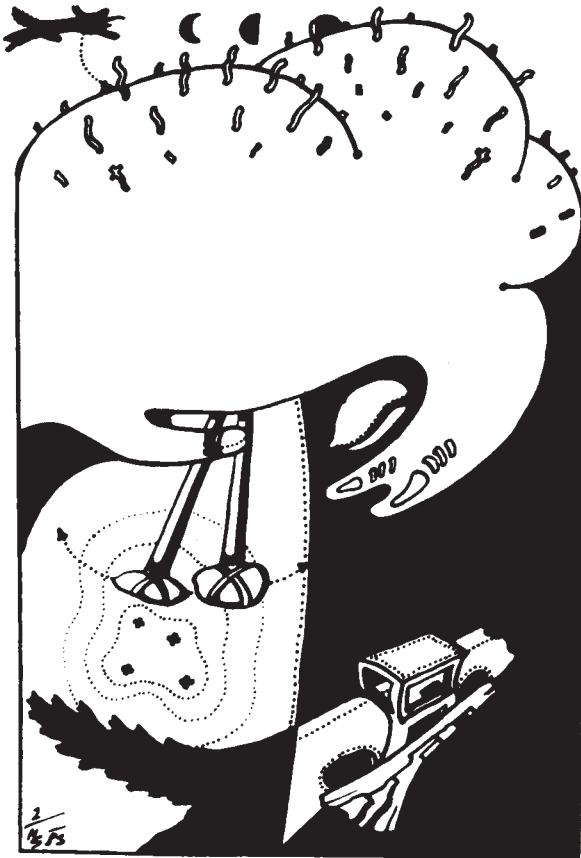
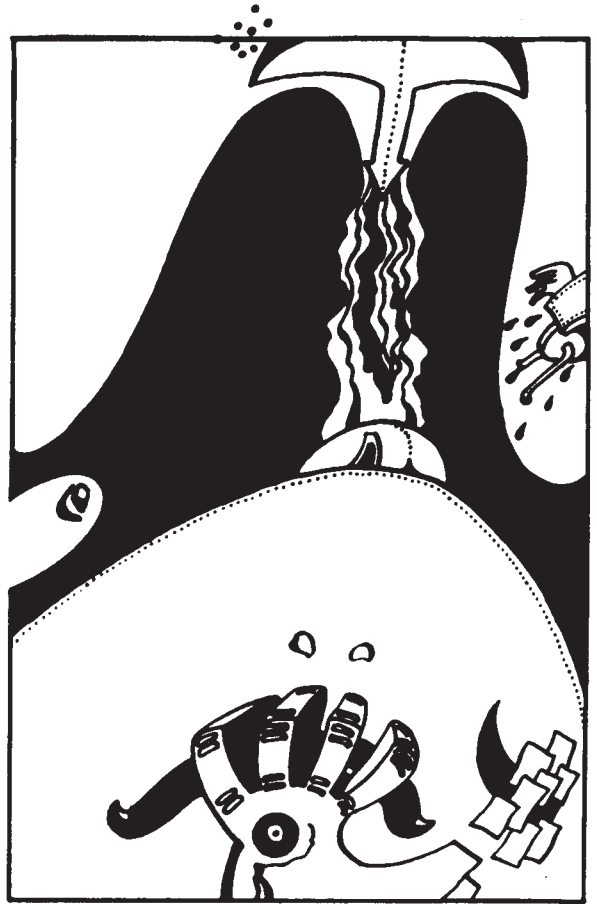
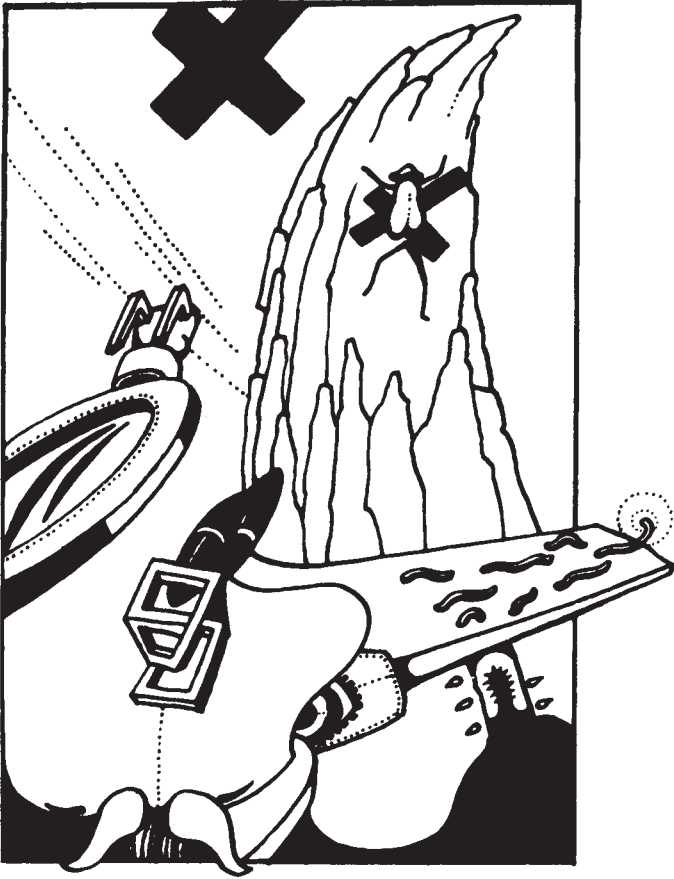

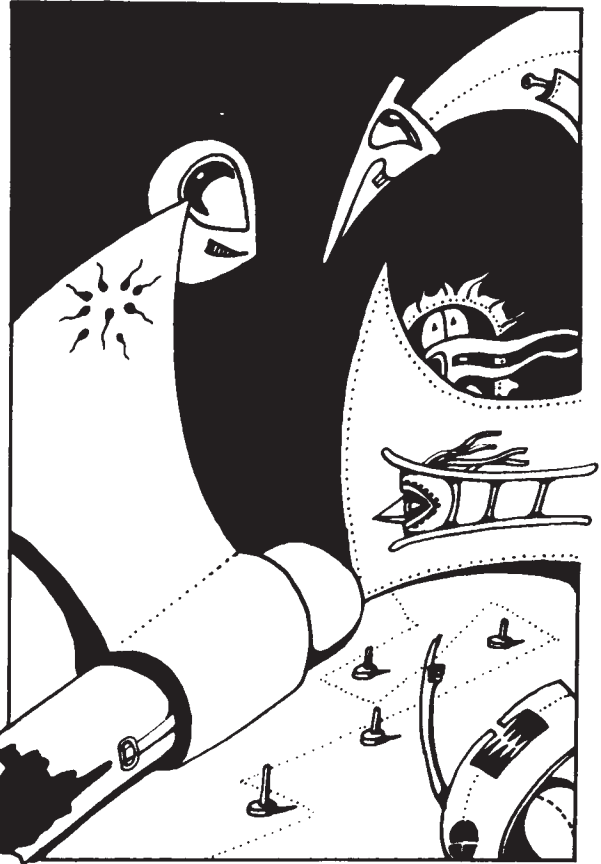
Jan Švankmajer

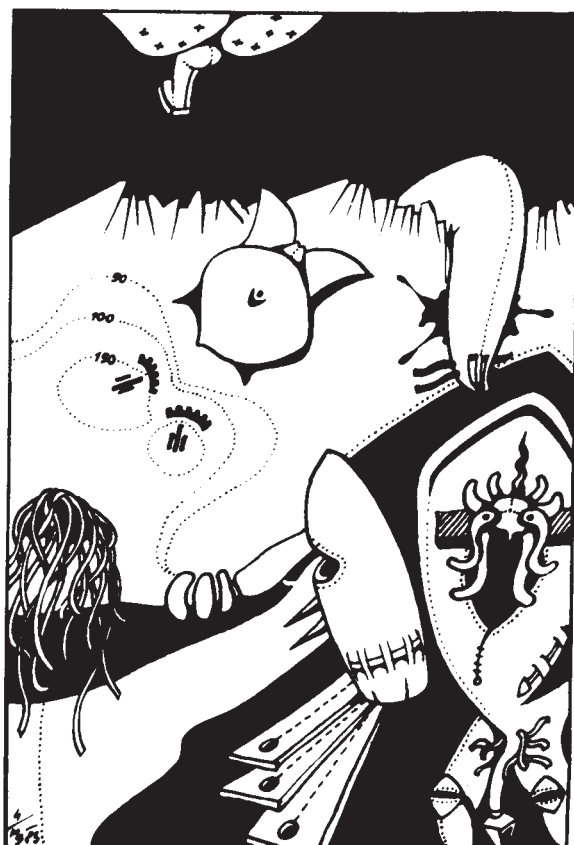
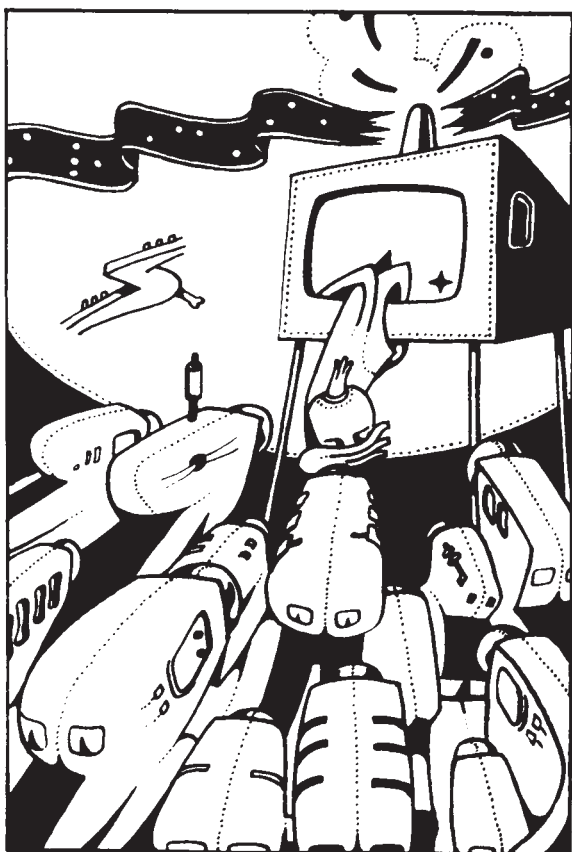
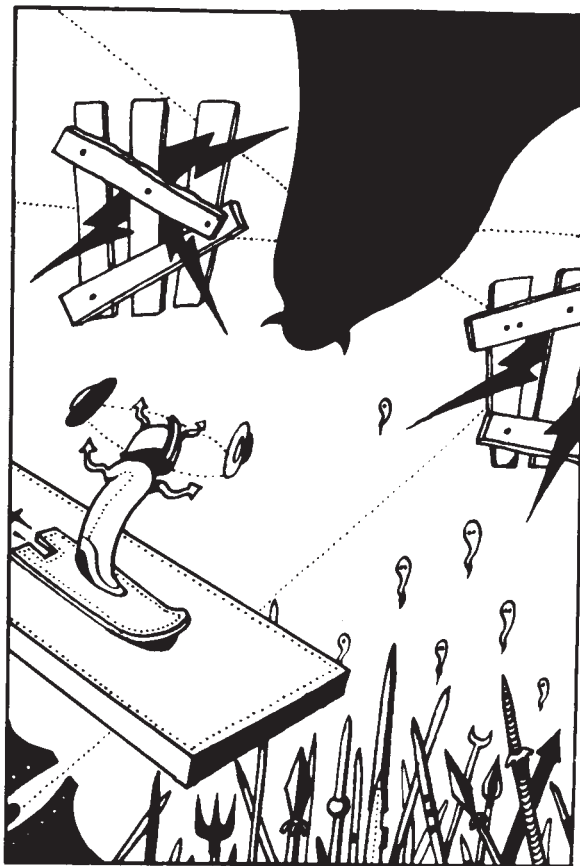
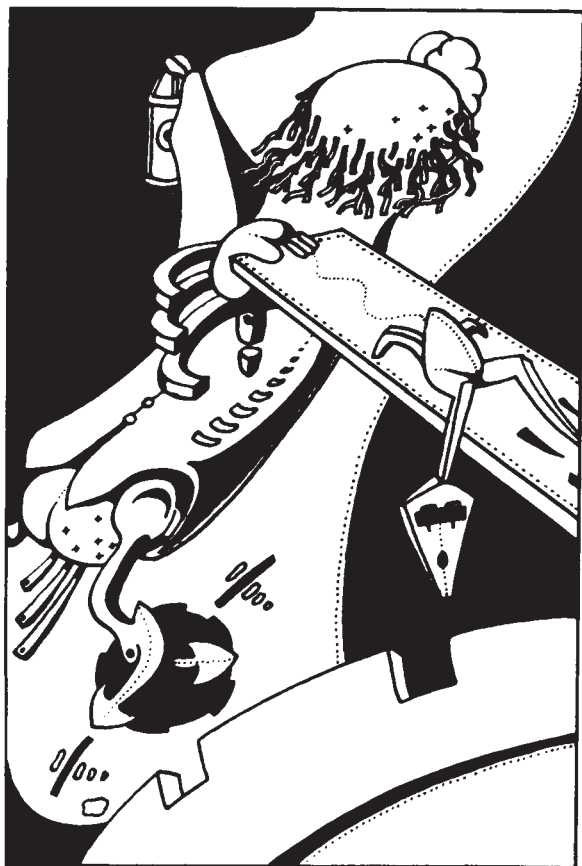

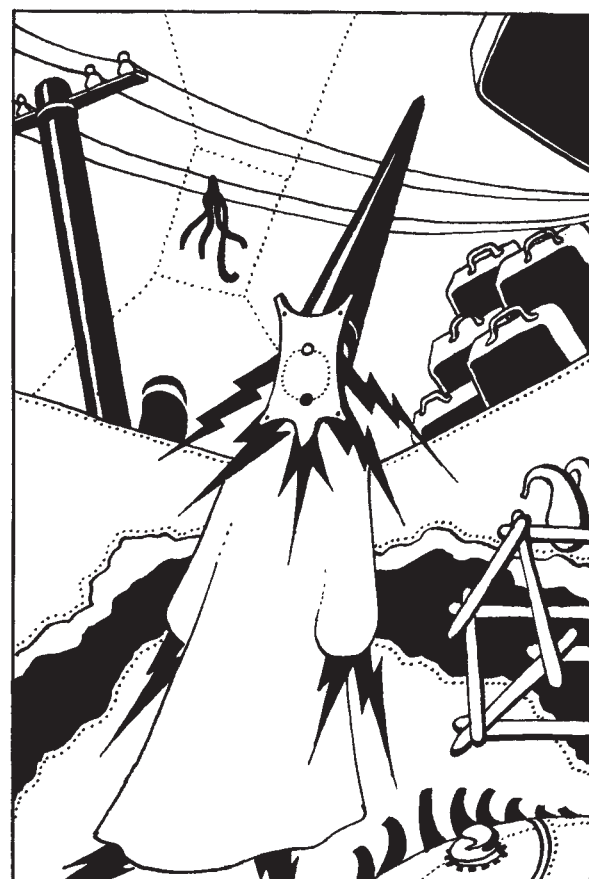
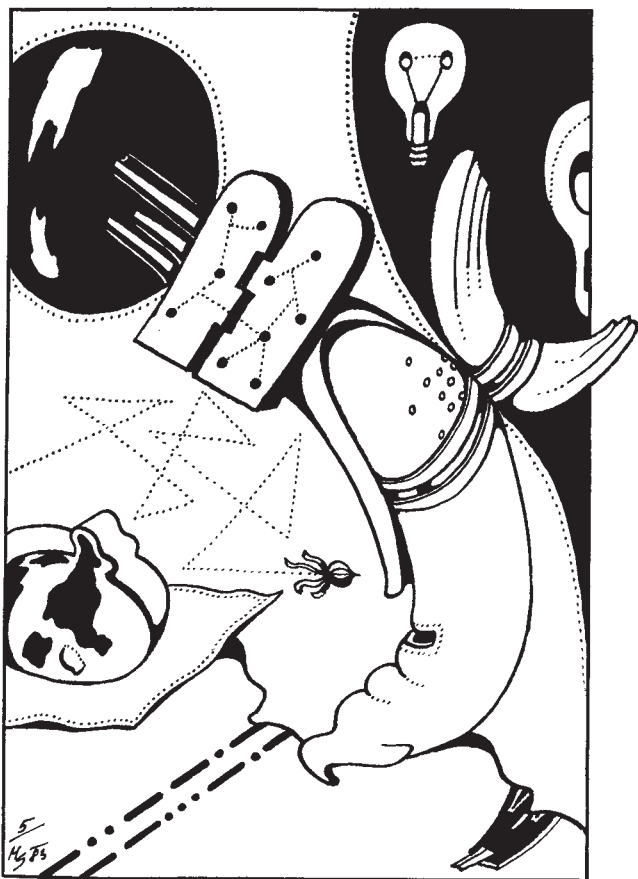
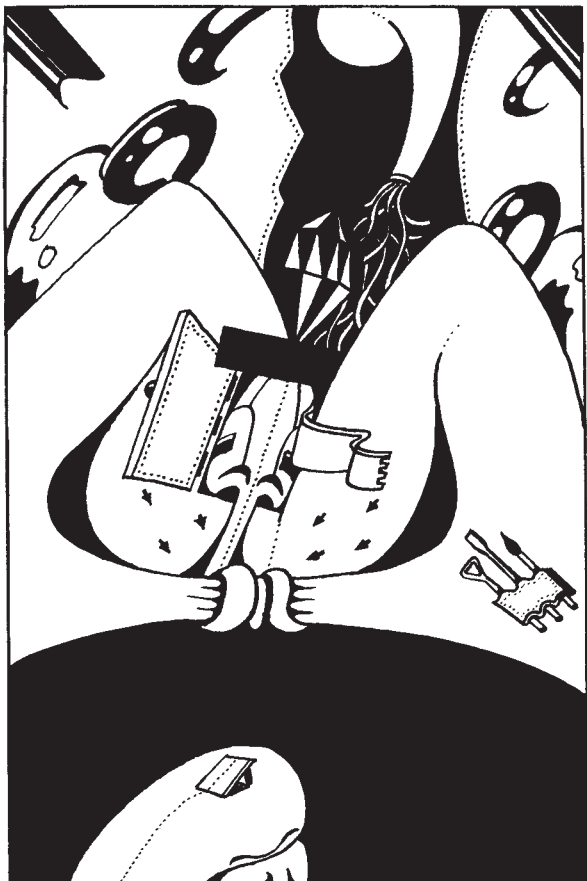
Eva Švankmajerová

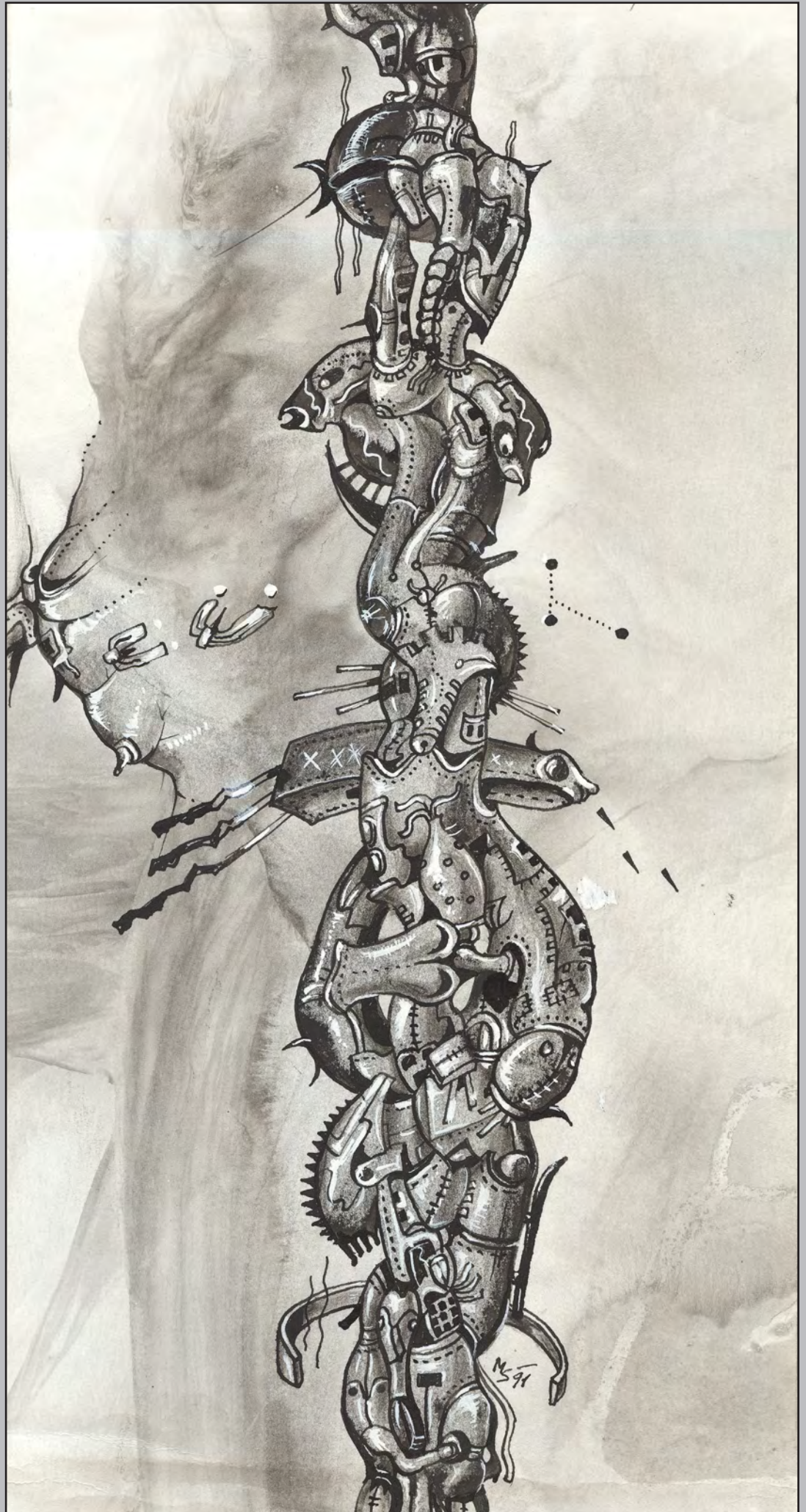

1991 *Uzlové písmo,*

rozmývaná tuš,
 bílá tempera
 (obálka 1. čísla Mezi-
 národního bulletinu
 surrealismu)

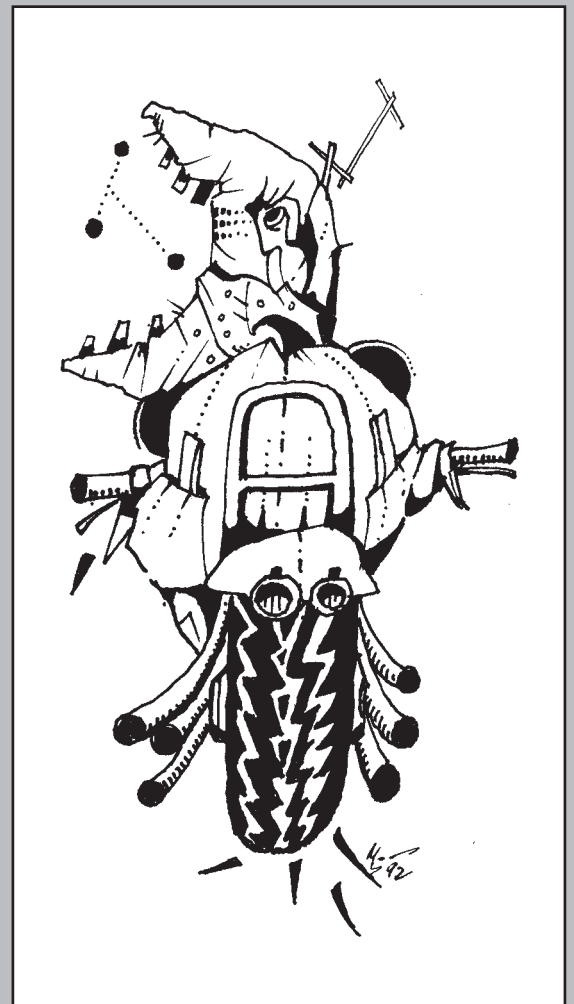
1991 *Volkmeni - Na větví*

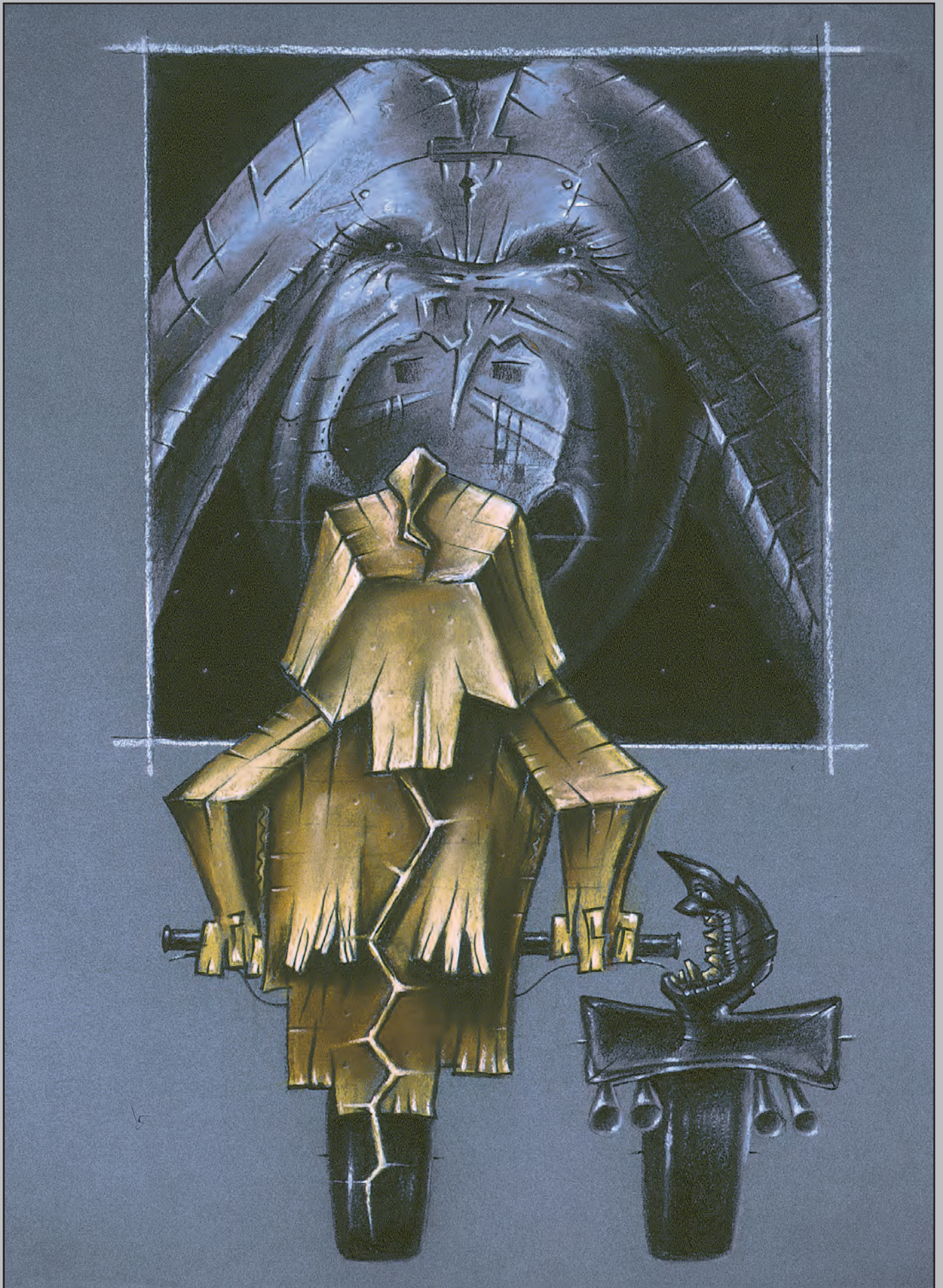
1991 *Volkmeni - Pošli to dál*

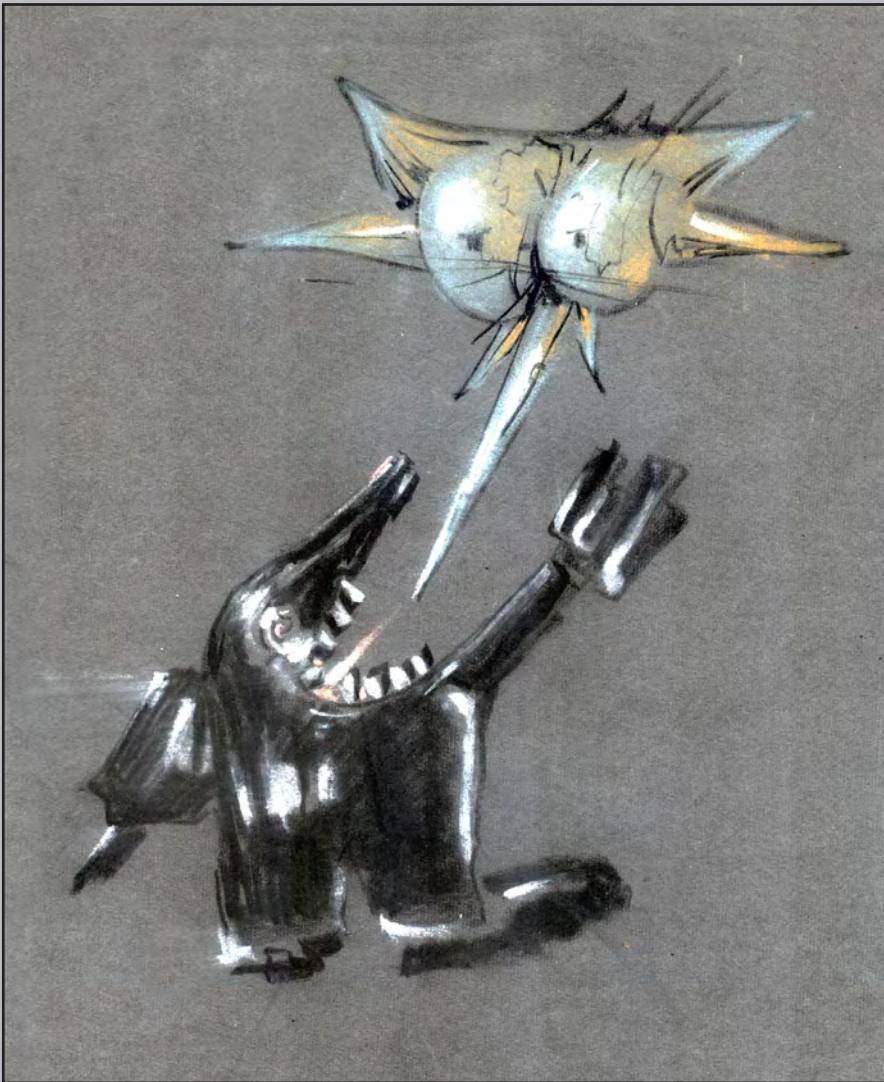

1991 *Volkmeni - obětina* (sbírka Z. Justoň)

1992

1988 *Volkmeni - Metafyzický pokřik*

2000 *Hormony šmejdu, kresba tuší*

Litografie / rytiny

1996 Z jednoho těsta, Cadavre exquis (s J. Švankmajerem a E. Švankmajerovou), kolorovaná litografie

1984 *Podaný prst*, rytina do černě preparovaného kartonu

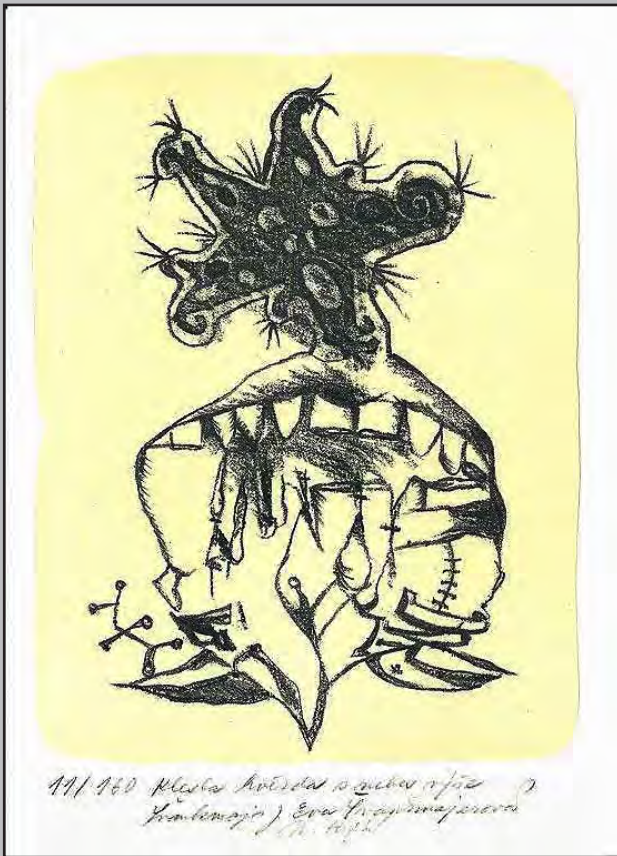
1991 Rytina do černě preparovaného kartonu

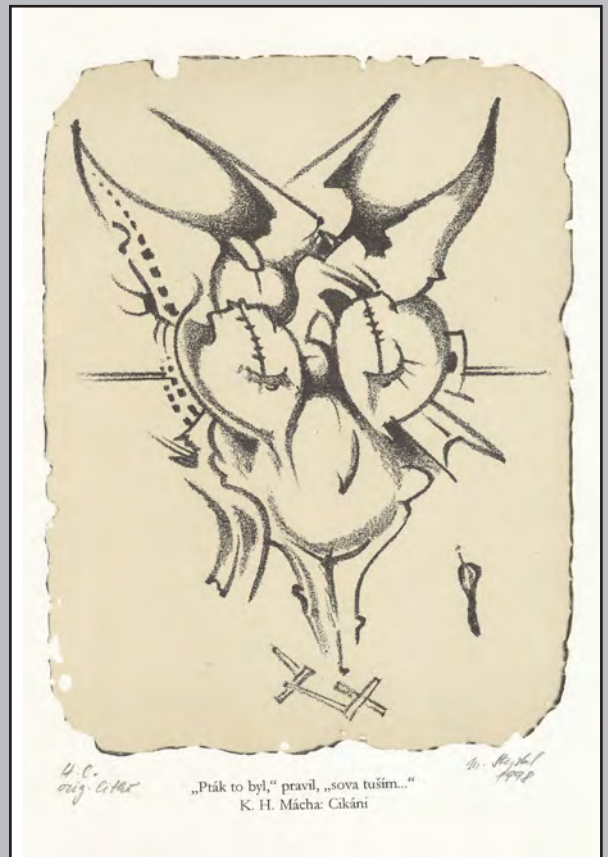
1991 Rytina do černě preparovaného kartonu

1991 Rytina do černě preparovaného kartonu

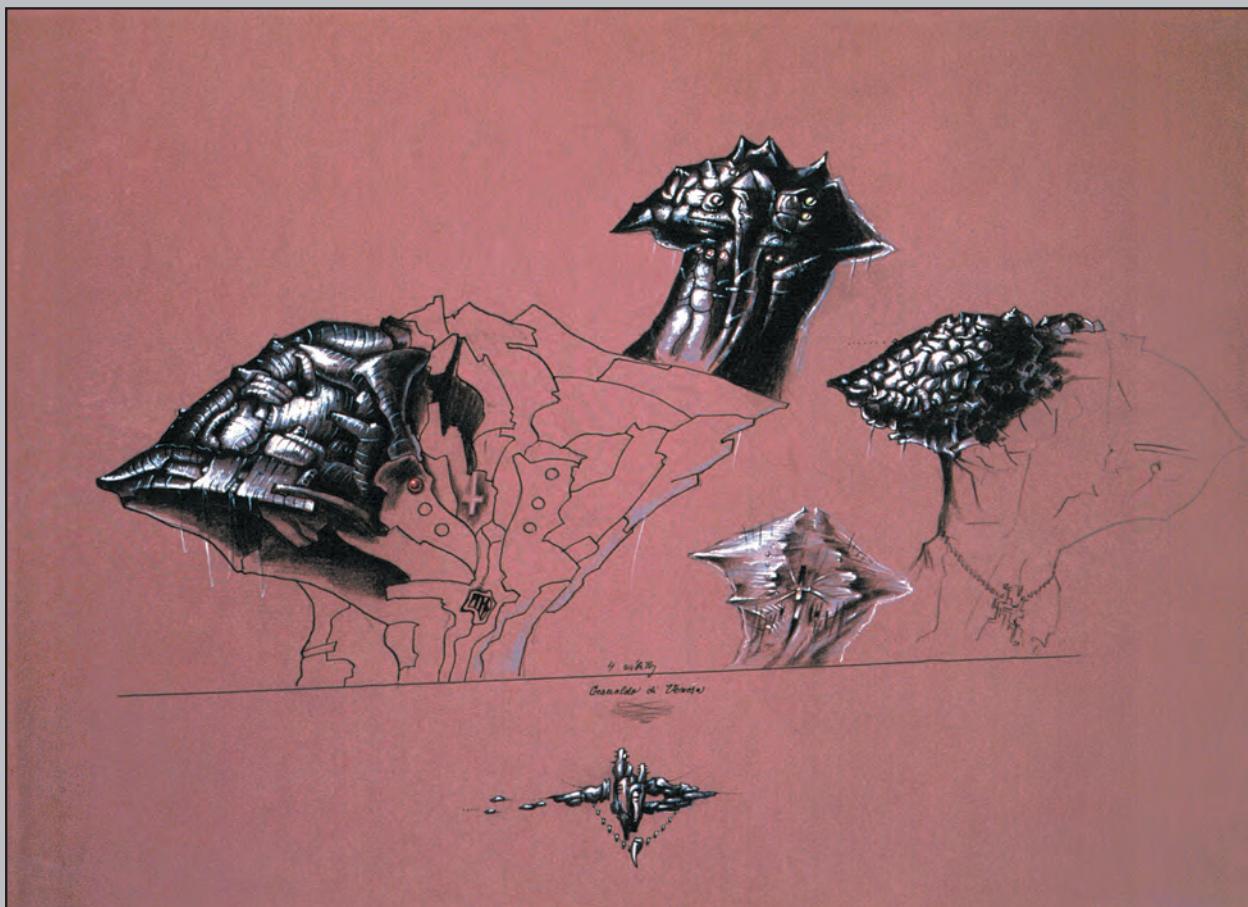
1998 *Klesla hvězda s nebes výše...* Společná litografie s E. Švankmajerovou a J. Švankmajerem

1998 *K. H. Mácha, Cikáni*, litografie

1990 *Pekýlko*, konturáž (u B. Solaříka, Brno, chybí reprodukce)

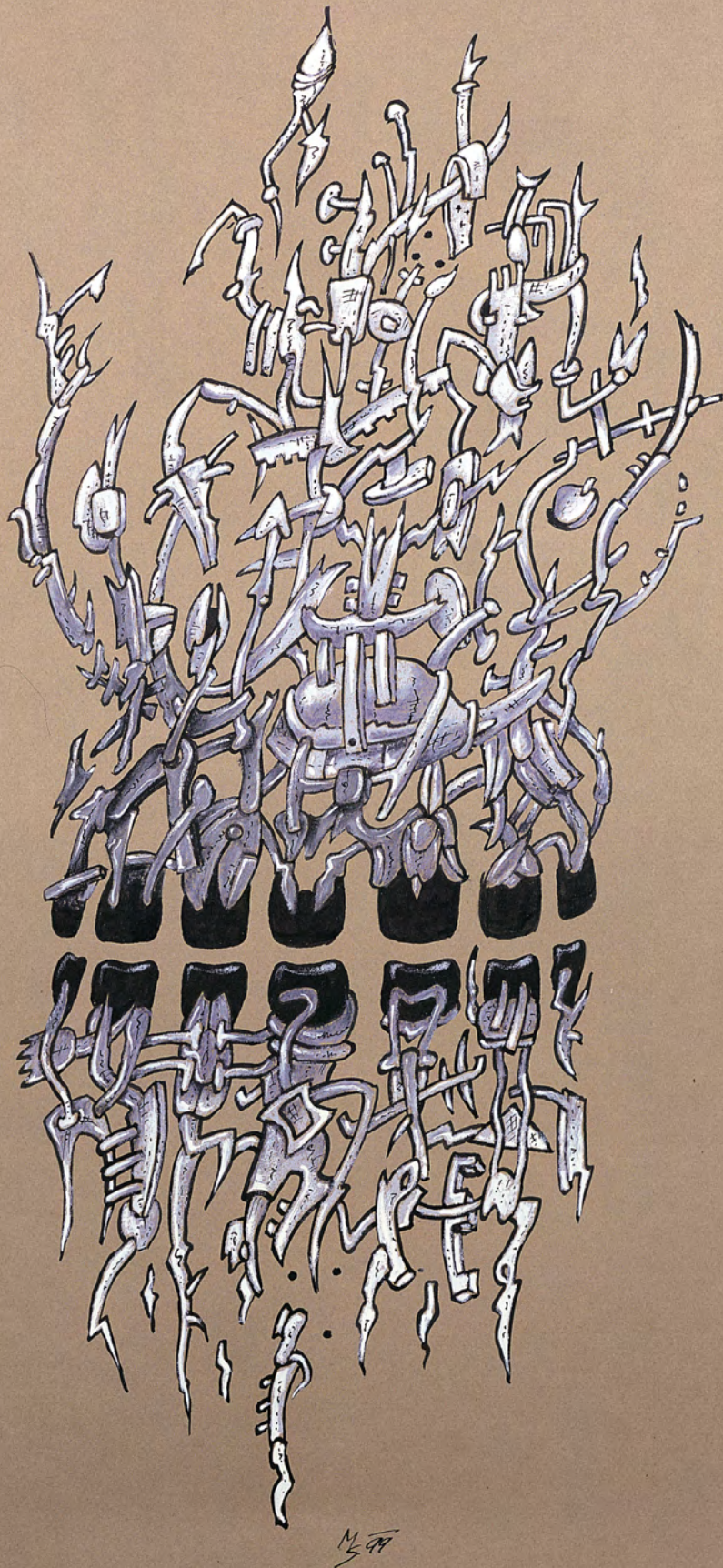
1990 *Gesualdo da Venosa*, (4 náběhy)

1990 *Humbert Humbert*

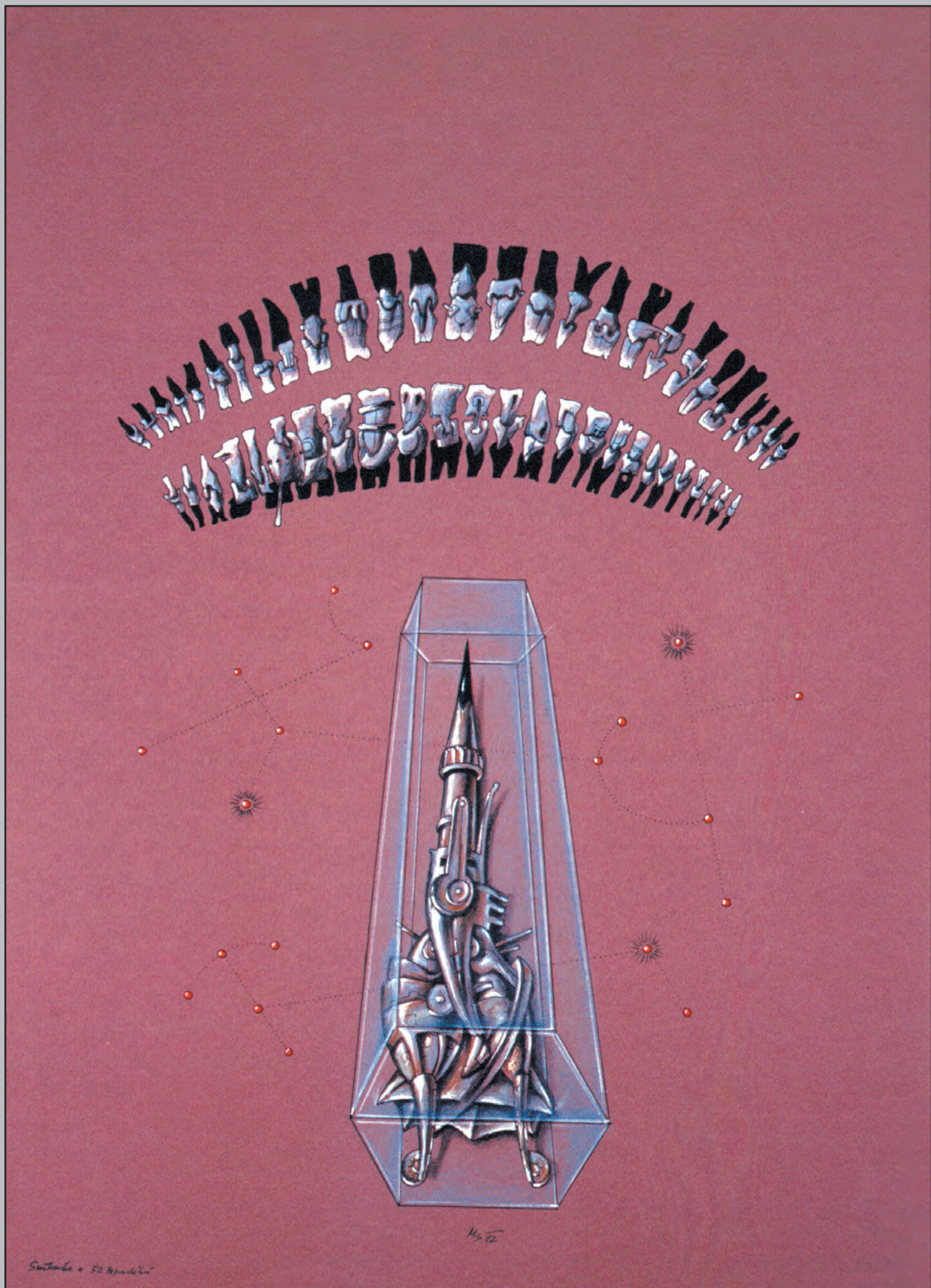

1991 *Král - šaman*

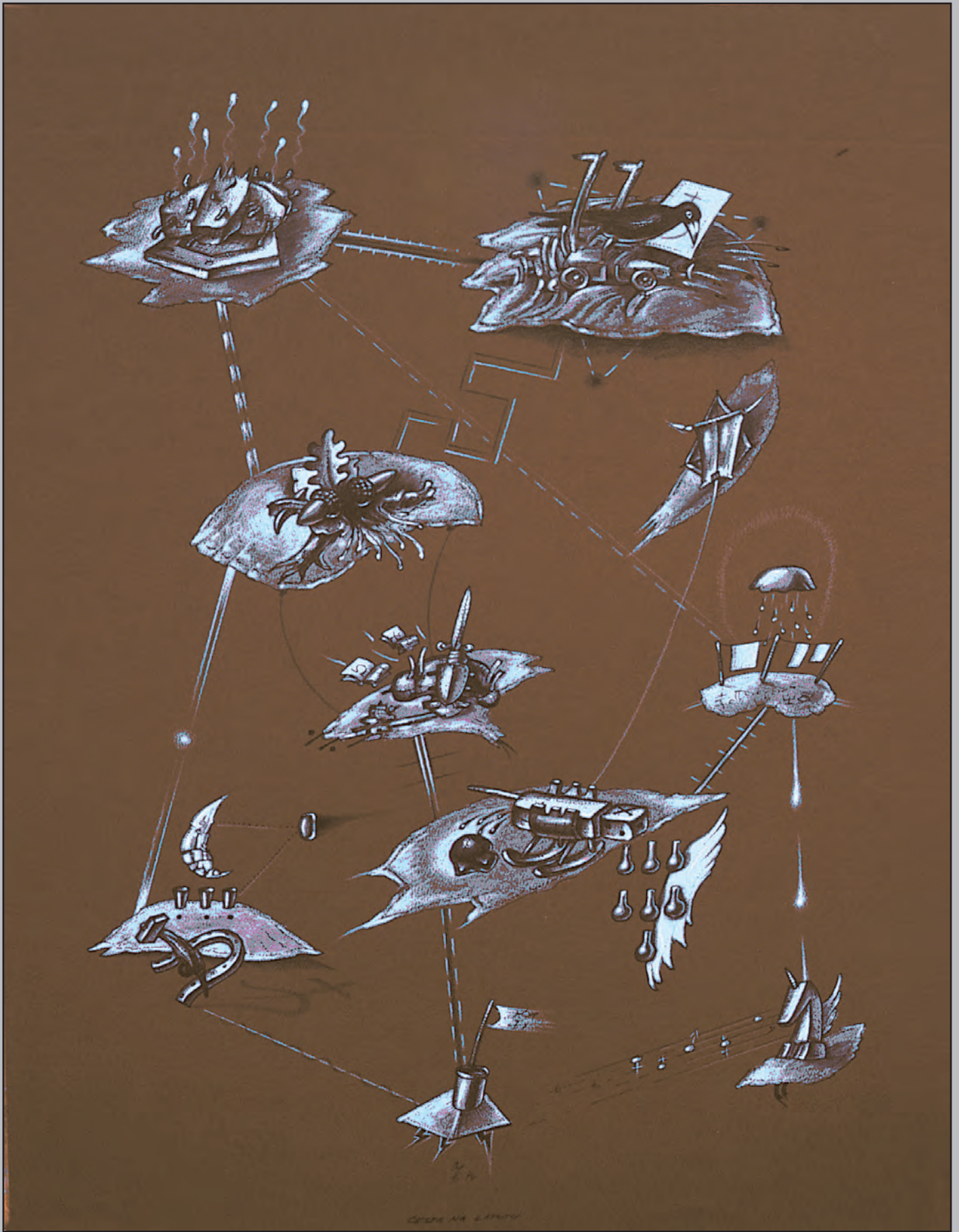

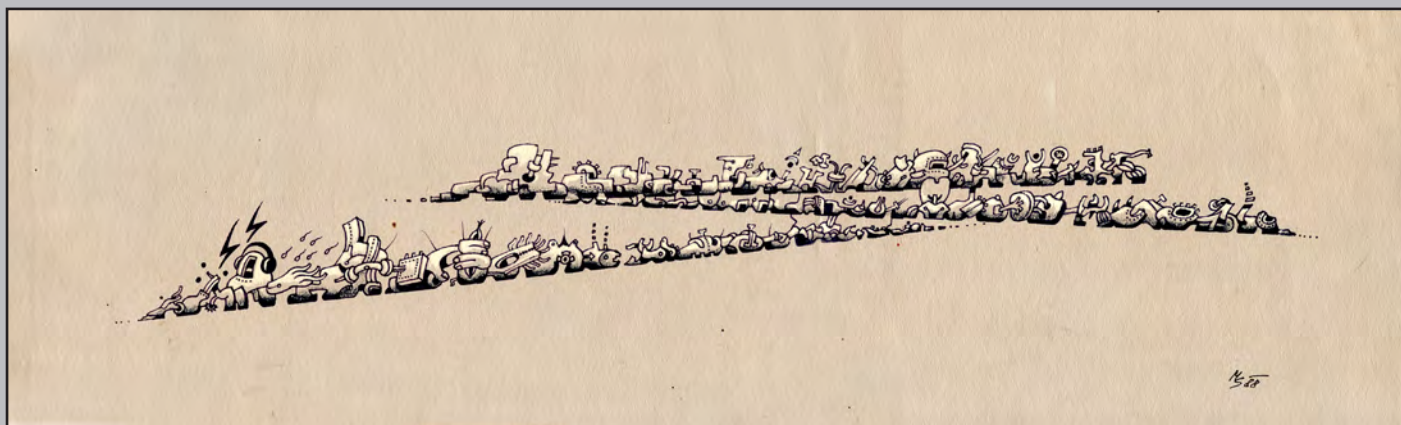
1999 *Tváře stop*

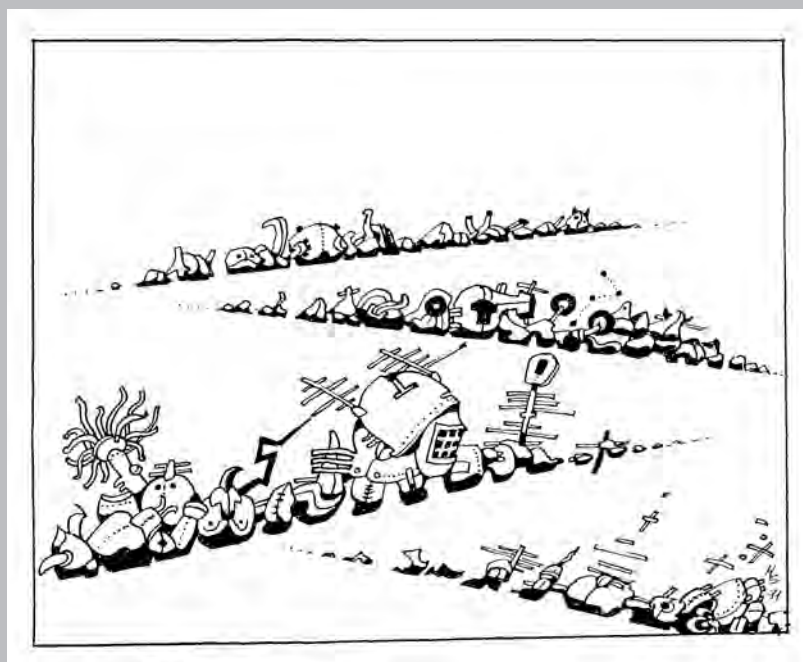
1992 Sněhurka a 52 trpaslíků (Zátiší zubařovo)

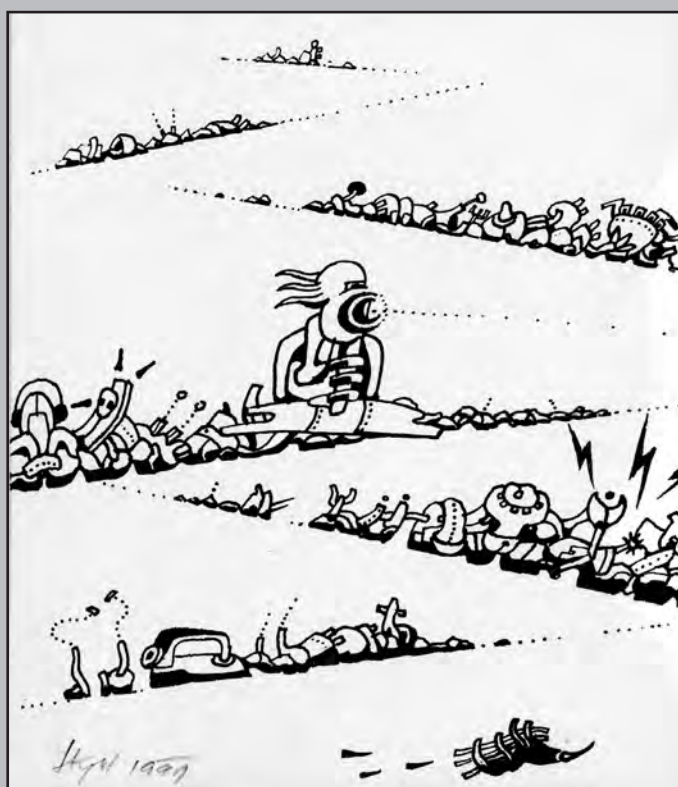
1994 *Cesta na Laputu*

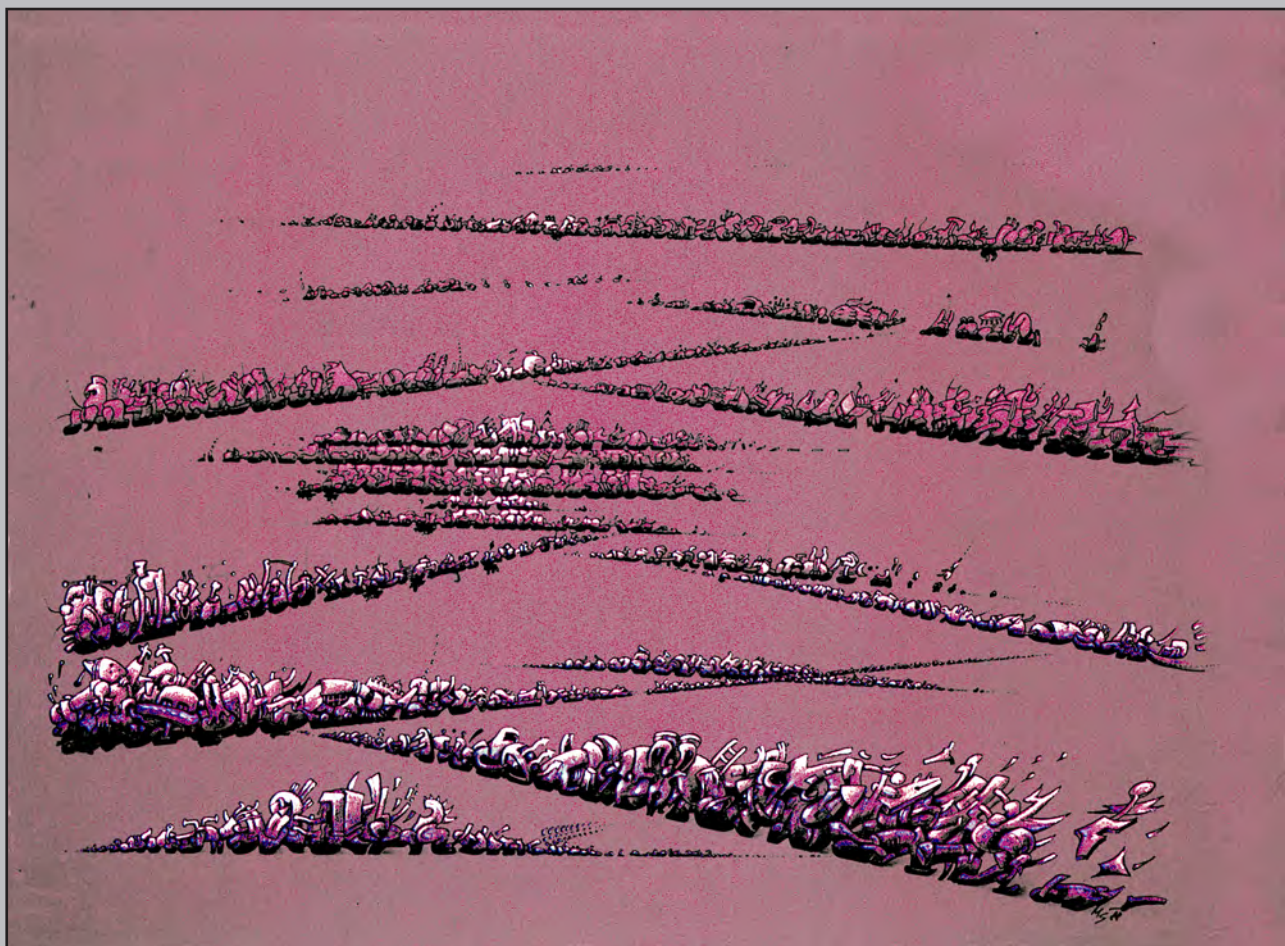
1988 *Splašené horizonty 01*

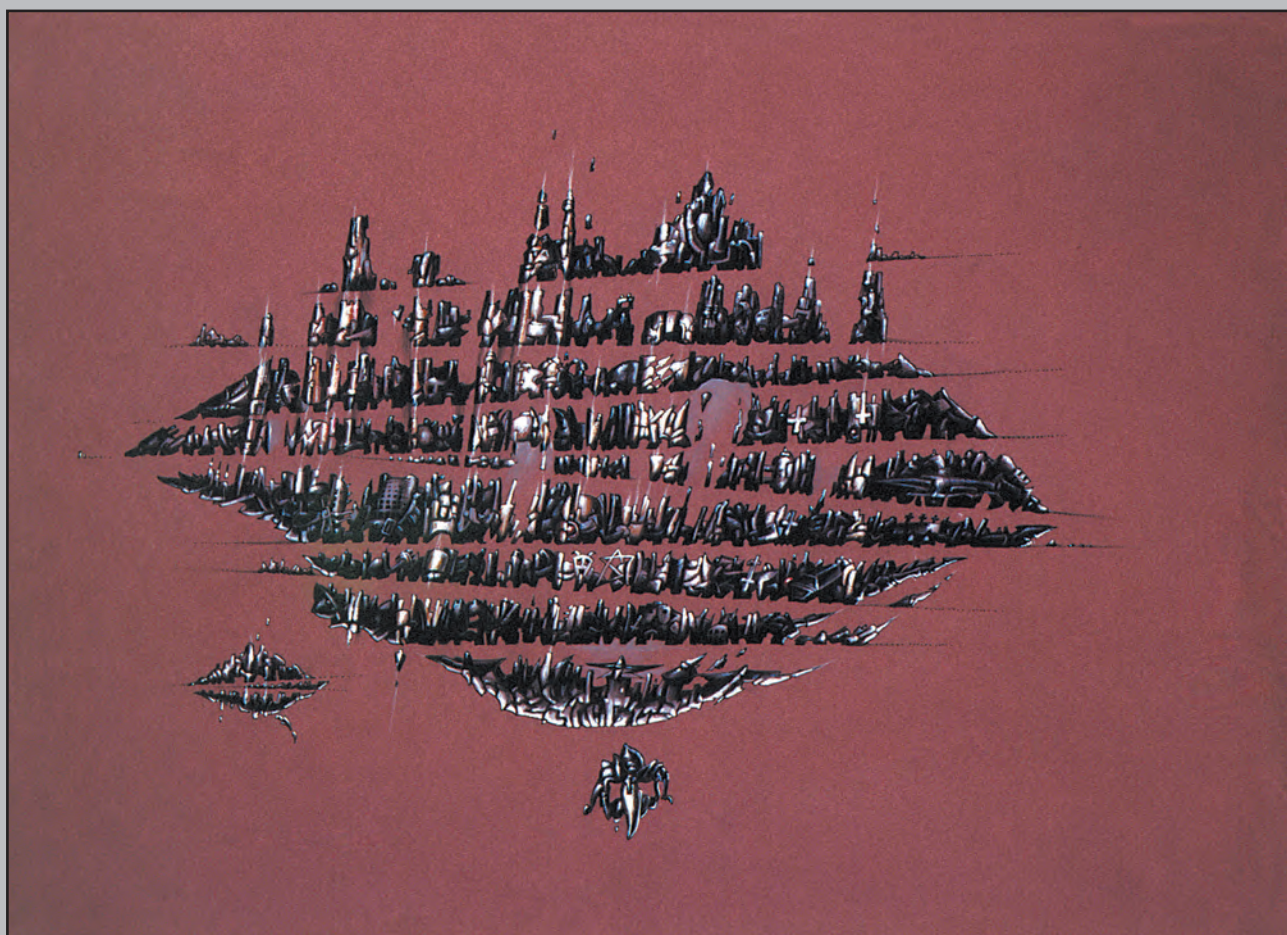
1991 *Splašené horizonty 02*

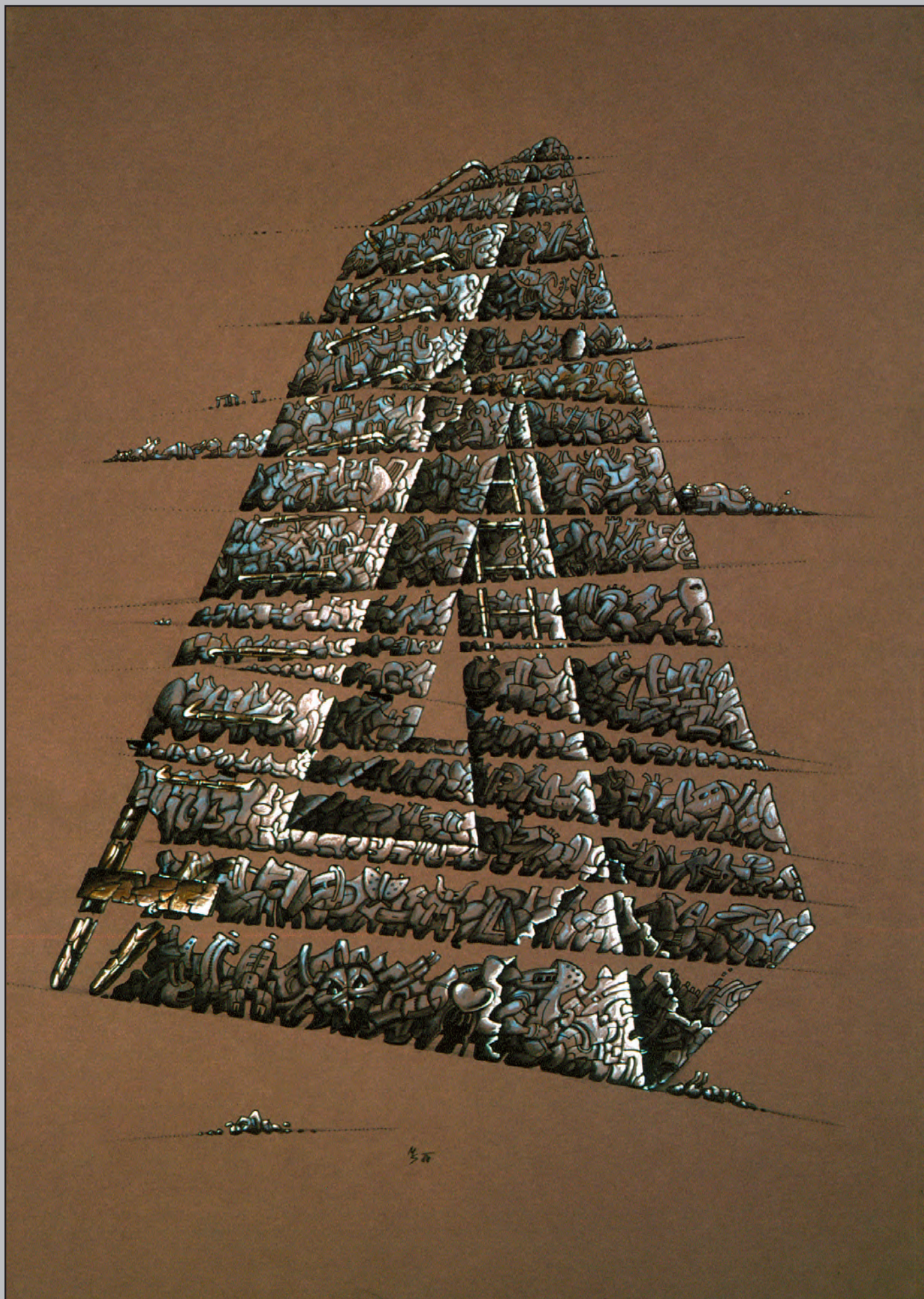
1991 *Splašené horizonty 03*

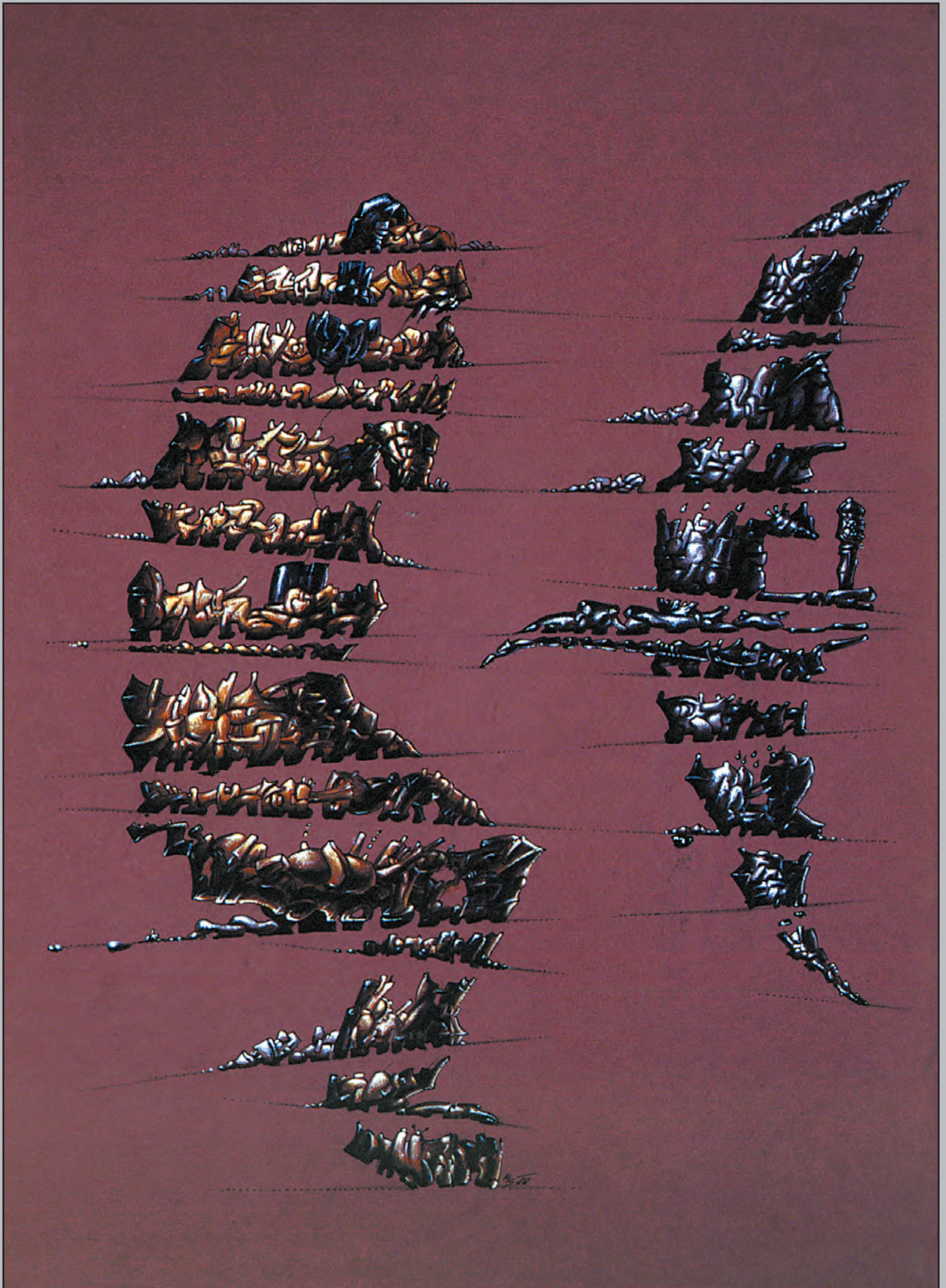
1988 *Splášené horizonty*

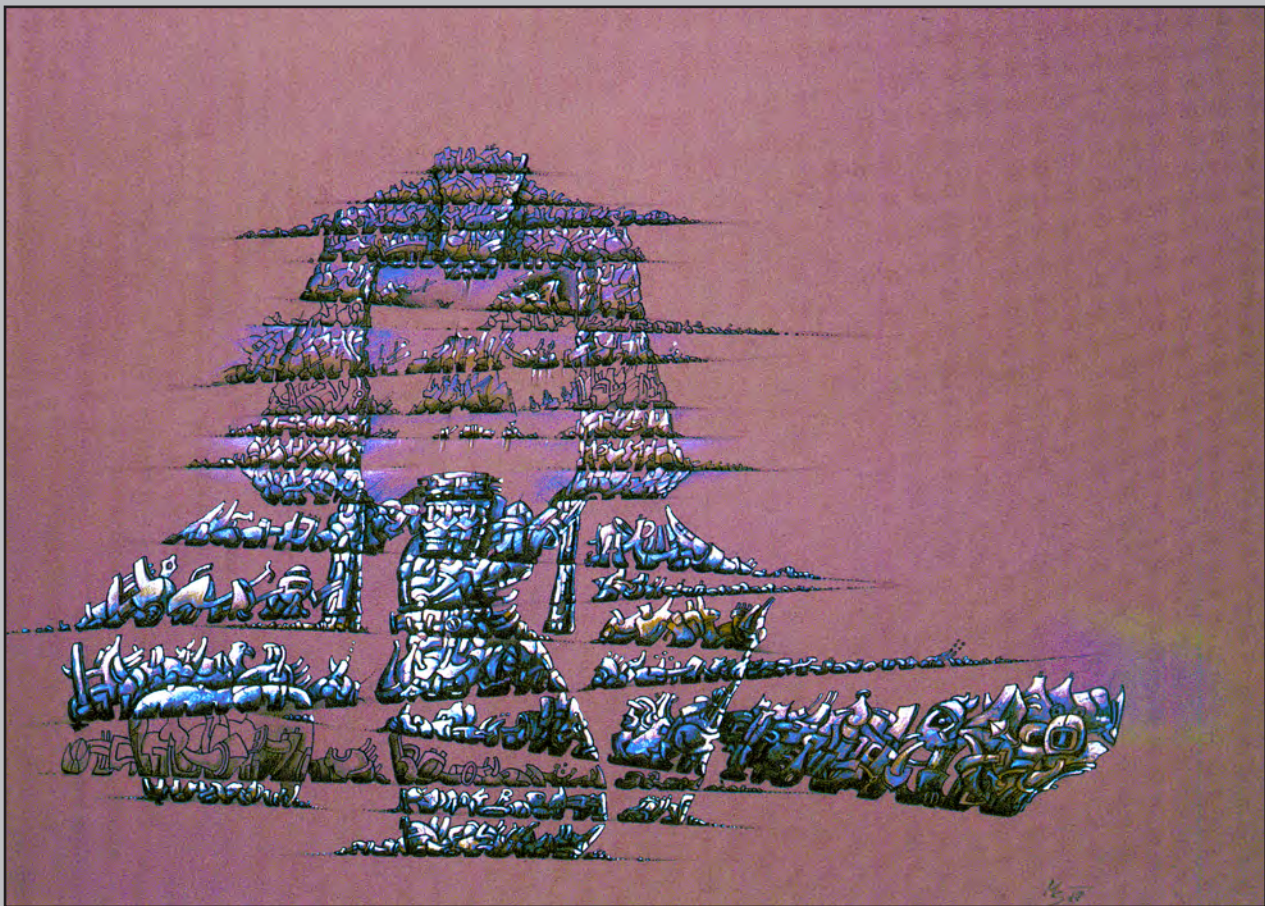
1988 *Kapka*

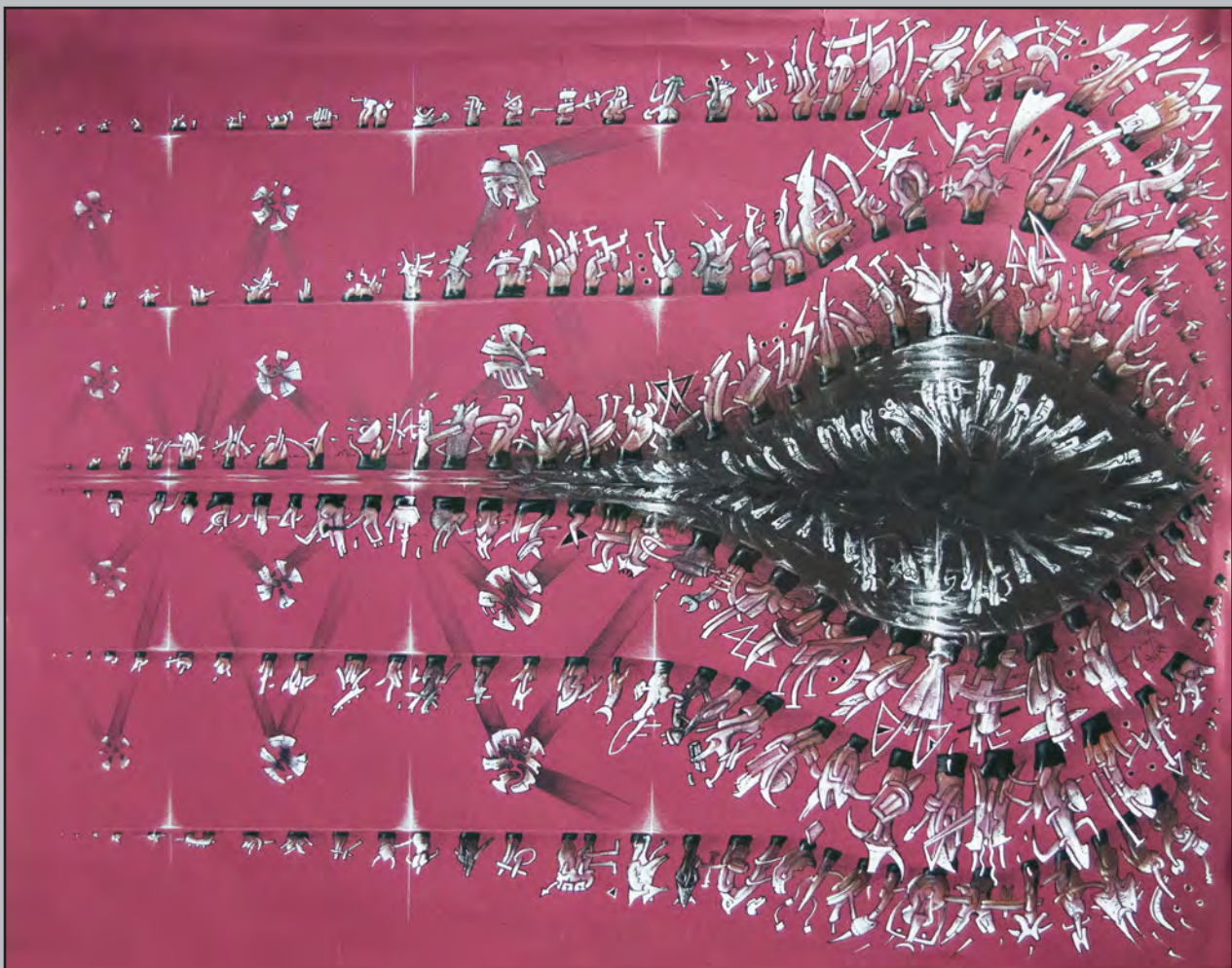
1988 *Perpetuum debile splašených horizontů*

1988 *Volkmeni splašených horizontů*

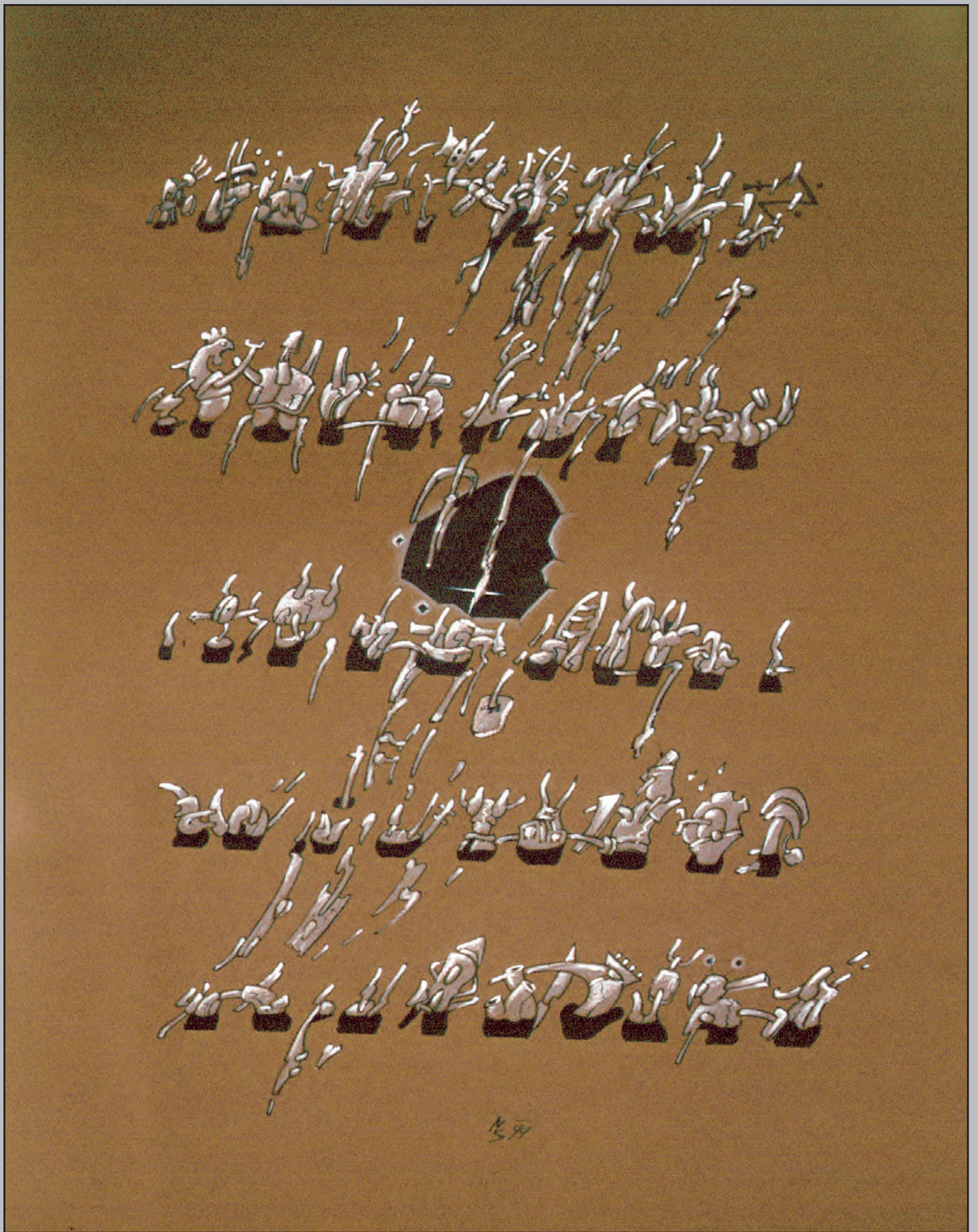

1988 *Isis a Sfinga*

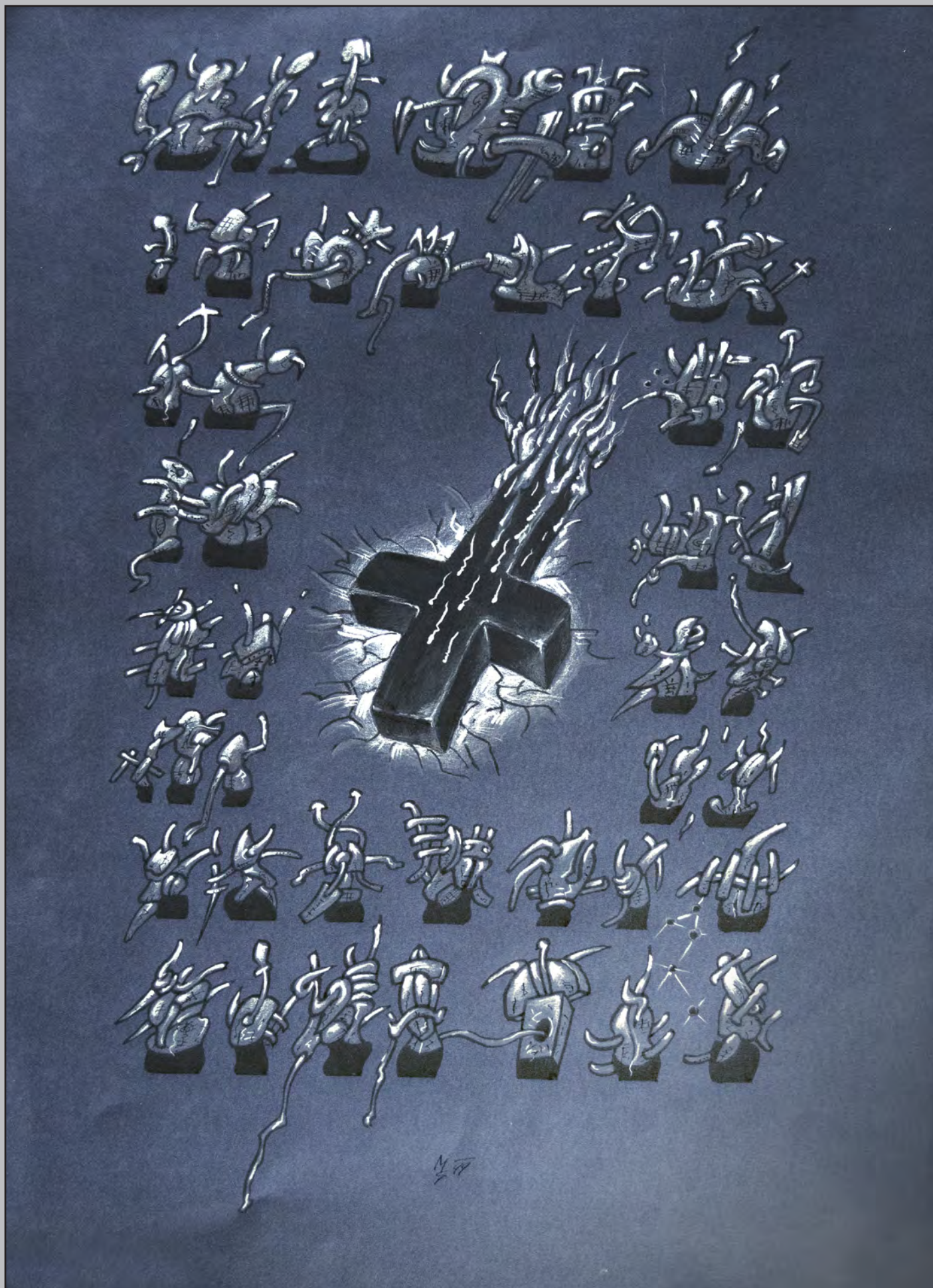

1988 *Převrácené horizonty*

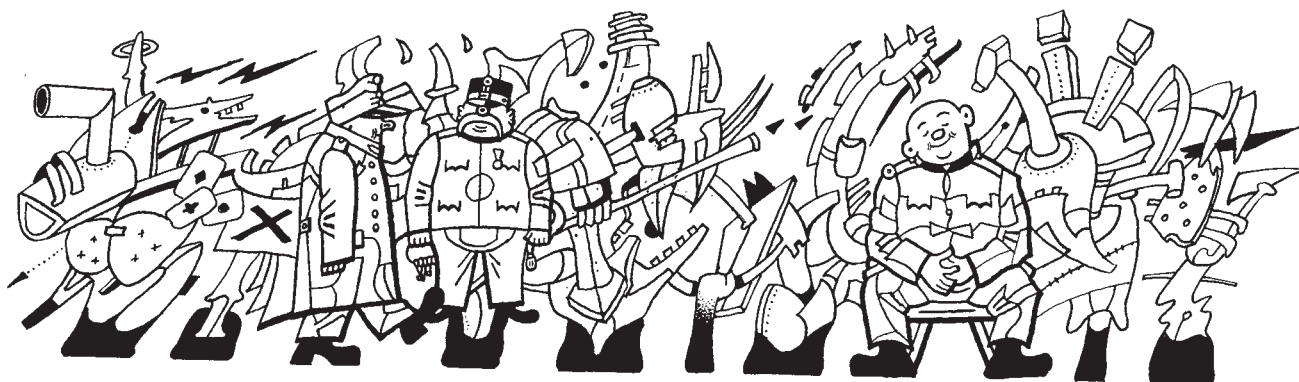
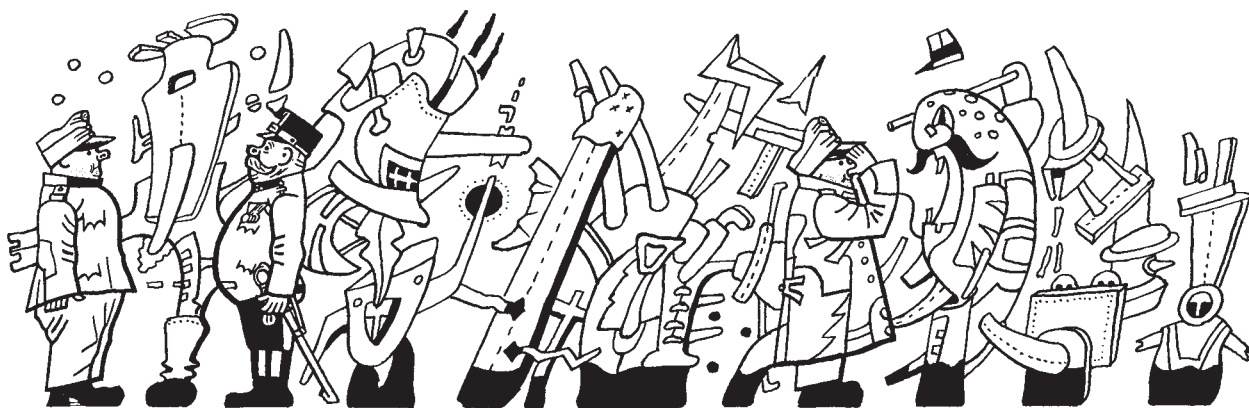
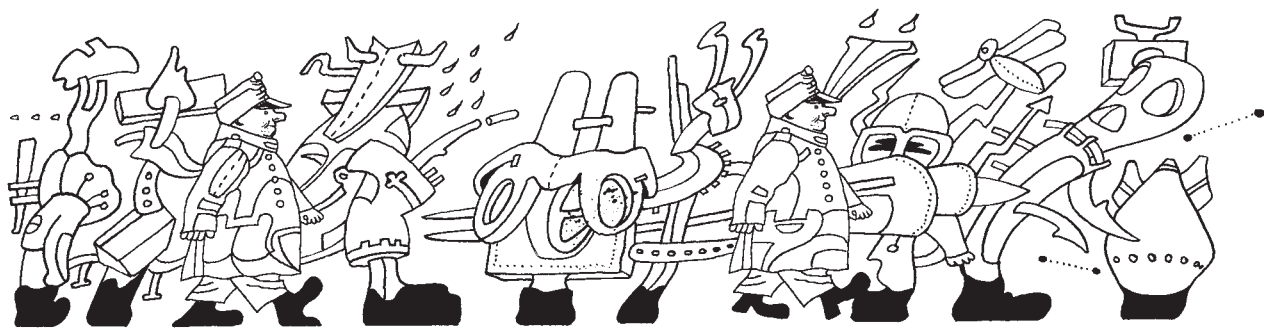

1991 *Modré horizonty*

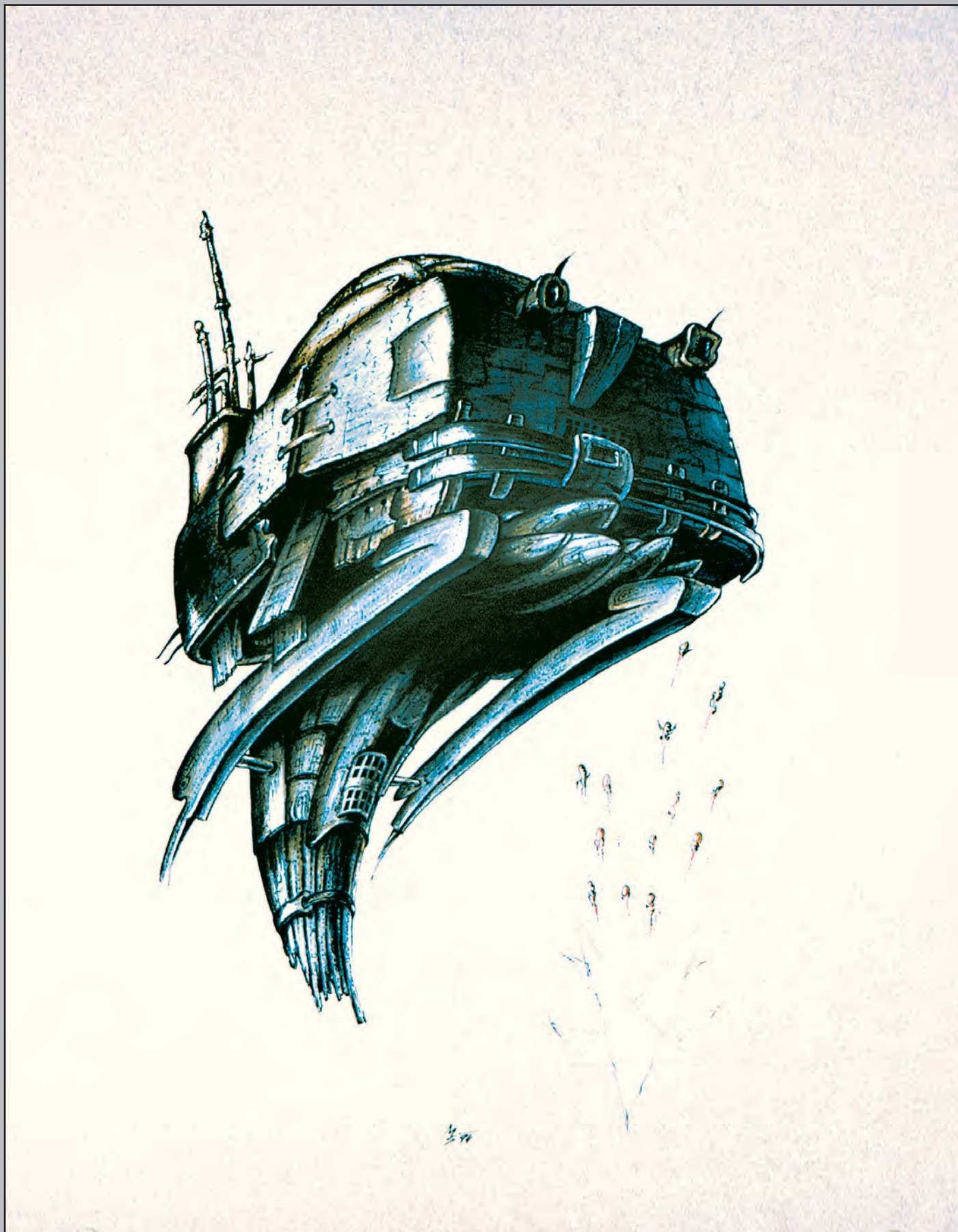

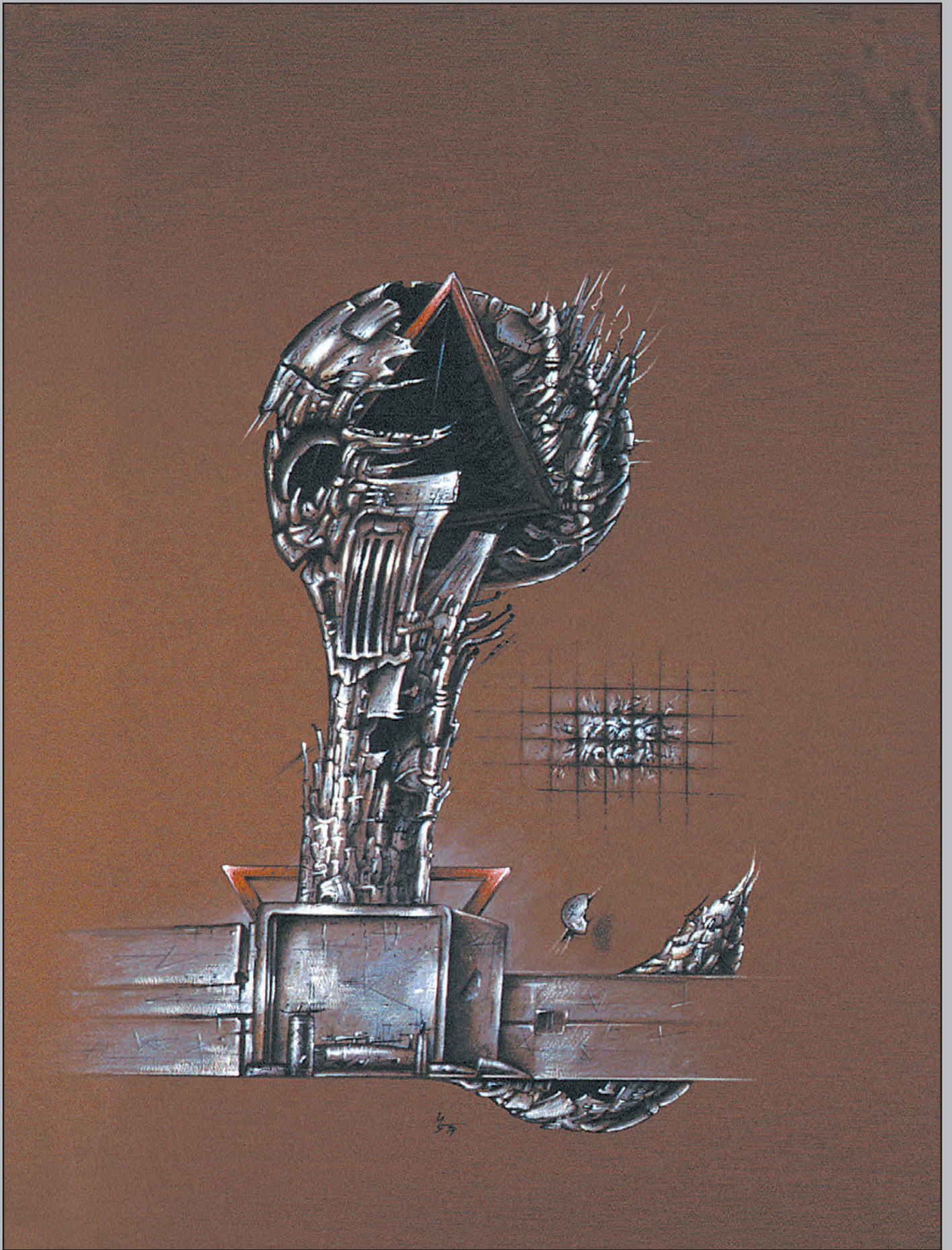
2016 *Horizonty zupáků*, čtyřbarevná litografie

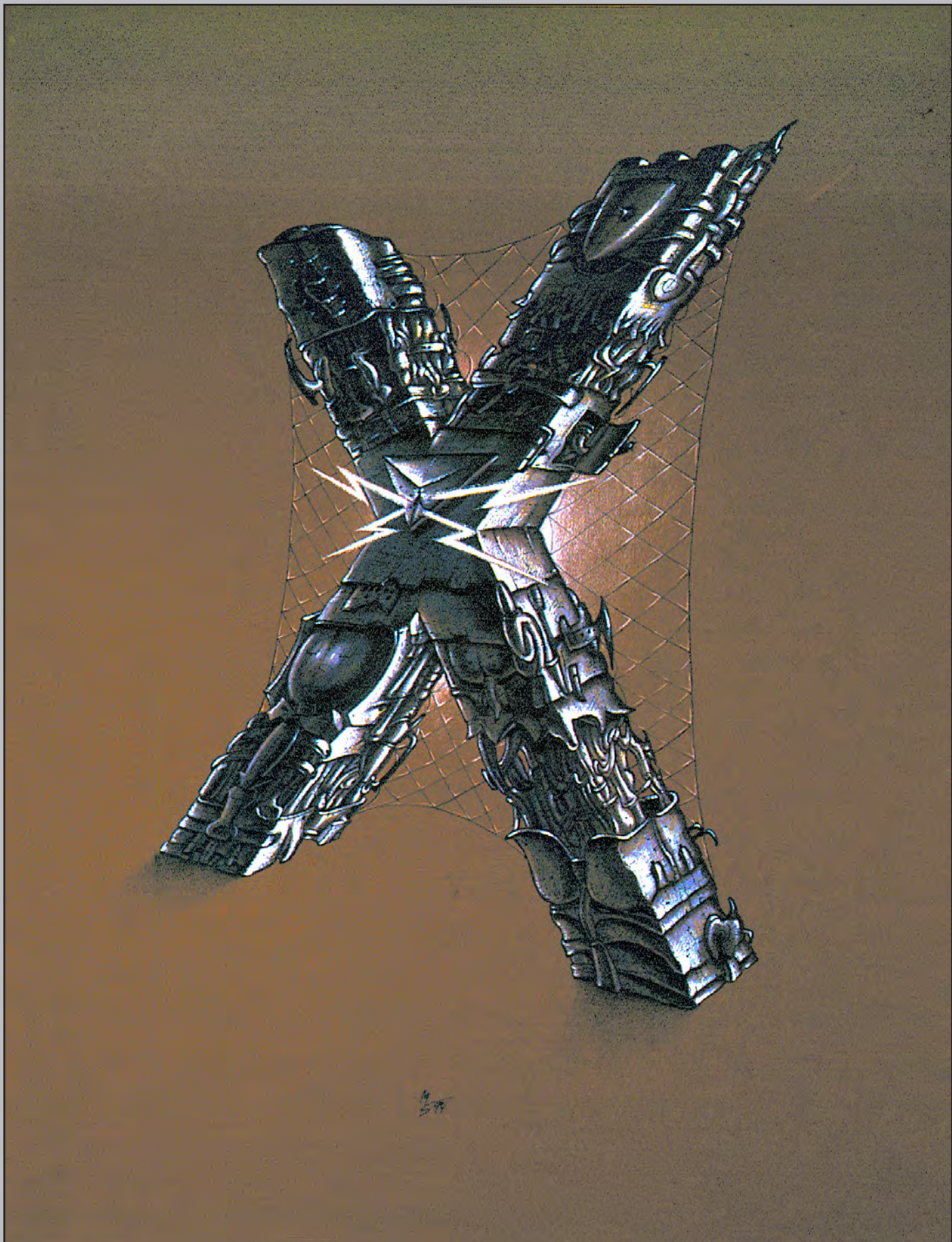

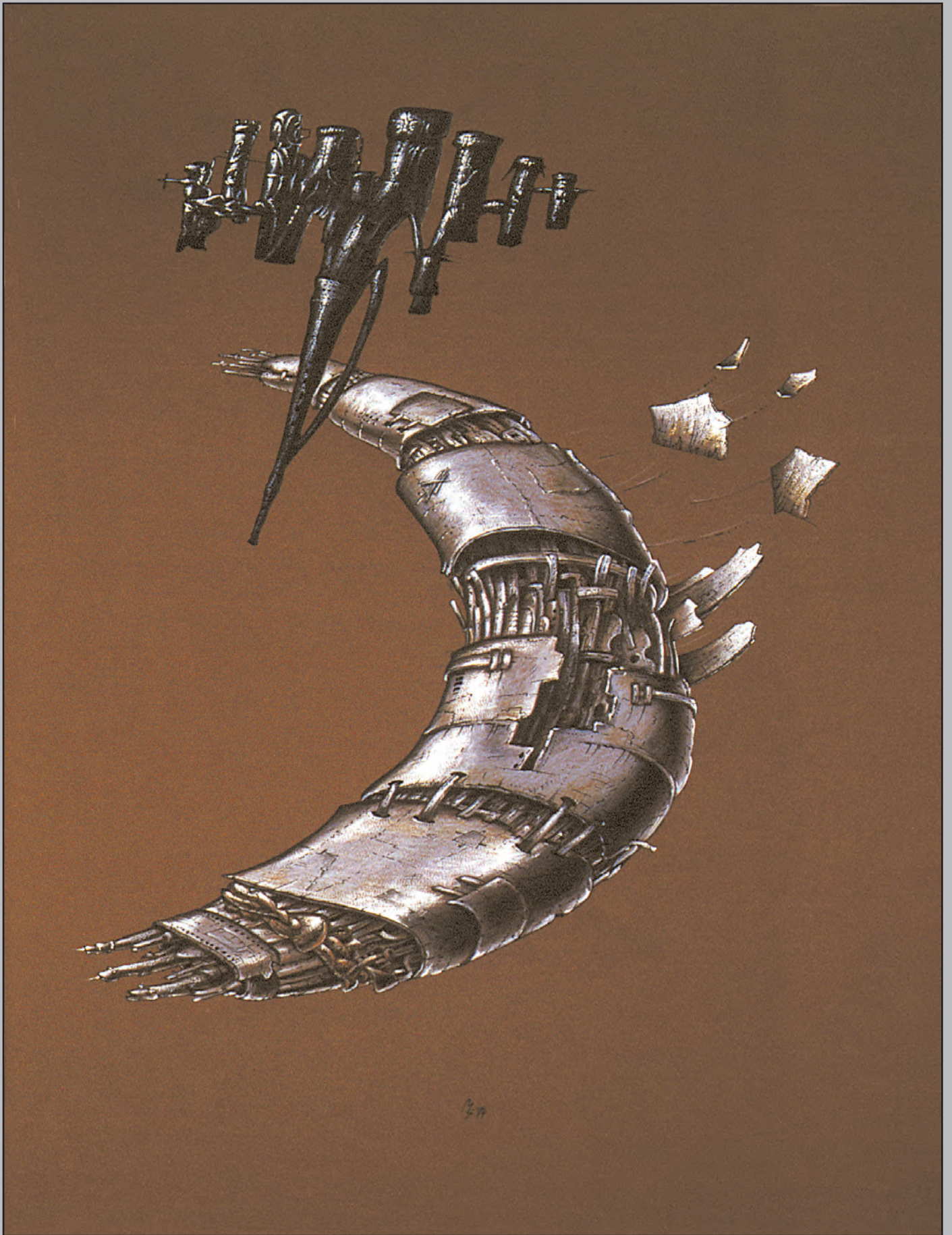
5/20 aut. kce

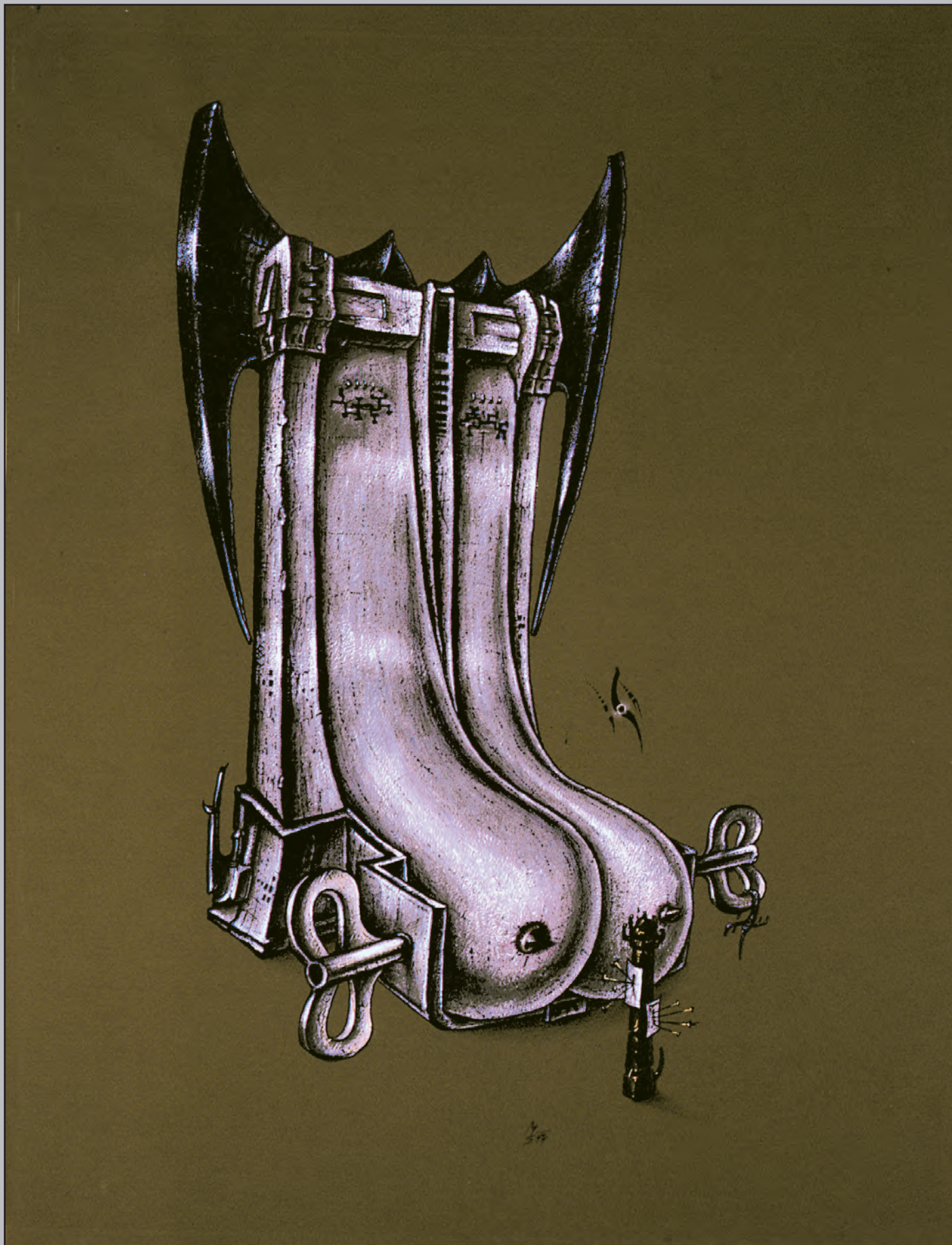
Štěrba 1975

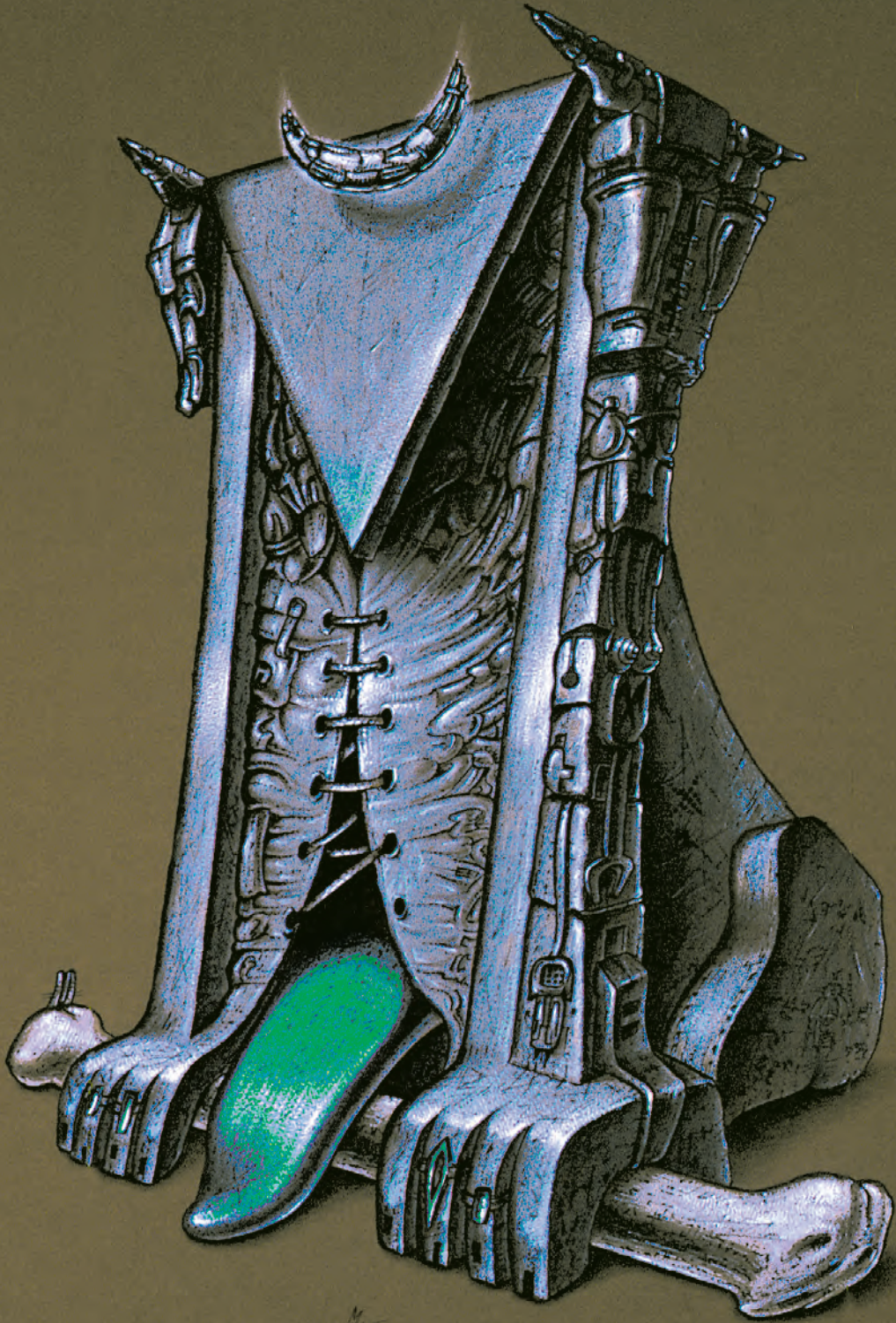

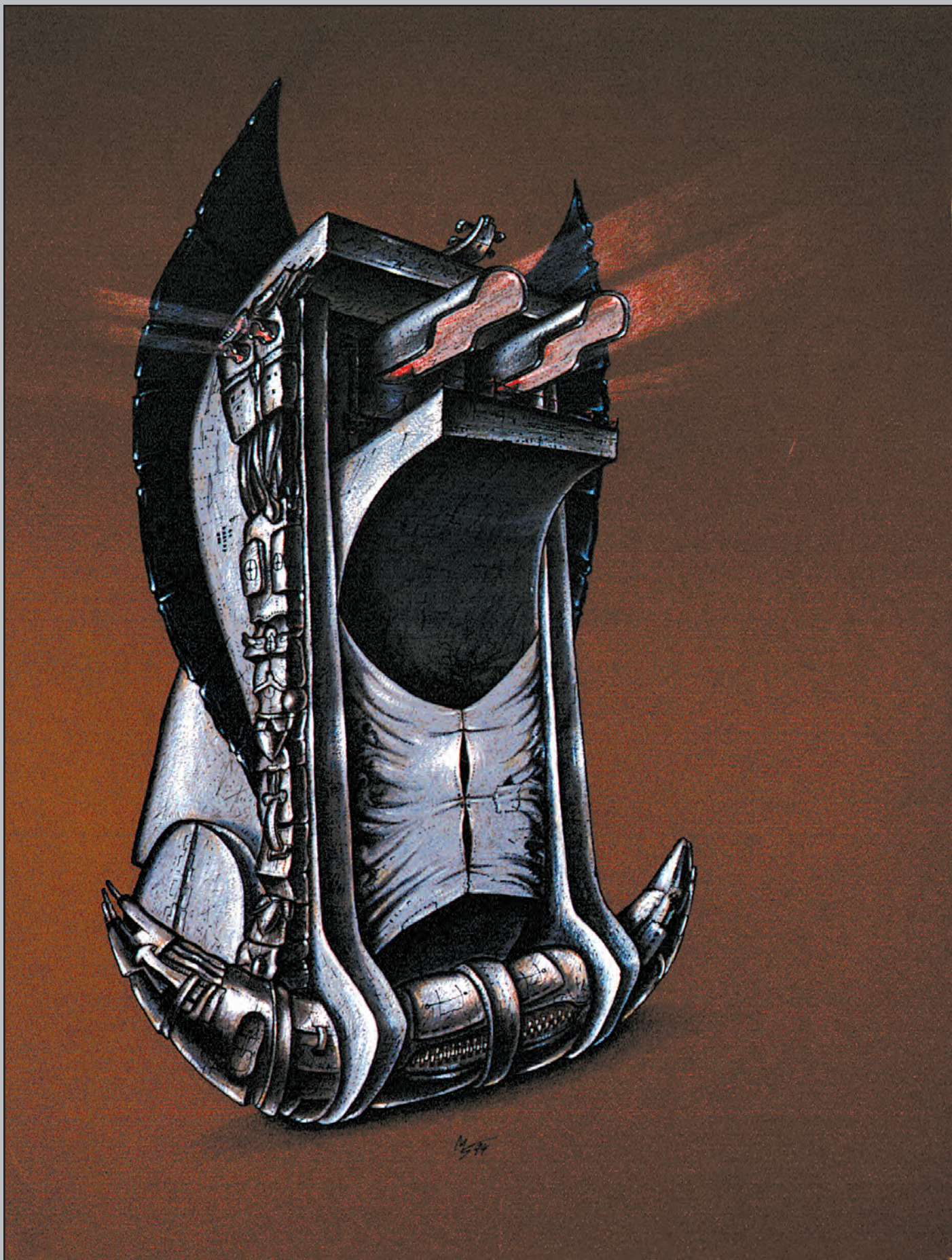

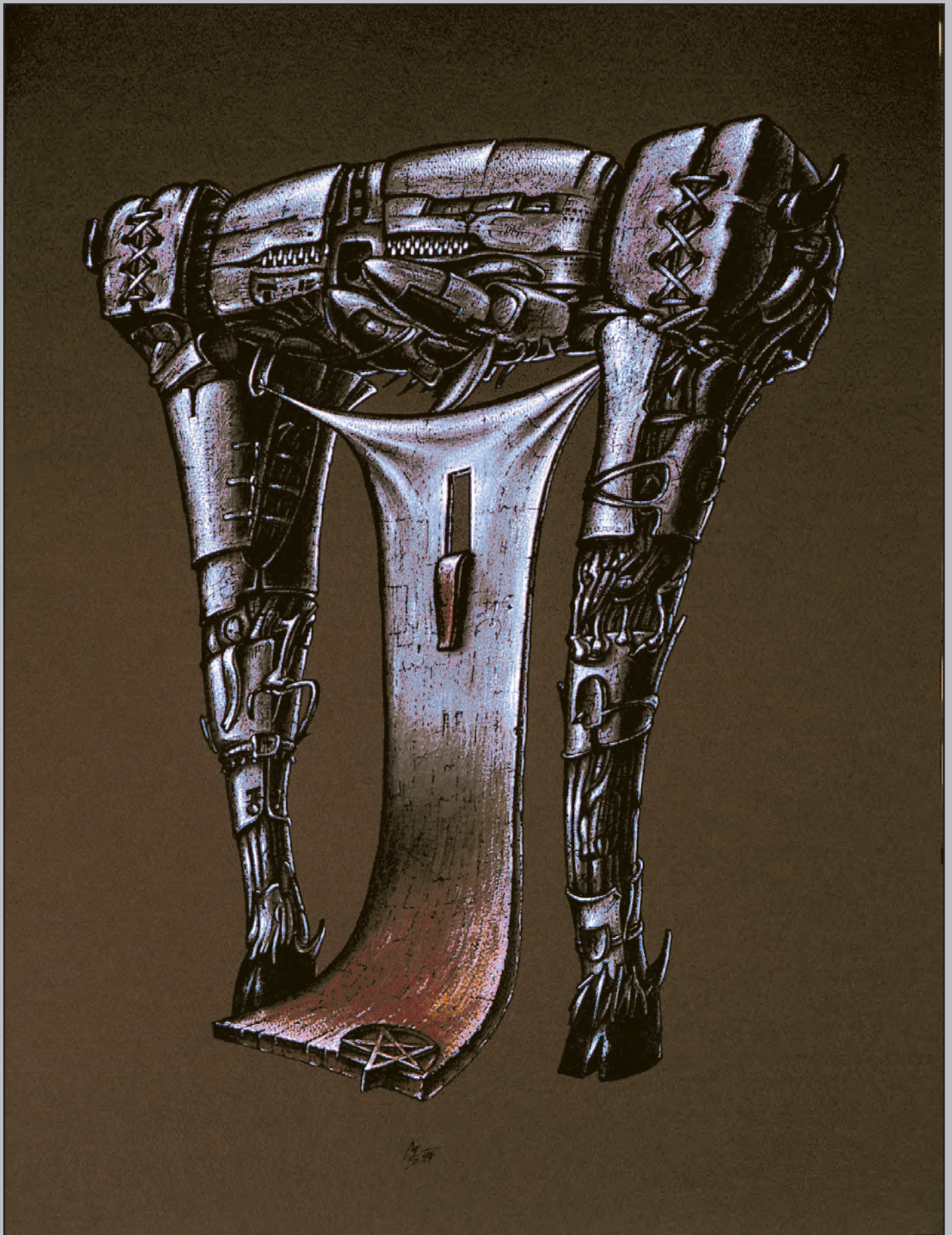

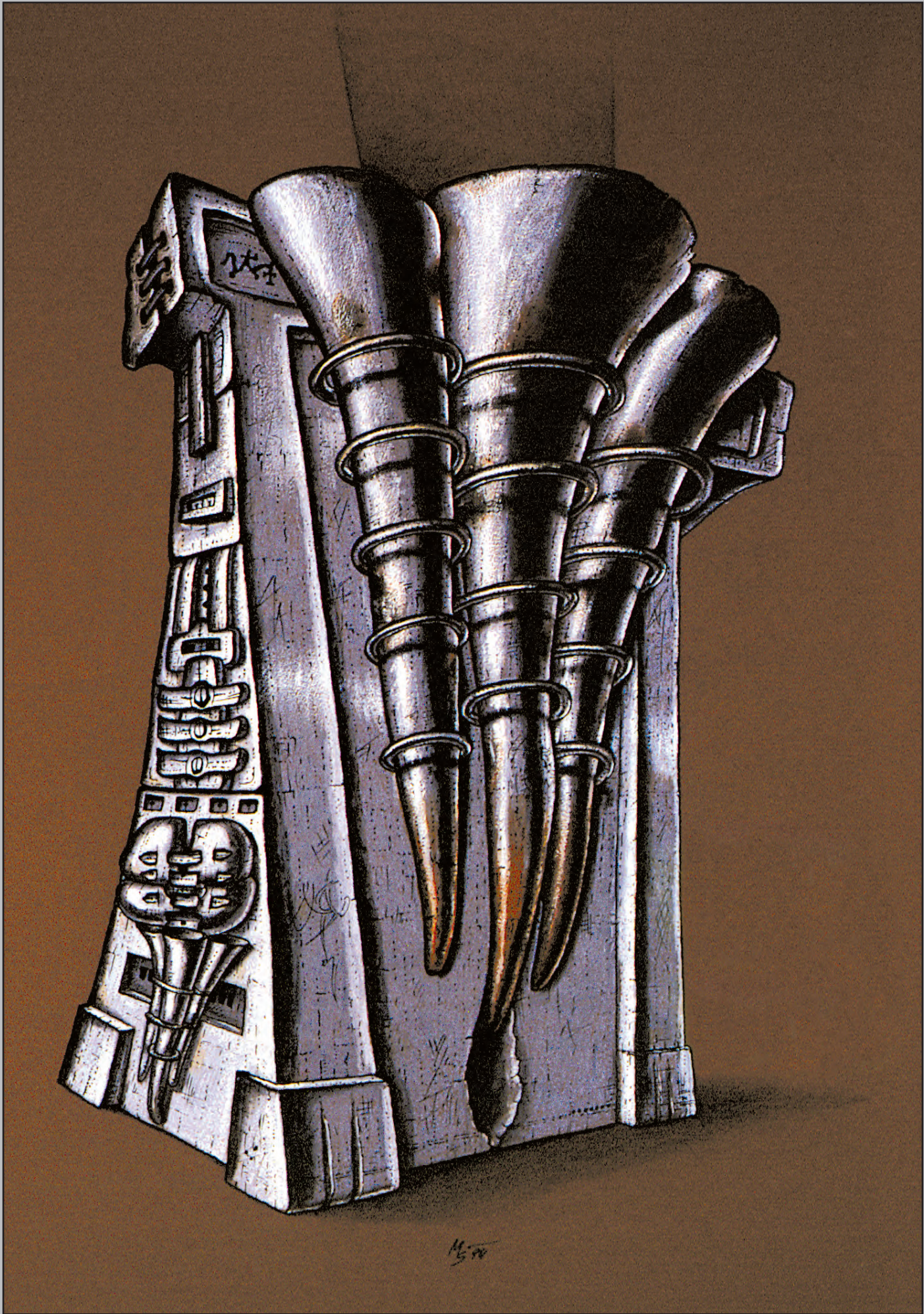

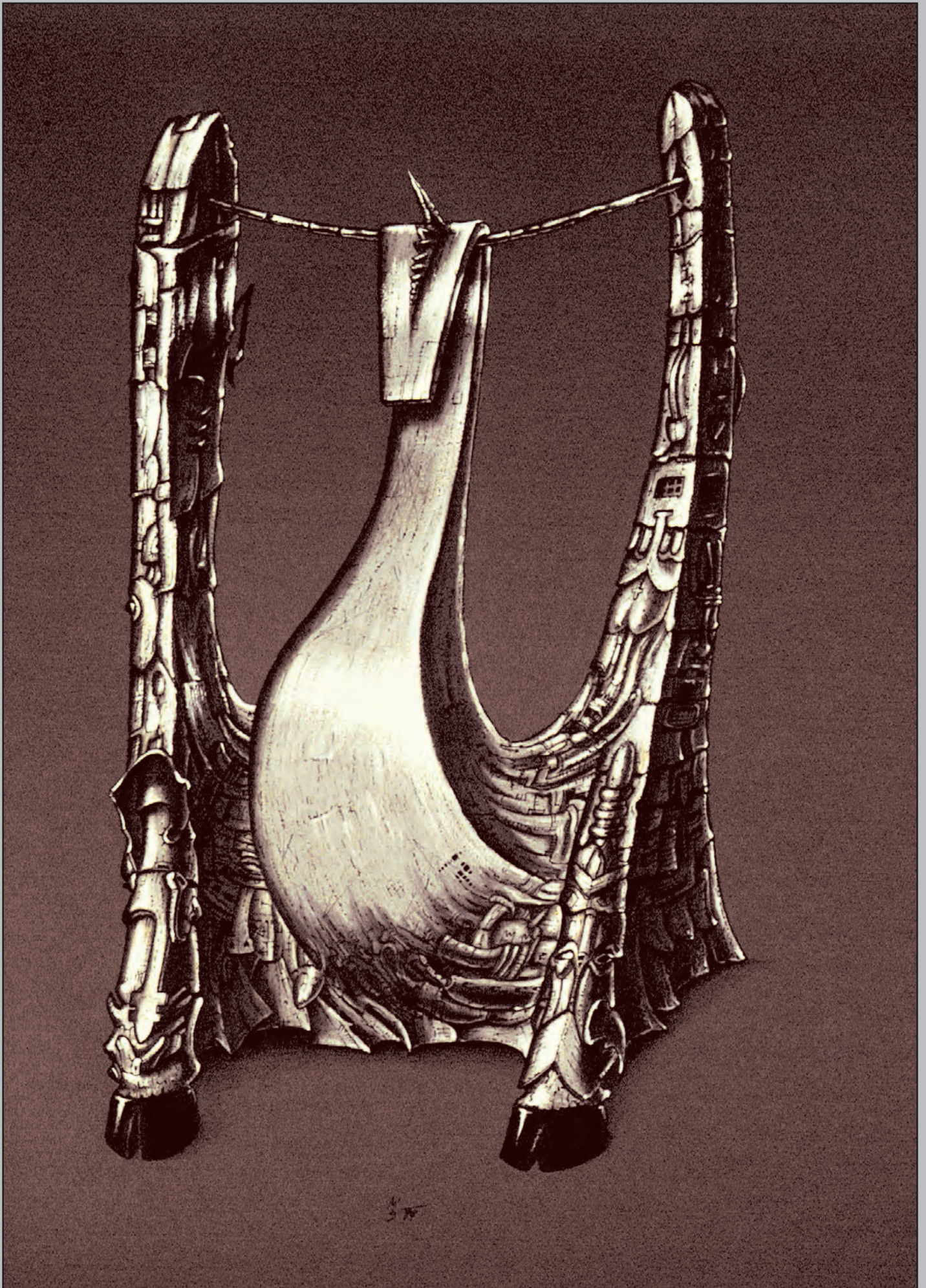

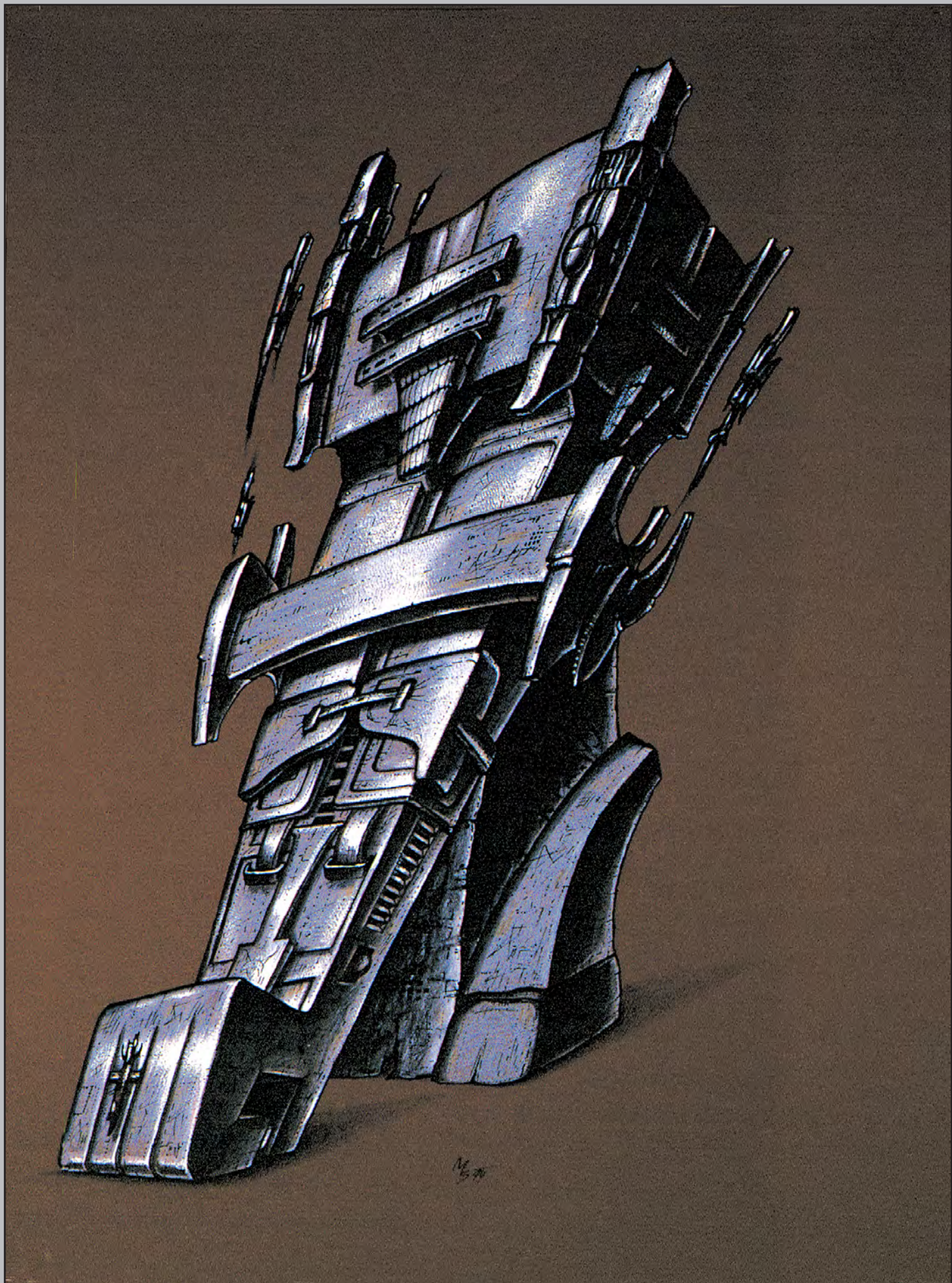

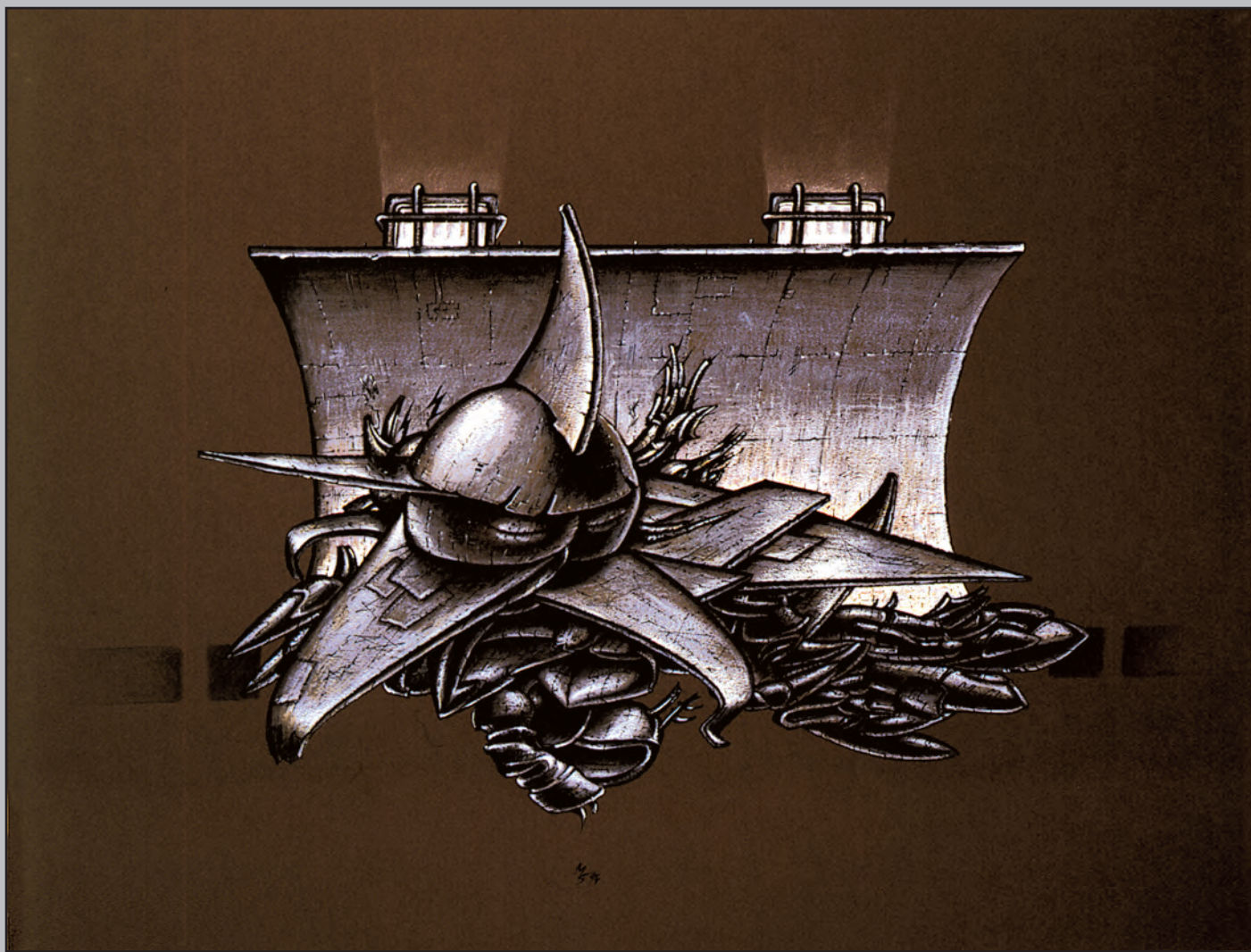
1994 Strážce Jednorozec 01

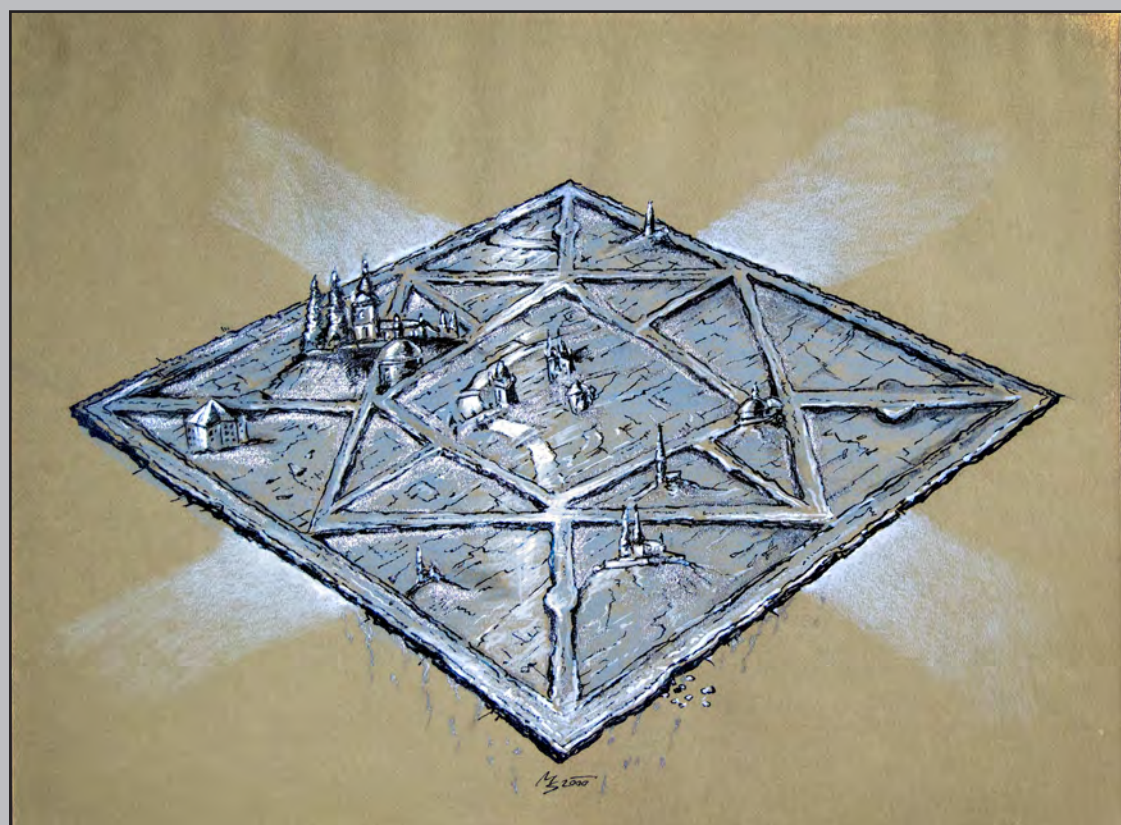

1994 *Strážce Skarabeus*

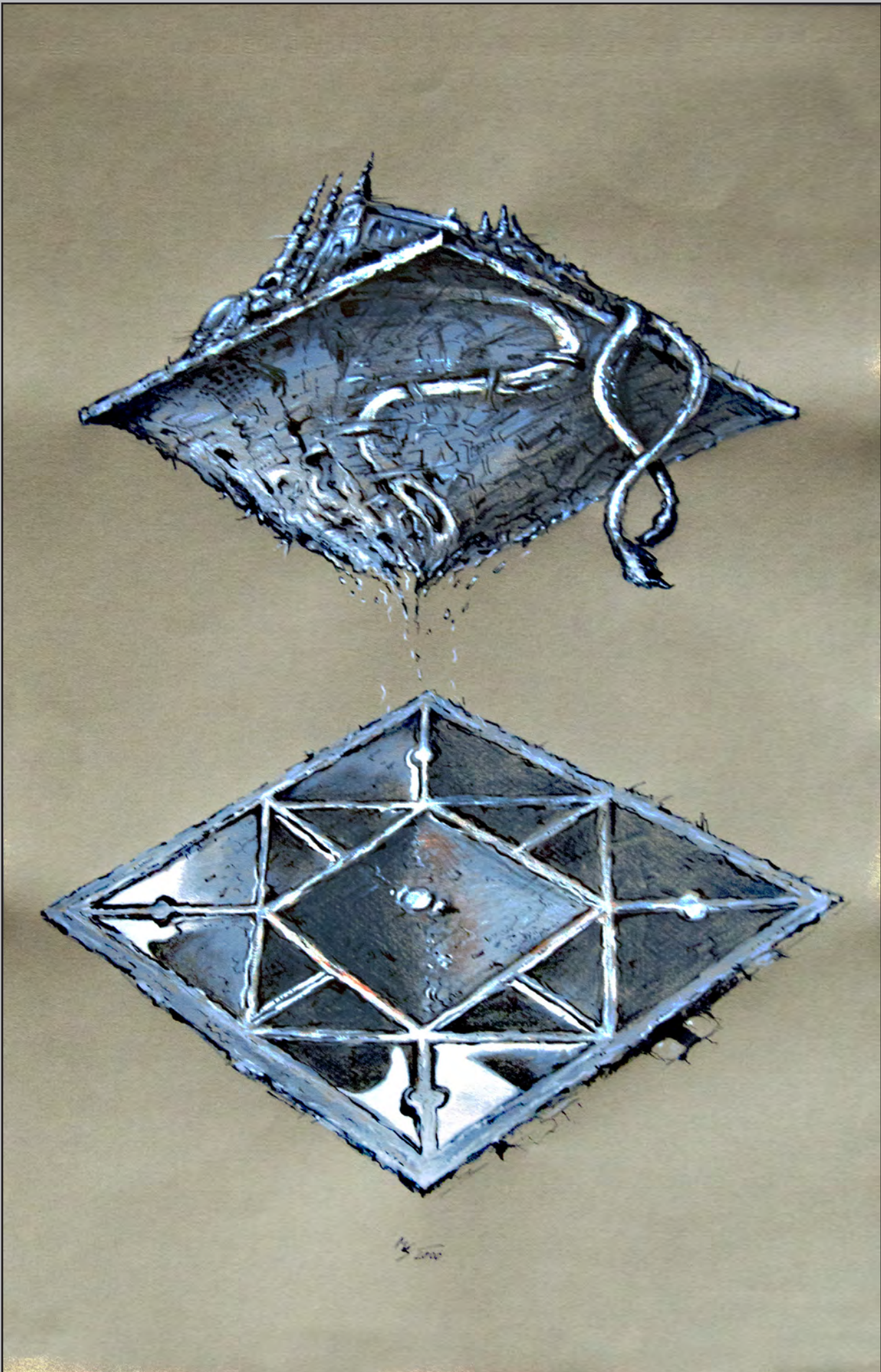
. /. Horoskop Prahy

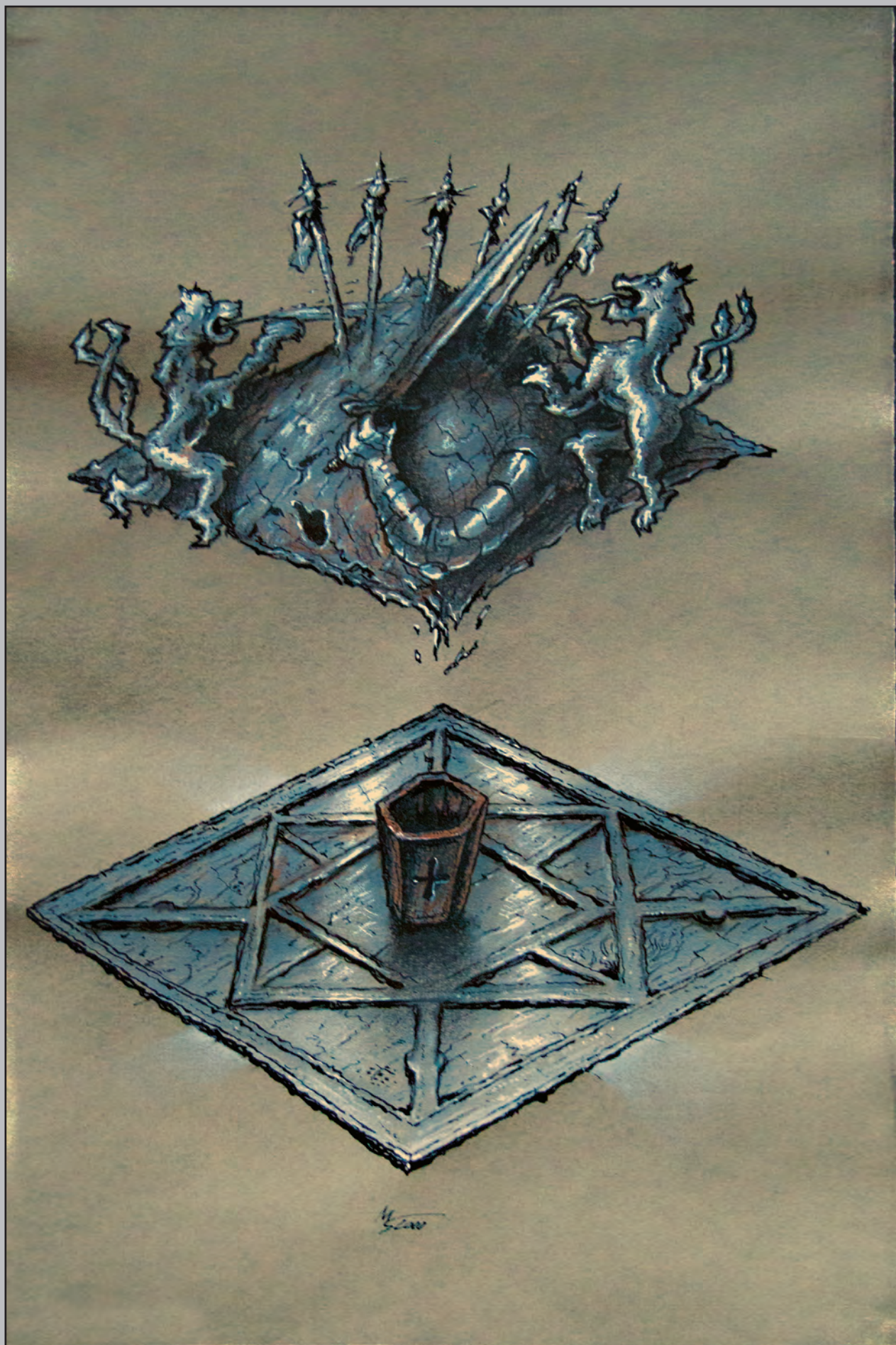
2000 *Pragostauros*, akvarelové pastelky, tuš na tónovaném kartonu

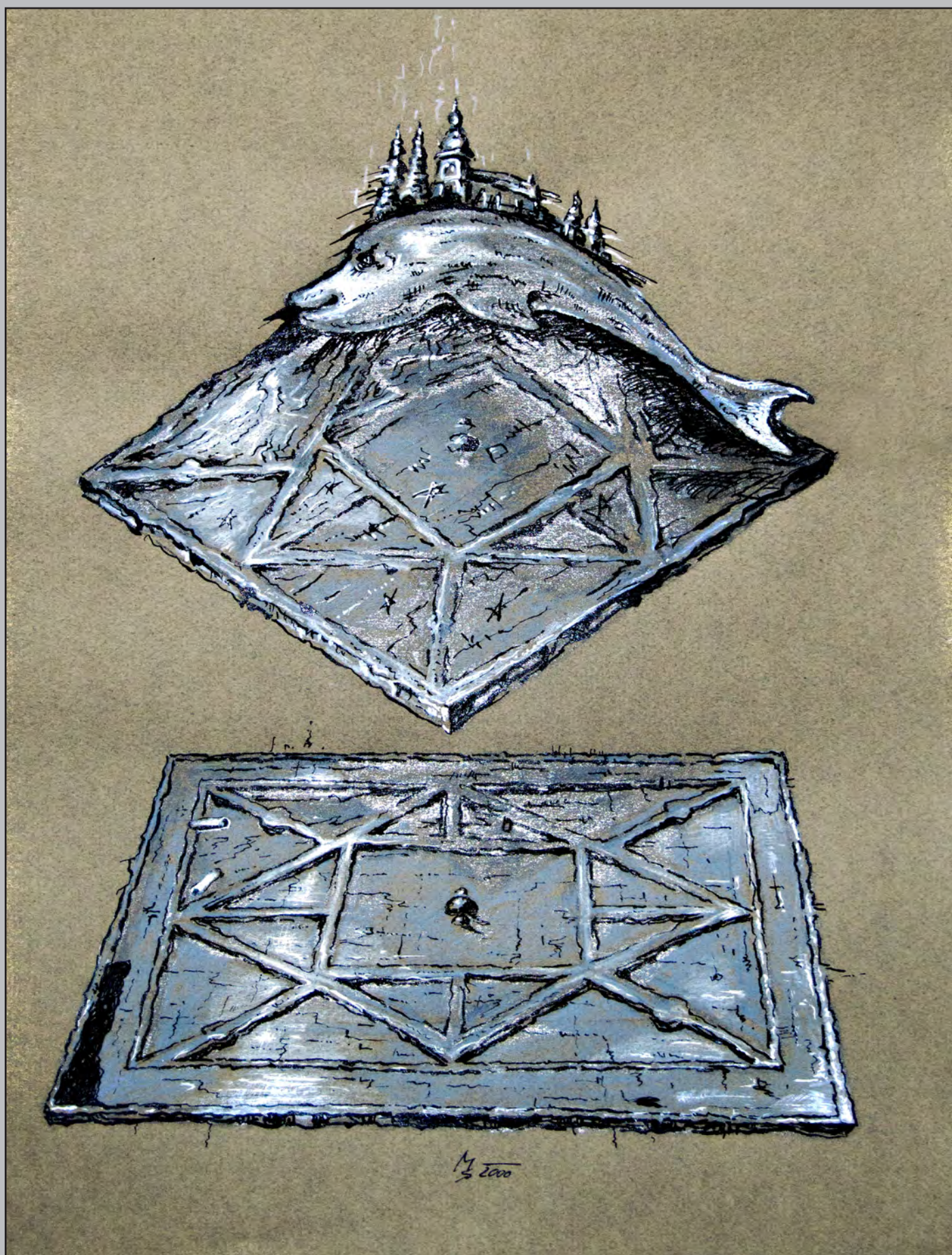
2000 *Co je nahoře, je i dole*, akvarelové pastelky, tuš na tónovaném kartonu

2000 *Hadí dvojklíčka Vltavy*, akvarelové pastelky, tuš na tónovaném kartonu

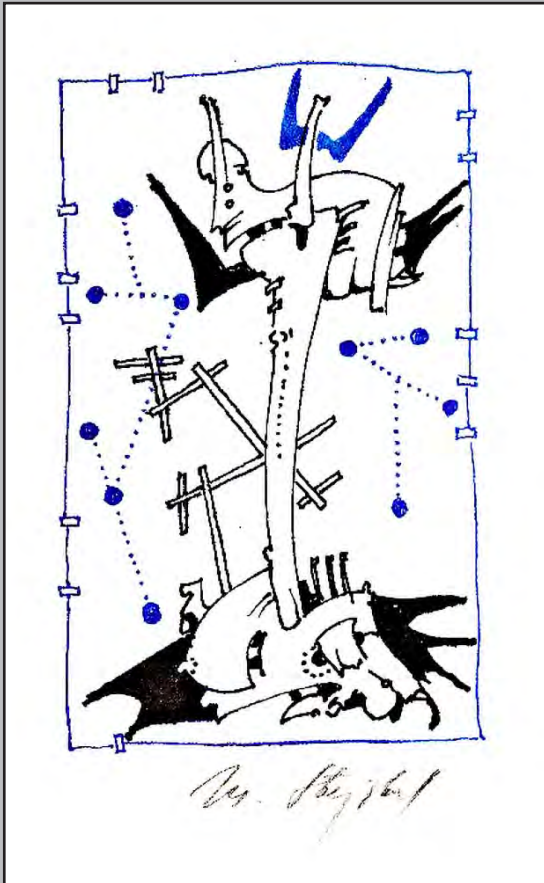
2000 *Pražský krucibul*, akvarelové pastelky, tuš na tónovaném kartonu

MARe nos Trum

2000 *Vrch mořského vepře*, akvarelové pastelky, tuš na tónovaném kartonu

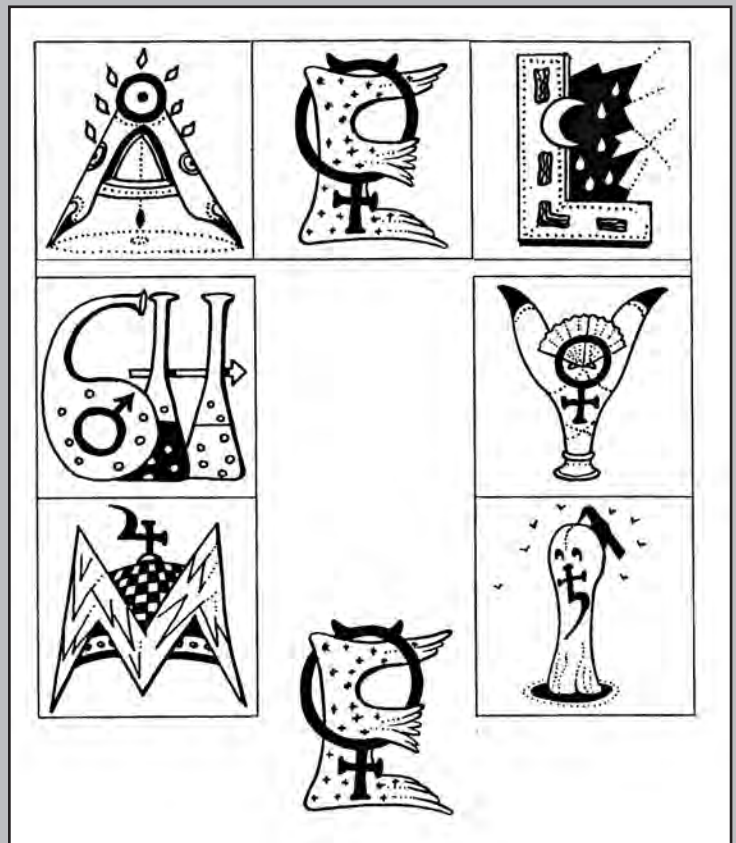
Knihy / revue

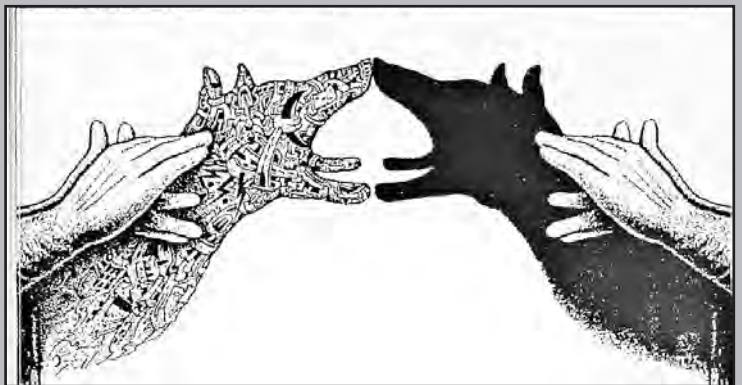
1995 *Frontispice*, M. Novotný, *Písek v zubech*, dvoubarevná kresba tuší

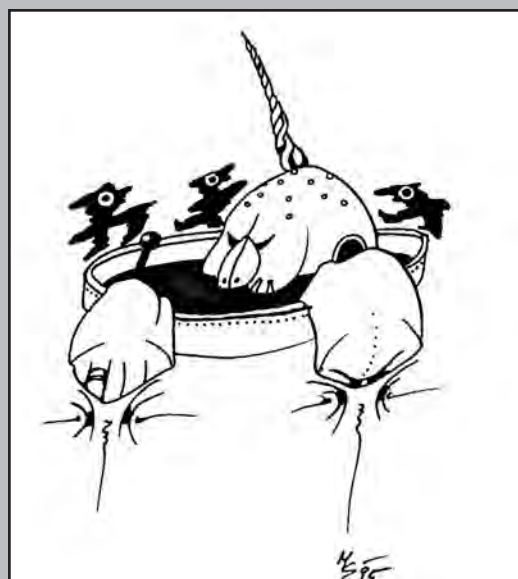
1995 *Desastrologie*, interpretace, (hra J. Terrosian)

1995 *Hermova abeceda* (R. Alleau, *Hermés a dějiny věd*)

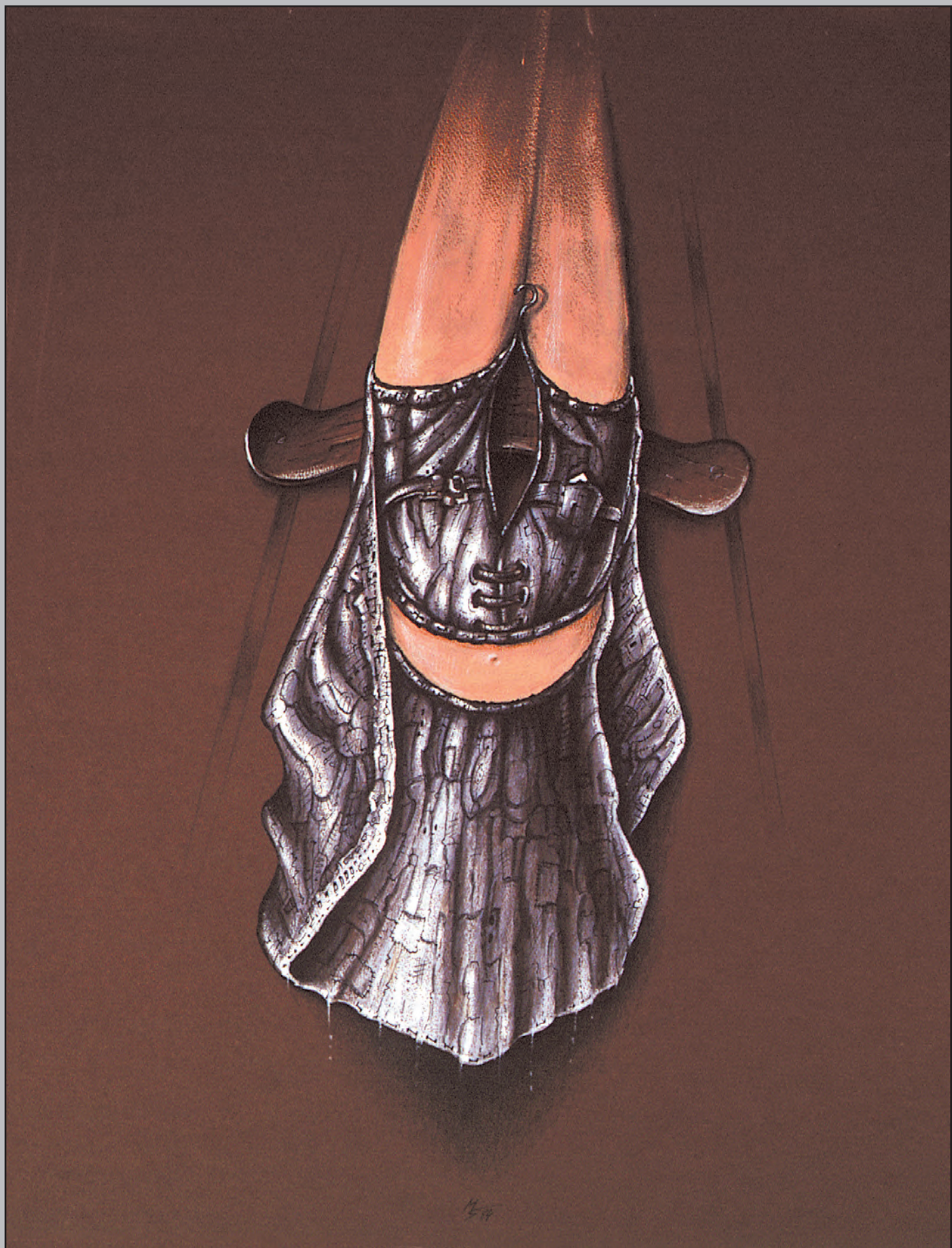
1992 *Z jednoho těsta*, interpretace kresby Toyen

1995 *Ilustrace*, M. D. Massoni, *Toujour à retardement*

Enigma Š + T

Pocta Skupině surrealistů v ČSR,
barevné pastelky na tónovaném kartonu

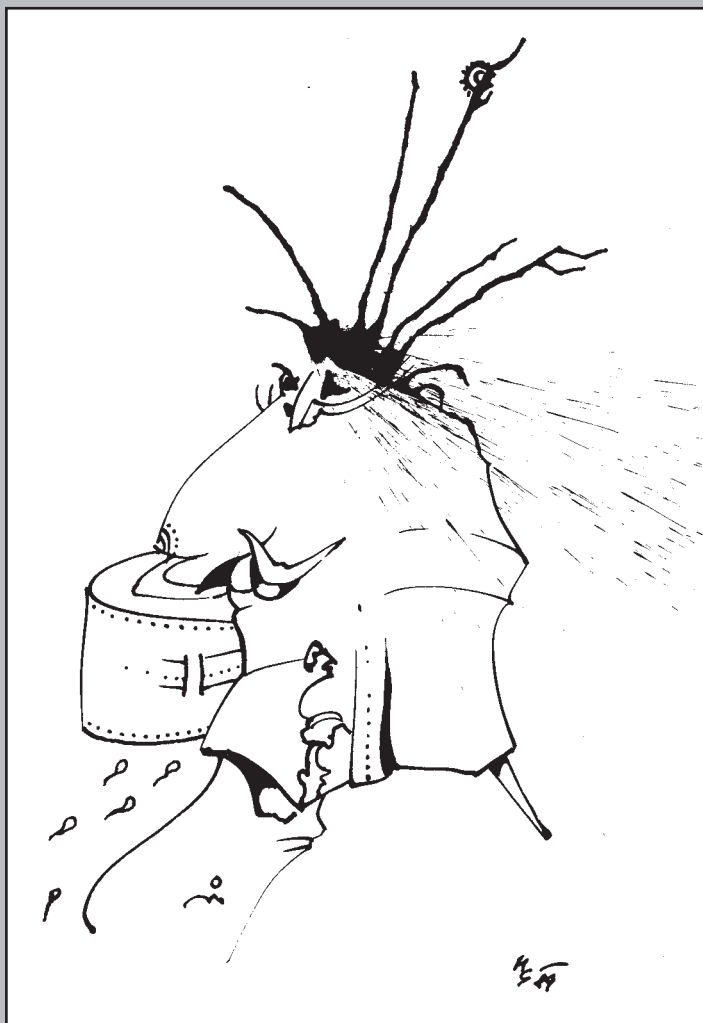

MARe nos Trum

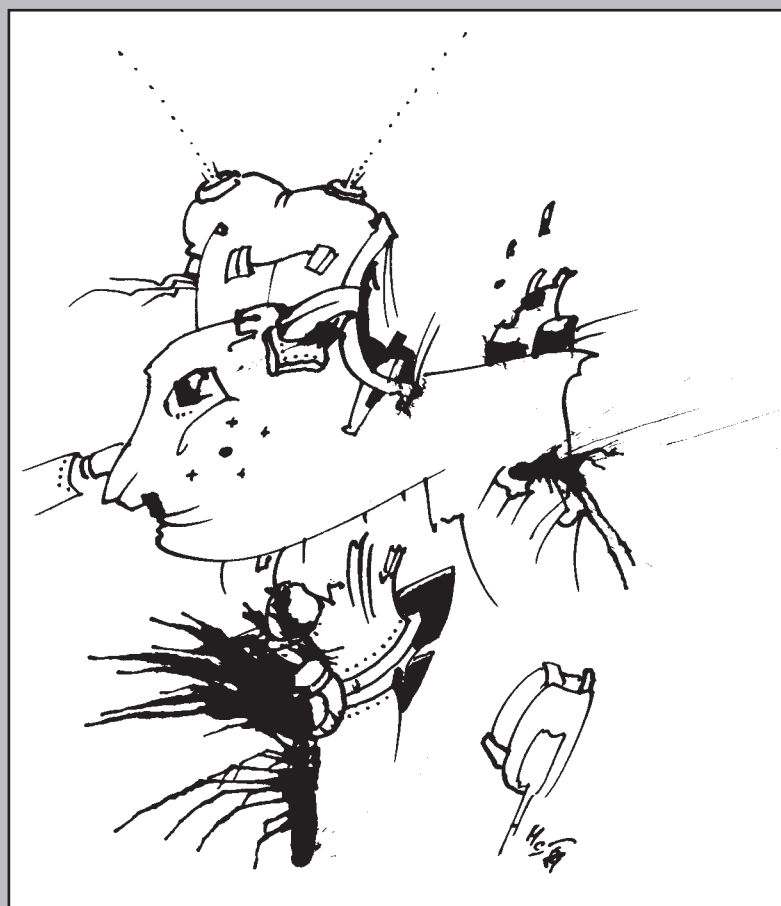
1994 *Po představení 01* (sbírka: J. Vykoukal, Cheb)

1994 *Po představení 02*

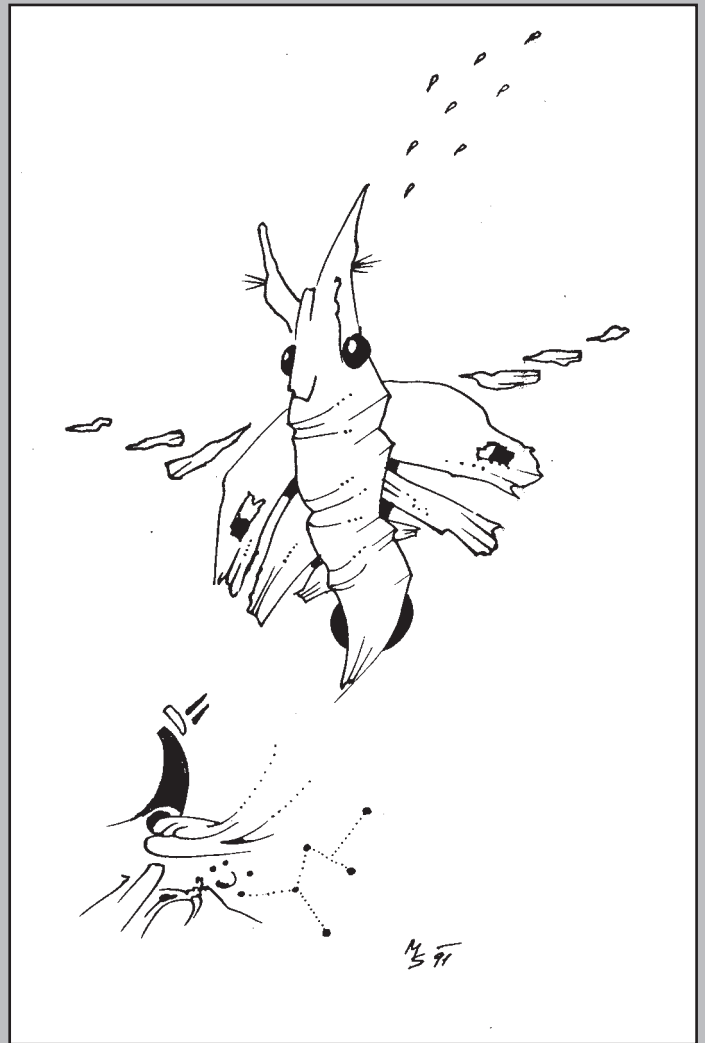

1989

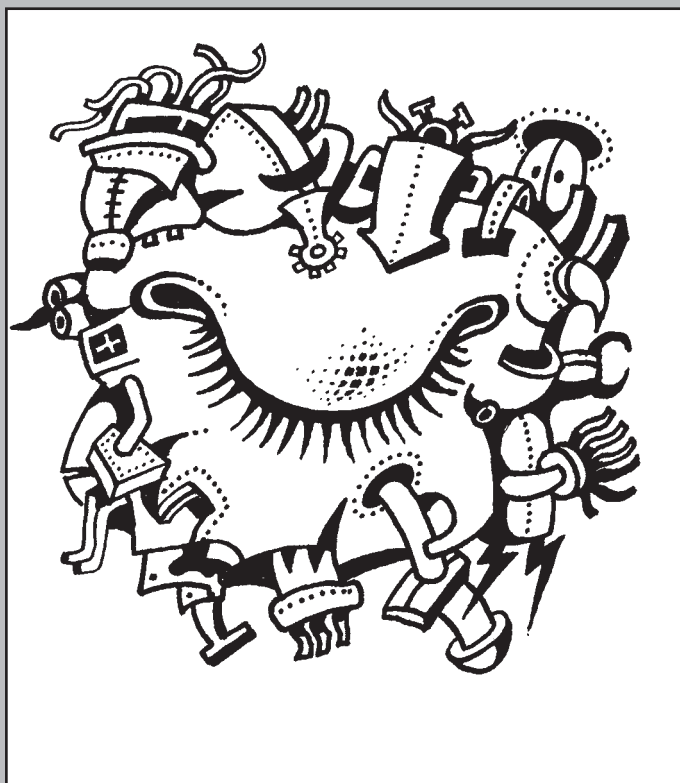

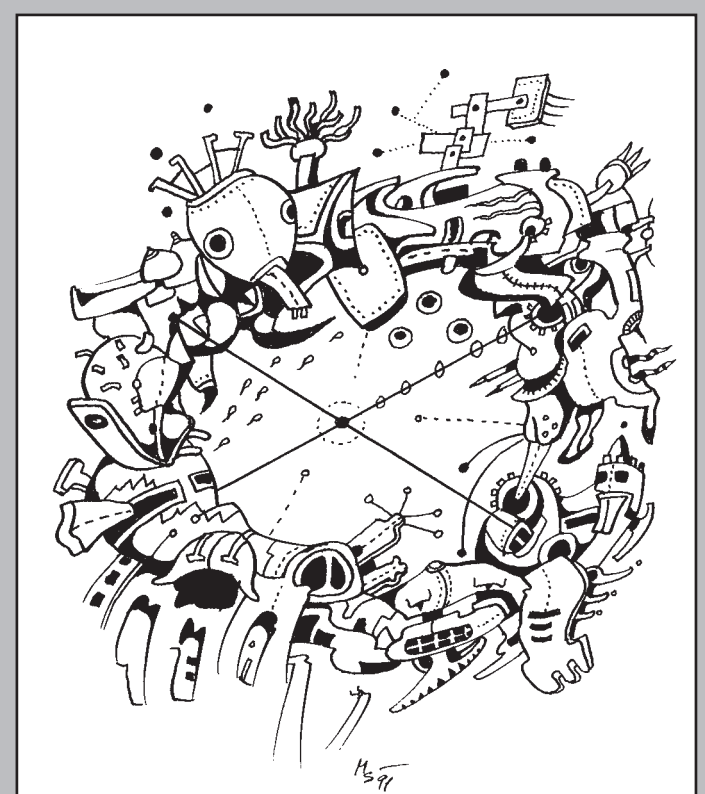
1989

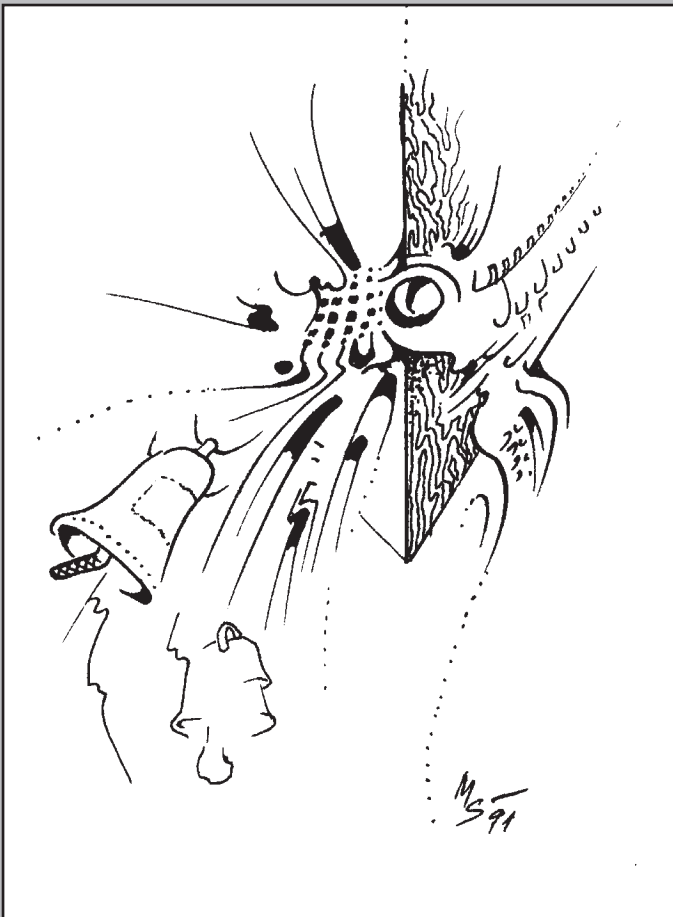
1991

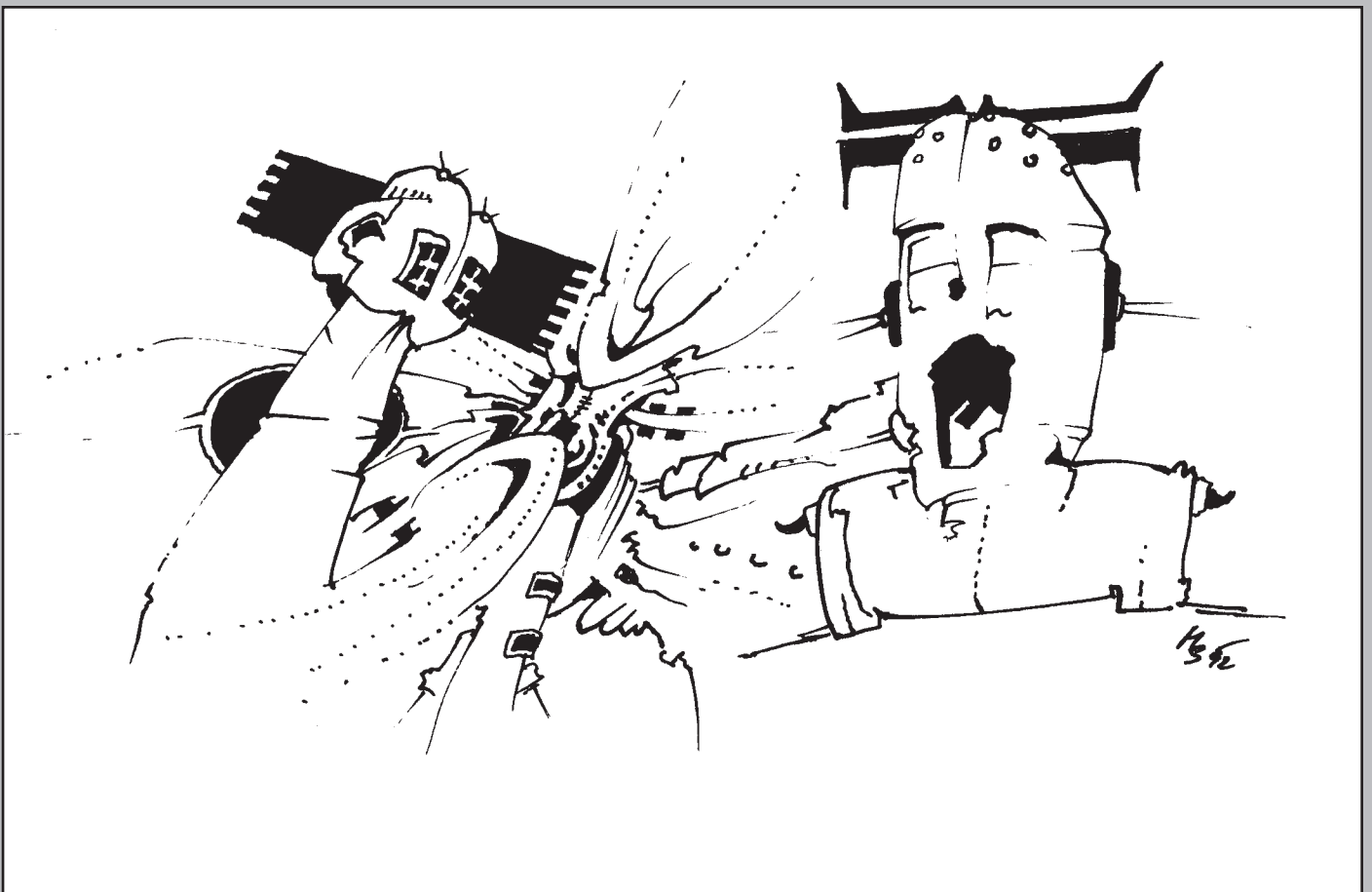
1984 Katalog výstavy *Sféra snu*

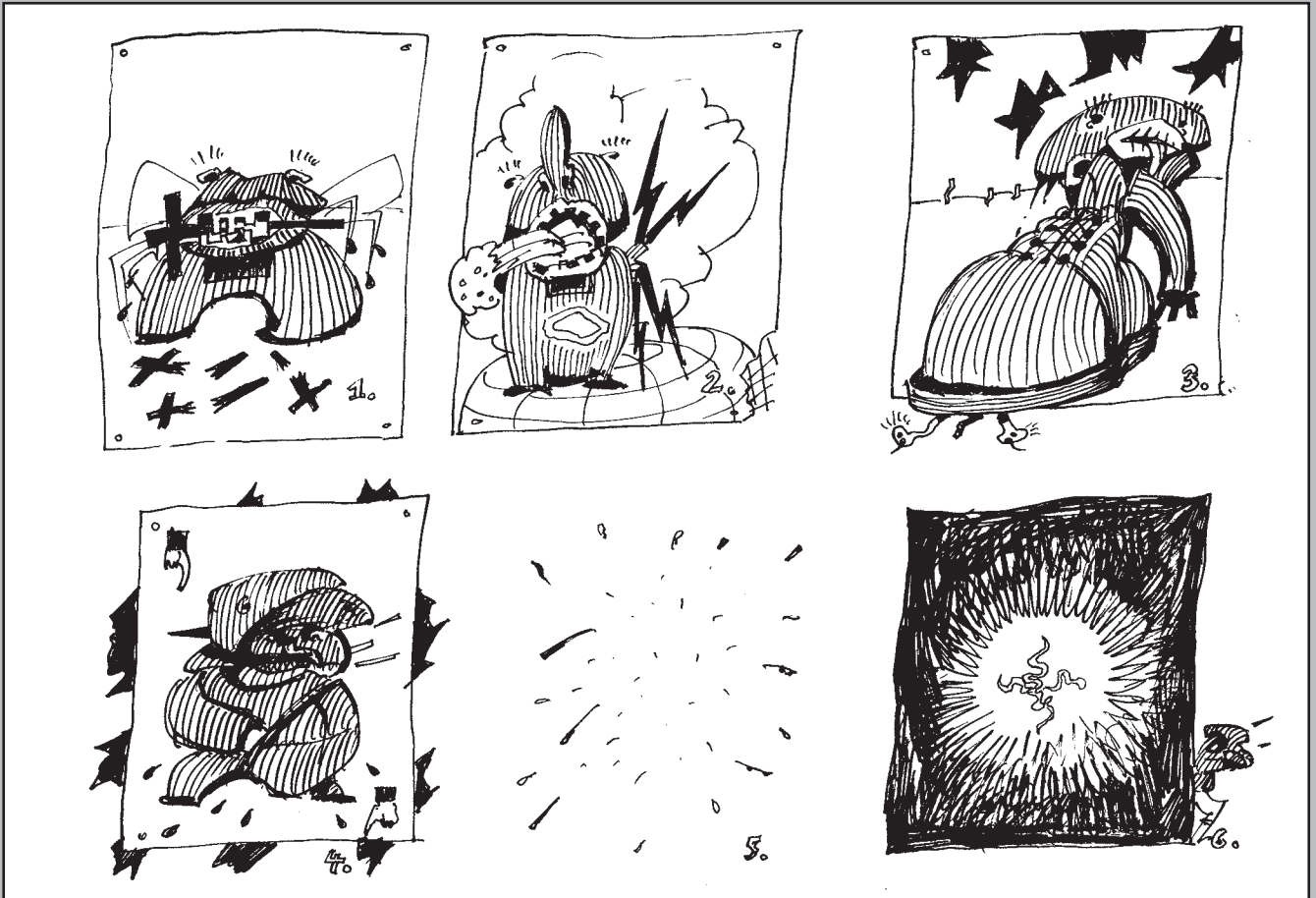
1991

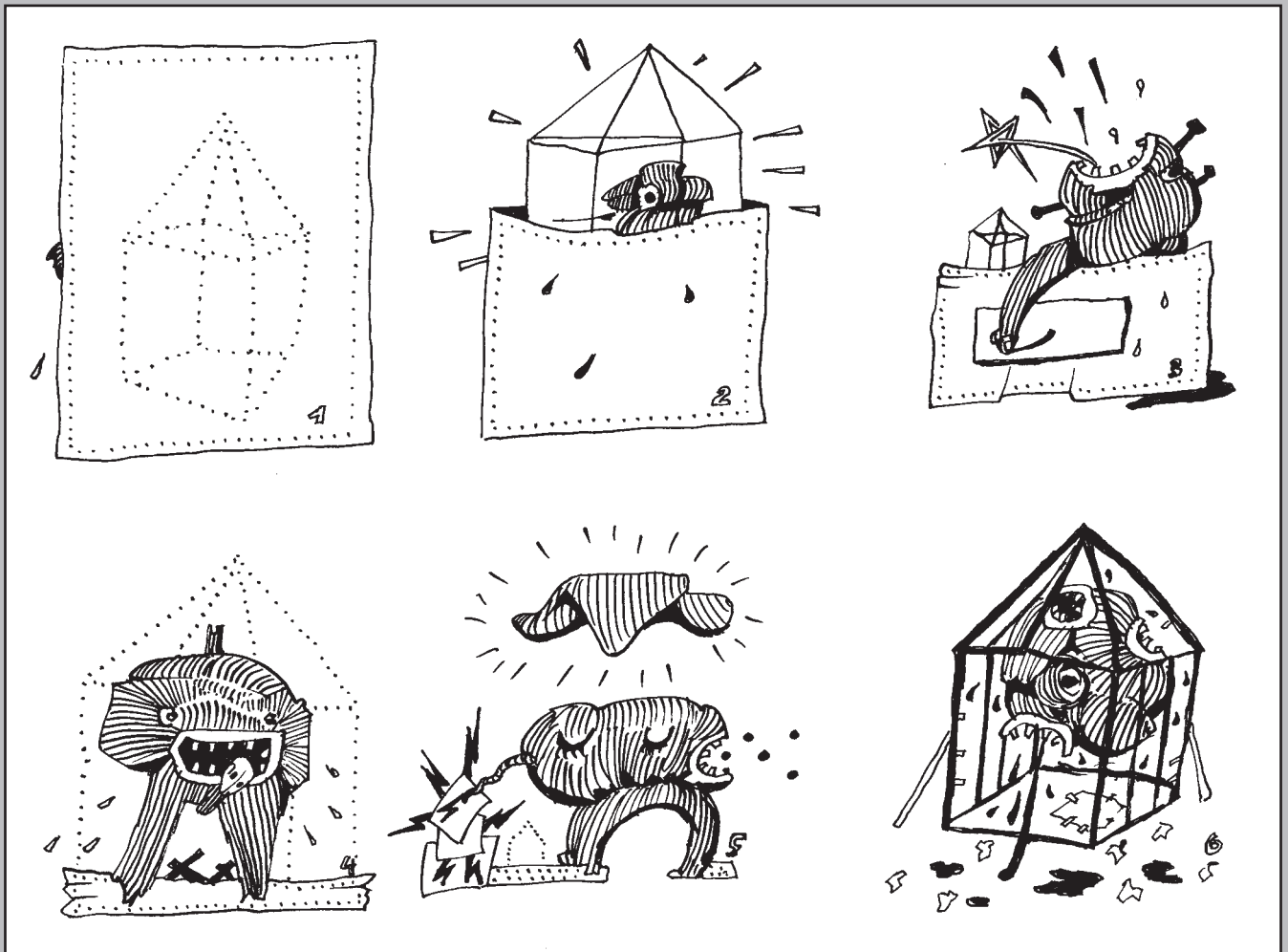
1991

1992

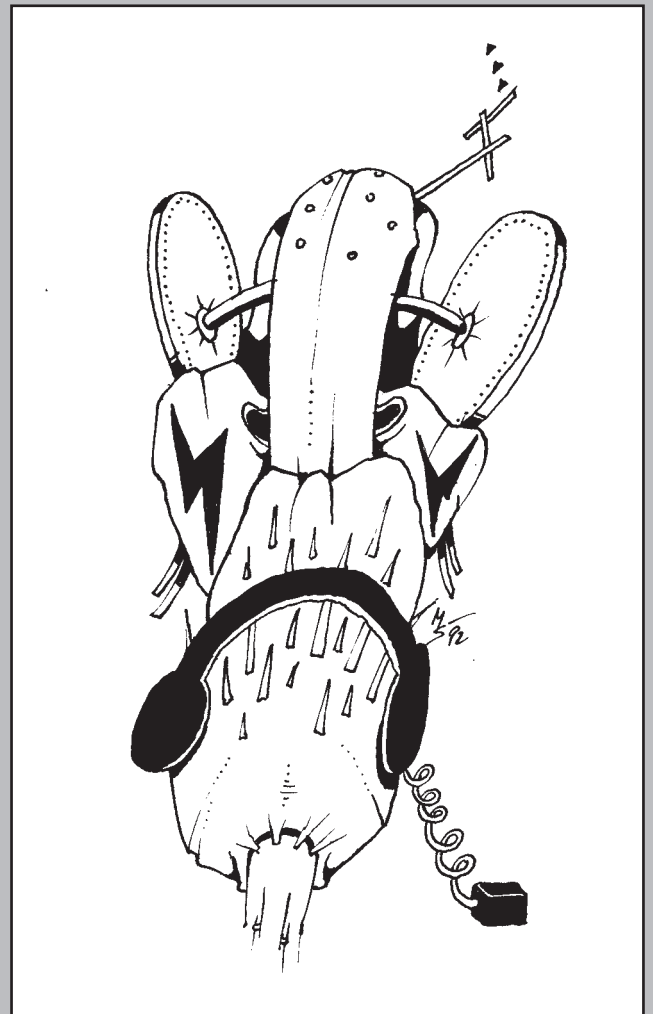
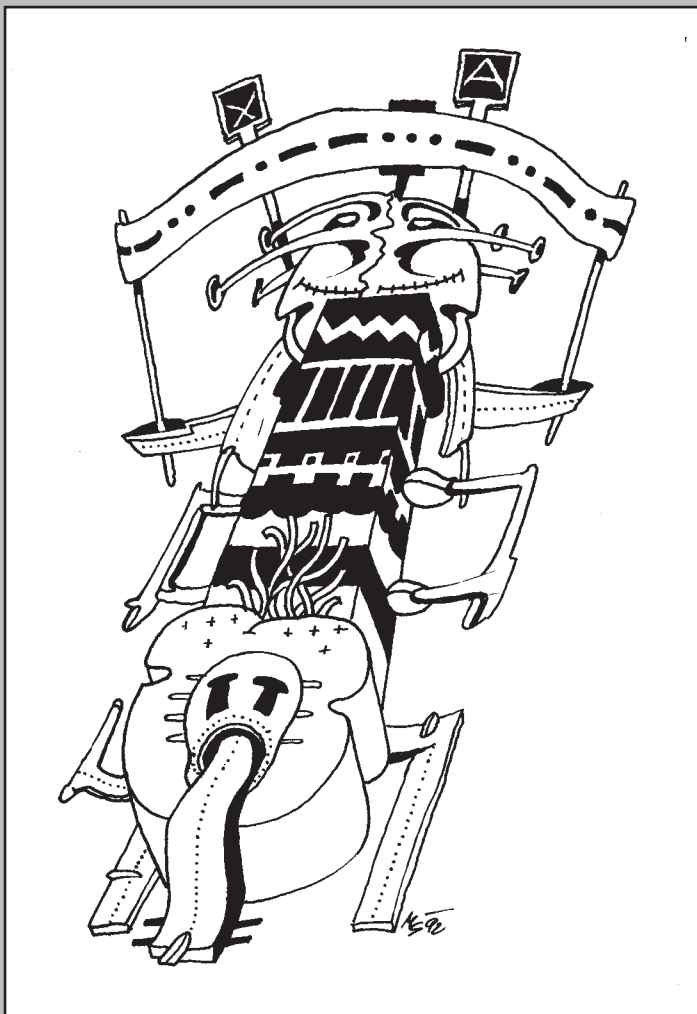
1992 Básník N. mustruje... 01

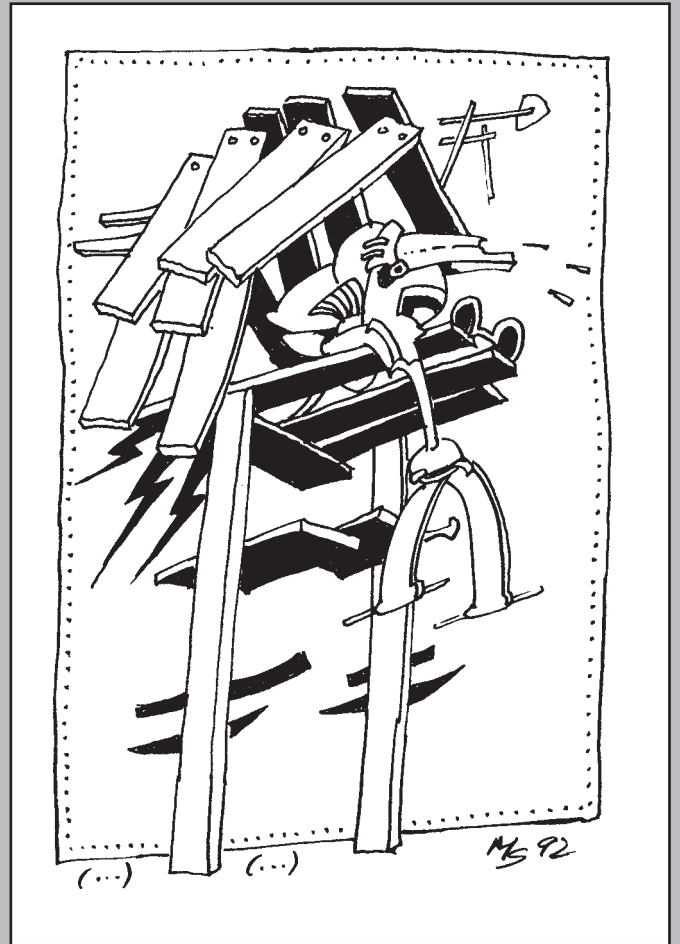
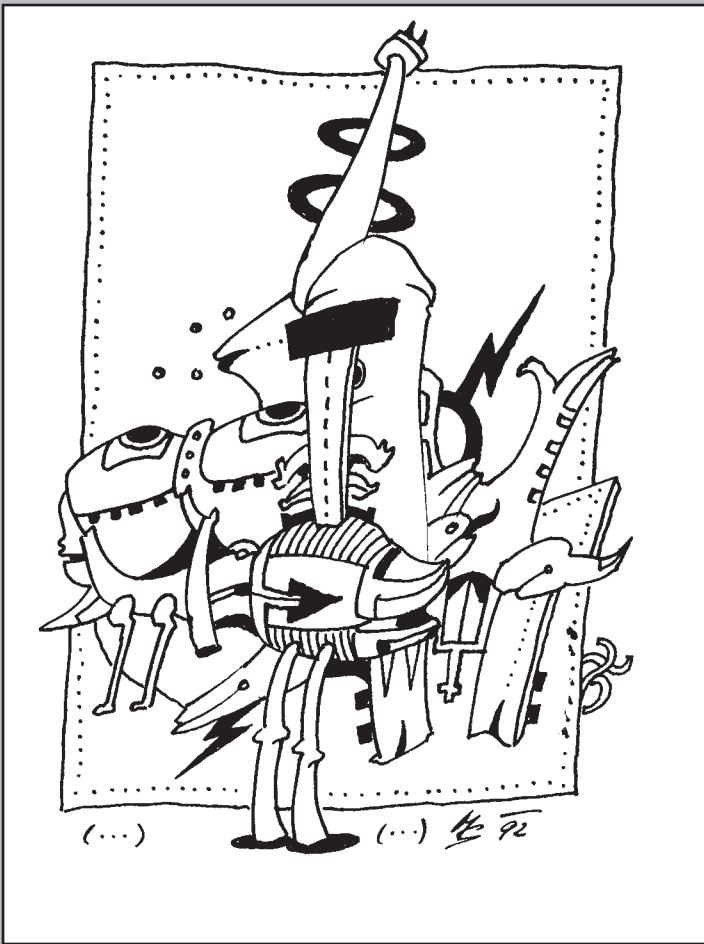

1992 Básník N. mustruje... 02

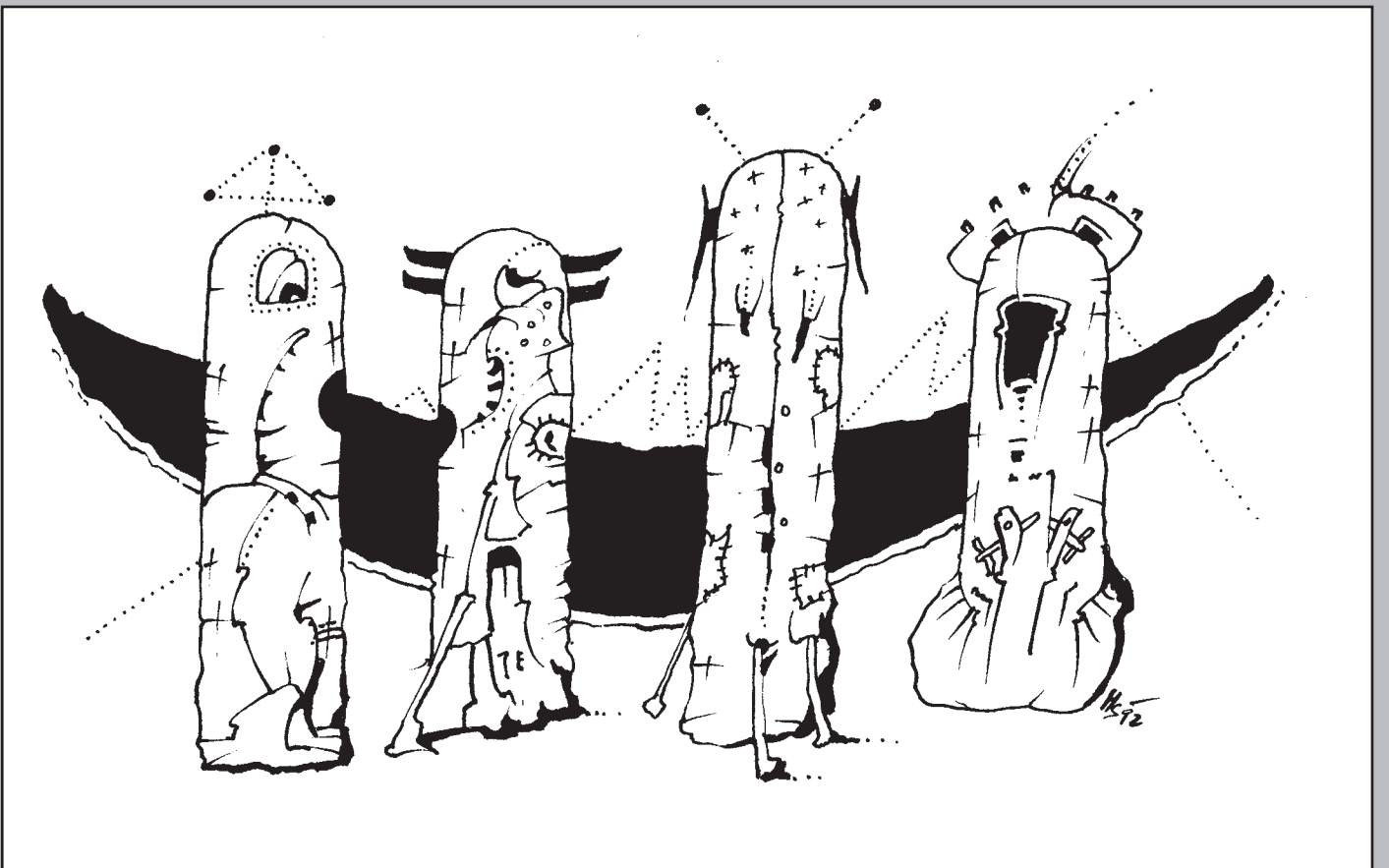

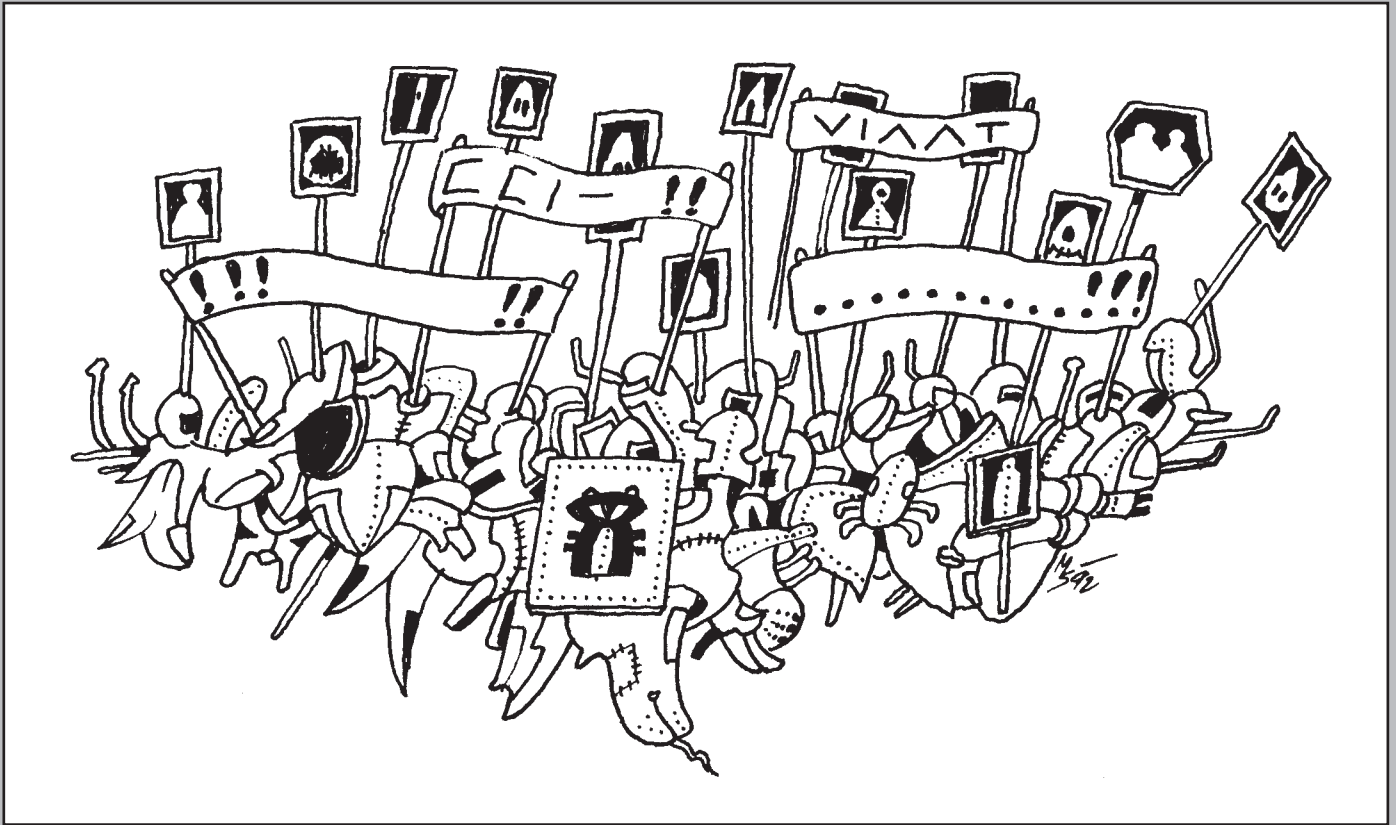
1992

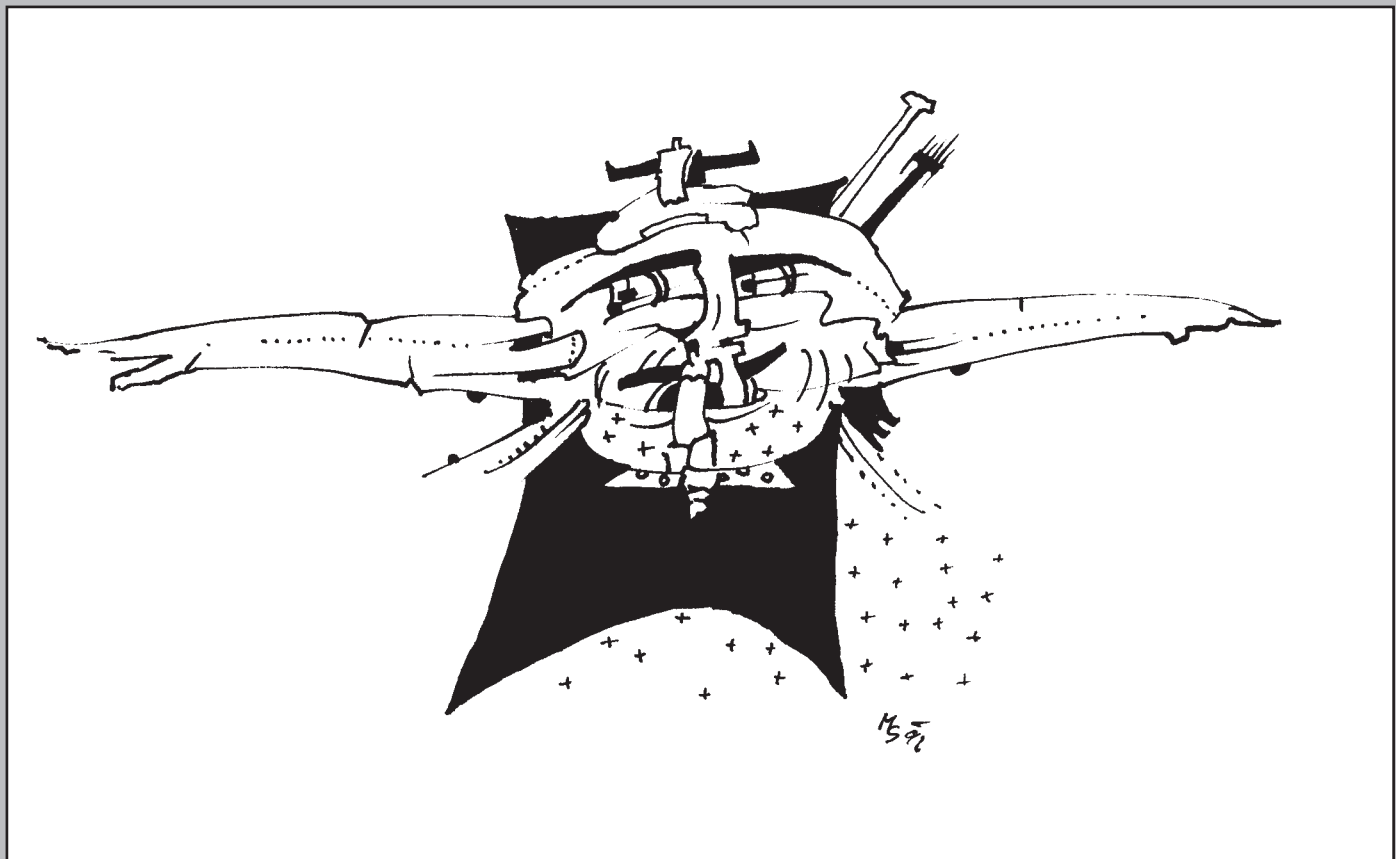

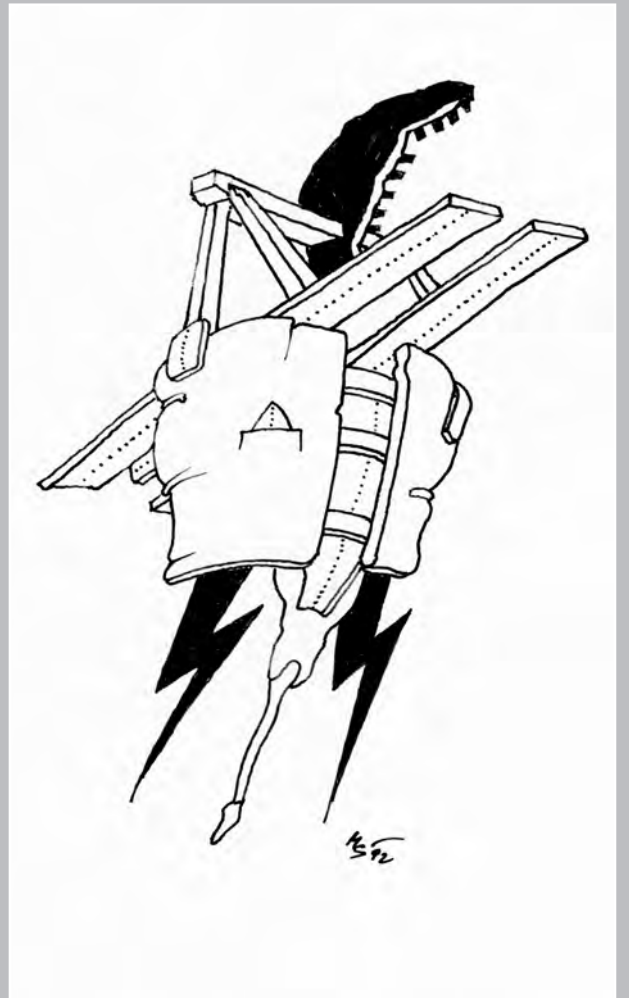
1992

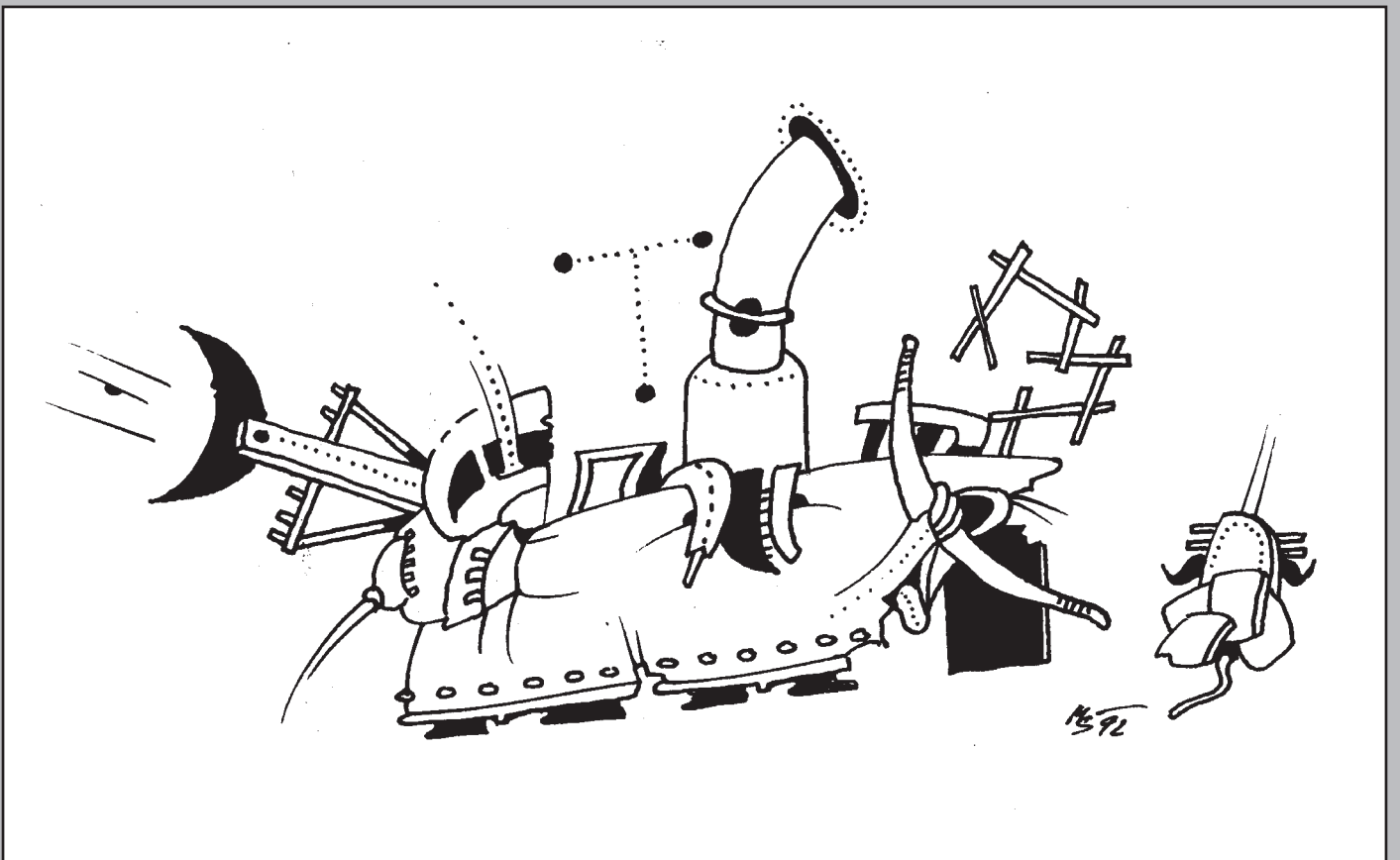

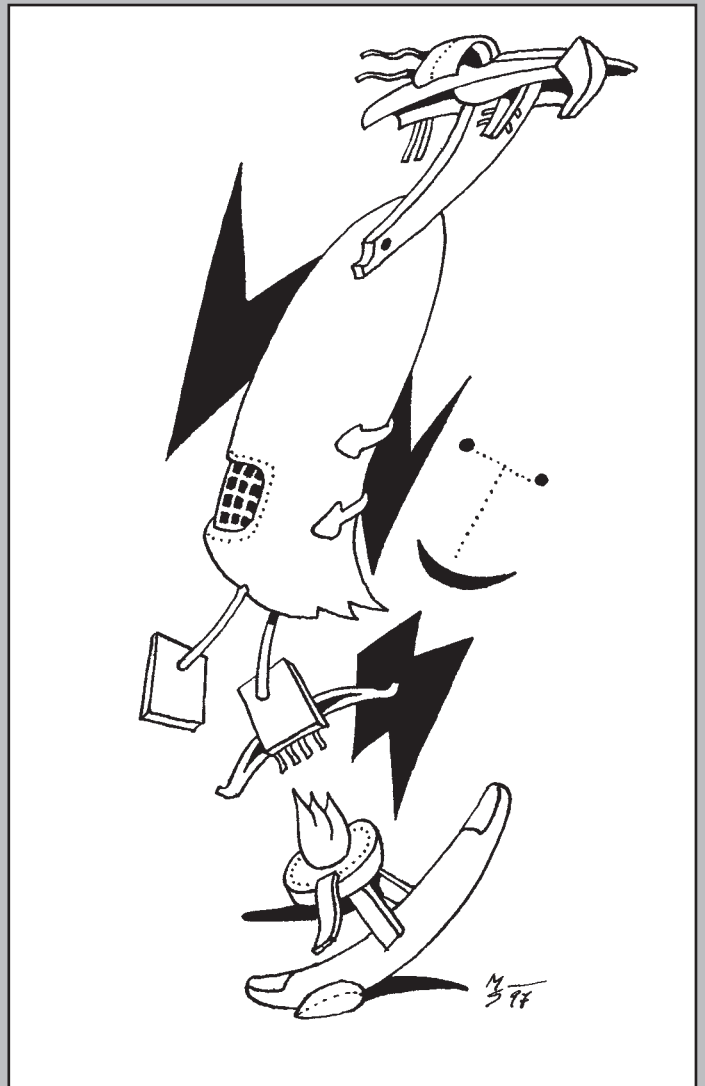
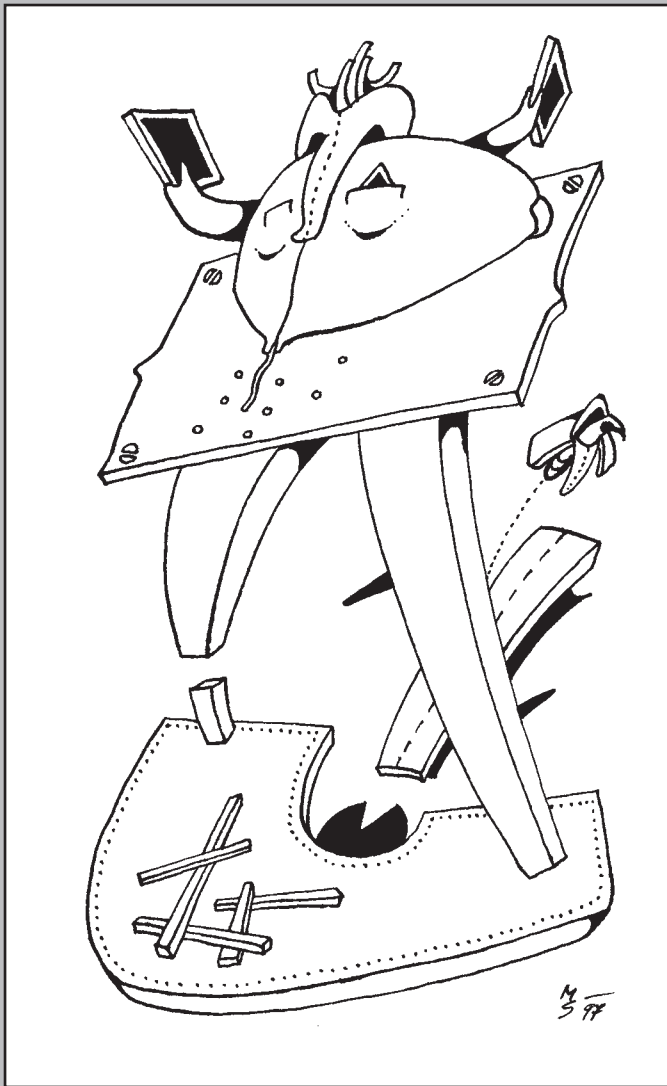
1992

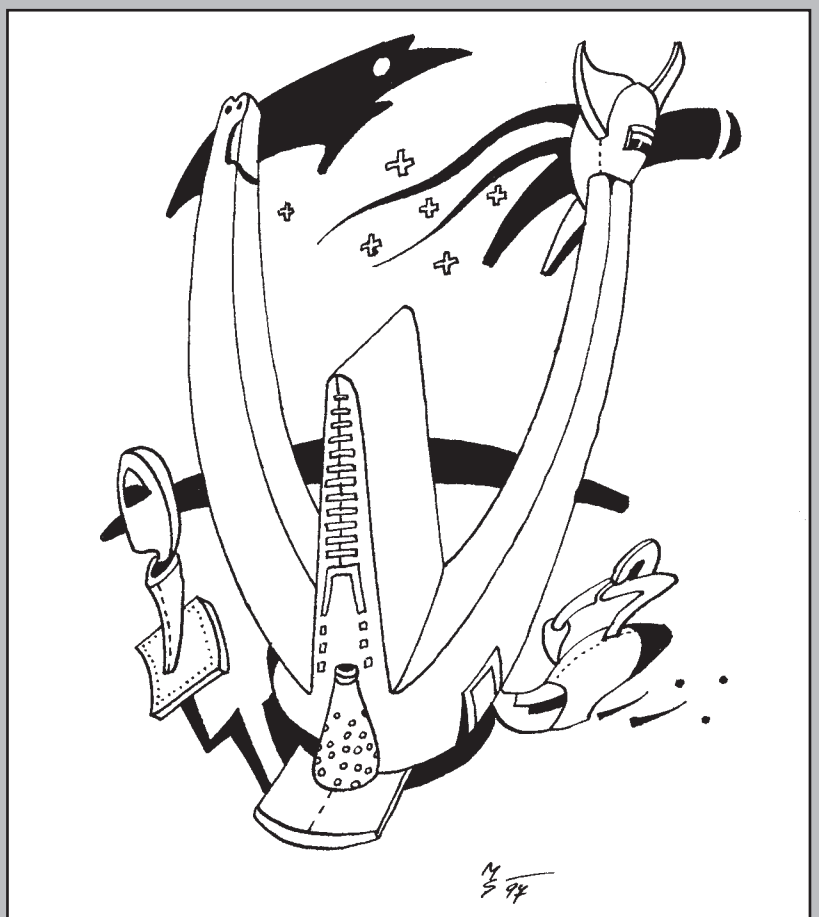
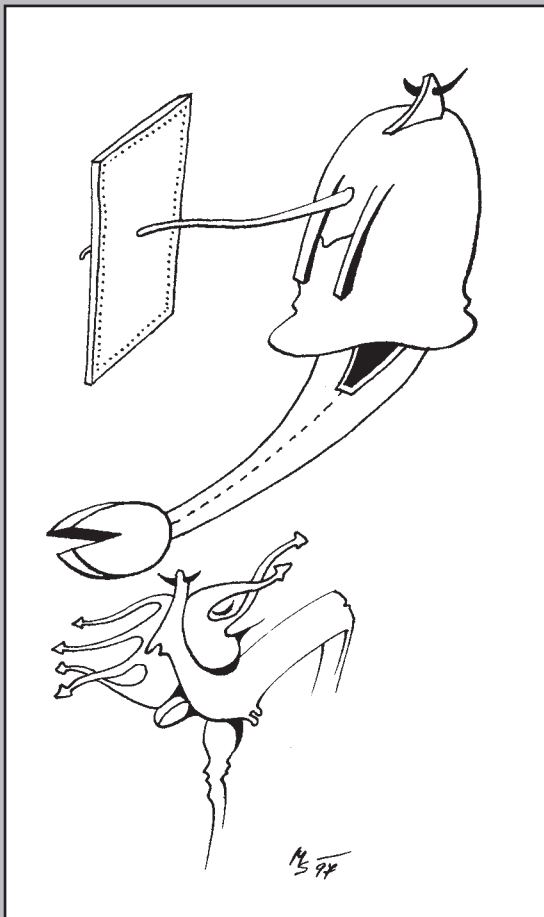

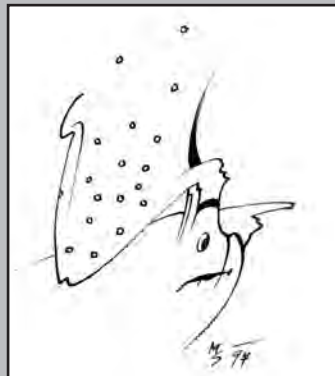
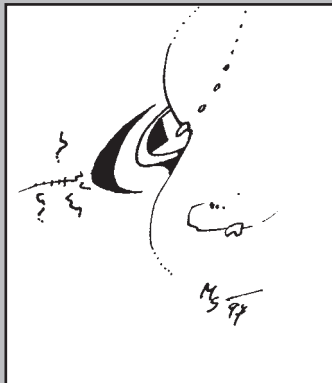
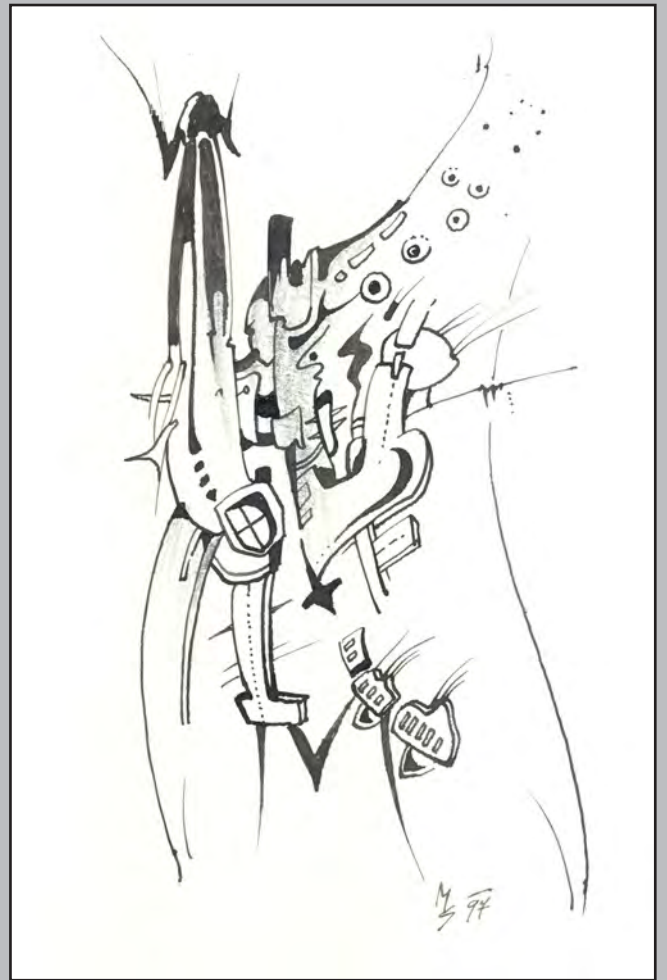
1992

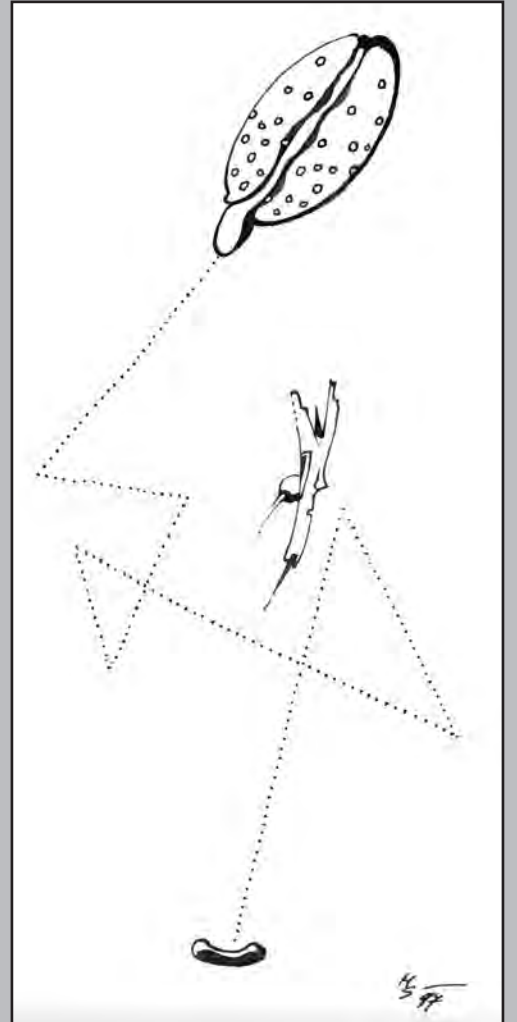

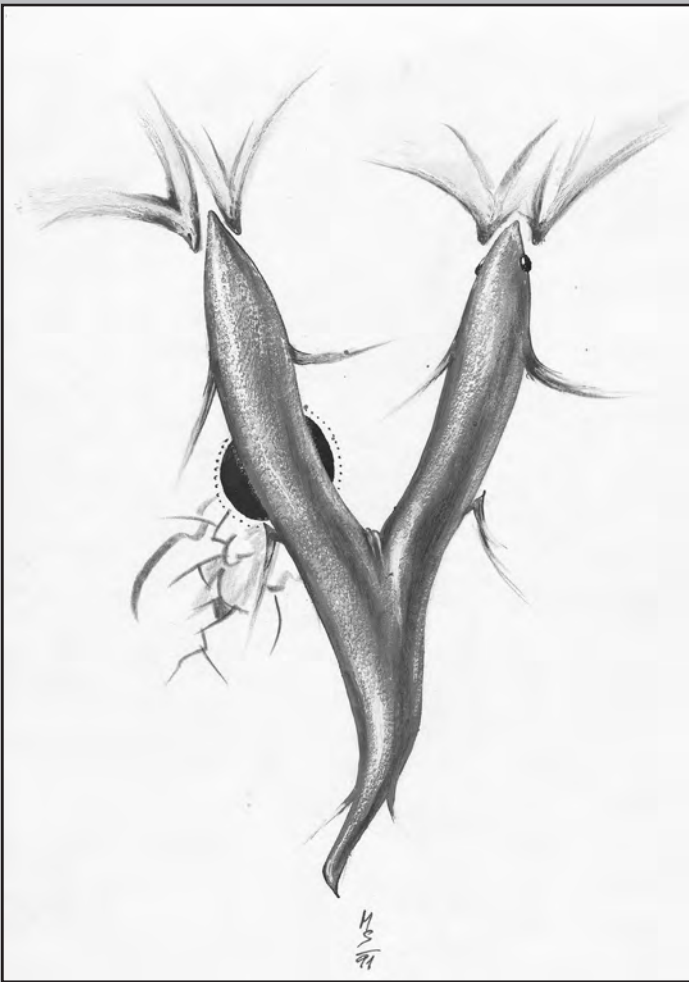
1997

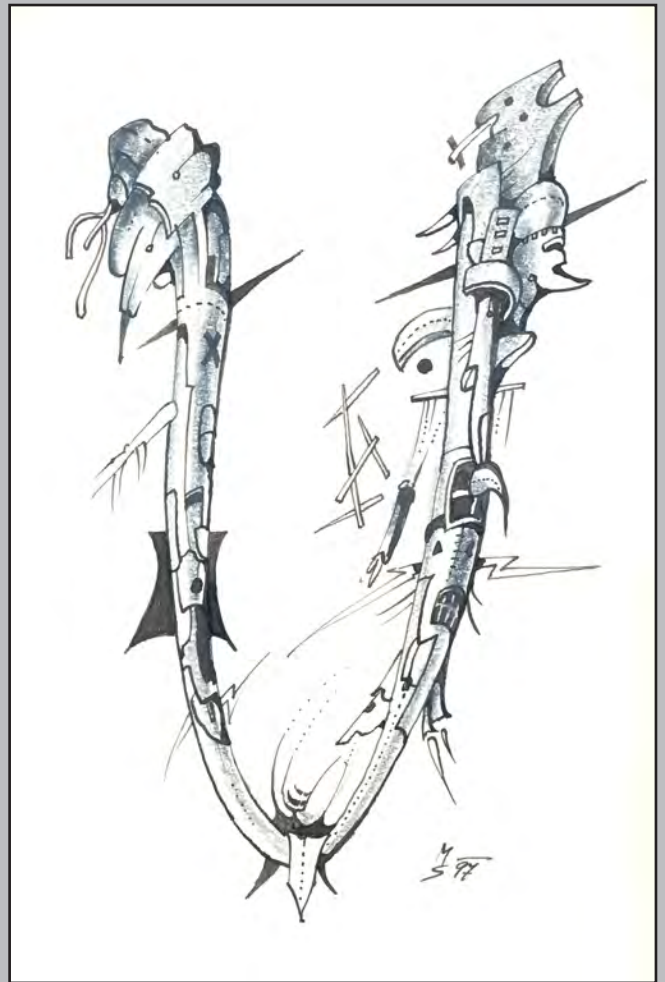

1997

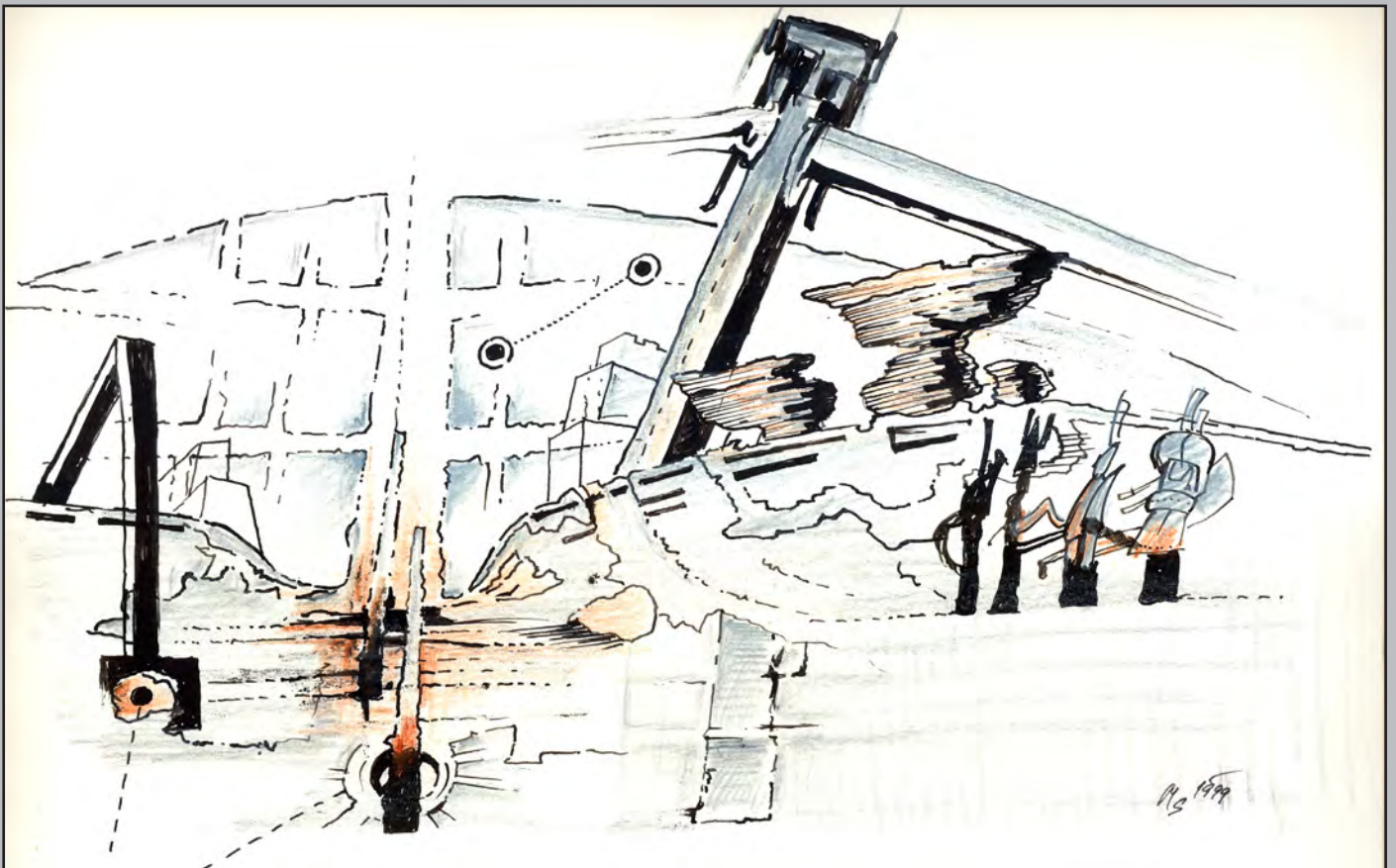

1991 *Věčko 01*

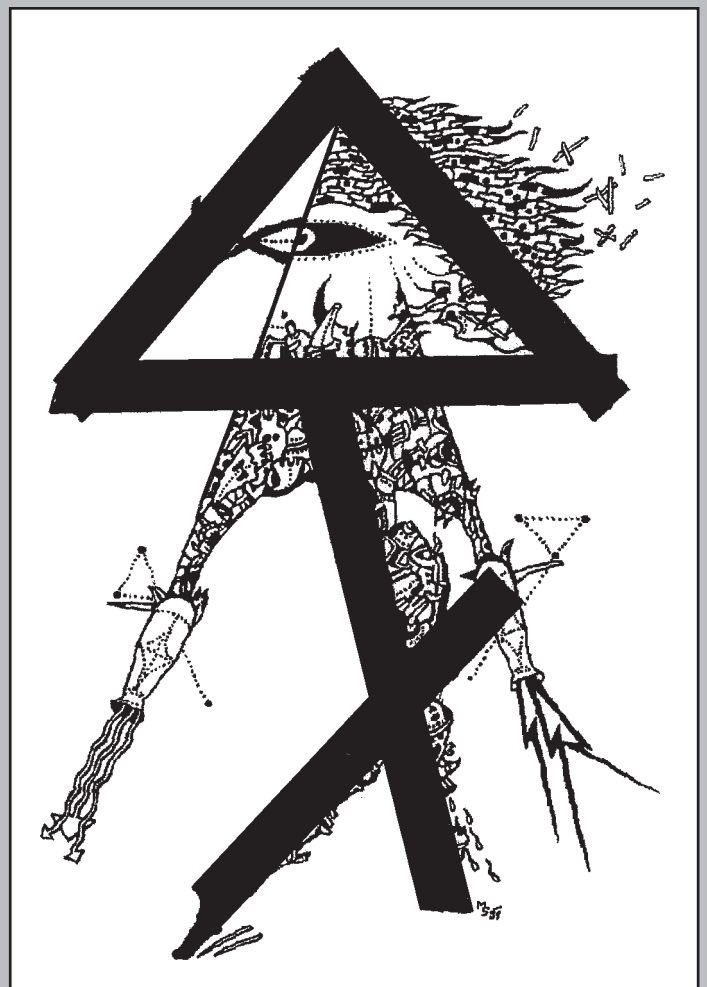
1997 *Věčko 02*

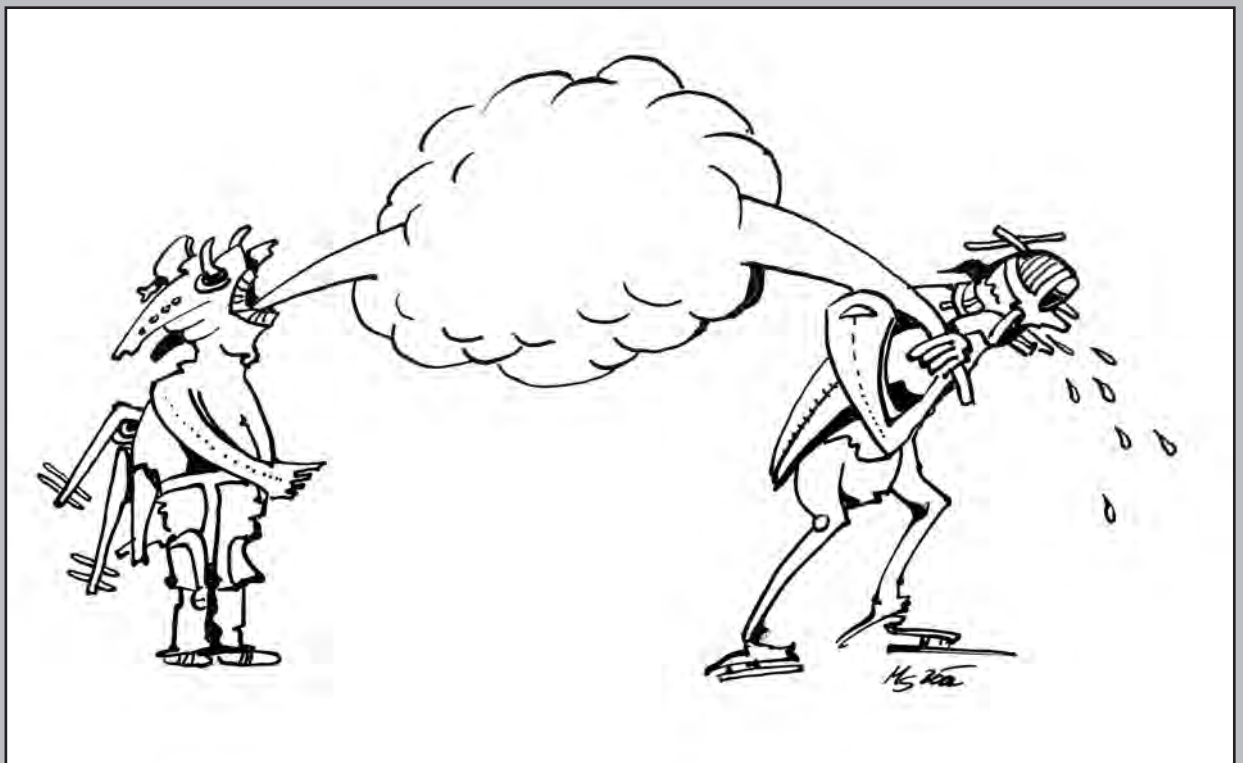
1999

1989 *Tendo*, koláž a černá tuš

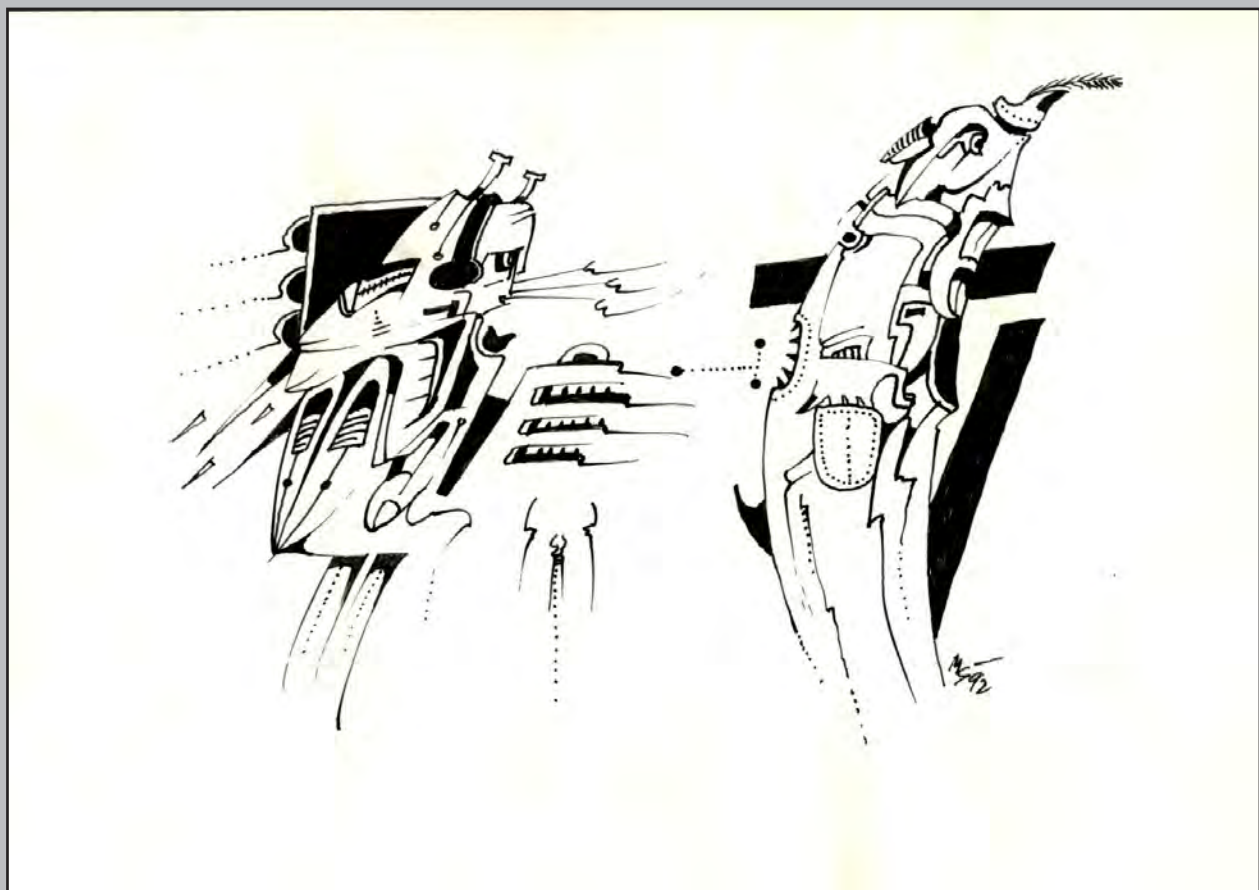
1991 *André Breton*, koláž a černá tuš

2002 *Jak jsem předjal koronu*

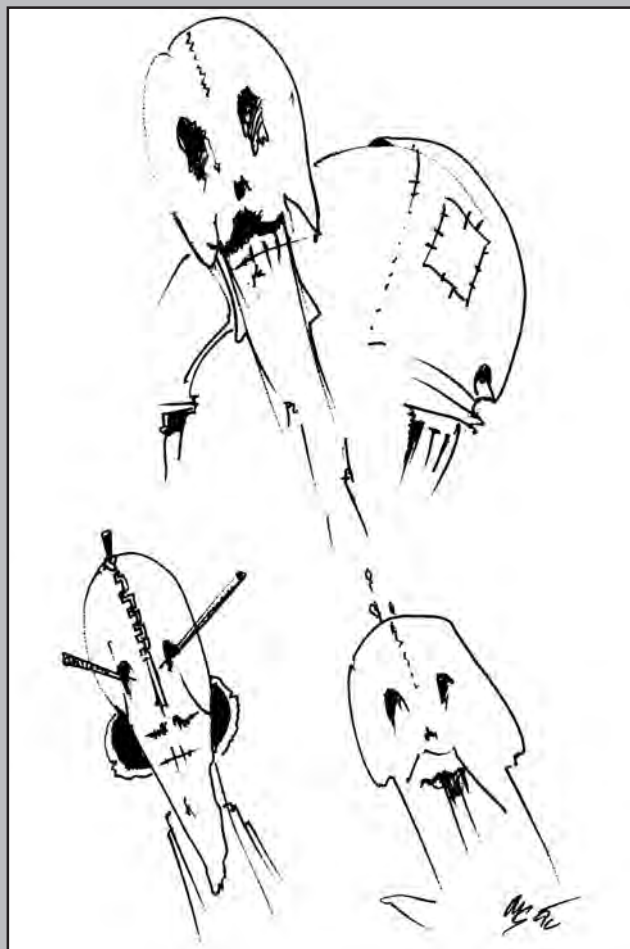
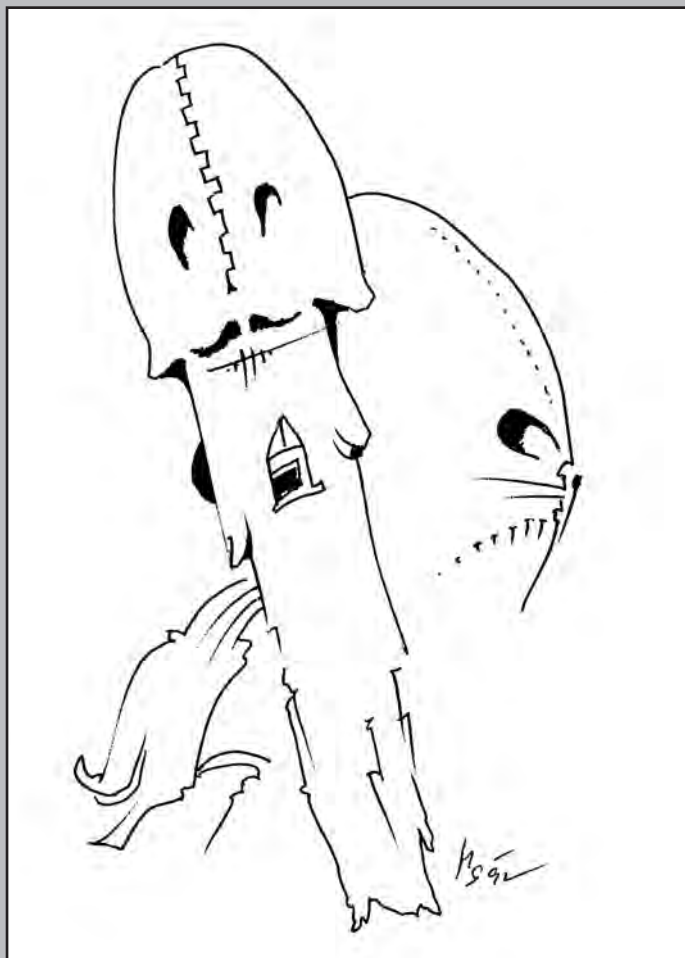

1982 Kresba k cyklu *Rozmíšky*
Obě kresby ze sbírky J. Gabriela

1992

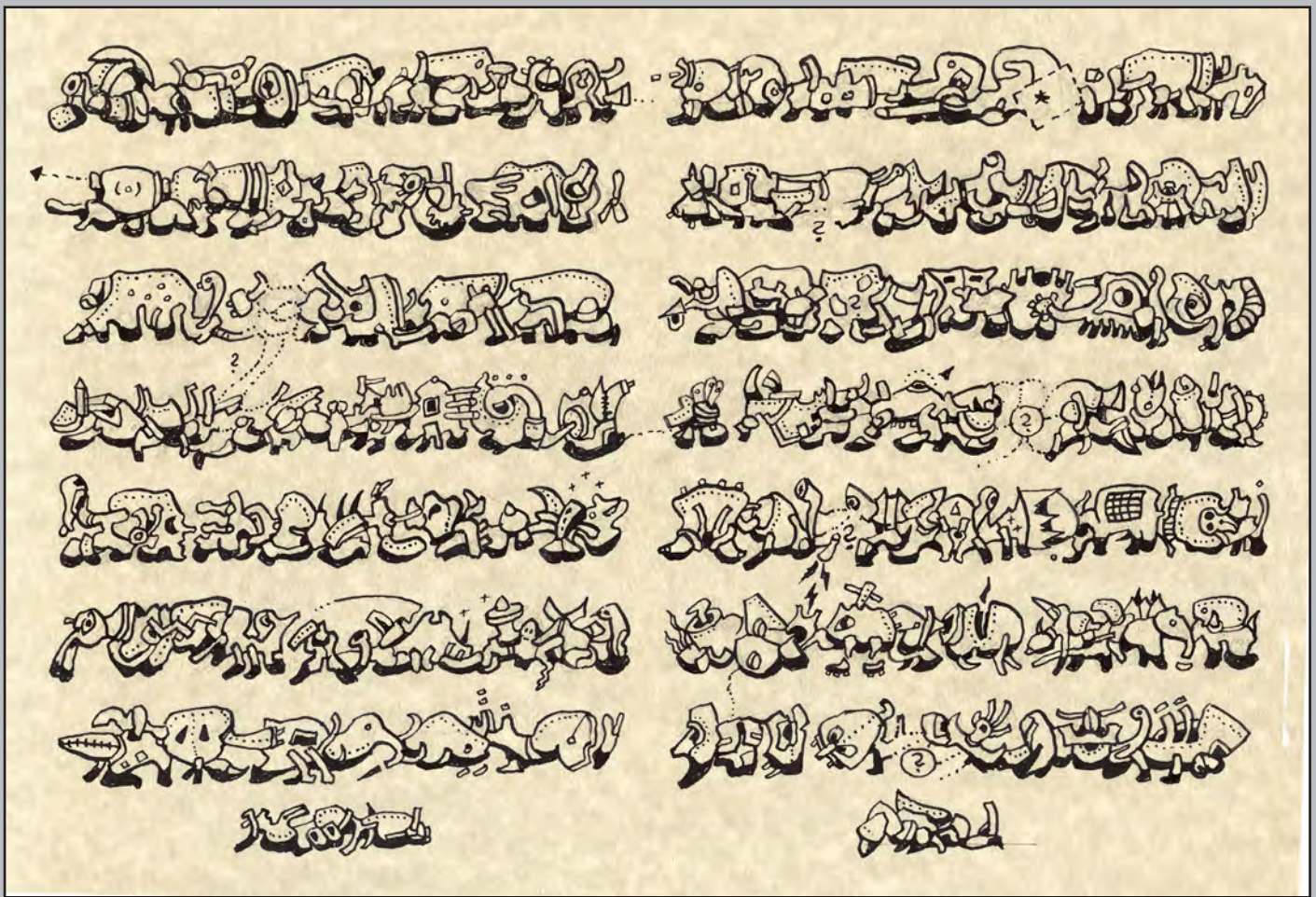
Miscellanea

1992 *Falokranické zjevy*

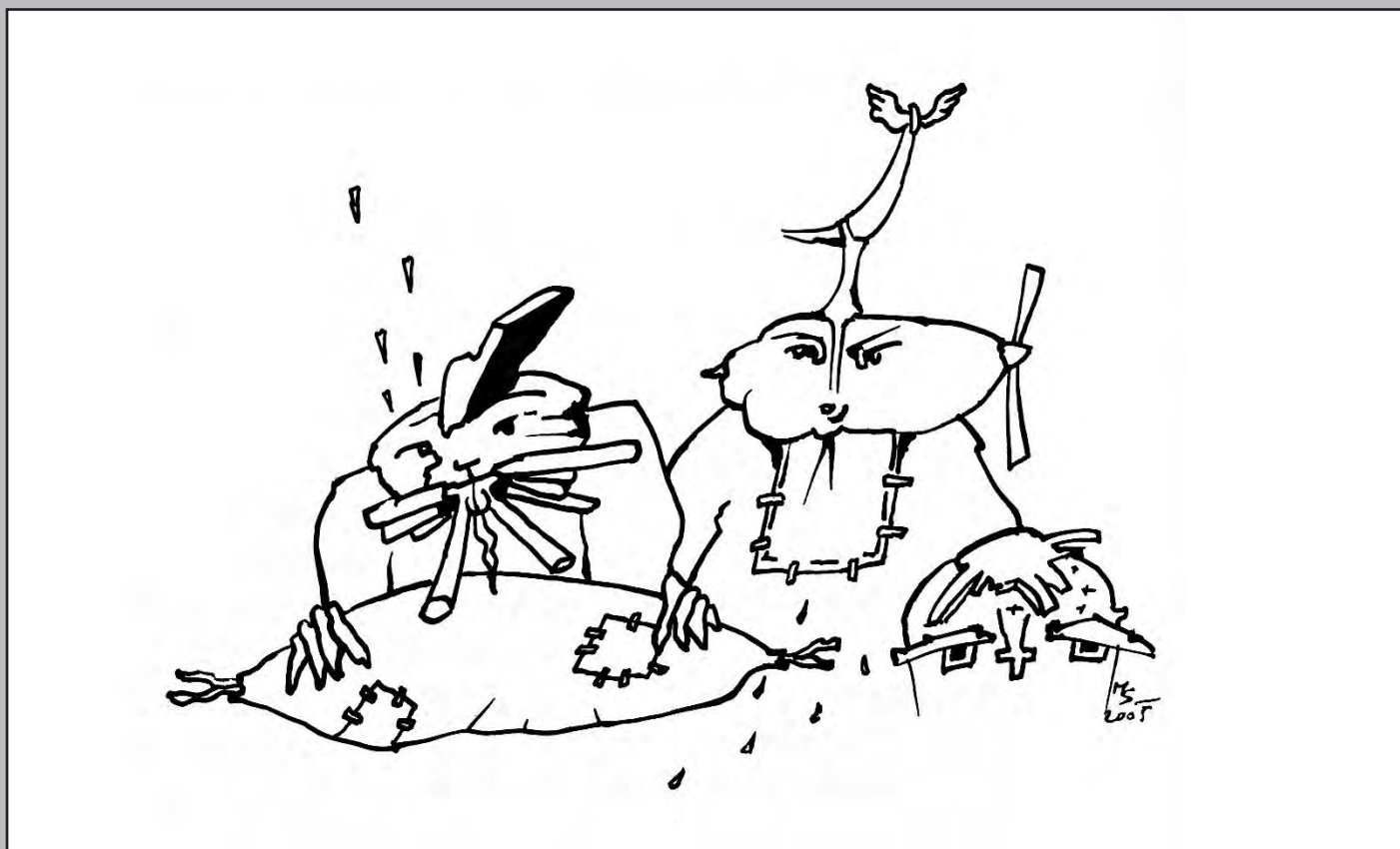
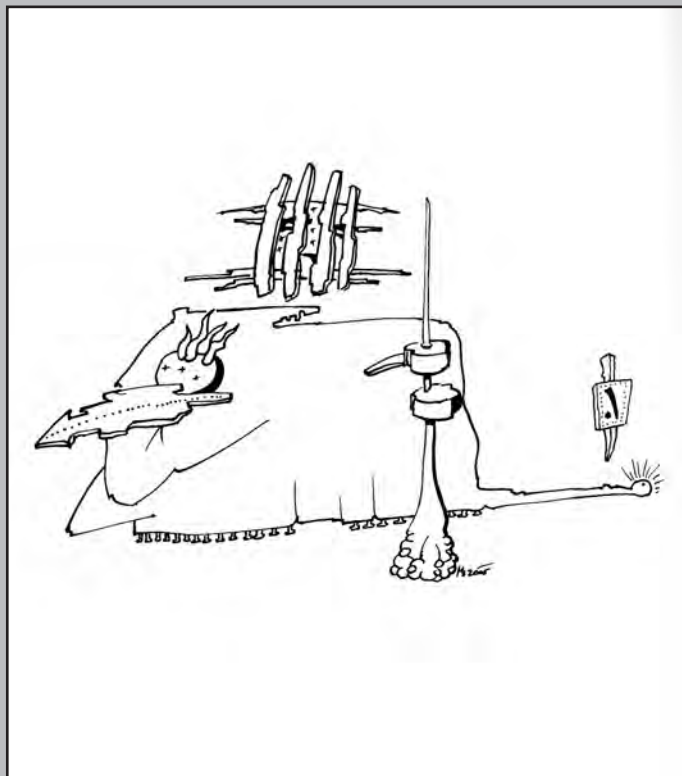
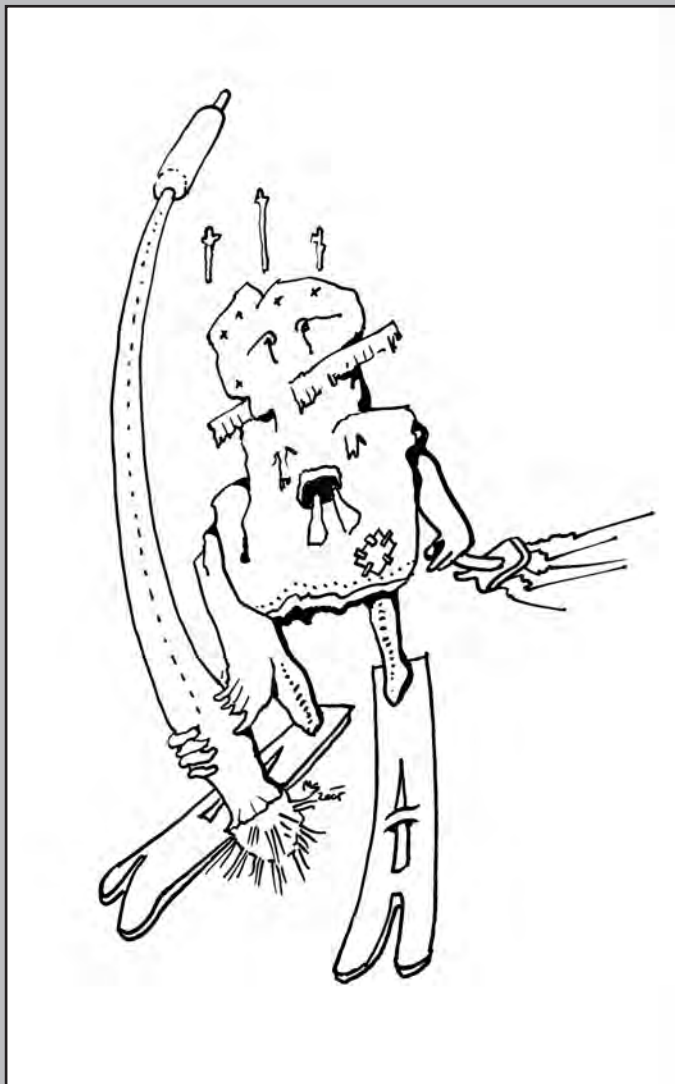
2008 *Hlídat schizofreniky... koláž, černá tuš, kol. hra*

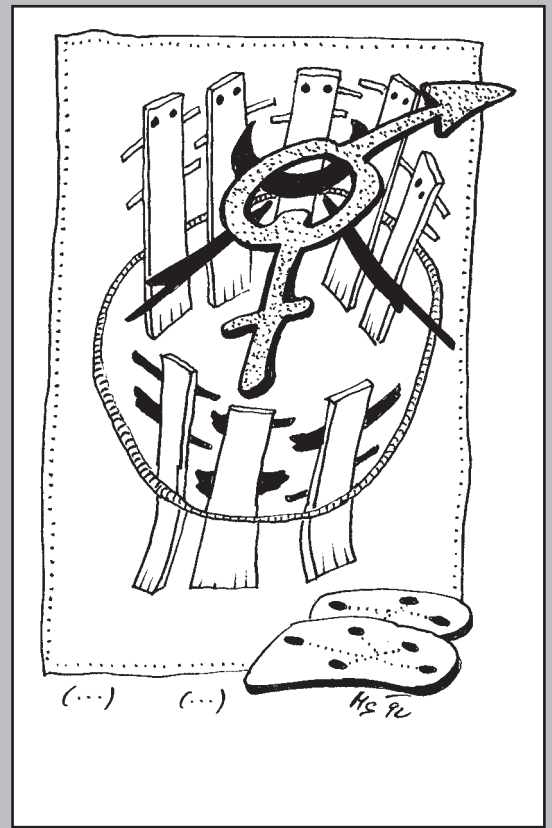
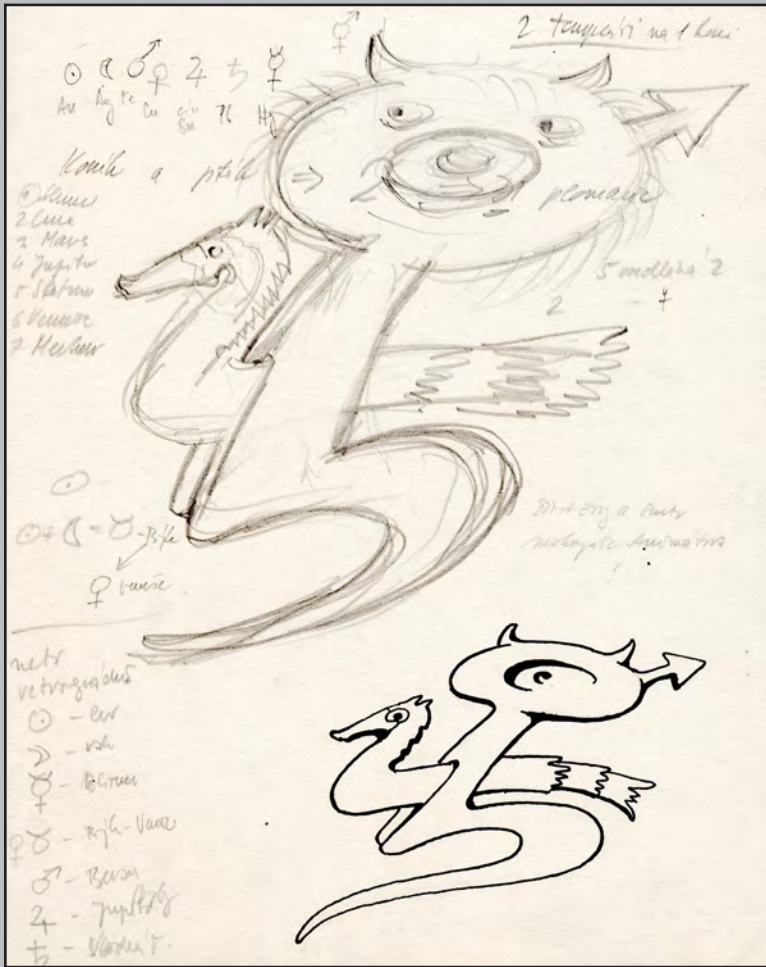
2014 *Champion*, interpretace obrazového textu P. Martince

2005 *Demiurgická interpretace*

Merkuryáš

1992

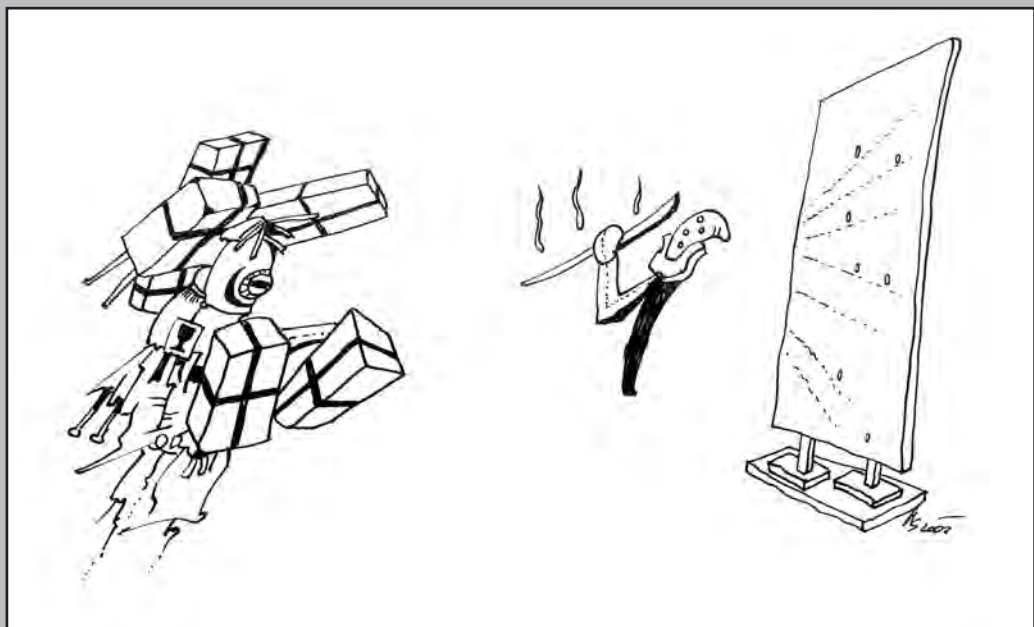
Konzumní cyklus

Černá tuš, vodové pastelky,
(kresby ke stejnojmennému cyklu obrazů)

MAKEnosTium

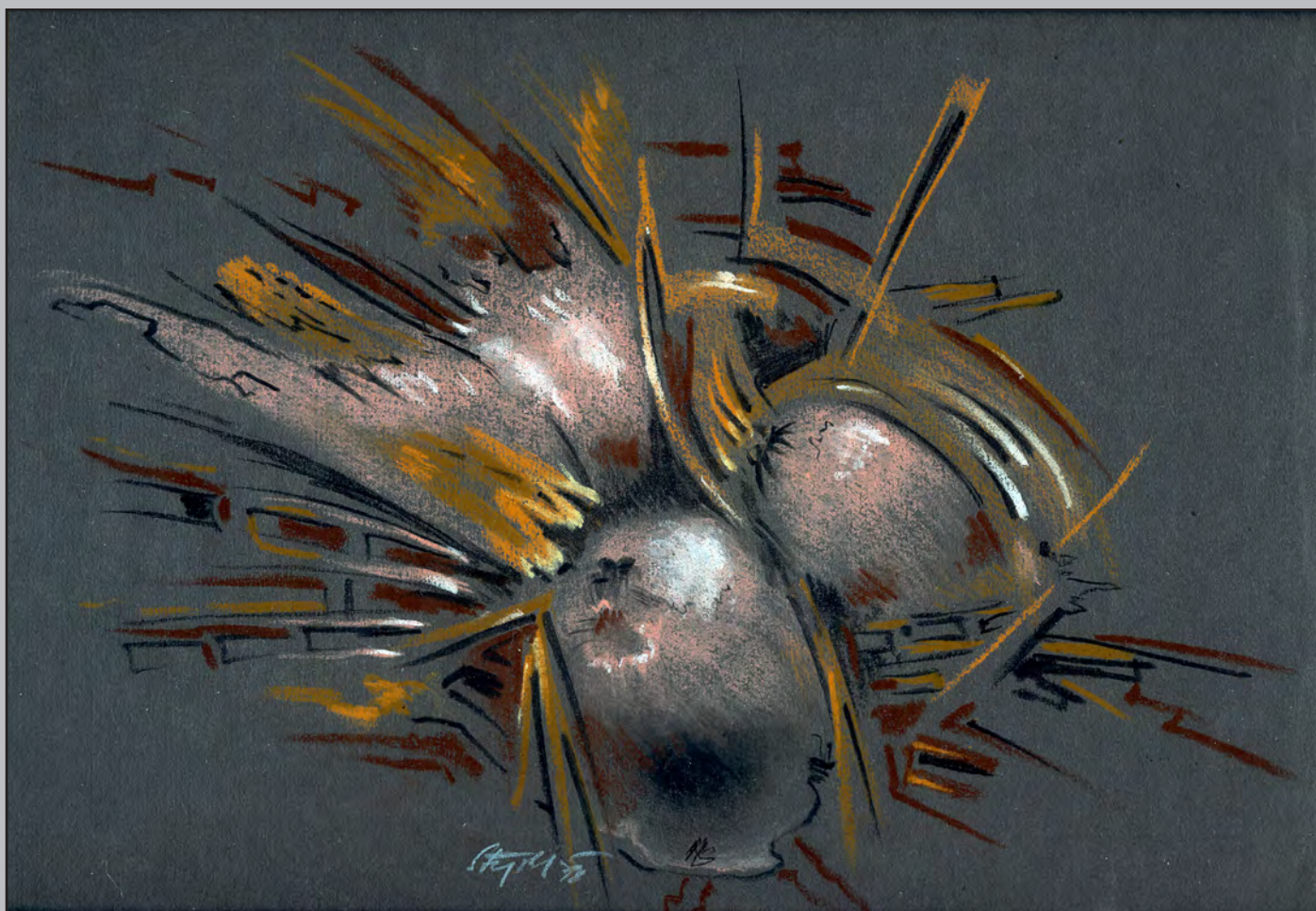
2003

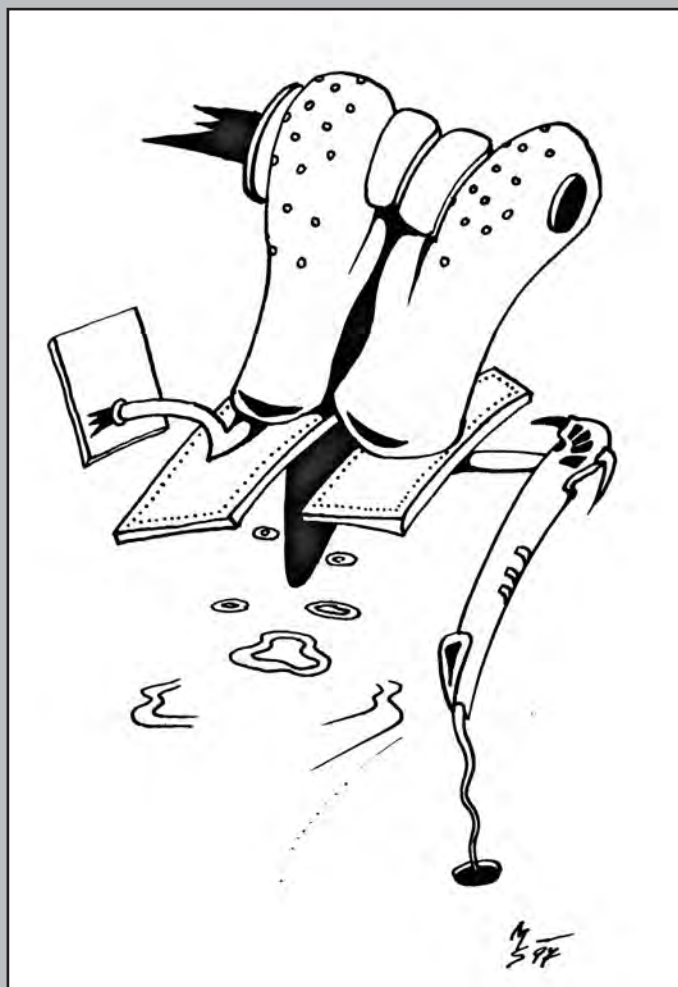
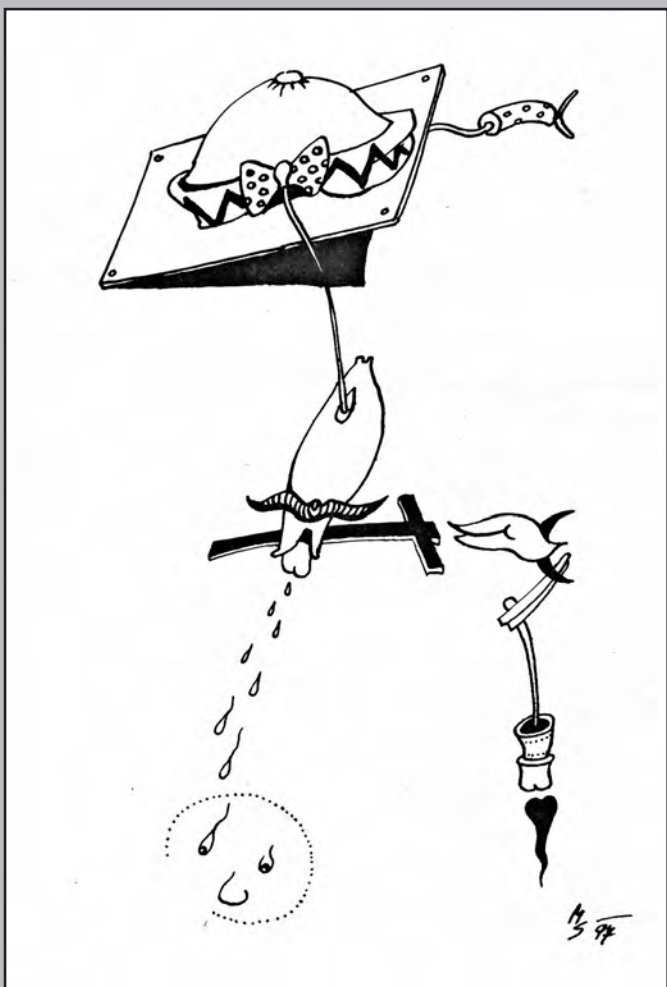
2002

Z divokých vajec

1998 Pastely na tónovaném kartonu
(dole: sbírka M. Dineur)

Otrantský zámek

1996 Ilustrace černého románu H. Walpola *Otrantský zámek*
koláže, bílá tuš na černém kartonu, Vertigo, Stockholm

MARe nos Trum

Červenec / July

Pusztá, Maďarsko, 1995

© Foto: Jindřich Štreit

Kalendář J. Štreit 2006

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Srpen / August

Jihlava, 1989

© Foto: Jindřich Štreit

Kalendář J. Štreit 2006

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Paříž, 1993

© Foto Jindřich Štreit

Říjen / October

Dlouhá Loučka - Křivá, 1993

© Foto Jindřich Štreit
© - - - - -

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Střelová 1989

© Foto: Jindřich Štreit

Prosinec / December

Litovel 1993

© Foto: Jindřich Štreit

© Inzerce: Marie Šteplová 2000

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Ejur II.

Claude s hlavou kance

Dobrá víla Urgéla

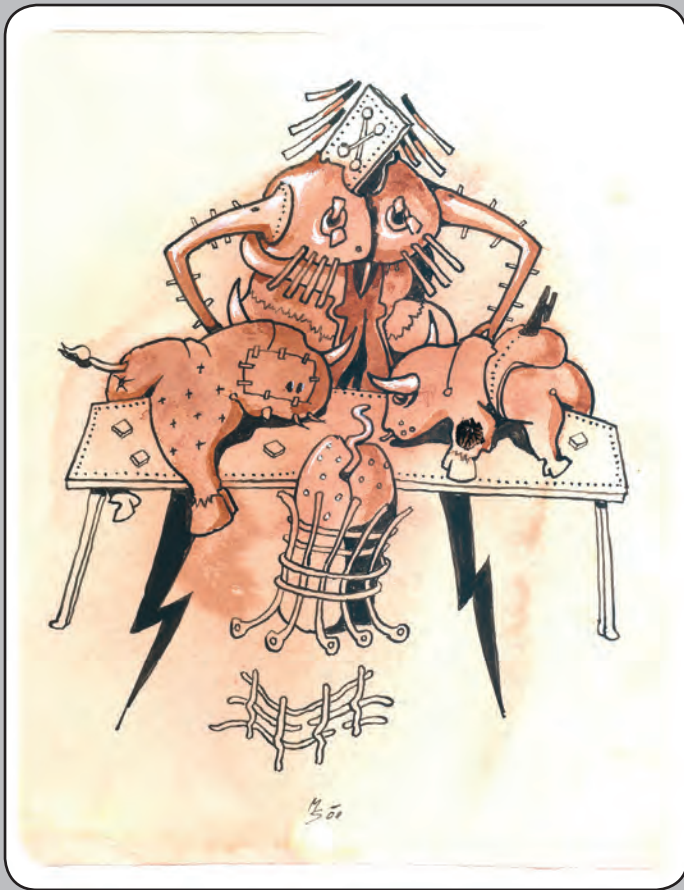
Sojka hraběte Contiho

Balerina Olga a los Sladki

Ejur III.

Čarodějka Pergovédula

Ejur I.

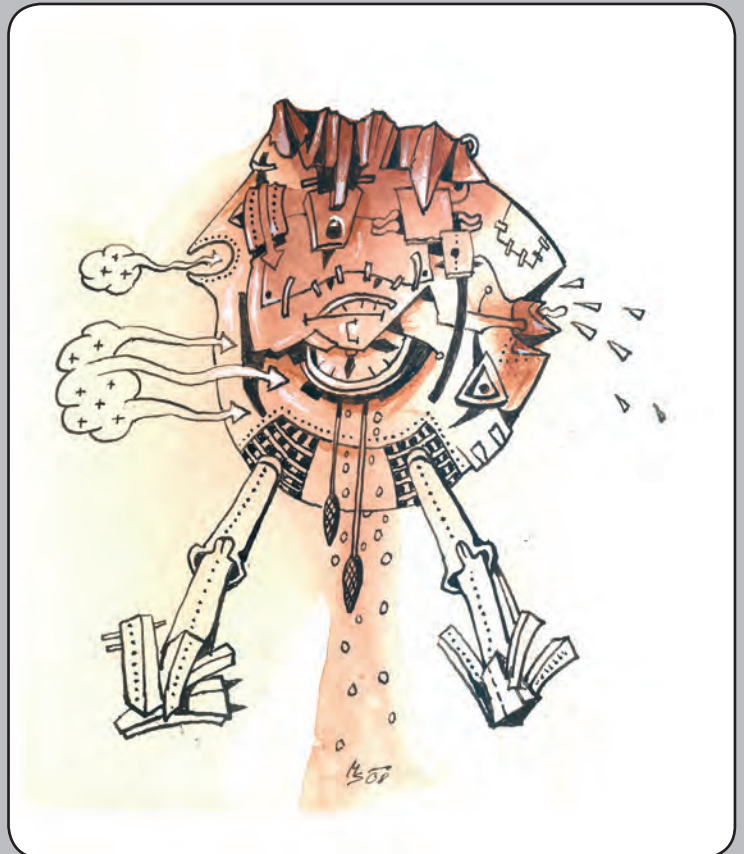
Jeptiška Perpetue

Černý Ganymedes

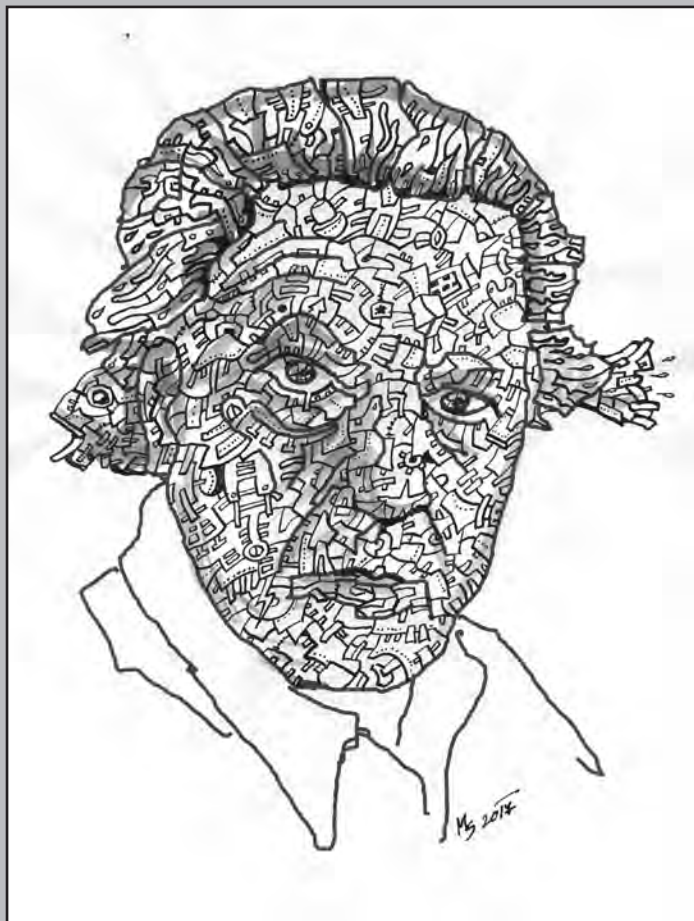
Lupus

Kraj Cocagne

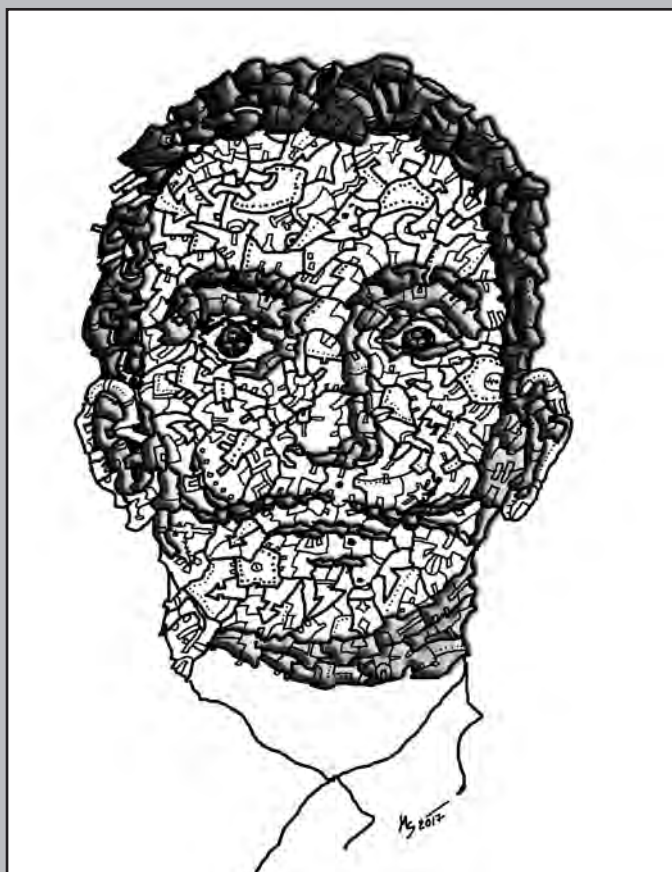
Rousselova kabala

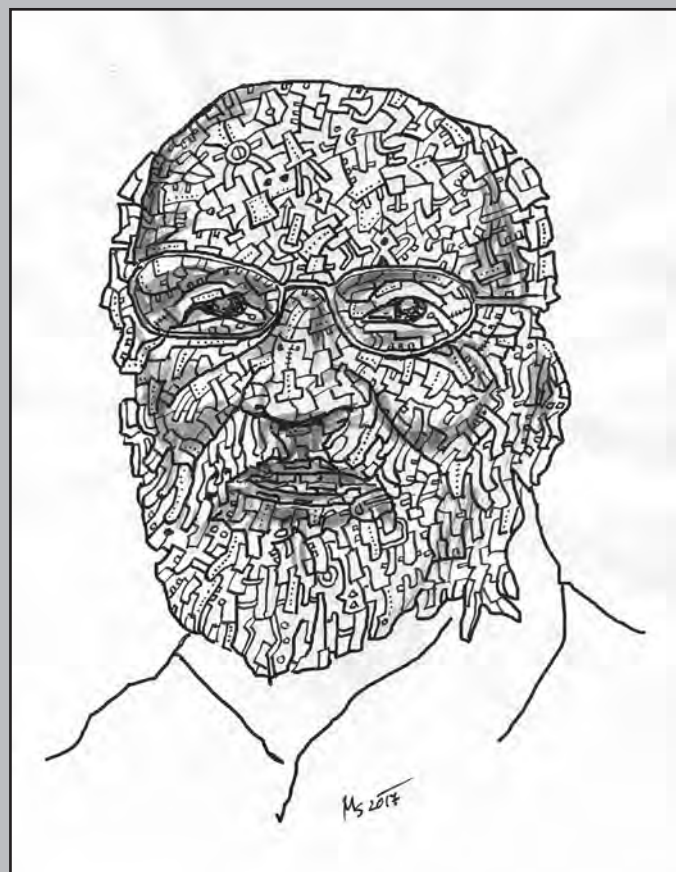
André Effenberger

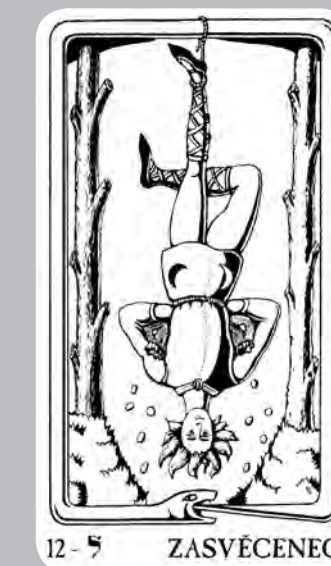
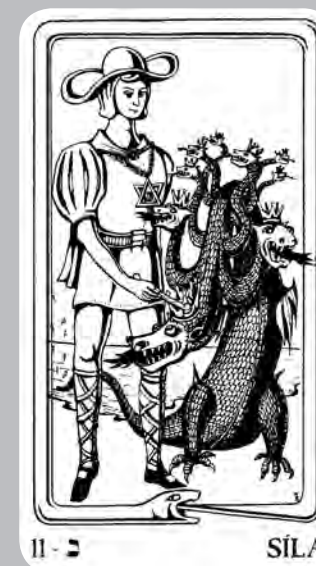
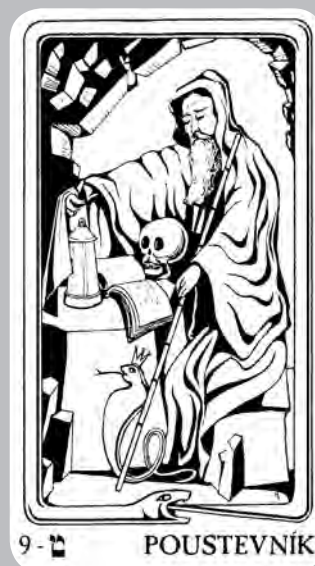
Vratislav Breton

Salvador Švankmajer

Jan Dalí

MARe nos Trum

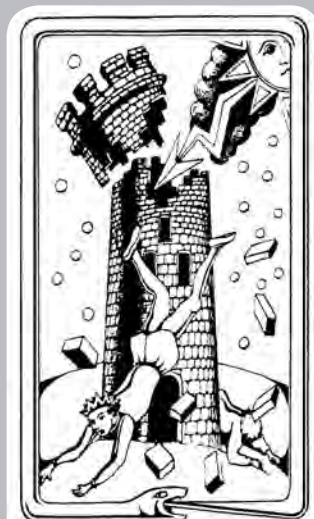
13 - ♄ SMRT

14 - ♃ MICHAÉL

15 - ♁ DÁBEL

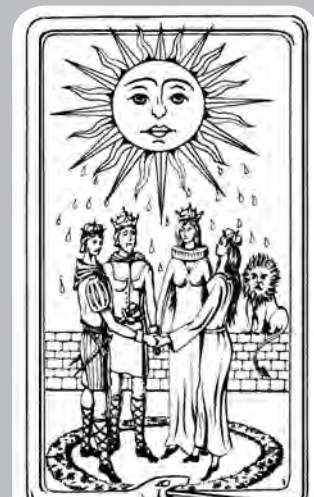
16 - ⚡ CHRÁM

17 - ♆ HVÉZDY

18 - ♀

19 - ♁ SLUNCE

20 - ♎ SOUD

21 - ♃ BLÁZEN

22 - ♃ KOSMOS

1 - ✨ **MAG**

2 - ☾ **ISIS**

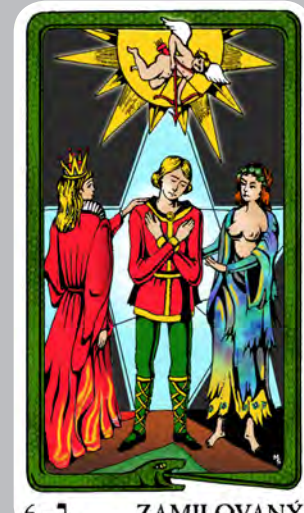
3 - ♀ **CÍSAŘOVNA**

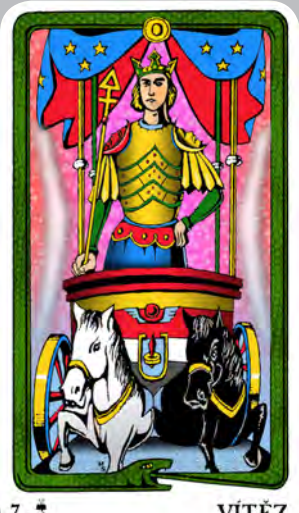
4 - ♂ **CÍSAŘ**

5 - ☸ **PAPEŽ**

6 - ♀ **ZAMILOVANÝ**

7 - ♂ **VÍTEZ**

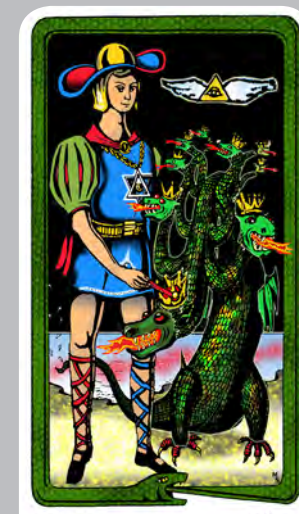
8 - ♁ **SPRAVEDLNOST**

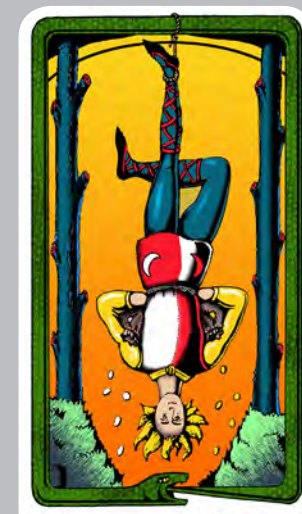
9 - ♄ **POUSTEVNÍK**

10 - ♃ **KOLO BYTÍ**

11 - ♋ **SÍLA**

12 - ♃ **ZASVĚCENEC**

13 - ♄ SMRT

14 - ♁ MICHAĚL

15 - ♃ ĎÁBEL

16 - ♃ CHRÁM

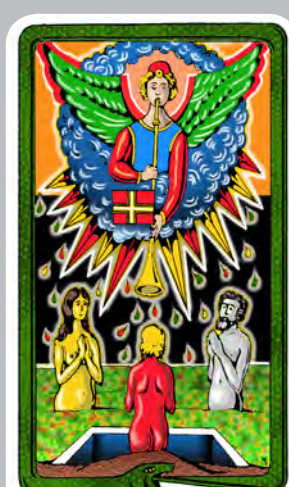
17 - ♁ HVĚZDY

18 - ♁ LUNA

19 - ♁ SLUNCE

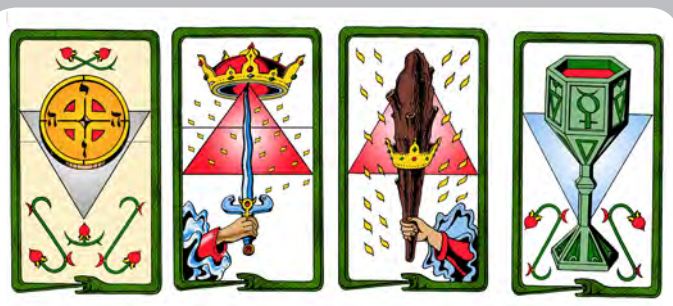
20 - ♁ SOUD

21 - ♃ BLÁZEN

22 - ♁ KOSMOS

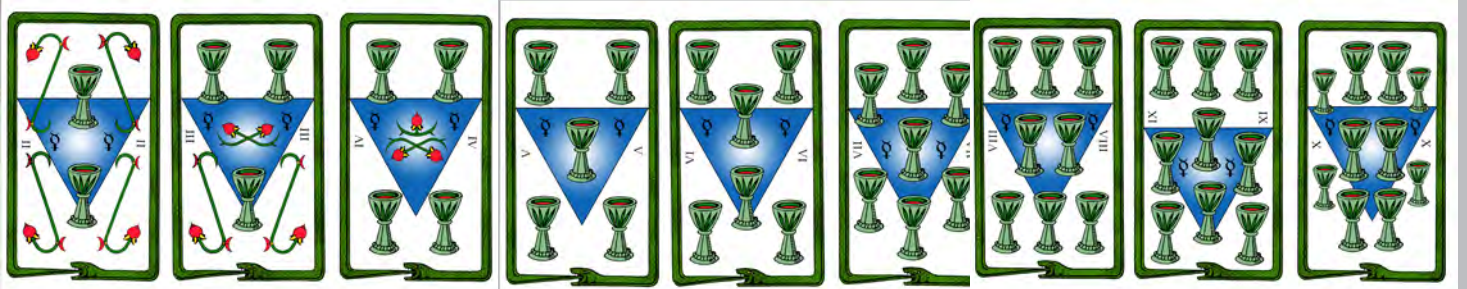
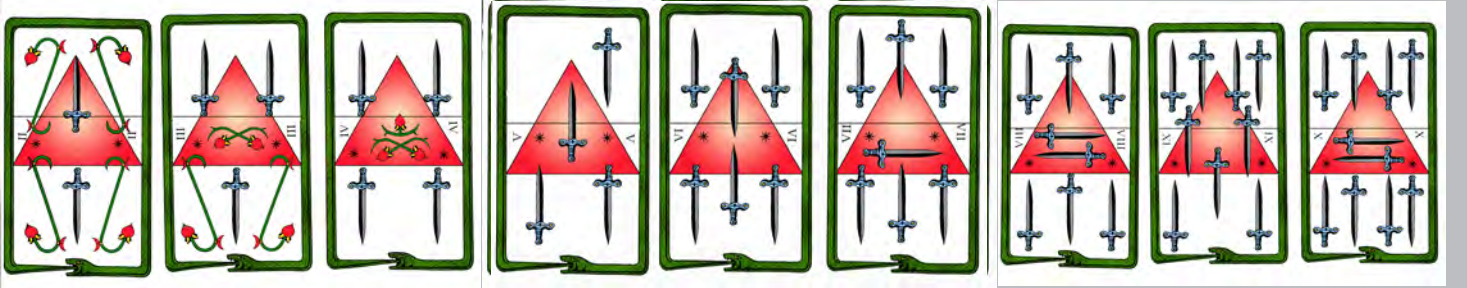
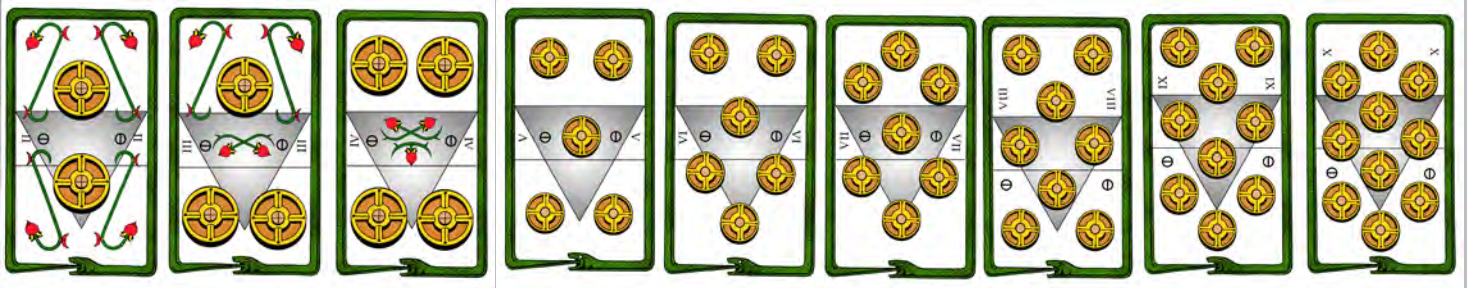
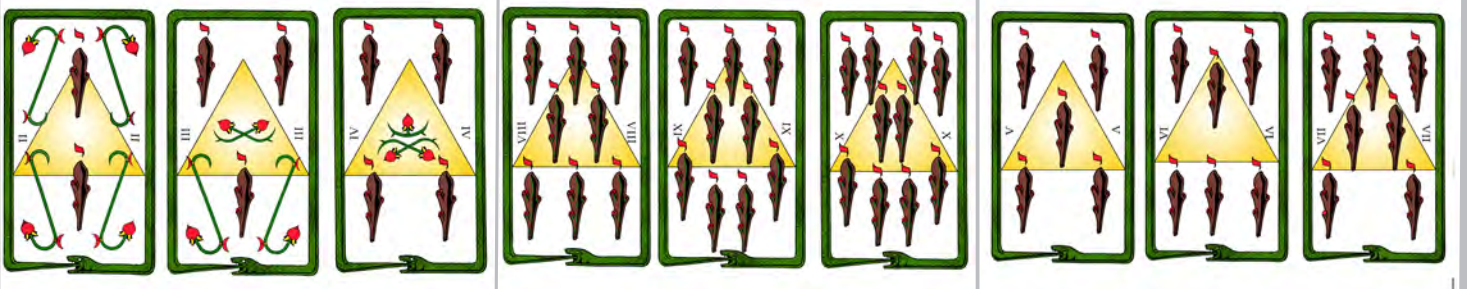

Kluk denarů

Kral mecu

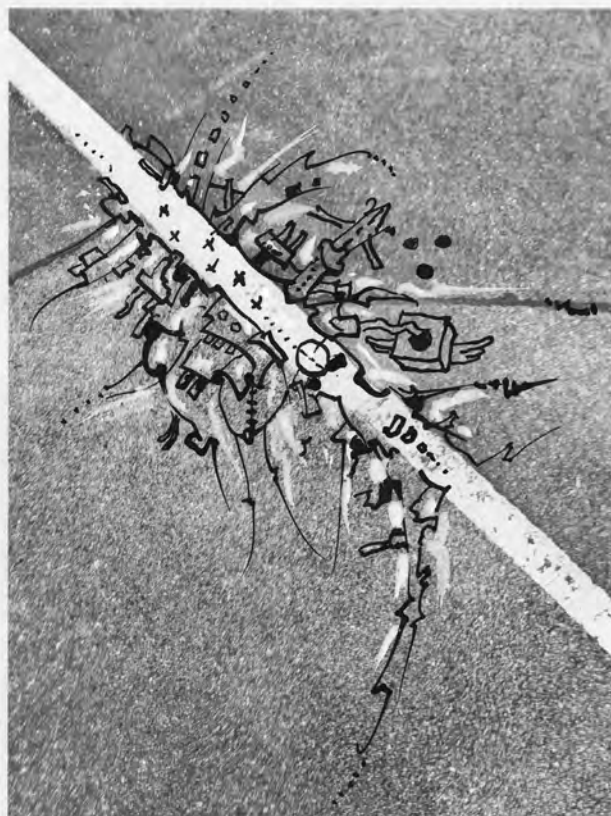
Za časů Korony

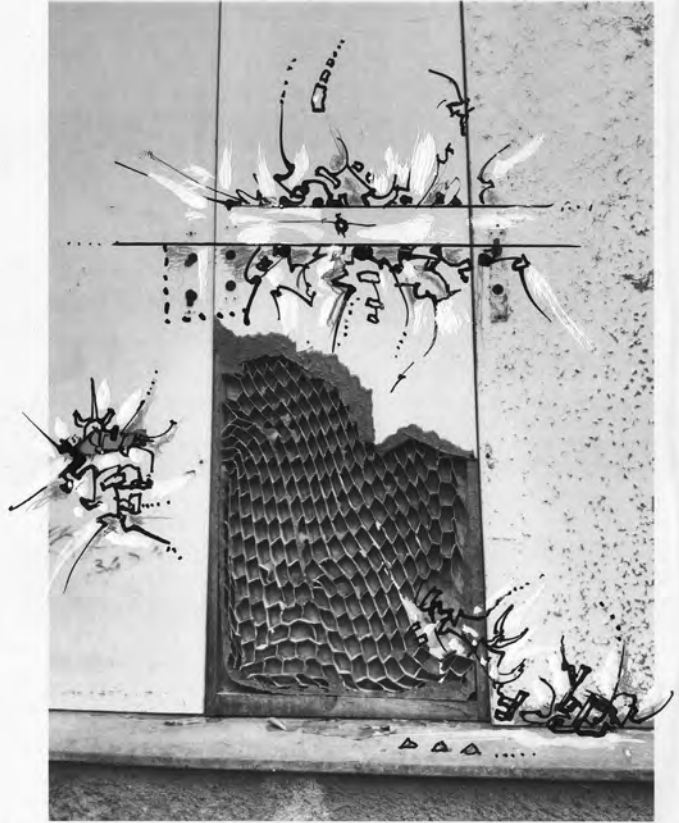
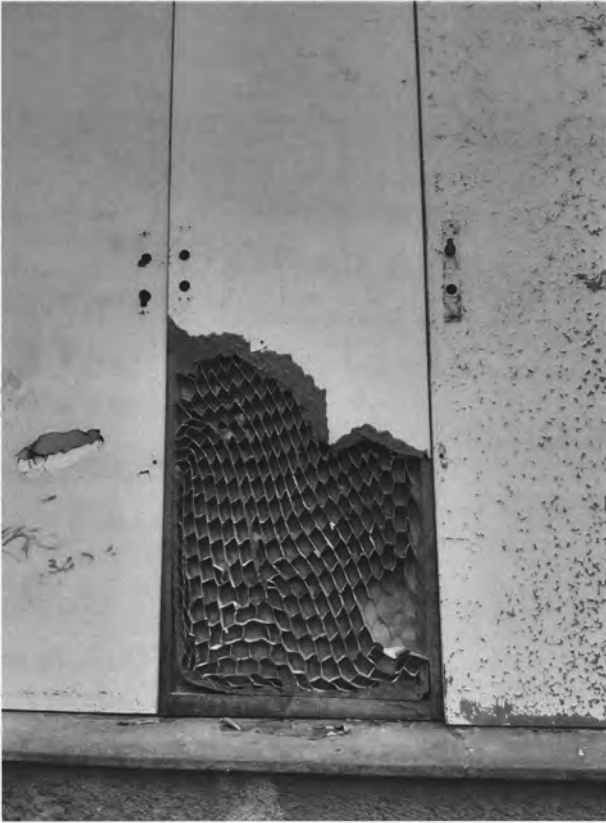

2020 *Dvě strany jedné Korony*

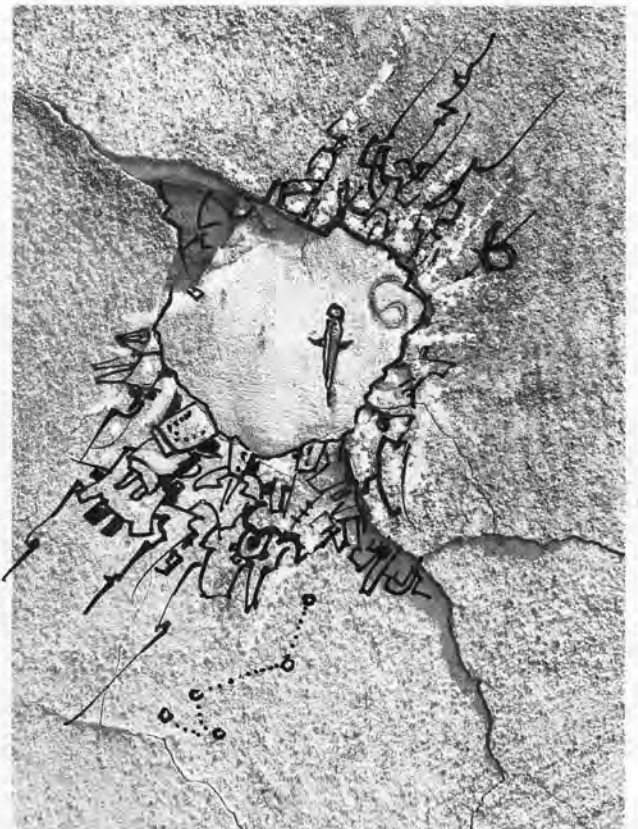

2020 *Kurvínek a Mápička (s rouškou)*

M5 2012

M5 2012

Interpretace iluze v reklamě

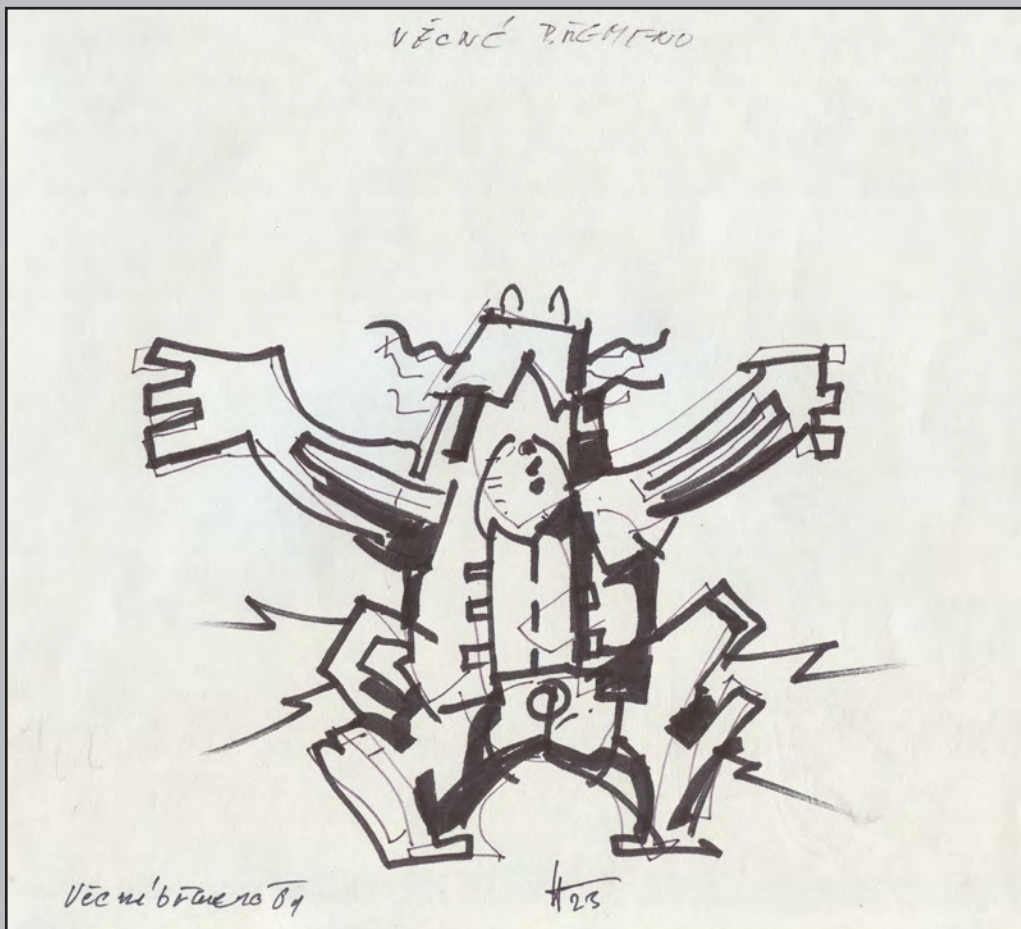
Tohle pijí, nosí a vlastní rebelové tělem i duší. Přidej se k nám do party! Máme pro tebe oblečení, kávové příslušenství, dobroty na jídlo i pití a spoustu dalších vychytávek, které celému světu ukáží, že tankuješ kofein a držíš se hesla #BUDREBEL

text reklamy

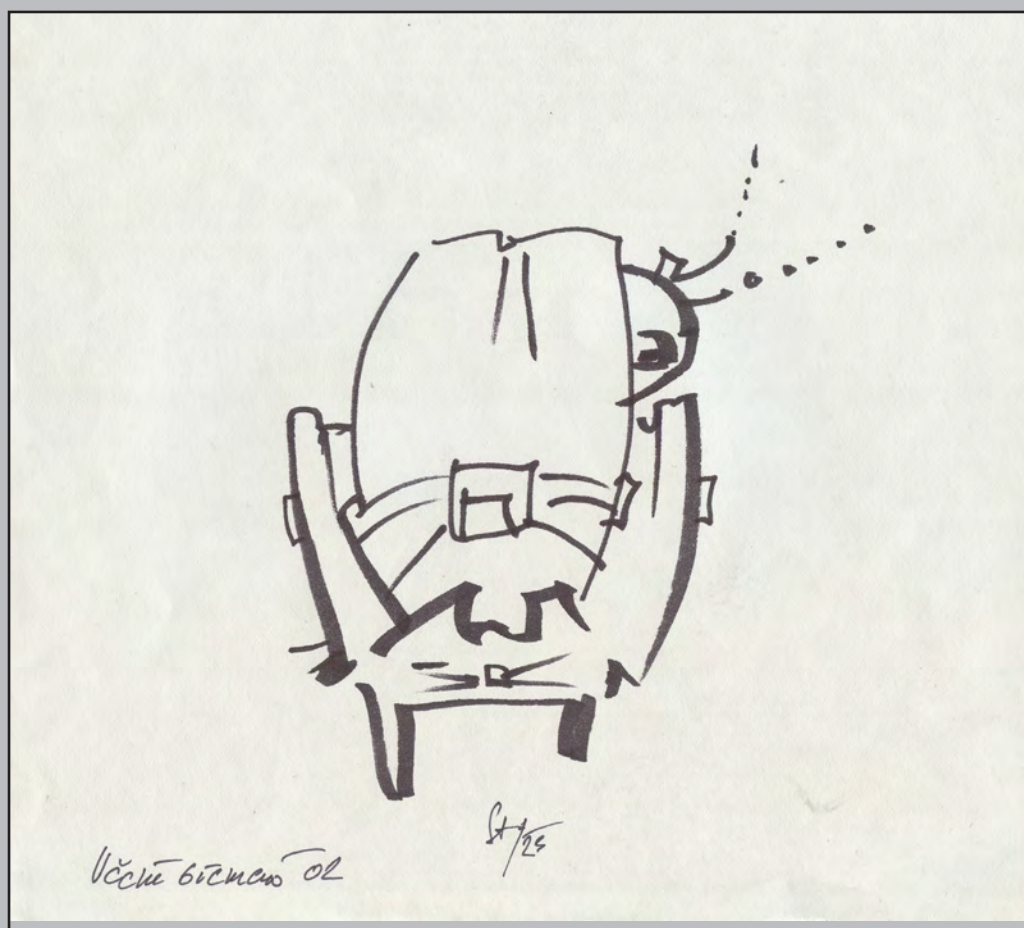
2022 Špatné zprávy?, interpretace iluze, koláž

Věcná břemena

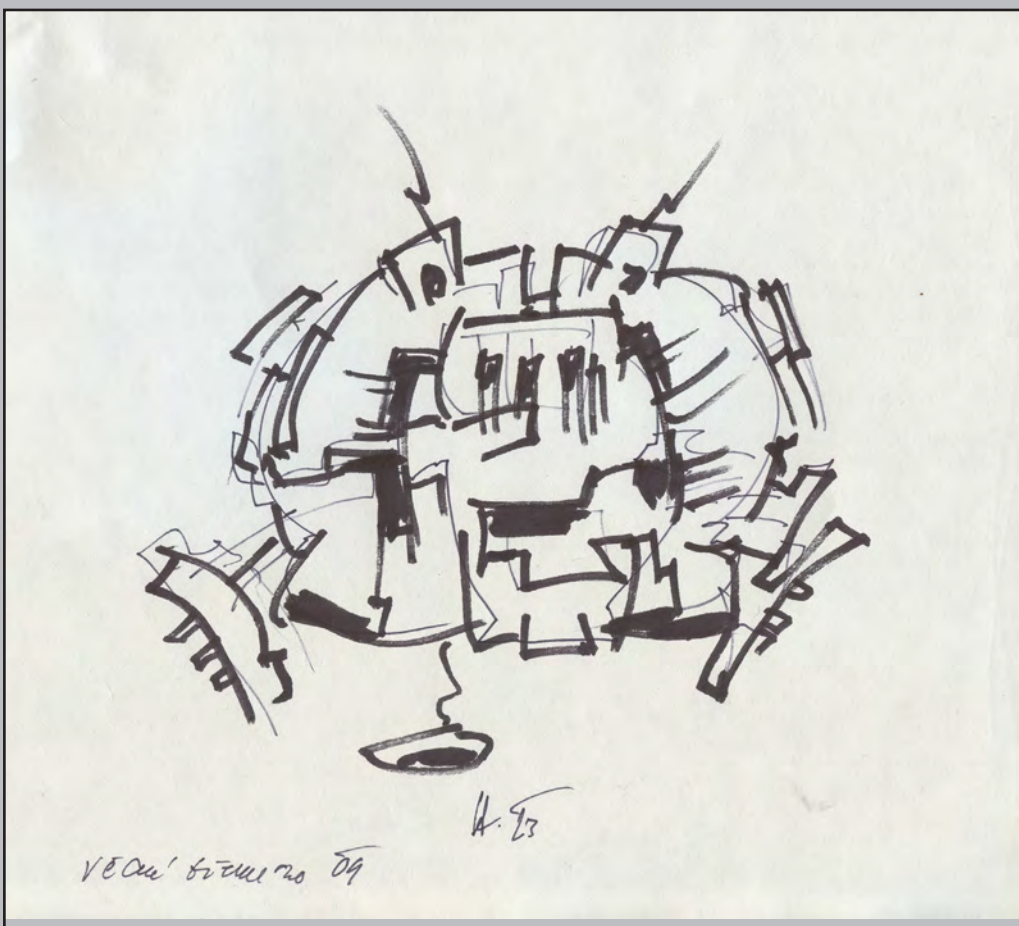
2023 Věcné břemeno 01
Právo na svod
kresba fixem

2023 Věcné břemeno 02
Reálně naloženo
kresba fixem

2023 Věcné břemeno 03
Cizí opora
kresba fixem

2023 Věcné břemeno 04
Služebnost břemene
kresba fixem

Kreslená řeč skutečnosti

Surrealistických malířů, kteří nepovažovali kresbu či grafiku za pouhý doplněk či naopak předběžný náčrt k budoucím obrazům, ale za zcela svébytný projev, svrchovanou cestu výrazu, není příliš mnoho. Jedním z nich je Martin Stejskal. Především v kresbě, ale i v nejrůznějších grafických technikách, spatřoval autonomní výraz, zrcadlo vnitřních světů, a na papír neváhal přenášet své touhy, vášně, obavy, strach i prosté nasrání.

Nevím, ale možná jsem měl to štěstí, že než jsem poznal Martinovy obrazy ve skutečnosti, na zdech jeho ateliéru, měl jsem možnost seznámit se s několika jeho texty, které považuji pro jeho tvorbu, především však pro jeho kresby či konturáže za zásadní. Ať už šlo o text Pralesy v neckách z roku 1968 či Komplementární texty k cyklu Assyrské vzpomínky, které vznikly o rok později či v neposlední řadě o úvod ke Stejskalově pařížské výstavě v roce 1972 od Jean-Louis Bedouina.

Je až pozoruhodné, jak se Stejskalovy kresby v čase vyvíjely, vzdalovaly se a zase přibližovaly toku plodné řeky, aby si navzdory času udržely to podstatné: vzrušovat naši senzibilitu, schopnost udivovat, trefovat se ocelovou šipkou přímo mezi oči, tam kde vnější a vnitřní svět si neustále vyměňují pozice.

Již v těch prvních kresbách, zdánlivě tak vzdálených těm co se svěřepě ustalují a bují na nejrůznějších površích, je něco co přetrvává dál, byť to není na první pohled zcela patrné. Již cyklus Stroje a nástroje (1968) je sice ještě plný chutí po „krásných černých tazích“ ale také již plný nástrah, svěráků, kleští, ozubených koleček, matic klíčů i vercajků, které jsou nejen absurdní, ale i výsměšné právě tím, jak drží pohromadě. Obdobně cyklus Bubáci či Mezi fugasy ať už se jedná o poťouchlý výsměch v prvním případě či gestické „zápolení“ v druhém, to co je spojuje je především jistý druh humoru, který bude provázet v různé míře celou malířovu tvorbu. Následné první interpretované dekalky z cyklu Plné klece jsou jakousi ouverturou k podstatnějšímu cyklu, kde se poprvé objevují již téměř všechny podstatné rysy Stejskalovy práce: interpretovaný cyklus nazvaný Assyrské vzpomínky.

„Tvé oči pletou komplikovaný vzorec vzdoru“ Na klávesnici představ rozehrává všechno bohatství „kinetické heraldiky a templářského řádění“. Vylétá z plodové vody své tvorby a potkává sám sebe „v podobě hrozivé mechanické včelky, s bombou zavěšenou pod svou plechovou hrudí“.

Malíř udělal rozhodující krok: vytvořil si svou abecedu, své rovnice. Nelze

je vypočítat. Lze se ale nechat doslova pohltnout „plechem“ představ, alchymistickými křivulemi, pohlavím, které drže nabízejí dva tučné palce, delfínem, který má namísto tlamy střílnu, propadnout se do této algebry nevědomí.

Náhle už nestačí jen něco zaznamenat, je třeba věci a každodenní obrazy kolem nás i interpretovat. Vznikají tak první konturáže, ať již fázované či ne. Někdejší a všem známé bezděčné obtahování předmětů na fotografiích v novinách či na stránkách časopisů, když je telefonní rozhovor již příliš dlouhý, než aby ještě byl i záživný se v Martinových rukách mění v čisté magickou operaci. „V kritický dialog s původním objektem,“ ve svébytný znakový systém, změt' čar, které proměňují zcela banální, většinou reklamní fotografii, stejně jako okolím všemožně vnučovanou falešnou představu o skutečnosti ve hru, kterou modeluje samotný vztek.

Vše bují, rozlézá se, překrývá, jednotlivé věty zůstávají nedopovězené, poezie se mění v labyrint erotických vztahů. Thanatos čeká, co mu kdo předhodí. Ostatně jak sám Stejskal poznamenal: „Sprádám instinktivně drobnou síť čar, z nichž postupně vznikají a v dalších postupu se stávají součástí celku, téměř vždy tyto objekty: assyrské tváře, pokud možno zakované do helem, plechová brnění a podbradníky, rytířské atributy, nýty spony a stehy, šipky a jejich předpokládaná dráha, ještěři a jejich zubatá vyzývavost: celé drama bující v dekalku mé hlavy“.

Předměty či reklamní fotografie jakoby pro Stejskala představovaly zrcadlo, magické zrcadlo, které ožívá svou imaginací. Jak kdesi poznamenal: Podle dávných formulí, pokud chceš v zrcadle vidět něco, je důležité abys nejprve neviděl nic“.

Bohatě členěná textura těchto kreseb v sobě možná paradoxně nemá nic záračného, ale něco příliš konkrétního, až banálního, tak příznačného pro generaci těch, kteří se v 60. letech podíleli na aktivitě okruhu kolem Vratislava Effenbergra, pro ty básníky a malíře, s nimiž byl Stejskal bytostně spřízněn. Lze tak říct, že výrazové i myšlenkové bohatství, samotný princip tajemství se u Martina skrývá přímo v banalitě moderního „šrotu,“ kterou do svých kreseb vpisuje, málem jako svářeč svárů, který v nich tu a tam ožívá.

Nejde jen o hemžení okolního světa, suverénní mladé tváře za nimiž se skrývá jen nejistota. Nýty i jednotlivé nástroje, ocelové nehty, helmy plné úděsu, poletující plechy, svět, který sice drží pohromadě, ale hrozí se každým okamžikem rozpadnout. Jedno překrývá druhé, kdo ví odkud se vynořuje, aby vzápětí po sobě zanechalo jen zlověstný stín. „Lžíce zdila a zdila, šoulavý zvuk její činnosti naplňoval něčím tlustým krajinu, asi tak

jako kdyby dvě eskadry špeku přistály uprostřed kvítí“.

S konturážemi úzce souvisí i poněkud nedoceněný a ne příliš známý cyklus Konturované reklamy. Je jaksi vzdušnější, ale možná o to víc jsou jeho herci směšnější. Dokonalá analogie toho, co tak důvěrně známe a co jsme znali. Mění se jen kulisy. Smrt nemá kosti už jen úvěr. Život na povrchu má vlastní gesta, která se nikdy nestanou zahradou. Klitoris se mění v ocelovou šipku. Život v povzdech nad tím, co mu sliny přinesla na jazyk. Málem alchymistický proces: leptománie.

Jen co zabruslil k interpretovaným básním, k ojedinělému pokusu narušit text v jeho uzlových místech a nahradit slova groteskními objekty či banálními předměty, už se na obzoru vyvstává Hra o zrno a grafy, dějiště jednoho úpadku, které se zcela iracionálně a v rozporu se skutečností vydává za růst. Málem s údivem můžeme sledovat všechn ten sflikovaný pokrok, veškerou jeho obludnost v houštině interpretační aktivity, imaginativně kritického humoru. Od stále větší, ale o to víc zaplátované šunky přes výsměšné míry růstu až po bující monstra jednoho šklebu.

K jednom z nejpůvodnějších a nejpozoruhodnějších „příspěvků“ k surrealismu bezpochyby patří Stejskalovy Fázované iluze. Tato, lze-li to tak říct, obrazová obdoba známé surrealistické hry Jedno v druhém.

Iluzivní záměna či lépe postupná proměna pomocí jednotlivých kresebných přechodů jednoho obrazu v druhý jakoby byla nejen výsledkem zcela osobitého vidění, svým způsobem inspirovaného nálezu, ale i proměn možného a skutečného, střetnutím vědomých a nevědomých sil. Tři operující doktoři se promění v portrét Karla Marxe, jakási fotografie nejrychlejších kalhot na světě v Bellmerovu Panenku.

V polovině 70. let vzniká interpretací rozmytých tušových skvrn cyklus Erotomachie a stejnou metodou pak i Rozmíšky. Stejskal zejména v prvním zmiňovaném rozehrává všechny fasety erotismu. Ocelová monstra se navzájem pohlcují, znýtované falusy lákají otevřená a chtivá dámská pohlaví, lesbická láska si nasazuje klobouk, felace se všemi znaky násilí a za španělskou stěnou se už pomalu chystá na scénu voyer. Ničím nevázaný erotismus, jeho opulentní běsnění, kdy touha se mění v několikanásobný falus a dámské pohlaví představuje ozubenou jeskyni paradoxně patří k tomu nejčistšímu, co si lze představit. Představují však i určitou transgresi, tak jak ji rozuměl Georges Bataille, překonávání iracionálního charakteru zákazů „vnitřním řáděním rozpoutaných vášní.“

Snad nejvíc problematickou polohou, která jakoby z celého díla vsutku vypadávala je cyklus Volkmeni ze samého počátku 90. let. Někdejší jistotu jakoby vystřídala „egyptská“ bezradnost. Naštěstí tato etapa je

doprovázená a později i vystřídaná cyklem *Splašené horizonty*, které kresby v podstatě uzavírají.

Ještě následují *Strážci prahů*, které však příliš vyčnívají ze řady, možná i tím, že v nich je patrný nepřehlédnutelný vliv švýcarského malíře H. R. Grigera, tvůrce hollywoodského monstra *Vetřelce*, možná i tím, že připomínají spíše ilustrace k vědecko-fantastické literatuře, než surrealistický rodokmen.

Cyklus *Splašené horizonty* představuje v poloze Stejskalova díla zvláštní rovinu, kdyby ničím jiným tak už tím, že vznikl poměrně dlouhou dobu, od roku 1987-1992 a různým způsobem se modifikoval, při zachování stěžejní myšlenky. Připomeňme, že jednou z prvních kreseb tohoto cyklu je ještě „horizontálně“ poskládané *Perpetuum debile*, který coby obraz byl namalovaný v roce 1982 a nyní coby kresba je jakousi jeho „tříštivou obměnou,“ novým plánem, novým způsobem vidění. *Splašené horizonty* mohou být jak jistým imaginativním výrazem doby, každodenní rozpolcenosti. Zaměnitelné a po horizontech se křižující zaměnitelné a neurotické trosky toho, co kdysi představovalo hmatatelně konkrétní sémantické plány.

Jistě se mnohé vynechalo: společné kresby s Jorgem Camachem z počátku 70. let, *Maisons* – 14 litografií s básněmi Vincenta Bounoura či pravdě úžasné ilustrace k samizdatové sbírce Pavla Řezníčka *Sako* z roku 1974.

Jak dokládají kresby Martina Stejskala, oproti veškerému zatracování může právě kresba i nadále působit jako fascinující dokument, tak i zneklidňující objev. V Stejskalových kresbách, které se po více než padesát let převážně organicky vyvíjely, lze listovat jako v albu známek a být udiven, jak které známky se svým výrazem sobě i na dálku podobají, co nám chtějí či chtěly říct a v neposlední řadě i to, proč nás právě zaujmají tyto a ne tamty.

Martinovy kresby i po letech od svého vzniku nepřestávají být jakousi básnickou promluvou, neustávajícím bzučením hrozivé mechanické včely poletující kolem hlavy, inspirujícím podnětem, který má daleko k tomu, aby se snad vnímal jako pouhý stereotyp. Svět dál vězí ve svých rozporech a nejrůznější fragmenty, které je ilustrují mají vždy jen povahu gesta, výpovědi v níž všední banalita a její jednotlivé detaily jsou stejně naléhavé jako víra v záhadné nehody, které v rostoucí míře aktualizují vlastní řeč skutečnosti.

Jan Gabriel